

ลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ของ
นภลัย สุวรรณธาดา

โดย
นายแมน คล้ายสุวรรณ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

ลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ของ
นภลัย สุวรรณธาดา

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาภาษาไทย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE ART OF WRITING AND THE CONCEPT IN THE POETRY OF
NAPALAI SUWANNATHADA

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Arts THAI FOR CAREER DEVELOPMENT

Department of THAI

Silpakorn University

Academic Year 2023

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ

ลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ของ

นภลัย สุวรรณธาดา

โดย

นายแมน คล้ายสุวรรณ

สาขาวิชา

ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปัทมา ชีชมประเสริฐกุล

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

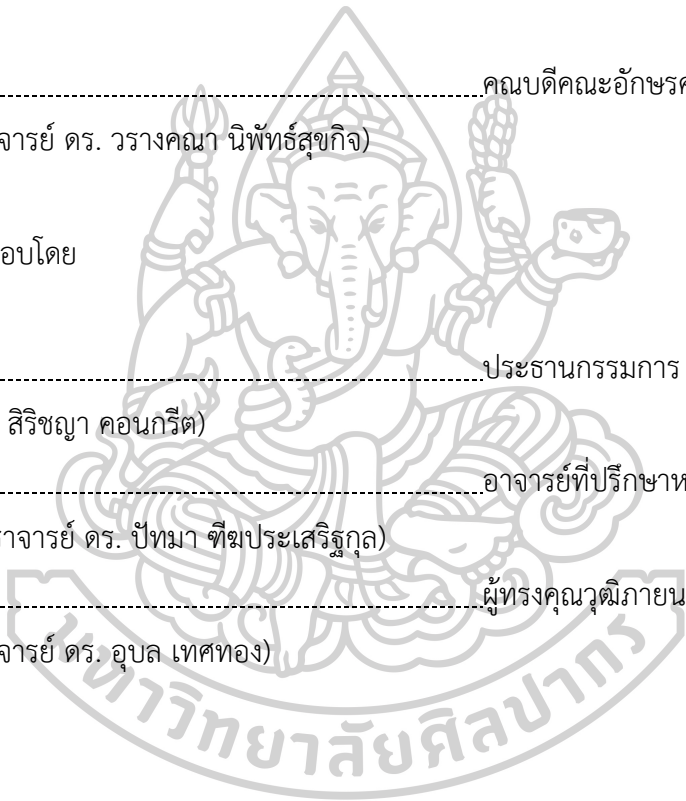
..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. สิริขญา คอนกรีต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปัทมา ชีชมประเสริฐกุล)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร. อุบล เทศทอง)

620520003 : ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทบริหาร

คำสำคัญ : ลีลาการประพันธ์, แนวคิด, กวีนิพนธ์, นภลัย สุวรรณธาดา

นายแมน คล้ายสุวรรณ: ลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปัทมา พิษประเสริฐกุล

การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา จากหนังสือจำนวน 8 เล่ม ได้แก่ ดอกไม้ใกล้หมอน สร้อยเม็ดทราย เราเป็นหนึ่งเดียวกัน จะร้องเพลงชาติไทย คำกลอนสอนลูก ผากหัวใจในแผ่นดิน ร่ายฟ้าแระฝั้น และร่มฟ้าร่ายฝั้น

ผลการศึกษาพบว่า กวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏลีลาการประพันธ์ 6 ประเด็น ได้แก่ การเลือกใช้ฉันทลักษณ์ การเล่นเสียงสัมผัส การใช้คำ การใช้ภาพพจน์ การใช้โวหาร และกลวิธีการนำเสนอเนื้อหา ซึ่งลีลาการประพันธ์ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความไพเราะ สร้างจินตภาพให้เกิดขึ้นในมโนทัศน์ของผู้อ่าน ทั้งยังมีความสัมพันธ์ช่วยส่งเสริมให้เนื้อหาในกวีนิพนธ์มีความเด่นชัดมากขึ้น

ในด้านแนวคิดในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา พบว่าแนวคิดที่โดดเด่นคือแนวคิดเกี่ยวกับความรัก ได้แก่ ความรักความผูกพันของคนในครอบครัว ความรักชายหญิง ความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ และความรักความปรารถนาดีต่อชาติบ้านเมือง แนวคิดด้านสังคม กวีนำเสนอให้เห็นถึงสภาพการณ์ปัญหาสังคม ทั้งปัญหาความรุนแรง ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหาความบกพร่องในการประกอบอาชีพปัญหาการตั้งครุฑไม้พร้อม ตลอดจนนำเสนอภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงจากสังคมอดีต นอกจากนี้ ยังนำเสนอแนวคิดด้านพระพุทธศาสนา แนวคิดด้านนิเวศสำนึก แนวคิดด้านปรัชญาการดำเนินชีวิต แนวคิดด้านการศึกษา และแนวคิดด้านศิลปะและวัฒนธรรม แนวคิดที่ กวีนำเสนอเป็นพันธกิจหนึ่งของกวีในฐานะเป็นพลเมืองของสังคมที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยใช้กวีนิพนธ์เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร

กวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา มีความโดดเด่นในเชิงผสมผสานลีลาการประพันธ์ที่เป็นตามแบบขนบโบราณกับเนื้อหาที่สะท้อนแนวคิดร่วมสมัย ทำให้กวีนิพนธ์มีความเข้าใจง่าย ไพเราะ และมีคุณค่าต่ออวสานกรรมและสังคม

620520003 : Major THAI FOR CAREER DEVELOPMENT

Keyword : Art of Writing, Concept, Poetry, Napalai Suwannathada

MR. Man KLAISUWAN : THE ART OF WRITING AND THE CONCEPT IN THE POETRY OF NAPALAI SUWANNATHADA Thesis advisor : Assistant Professor PATTAMA THEEKAPRASERTKUL, Ph.D.

This independent study aims to analyze art of writing concept in poetry written by Napalai Suwannathada. There are 8 poetries as follows: ‘Dokmai Klai Mon’ ‘Soi metsai’ ‘Rao pen Nueng diao kan’ ‘Cha rong pleang Chatthai’ ‘Khamklon son luk’ ‘Fak huachai nai phaendin’ ‘Rai fa rae Fan’ and ‘Rom Fa Rai Fan’.

The result of this study showed that there are 6 literary styles in Napalai Suwannathada’s poetry; usage of prosody, rhymes composing, word using, image using, rhetoric using, and content presenting practices. These literary styles reflect the beauty of language, which is melodious and perceptive for the reader’s imagination. There is also a relationship which supports the outstanding content of the poem.

Focusing on concepts in Napalai Suwanthada’s poetry, it was found that prominent concepts include “Love”, which means the love and connection of family members, male-and-female couples, human’s kindness, loyalty to the King and royal family, and love and good deeds for the nation, “Society”, the poet presented the state of social problems such as violent problems, political conflicts, occupational disability and unplanned pregnancy problems. A picture of the present society which has changed from the one of the past, “Buddhism”, “Eco-consciousness”, “Life philosophy”, “Education” and “Art and Culture.” All idea presented by the poet is the poet’s main objective as a socially responsible citizen using poetry as a tool to communicate.

Napalai Suwannathada’s poetry is notable in literary combination which smoothly goes with traditional writing styles and content which reflects contemporary ideas, making poetry beautiful, perceptible, and valuable to the literacy circle and society.

กิตติกรรมประกาศ

เมื่อเริ่มจับปากกามาเขียนฝัน ผ่านคืนวัน ผ่านขั้นตอน ผ่านร้อนหนาว
 ศิลปากรสอนให้ไปเป็นดาว แสงสรวกลางวิถีวินิพนธ์
 สารนิพนธ์ค้นคว้าสร้างสาระ มุ่งมานะเพียรทำสำเร็จผล
 ใช้เกิดจากโชคชะตาฟ้าบันดาล แต่มีคนเต็มหวังกำลังใจ
 “ลีลาการประพันธ์” สรรค์ “แนวคิด” เนรมิต “ภาพย์กลอน” สะท้อนสมัย
 วิเคราะห์เห็นเส้นทางอย่าง “นภลัย” สำเร็จได้ เพราะมีครูผู้ปรีชญา
 ขอบพระคุณครูปัทมา ทีฆะประเสริฐกุล คอยเกื้อหนุนเสริมแรงให้แกร่งกล้า
 ทุกความรัก ความห่วงใยครูให้มา คำปรึกษาเคียวกร้าเป็นสำคัญ
 ขอบพระคุณครูอุบล เทศทอง ชี้ครรถงตรงประเด็นเห็นสร้างสรรค์
 ความเมตตาอบอุ่นหนุนชีวัน คอยผลักดันเหมือนผู้ใหญ่ในดวงมณ
 ขอบพระคุณครูสิริชญา คอนกรีต ทุกจาริตในตัวบทปรากฏผล
 ภาพสะท้อนล้วนสาระคติชน ช่วยบันดาล เสริมแนวทาง อย่างอัศจรรย์
 ขอบพระคุณครูสุนทรี โชติติลลิก คอยหยาบยกกำลังใจโชนไฟฝัน
 ขอบพระคุณครูธนิภาณัจน์ จินาพันธ์ ย้ำยืนยันข้อแนะนำช่วยคำจุน
 ขอบคุณภาควิชาภาษาไทย ภาคที่ให้ความงามความอบอุ่น
 ขอบพระคุณอาจารย์ครู ผู้การุณย์ เป็นพระคุณที่สามงามตระการ
 ขอบพระคุณเพชรวรรณฉันทลักษณ์ เกียรติศักดิ์นักกลอนผู้อ่อนหวาน
 รวมแปดเล่มกวีนิพนธ์เลิศผลงาน แห่งอาจารย์นภลัย สุวรรณธาดา
 ขอบคุณในอ้อมรักที่พิถีพิถัน ดึงญาติมิตรสนิทให้ให้ห่วงหา
 สถาบันสุนทรภู่ คู่ชีวา เราเกี่ยวก้อยร้อยศรัทธาภาษา
 ขอบคุณแก๊งเบิกบานบ้านสมเด็จฯ ล้วนใจเพชรพร้อมร่วมทางอย่างเต็มที่
 พี่หม่อม พี่จอย อ.เอ น้องกอส ยอดคนดี ผอ. ตี สายเป็ยทุ้มเทรัก
 ขอบคุณเพื่อนร่วมชั้นฝันร่วมสร้าง เราร่วมทางมหาบัณฑิตแม็คคิดหนัก
 บนเส้นทางล้วนหนามขวากอวยากหยุดพัก อาจเว้นวรรคเพียงครู่...สู้อต่อไป
 มีพี่อ้อมคอยถามความก้าวหน้า ช่วยปรึกษาแก้กันแม้หวั่นไหว
 มีพี่อ้อม พี่บอลล่า มาเติมไฟ กำลังใจ จากโชดา ฟ้า อีกคน
 ขอบคุณใจตัวเองเปล่งความคิด อาจหลงทิศ แล้วกลับกลายสู้อขวยชวน
 ทีละคำ ทีละบท ต้องอดทน แก่เขจนต้องปาดหยาดน้ำตา
 พลังกวีมีสง่างามปรากฏ ทุกแบบบทสืบสรรค์วรรณภาษา
 หวังสารนิพนธ์นี้มีมนตรา ประดับดินประดับฟ้า “นภลัย”

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	12
3. สมมติฐานการวิจัย.....	12
4. ขอบเขตการวิจัย.....	13
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
6. ข้อตกลงเบื้องต้น.....	13
7. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	13
8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกวี.....	14
8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกวีนิพนธ์.....	23
บทที่ 2 ชีวิตประวัติและผลงานของนภลัย สุวรรณธาดา.....	32
1. ชีวิตประวัติของนภลัย สุวรรณธาดา.....	32
1.1 ประวัติส่วนตัว.....	32
1.2 ประวัติการศึกษา.....	33
1.3 ประวัติการทำงาน.....	33

1.4 เครื่องราชอิสริยาภรณ์	34
1.5 การเชิดชูเกียรติ	34
2. ผลงานของนภลัย สุวรรณธาดา	36
2.1 งานเขียนกวีนิพนธ์	36
2.1.1 ผลงานเดี่ยว	36
2.1.2 งานเขียนร่วมกับกวีอื่น	55
2.2 งานเขียนตำราวิชาการและตำราเรียน	58
2.3 รางวัลจากการประกวดแข่งขันทักษะการเขียน	60
2.4 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวรรณกรรม	61
บทที่ 3 ลีลาการประพันธ์ในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา	66
1. การเลือกใช้ฉันทลักษณ์	67
1.1 ฉันทลักษณ์แบบเดี่ยว	67
1.1.1 กลอน	68
1.1.2 กาพย์	74
1.1.3 เพลงพื้นบ้าน	76
1.2 ฉันทลักษณ์แบบผสม	78
1.2.1 กวีวิจารณ์	79
1.2.2 ลิลิต	80
2. การเล่นเสียงสัมผัส	82
2.1 เสียงสัมผัสสระ	82
2.2 เสียงสัมผัสพยัญชนะ	83
2.3 การเล่นเสียงวรรณยุกต์	84
3. การใช้คำ	85
3.1 การเล่นคำ	85

3.2 การซ้ำคำและซ้ำวลี.....	88
3.2.1 การซ้ำคำ.....	88
3.2.2 การซ้ำวลี.....	90
3.3 การซ้อนคำ	91
3.4 การใช้คำเลียนเสียง.....	94
4. การใช้ภาพพจน์.....	96
4.1 อุปมา.....	96
4.2 อุปลักษณะ.....	97
4.3 บุคลาธิษฐาน.....	100
4.4 อติพจน์.....	102
4.5 สัญลักษณ์.....	103
4.6 คำถามเชิงวาทศิลป์.....	104
5. การใช้โวหาร.....	106
5.1 บรรยายโวหาร.....	106
5.2 พรรณนาโวหาร.....	108
5.3 เทศนาโวหาร.....	109
6. กลวิธีการนำเสนอเนื้อหา.....	111
6.1 การอ้างอิง.....	111
6.2 การสร้างตัวละคร.....	113
6.2.1 ตัวละครพูดข้างเดียว.....	113
6.2.2 ตัวละครสนทนาโต้ตอบกัน.....	114
6.3 การใช้สำนวน.....	115
6.4 การตั้งคำถามและตอบคำถาม	117
6.5 การใช้สัทพ.....	118

6.5.1 การยกตัวบทดั้งเดิม.....	119
6.5.2 การตัดแปลงตัวบทวรรณกรรมที่มีมาก่อน	122
บทที่ 4 แนวคิดในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา	126
1. แนวคิดที่เกี่ยวกับความรัก	128
1.1 ความรักความผูกพันของคนในครอบครัว	128
1.2 ความรักชายหญิง	130
1.3 ความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์.....	134
1.4 ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์.....	135
1.5 ความรักความปรารถนาดีต่อชาติบ้านเมือง.....	140
2. แนวคิดด้านสังคม	141
2.1 การนำเสนอสภาพการณ์ปัญหาสังคม.....	142
2.1.1 ปัญหาความรุนแรง.....	142
2.1.2 ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง	144
2.1.3 ปัญหาความบกพร่องในการประกอบอาชีพ	145
2.1.4 ปัญหาการตั้งครุฑไม่พร้อม	147
2.2 การนำเสนอภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงจากสังคมอดีต	148
3. แนวคิดด้านพระพุทธศาสนา.....	149
3.1 แนวคิดเรื่องบาปบุญคุณโทษ	149
3.2 แนวคิดเรื่องกรรม	150
3.3 แนวคิดเรื่องคำสอนที่เกี่ยวข้องกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา	151
3.1.1 คำสอนทางโลกียธรรม.....	151
3.1.2 คำสอนทางโลกุตตรธรรม	152
4. แนวคิดด้านนิเวศสำนึก.....	152
4.1 ความเสื่อมโทรมของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....	153

4.2 การแสดงให้เห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	155
5. แนวคิดด้านปรัชญาการดำเนินชีวิต	155
5.1 การพึ่งพาตนเอง	156
5.2 การเลือกคบมิตร.....	157
5.3 การอยู่ร่วมกันของคนในสังคม	158
6. แนวคิดด้านการศึกษา.....	159
6.1 คุณค่าและความสำคัญของการศึกษา	160
6.1.1 การศึกษาช่วยพัฒนาคน.....	160
6.1.2 การศึกษาช่วยพัฒนาชาติ.....	161
6.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ได้รับการศึกษา	162
6.3 ความภาคภูมิใจในตัวผู้สอนและสถาบันการศึกษา	163
6.4 การสะท้อนบทบาทและความสำคัญของหน้าที่ครูอาจารย์.....	165
7. แนวคิดด้านศิลปะและวัฒนธรรม	166
7.1 แนวคิดด้านภาษาและวรรณกรรม	166
7.2 แนวคิดด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี.....	168
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	174
สรุปผล	174
อภิปรายผล	179
ข้อเสนอแนะ	183
รายการอ้างอิง.....	184
ประวัติผู้เขียน	189

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 หนังสือกวีนินพนธ์ดอกไม้ใกล้หมอน.....	37
ภาพที่ 2 หนังสือกวีนินพนธ์สร้อยเม็ดทราย	39
ภาพที่ 3 หนังสือกวีนินพนธ์เราเป็นหนึ่งเดียวกัน	41
ภาพที่ 4 หนังสือกวีนินพนธ์จะร้องเพลงชาติไทย.....	43
ภาพที่ 5 หนังสือกวีนินพนธ์คำกลอนสอนลูก.....	45
ภาพที่ 6 หนังสือกวีนินพนธ์ฝากหัวใจในแผ่นดิน.....	47
ภาพที่ 7 หนังสือกวีนินพนธ์ร้ายฟ้าร้ายฝน.....	49
ภาพที่ 8 หนังสือกวีนินพนธ์ร่มฟ้า ร้ายฝน.....	51

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณกรรมมีลักษณะการเขียน 2 ลักษณะ คือร้อยแก้วและร้อยกรอง เป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมทางภาษาที่สืบทอดกันต่อมาและผูกพันกับวิถีชีวิตคนไทยมาอย่างแนบแน่นและยาวนาน มีหลักฐานแสดงให้ประจักษ์เป็นลายลักษณ์อักษร ดังปรากฏในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ในสมัยสุโขทัย เช่น ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว, ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า จากตัวอย่างข้างต้น สะท้อนให้เห็นสภาพสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในยุคสมัยสุโขทัยที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้านการเกษตรกรรมและการมีเสรีภาพในการใช้ชีวิต การค้าขาย ทั้งยังมีลีลาการประพันธ์ด้วยลักษณะคำสัมผัสคล้องจองกันและการใช้คำซ้ำ

วรรณกรรมมีการสืบทอดตามขนบและสร้างสรรค์ผลงานให้มีพัฒนาการมาถึงสมัยปัจจุบัน เพื่อมุ่งหมายให้เห็นถึงร่องรอยภูมิปัญญาไทยที่ถ่ายทอดผ่านผู้ประพันธ์ทั้งยังมีคุณค่าต่อสังคม โดยเฉพาะวรรณกรรมร้อยกรอง ถ้อยคำที่ได้เรียบเรียงขึ้นโดยมีข้อบังคับ จำกัดคำ วรรคตอน และมีสัมผัสตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดในแต่ละประเภท เมื่ออ่านบทร้อยกรองจะเห็นลักษณะเด่นที่แตกต่างไปจากบทร้อยแก้วตรงที่มีเสียงคล้องจองกันฟังรื่นหู (มะเนาะ ยูเด็น และวันเนา ยูเด็น, 2548: 3)

คำว่า “ร้อยกรอง” เริ่มมีการบัญญัติใช้เมื่อตั้งวรรณคดีสมาคมแทนคำว่า กวีนิพนธ์ ซึ่งหมายถึง คำประพันธ์ ประเภท โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย นอกจากนี้ยังมีคำที่ใช้แทนความหมายดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็น วรรณคดี บทประพันธ์ ซึ่งเป็นคำเรียกในยุคหลัง มีคำเรียกผู้ประพันธ์ว่า กวี ราชบัณฑิตยสถาน (2556: 86) ได้บัญญัติความหมายของกวีว่า ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญในศิลปะการประพันธ์บทกลอน จำแนกเป็น 4 ลักษณะ คือ 1) จินตกวี แต่งโดยความนึกคิด 2) สุตกวี แต่งโดยได้ฟังมา 3) อรรถกวี แต่งตามความเป็นจริง และ 4) ปฏิภาณกวี แต่งโดยฉับพลันทันที แม้สังคมโลกจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร กวีนิพนธ์ก็ยังคงได้รับความนิยมเคียงคู่สายธารแห่งกาลเวลา สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า คนไทยมีนิสัยเจ้าบทเจ้ากลอน ถ้อยคำสำนวนที่ใช้ในชีวิตมักจะมีลักษณะคล้องจองกัน ลักษณะนิสัยนี้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป แสดงให้เห็นว่าชาติไทยเป็นชาติที่ยิ่งใหญ่ และมีความเจริญมานาน ทั้งยังมีนิสัยเจ้าบทเจ้ากลอน ชอบพูดให้มีสัมผัสคล้องจองกัน (กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2519: 40)

กวีนิพนธ์สมัยอดีตเป็นวรรณคดีแบบดั้งเดิม กวีมักแต่งเป็นเรื่องราวที่มีขนาดยาว มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ศาสนา นิทานชาดก การยกย่องพระเกียรติพระมหากษัตริย์ นิยมใช้คำไทยโบราณ คำภาษาเขมร มีตำราการประพันธ์อย่างตำราจินตามณีของพระมโหสถและตำรากลบทศิริวิบุลยคติของหลวงศรีปรีชา (เซ่ง) ซึ่งแต่งในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศแห่งยุคสมัยอยุธยาตอนปลาย

กวีส่วนมากจะเป็นพระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ หรือนักปราชญ์ที่อยู่ในพื้นที่เขตราชสำนัก ในขณะที่ชาวบ้านทั่วไปก็มักมีการแต่งในลักษณะของเพลงพื้นบ้าน วาสนา บุญสม (2539: 8) อธิบายถึงกวีนิพนธ์ที่ชาวบ้านแต่งที่เก่าแก่ที่สุดคือ “กลอนมุขปาฐะ” ที่ว่ากันปากเปล่า ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น แต่เหตุที่ไม่มีการจดบันทึกเนื่องจากอักษรไทยในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชยังเผยแพร่ไม่กว้างขวางลงมาถึงกรุงศรีอยุธยา

พัฒนาการของกวีนิพนธ์เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา จนกระทั่งช่วงปี พ.ศ. 2456-2485 เป็นช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงจากกวีนิพนธ์สมัยเดิมเป็นกวีนิพนธ์สมัยใหม่ เมื่อเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) หรือ “ครูเทพ” ได้แต่งกวีนิพนธ์ที่มีขนาดสั้น แต่ละเรื่องมีความยาวเพียงไม่กี่บท เนื้อหาของกวีนิพนธ์เป็นแนวศิลปะเพื่อชีวิต สนับสนุนนโยบายการเมืองการปกครองของภาครัฐ มุ่งวิพากษ์วิจารณ์สภาพการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการชี้แนะแนวทางการแก้ไขปัญหา ทั้งในระดับครอบครัว โรงเรียนและชาติ สอนปัจเจกบุคคลและบุคคลในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม สอดแทรกการแสดงออกด้วยสัญลักษณ์ (กิริติ ณะไชย, 2547: 39-51) อย่างผลงาน “โคลงกลอนครูเทพ” จึงเป็นจุดเริ่มต้นของกวีนิพนธ์สมัยใหม่ ส่งอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานของกวีรุ่นต่อ ๆ มา ตลอดจนเสริมสร้างวัฒนธรรมการอ่าน อันนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ ดังจะเห็นได้จากกวีนิพนธ์เรื่อง “ภัยโลก” ของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (2556: 374) ที่สะท้อนภาพสังคมโลกที่กำลังคุกรุ่นด้วยไฟสงคราม ความตอนหนึ่ง ดังนี้

ยุทธภัยใหญ่ยิ่งด้วย	วิทยา- ศาสตร์เฮย
ภัยบกภัยน้ำอา-	กาศพร้อม
ไฟเหล็กและไอสา-	รพัตรพิช
บอมบ์จากฟากฟ้าบ้อม	ระเบิดเบรียงเวียงทลาย
หญิงชายใหญ่่น้อยลูก	เด็กเล็ก แดงแล
เหล็กไปรู้เลือกเหล็ก	แล่นมล้าง
ไอพิชพิชคลอกเด็ก	ผู้ใหญ่ ไม่เลือก
ศรพระจักรกฤษณ์อ้าง	เอกได้โฉนหนอ

จากลักษณะงานเขียนของครูเทพข้างต้น ถือได้ว่าครูเทพเป็นต้นธารแห่งกวีนิพนธ์สมัยใหม่ และที่สำคัญยังเป็นรอยต่อระหว่างกวีนิพนธ์แบบดั้งเดิมกับแบบใหม่ด้วย กวีมุ่งปรับ ปรับ เปลี่ยนแปลง ทั้งรูปแบบฉันทลักษณ์ที่มีการผสมฉันทลักษณ์ในการแต่งกวีนิพนธ์ การใช้คำที่มีการประคัพพท์ ทับศัพท์ และเนื้อหาที่พยายามเปิดโลกทัศน์ความรู้ใหม่แก่ผู้อ่าน ดังนั้น การแต่งกวีนิพนธ์ในยุคครูเทพ จึงไม่ได้เป็นไปเพื่อสร้างลีลาการประพันธ์ให้สมบูรณ์ด้วยวรรณศิลป์เพียงอย่างเดียว แต่เป็นเครื่องบ่งชี้

ความเปลี่ยนแปลงของกวีนิพนธ์ไทยที่มีการสืบทอดและ สร้างสรรค์ เชื่อมโยงต่อเนื่องและมีนวลักษณ์ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะโดยมีพัฒนาการมาอย่างมีรากฐาน

นักอ่านใช้เสรีภาพทางความคิด จินตนาการ และประสบการณ์ สู่กระบวนการถอดความและตีความสารัตถะที่กวีได้แต่งกวีนิพนธ์ เพราะผลงานที่แต่งขึ้นนั้นกวีอาจแฝงเร้นนัย หากนักอ่านเข้าไปไม่ถึงเนื้อหาที่แฝงเร้นไว้ ก็ยากที่จะเข้าถึงสุนทรียะทางภาษาได้

เครื่องมือสำคัญของกวีที่ใช้ถ่ายทอดความหมายอันประกอบด้วย เรื่อง ความรู้สึก และคำ คือ “ลีลาการประพันธ์” อันเป็นกลวิธีที่สร้างความโดดเด่นในผลงาน หากกวีสามารถสร้างลีลาการประพันธ์อย่างมีชั้นเชิงทางวรรณศิลป์ ย่อมสามารถโน้มน้าวใจให้นักอ่านเข้าใจ เข้าถึงความหมายที่ต้องการจะสื่อสารได้ ยิ่งนักอ่านมีประสบการณ์ร่วมกับกวีด้วยแล้ว ยิ่งทำให้ถ้อยคำที่กวีบรรจงลงสู่ฉันทลักษณ์ได้ถ่ายทอดความหมายอย่างตรงประเด็น จนเกิดภาวะกระทบอารมณ์ ทั้ง สุข โศก เศร้า ขำขัน เวทนา ฯลฯ นักอ่านที่จะเข้าถึงภาวะดังกล่าวได้อย่างถ่องแท้ย่อมต้องพิจารณาได้จากลีลาการประพันธ์ในงานอย่างลึกซึ้งด้วยวิธีการอ่านแบบละเอียด

ฉะนั้น การศึกษาลีลาการประพันธ์ในกวีนิพนธ์เพื่อนำไปสู่การพิจารณาแนวคิดจะทำให้เห็นโลกทัศน์ของกวีที่ต้องการสื่อสารแก่นักอ่าน และปรากฏให้เห็นคุณค่าของผลงานกวีนิพนธ์ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ผลงานกวีนิพนธ์ร่วมสมัยมีทั้งอนุรักษ์นิยมและมีกลุ่มที่เสนอความคิดสร้างสรรค์ใหม่

นภลัย สุวรรณธาดา เป็นกวีที่ได้สร้างสรรค์งานกวีนิพนธ์ในรูปแบบอนุรักษ์นิยม กล่าวคือ เป็นกวีที่เคารพในขนบแห่งการประพันธ์ ให้ความสำคัญในด้านฉันทลักษณ์และเสนอแนวคิดที่สะท้อนสังคมเพื่อโน้มน้าวใจนักอ่านให้ไตร่ตรองหรือตระหนักถึงสภาพปัญหาสังคม ประยอม ซองทอง ได้กล่าวถึงลักษณะกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ในหนังสือ ดอกไม้ใกล้มิตร (นภลัย สุวรรณธาดา และคณะ, 2561: 5) ว่า นภลัย สุวรรณธาดา สร้างสรรค์ “กลอนดี” ตามเกณฑ์ที่วางไว้ กล่าวคือ ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ ใจความหรือเนื้อหาที่นำเสนอดีเด่น ชัดเจนและสร้างสรรค์ การเลือกใช้ถ้อยคำดีเด่นตรงกับสภาวะ บรรยากาศ และอารมณ์ของเรื่องที่กำลังกล่าวถึง สำนวนโวหารลึกซึ้งกินใจ และไม่ขาดอารมณ์สะเทือนใจ

ความสามารถในการแต่งกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา โดดเด่นด้วยชั้นเชิงทางความคิด มีไหวพริบ ปฏิภาณในการโต้กลอนได้อย่างสละสลวย เฉียบคม โดยเฉพาะการเล่นสักวากลอนสดที่ต้องแต่งโดยฉับพลัน และส่งบทให้นักร้อง นักดนตรีได้ร้องและบรรเลง จากบันทึกการเล่นสักวานภลัย สุวรรณธาดา เป็นสมาชิกฝ่ายหญิงของวงสักวา ขณะที่มีอายุ 20 กว่าปี มีโอกาสได้แสดงสักวา ลอยเรือ ซึ่งผู้เล่นจะต้องลงเรือบอกสักวาในสระน้ำ ภายในสวนวังรื่นฤดีของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี โดยมีดนตรีมโหรีวงใหญ่ของกรมศิลปากรบรรเลงประกอบ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2508 ทักษะ “การแต่งสด” และยังได้ผลงานที่มีคุณภาพทั้งด้านถ้อยคำ

และความหมาย ดังตัวบท บทสุภาษิตวัลย์ ในเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีผีเสื้อสมุทร ที่ประยอม - อรฉัตร ชองทอง (2525: 66) ได้บันทึกผลงานของนภลัย สุวรรณธาดา ความว่า

สักเวลากันในวันนี้	ก็เพื่อที่พบกันในวันหน้า
แม้หน้าพริ้มยิ้มได้ไร้น้ำตา	ก็เชื่อว่าน้ำใจจะไม่มี
ลาผู้ฟังทั้งหลายที่จ่ายอัฐ	เงินค่าบัตรคือกุศลดลราศี
ห้องสมุดสุนทรภู่ครูกวี	นับแต่นี้จะเด่นให้เห็นเคย

จากบทสัปดาห์ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความเป็นปฏิภาณกวี มีไหวพริบของนภลัย สุวรรณธาดา ในการกลั่นกรองความคิดและถ้อยคำอย่างมีชั้นเชิง ไม่เพียงแต่แต่งได้หรือแต่งดี หากเป็นลักษณะของ “การแต่งเป็น” กล่าวคือ การแต่งกวีนิพนธ์ที่ถูกต้องตามขนบและสามารถถ่ายทอดเนื้อความได้อย่างครบถ้วน ตรงประเด็น ตลอดจนมีลีลาการประพันธ์ที่สร้างความโดดเด่นแก่ผลงาน โดยเฉพาะการเล่นคำ เช่น วันนี้ - วันหน้า, น้ำตา - น้ำใจ การเลือกสรรคำลักษณะนี้ทำให้ผลงานมีลีลาการประพันธ์เป็นที่ประทับใจแก่ผู้ฟัง และยังผนวกเข้ากับทำนองเพลงแล้ว ยิ่งทำให้มีความไพเราะเสนาะหูยิ่งขึ้น

นภลัย สุวรรณธาดา เกิดเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2486 เริ่มเขียนกวีนิพนธ์มาตั้งแต่เรียนชั้นมัธยมศึกษา และเริ่มเขียนจริงจังเมื่อเรียนกับอาจารย์นรินทร์ นวมารค ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ต่อจากนั้นได้เพิ่มพูนทักษะด้านกวีนิพนธ์จากปรมาจารย์ด้านภาษาอย่าง ศาสตราจารย์พระยาอนุমানราชธน (ยง เสฐียรโกเศศ) อาจารย์กำชัย ทองหล่อ ศาสตราจารย์กิตติคุณฐะปะนีย์ นาครทรรพ ศาสตราจารย์เกียรติคุณสุมน อมรวิวัฒน์ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุจริต เพียรชอบ และศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน และความตอนหนึ่งของศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน ในหนังสือ ดอกไม้ใกล้มิตร (นภลัย สุวรรณธาดา และคณะ, 2561: 17) ที่ถ่ายทอดความรู้สึกความภาคภูมิใจที่มีลูกศิษย์ผ่านประสบการณ์ขณะที่เรียนอยู่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ความว่า

ยังภูมิใจที่ได้สอนนักกลอนสาว	ครั้งเป็นชาวเพลิงชมพูอยู่ปีสอง
เก่งภาษาพาสารการร้อยกรอง	ตามครรลองส่องเงาเยาว์กวี
ยังพอใจได้ร่วมงานการศึกษา	ครั้งเธอพาเขียวทองให้ผ่องศรี
สร้างบัณฑิตสัมฤทธิ์ผลคนยินดี	ทั้งว่าที่เธอเด่นเล่นกานท์กลอน

การที่นภลัย สุวรรณธาดาได้เรียนรู้วิชาประพันธ์ศาสตร์จากครูอาจารย์ที่มีความสามารถ นับเป็นการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ในการแต่งกวีนิพนธ์ เมื่อมีภูมิรู้จึงได้จัดรายการ “วรรณกรรมจากวรรณศิลป์” ถ่ายทอดผ่านวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2505 – 2507 และได้รับคัดเลือกเป็นประธานชุมนุมวรรณศิลป์ คนที่ 3 แห่งสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อจบการศึกษาได้เป็นอาจารย์สอนในระดับอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์สอนให้นักศึกษาต่างประเทศมีทักษะในการแต่งกวีนิพนธ์ นับว่าเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมทางภาษาไปสู่ระดับนานาชาติด้วย

ตลอดเวลากว่ากึ่งศตวรรษของ นภลัย สุวรรณธาดา แม้จะมีภาระหน้าที่จากงานประจำ แต่ก็ได้จัดสรรเวลาเพื่อสร้างสรรค์งานกวีนิพนธ์จารึกไว้ในบรรณภพเพื่อจรรโลงใจตัวเองและผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง จนมีผลงานหนังสือรวมเล่มกวีนิพนธ์คนเดียว จำนวน 8 เล่ม เรียงตามลำดับปีที่จัดพิมพ์ครั้งแรก ดังนี้

- เล่มที่ 1 ดอกไม้ใกล้หมอน จัดพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2531
- เล่มที่ 2 สร้อยเม็ดทราย จัดพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2534
- เล่มที่ 3 เราเป็นหนึ่งเดียวกัน จัดพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2552
- เล่มที่ 4 จะร้องเพลงชาติไทย จัดพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2553
- เล่มที่ 5 คำกลอนสอนลูก จัดพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2554
- เล่มที่ 6 ผากหัวใจในแผ่นดิน จัดพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2556
- เล่มที่ 7 ร่ายฟ้าแรมฝัน จัดพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2561
- เล่มที่ 8 ร่มฟ้า ร่ายฝัน จัดพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2563

หนังสือกวีนิพนธ์แต่ละเล่มได้ถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ ความรู้สึก ความนึกคิดของผู้เขียนเป็นอย่างดี และไม่ลืมที่จะบอกแนวทางเพื่อสร้างสรรค์สังคม ตลอดจนรูปแบบฉันทลักษณ์ ลักษณะอันโดดเด่นของลีลาการประพันธ์กวีนิพนธ์ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562: น. 18) อธิบายลักษณะกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ว่า

ลักษณะฉันทลักษณ์ ประพันธ์ด้วยกลอนแปด กาพย์ยานี 11 การใช้ภาษาสำนวนวรรณศิลป์ไพเราะงดงามและสละสลวย คงเอกลักษณ์ของฉันทลักษณ์ได้อย่างลงตัว สมบูรณ์แบบ ให้ความสุนทรียภาพ และอารมณ์สะเทือนใจอย่างลึกซึ้ง

อีกแห่งหนึ่ง นภลัย สุวรรณธาดา ได้รับอิทธิพลการแต่งกวีนิพนธ์จากประสบการณ์ชีวิตส่วนมากถ่ายทอดด้วยรูปแบบฉันทลักษณ์กลอนสุภาพที่ถ่ายทอดมุมมองและประสบการณ์ชีวิตในเรื่องความรักในวาระต่าง ๆ เหตุการณ์บ้านเมือง เหตุการณ์อุทกภัยปี 2554 และภัยพิบัติทั่วโลก ร้อยเรียงผ่านลีลาการประพันธ์ที่มีความไพเราะ มีความหมายลึกซึ้งกินใจ สอดแทรกแนวคิดที่มีคุณค่าให้ประโยชน์แก่ผู้อ่าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557)

จากข้อมูลด้านกวีนิพนธ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า นภลัย สุวรรณธาดา เป็นกวีที่มีความเชี่ยวชาญในการแต่งกวีนิพนธ์ แม่นยำในรูปแบบฉันทลักษณ์ ลีลาการประพันธ์ ตลอดจนแนวคิดที่สร้างสรรค์ สอดคล้องกับ ประยอม ซองทอง ได้อธิบายถึงลักษณะกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ในหนังสือ ดอกไม้ใกล้หมอน (นภลัย สุวรรณธาดา, 2559: 5-8) สรุปได้ว่า

นภลัย สุวรรณธาดา แต่งกวีนิพนธ์ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ดั้งเดิม ไม่ว่าจะเป็ฉันทลักษณ์ใด เรียงร้อยถ้อยคำงดงาม มีความหมายดีในกรอบของฉันทลักษณ์อันเป็นแบบแผนที่ดีนั้นได้ สร้างสรรค์ใจความของเรื่องสามารถสื่อถึงผู้อ่านได้ดีเด่น ชัดเจน แม้ว่าเรื่องนั้น อาจเป็นเรื่องของความสุกปรก โสมม เลวทราม แต่กลับแสดงออกในความคิดเชิงสร้างสรรค์ ด้านถ้อยคำมีความดีเด่น สามารถเลือกใช้คำได้เหมาะสมกับสภาวะ บรรยากาศ อารมณ์ของเรื่องที่กำลังกล่าวถึงอย่างประณีต ถูกจังหวะจะโคน มีสำนวนโวหารลึกซึ้งกินใจสร้างความประทับใจสะท้อนใจแก่ผู้อ่านได้มาก มองเห็นจุดที่อยู่ลึก ๆ ที่คนทั่ว ๆ ไปมองไม่เห็น ประกอบกับเรียงร้อยถ้อยคำได้เป็นอย่างดี พอเหมาะพอดี โดยเฉพาะในตอนท้าย ๆ ของกวีนิพนธ์ที่จะกระซอกใจผู้อ่านให้หวือตามด้วยความรู้สึก

ผู้วิจัยจะขอยกตัวบทกวีนิพนธ์เพื่อแสดงให้เห็นว่าตัวบทเหล่านี้ไม่ได้นำเสนอการพรรณนาอารมณ์ ความรู้สึก “สายลม แสงแดด” หรือเพื่อสร้างความบันเทิงเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากยังแสดงให้เห็นว่าการแต่งกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ที่มีรูปแบบฉันทลักษณ์เป็นไปตามขนบนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะอนุรักษ์ขนบการแต่งกวีนิพนธ์แบบดั้งเดิม เป็นแบบอย่างให้อนุชนได้เจริญรอยตาม มีการประกอบสร้างเชิงลีลาการประพันธ์ ผ่างด้วยแนวคิดบางประการไว้อีกด้วย แม้จะไม่ได้มุ่งหมายแสดงปรัชญาอันลึกล้ำให้นักอ่านต้องตีความจนเข้าใจยากหรือเข้าใจเฉกเช่นเดียวกับกวี ทำให้นักอ่านมองว่ากวีนิพนธ์เป็นวรรณกรรมที่ลึกซึ้งเกินกว่าจะเข้าใจ และเป็นเรื่องไกลตัว แต่สำหรับนภลัย สุวรรณธาดา ได้สร้างสรรค์ผลงานขึ้นด้วยพื้นฐานความเข้าใจนักอ่านทุกเพศทุกวัย กวีนิพนธ์จึงมีความง่ายและงามทั้งลีลาการประพันธ์และแนวคิด จึงเป็นเหตุให้ชื่อของกวีหญิง “นภลัย สุวรรณธาดา” ดำรงอยู่เป็นเส้นขนานคู่กาลเวลานับแต่ช่วง พ.ศ. 2500-ปัจจุบัน

การศึกษาลีลาการประพันธ์ (The art of writing) เป็นการศึกษาฉันทลักษณ์ของกวีนิพนธ์ และกลวิธีการใช้ภาษาที่ทำให้เกิดความงามทางวรรณศิลป์ ทั้งระดับคำ เช่น คำสัมผัส การเล่นคำ และระดับความ เช่น การใช้ภาพพจน์ การใช้สำนวน ลีลาการประพันธ์จะทำให้กวีนิพนธ์มีความน่าสนใจ ดึงดูดใจ เป็นปัจจัยส่งเสริมให้แนวคิดในผลงานมีความโดดเด่น เกิดภาวะสะเทือนอารมณ์แก่ผู้อ่าน ทั้งยังสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นในกวีนิพนธ์ด้วย

ด้านลีลาการประพันธ์ในกวีนิพนธ์ นภลัย สุวรรณธาดา สรรคาคำด้วยการเล่นเสียงทั้งเสียงสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะ การเล่นคำ โดดเด่นด้วยการใช้ภาพพจน์ ความเปรียบอุปมา อุปลักษณ์ และสัญลักษณ์ เน้นการใช้โวหารบรรยาย พรรณนา และเทศนา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

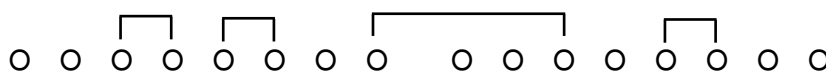
ตัวอย่างที่ 1 บทกวีนิพนธ์เรื่อง “ออเจ้า” จากหนังสือ ร่ายฟ้าแรมฝัน

จะสงสัยโยหนอเรื่อง “ออเจ้า”	แค่คำเก่าพูดย้าให้ข้าชิน
จดหมายเหตุลาลูแบร์ตีแผ่พลัน	ว่าคำนั้นใช้อย่างไรในสังคม
ใช้กับคนไม่รู้จัก คักดีต่ำกว่า	ออกเสียงว่า “Otchaou” เข้าประสม
บางคนว่าคำฝรั่งช่างน่าชม	เรานิยมเอามาใช้ไซ้ของเรา
แท้เป็นคำก่อนต้นอโยธยา	ชูชกเรียกอมิตดาว่าออเจ้า
มิใช่เป็นคำฝรั่งอย่างนั่งเดา	ฉัน-เธอ-เขา ต่างสมัยใช้ต่างคำ
แต่ “มึง-กู” สมัยนี้มีควรใช้	เปลี่ยนสมัยกลายเป็นคำต่ำ
ภาษาคือสื่อชั้ววัฒนธรรม	งดงามล้ำจรรู้ค่าภาษาไทย

(นภลัย สุวรรณธาดา, 2561: 195)

จากตัวอย่างที่ 1 นภลัย สุวรรณธาดา ใช้ฉันทลักษณ์กลอนสุภาพ โดยได้รับอิทธิพลแบบกลอนสุนทรภู่ การใช้คำแต่ละวรรคมี 8-9 คำ แบ่งจังหวะการอ่านแบบ 3/2/3 ในกรณีที่มี 8 คำ ในวรรคนั้น อาทิ “ภาษาคือ/สื่อชั้ว/วัฒนธรรม” อ่านแบบจังหวะการอ่านแบบ 3/3/3 ในกรณีที่มี 9 คำในวรรคนั้น อาทิ “จดหมายเหตุ/ลาลูแบร์/ตีแผ่พลัน” ในส่วนของสัมผัสที่มีความแพรวพราว กวีเคารพในข้อบังคับของสัมผัสนอกอย่างเคร่งครัดตามแบบสัมผัสของสุนทรภู่ ส่วนสัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระนั้นจะสังเกตได้ว่า วรรคที่ 1 และ 3 ของแต่ละบท กวีให้มีสัมผัส 2 คู่ อาทิ “จะสงสัยโยหนอเรื่องออเจ้า” สัมผัสที่ปรากฏคู่ที่ 1 คือ (สง)สัย-โย คู่ที่ 2 คือ หนอ-ออ(เจ้า) ในขณะที่วรรคที่ 2 และ 4 ของแต่ละบท กวีนิยมให้มีสัมผัสเพียงคู่เดียว อาทิ “ชูชกเรียกอมิตดาว่าออเจ้า” สัมผัสที่ปรากฏคือ (อมิต)ดา-ว่า ลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะเดียวแบบกลอนสุนทรภู่ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากตำรากลบทศิริวิบุลกิตติ์ ของหลวงศรีปริษา (เซ่ง) (2552: 4) โดยเฉพาะกลบทมธูรสวาที จะเห็นได้ชัดเจน

จากตัวอย่างแผนผังกลบทมธุรสวาทีและตัวอย่างกลอนสุภาพเรื่องพระอภัยมณี ของพระสุนทรโวหาร (ภู่) (2544: 417) ดังนี้

วิเวกวีดกรีดเสียงสำเนียงสนั่น	คนขยั้นขยั้นชิงตะลึงหลง
ให้หิววาบซาบทรวงต่าง่วงงง	ลืมน้ำนงรบสู้เงี้ยวหุพัง
พระโหยหวนครวญเพลงวังเวงจิต	ให้คนคิดถึงถิ่นถวิลหวัง
ว่าจากเรือนเหมือนนงมาจากร้าง	อยู่ข้างหลังก็จะแลชะงักคอย

นอกจากนี้ บทกวีนิพนธ์เรื่อง “ออเจ้า” กวีใช้กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาโดยการอ้างอิงบันทึกจดหมายเหตุซึ่งมี เดอ ลา ลูแบร์ ที่อธิบายความเป็นมาของคำว่า ออเจ้า ในความหมาย คำใช้แทนชื่อผู้ที่เราพูดด้วย ทำให้เห็นว่าคำดังกล่าว ปรากฏการใช้ตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช การที่กวีอ้างอิงจดหมายเหตุลาลูแบร์ทำให้ออกมีความเข้มข้น ยืนยันได้ถึงข้อเท็จจริง ไม่เพียงเท่านั้น คำว่า ออเจ้า ปรากฏในวรรณคดีร้อยยาวมหาชาติ ชุขกใช้คำว่า “ออเจ้า” กับนางอมิตดา ในทางกลับกันนางอมิตดาก็เรียกชูชกว่า “ออตา” คำว่า ออเจ้า ที่กวีนำเสนอได้รับอิทธิพลมาจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส ที่ตัวละครเอกฝ่ายชายคือหมื่นสุนทรเทวาใช้เรียกขานตัวละครเอกฝ่ายหญิงคือแม่หญิงกระแจะ ทำให้คนในสังคมนำคำว่าออเจ้ามาใช้เรียกขานกันอย่างแพร่หลาย

จากการพิจารณาบทกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณหาดา ในตัวอย่างที่ 1 จะเห็นได้ว่ากวีมีความชำนาญในฉันทลักษณ์ประเภทกลอน เพราะเป็นฉันทลักษณ์ที่เอื้อต่อการเลือกสรรคำและความลงในฉันทลักษณ์ได้อย่างครบถ้วน ตรงประเด็น อีกทั้งนักอ่านยังมีความคุ้นเคยและนิยมในฉันทลักษณ์โดยเฉพาะกลอน กวียังใช้ฉันทลักษณ์อื่นในการแต่งกวีนิพนธ์ ได้แก่ กาพย์ โคลง เพลงพื้นบ้าน กวีจันชะ และลิลิต นภลัย สุวรรณหาดา มีความเข้าใจในการเล่นเสียงสัมผัส ทั้งสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะที่เป็นไปตามวรรณคดีแบบฉบับ มีการเล่นคำ การใช้สำนวน โวหาร ภาพพจน์ เพื่อสร้างจินตภาพสนับสนุนเนื้อหาให้มีภาวะสะเทือนอารมณ์แก่ผู้อ่าน ตลอดจนมีกลวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจเหมาะสมกับเนื้อหา

การศึกษาแนวคิดในกวีนิพนธ์ (The concept in the poetry) ราชบัณฑิตยสถาน (2556: 645) ได้ให้ความหมายของคำว่า “แนวคิด” คือความคิดที่เป็นแนวที่จะดำเนินต่อไป เช่น แนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา แนวคิดในกวีนิพนธ์จึงเป็นความคิดที่กวีได้ถ่ายทอดเรื่องราวในสังคมตามมุมมองความคิดของตนผ่านการสร้างสรรค์งาน อันจะทำให้ผู้อ่านมองเห็นสภาพการณ์ของสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ศาสนาและความเชื่อที่เป็นปัจจัยในการสร้างงานของกวี และทำให้ผู้อ่านเข้าใจความคิด

และอารมณ์ความรู้สึกของกวีและของมนุษย์ ตลอดจนทำให้มองเห็นปัญหาหรือสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

นภลัย สุวรรณธาดา ได้ถ่ายทอดแนวคิดในกวีนิพนธ์ผ่านการตกผลึกความรู้ ความรู้สึกนึกคิด และประสบการณ์ เพื่อนำมาประกอบสร้างกวีนิพนธ์จนมีแนวคิดที่หลากหลาย เช่น แนวคิดเกี่ยวกับความรัก แนวคิดด้านสังคม แนวคิดด้านพระพุทธศาสนา แนวคิดด้านนิเวศสำนึก แนวคิดด้านปรัชญา การดำเนินชีวิต แนวคิดด้านการศึกษา และแนวคิดด้านศิลปะและวัฒนธรรม ดังอธิบายเป็นตัวอย่างได้ ดังนี้

กวีนิพนธ์ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความรัก นภลัย สุวรรณธาดา มีความรักและความปรารถนาดีต่อชาติบ้านเมือง จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เพลงชาติ” เป็นกวีนิพนธ์ที่ได้รับการยอมรับในวงกว้าง ส่งเสริมความเป็นชาติ สร้างความเป็นประชาธิปไตย โดยได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดบทกวีนิพนธ์ของสถานีวิทยุยานเกราะ ใน พ.ศ. 2512 และเป็นผลงานชิ้นแรก ๆ ที่นภลัย สุวรรณธาดา ได้รับอิทธิพลมาจากเหตุการณ์บ้านเมืองจนก้าวข้ามอารมณ์กวีของตนที่เคยมุ่งพรรณนา “สายลม แสงแดด” ตามแนวคิดศิลปะเพื่อศิลปะ (Art for art's sake) มาสู่การสร้างสรรคผลงานตามแนวคิดศิลปะเพื่อชีวิต (Art for life's sake) เนื่องจากในช่วงเวลาที่แต่งกวีนิพนธ์นั้น ประชาชนเริ่มให้ความสนใจและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐมากขึ้น ไม่นิ่งเฉยหรือยอมจำนนต่ออำนาจที่กดขี่ความเป็นคนจนนำไปสู่การต่อสู้ทางการเมืองในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ส่งผลให้นักคิด นักเขียน นำความเป็นไปในสังคมมาเป็นวัตถุดิบในการเขียนเพื่อสะท้อนสังคมในรูปแบบงานวรรณกรรม ตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์การบริหารจัดการของรัฐบาล ภายหลังมีผู้นำผลงานเพลงชาติ ของนภลัย สุวรรณธาดา มาผลิตซ้ำในรูปแบบสื่อต่าง ๆ มีการนำไปเผยแพร่ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่วงเพลงชาติเวลา 18.00 น. ในปี พ.ศ. 2553 และปี พ.ศ. 2557 ด้วยวรรคทองที่หลายคนจดจำได้ คือ

ทุกวันนี้ศึกไกลยังไม่ห่าง แต่วันทรงศึกใกล้ไล่ข่มเหง
ถ้าคนไทยหันมาฆ่ากันเอง จะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง

(ดอกไม้ใกล้หมอน, เพลงชาติ: 31)

นภลัย สุวรรณธาดา มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์เป็นที่สุด ได้สะท้อนความคิดผ่านกวีนิพนธ์ในหลายโอกาส ได้รับเชิญจากกระทรวงวัฒนธรรมเป็น 1 ใน 9 กวีที่แต่งกวีนิพนธ์เทิดพระเกียรติในหนังสือ “นวมินทรราชธิราชสดุดี” ในหัวข้อ “ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นพื้นฐานของความดี” เพื่อเป็นหนังสือที่ระลึกในงานถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระ

พระบรมชนกาทิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เมื่อ พ.ศ. 2560 นภลัย สุวรรณธาดา ถ่ายทอดความจงรักภักดีที่มีต่อพระมหากษัตริย์

ตัวอย่างที่ 2 บทกวีนิพนธ์เรื่อง “ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของความดี” จากหนังสือ นวมินทราศิวาทราชสดุดี (คณะกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึกและจดหมายเหตุงานพระราชพิธี ถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร, 2560: 170) ที่ว่า

“ความซื่อสัตย์สุจริต คือพื้นฐาน	ของความดีทุกประการ” พระดำรัส
ธ ทรงย้ายคำนี้ทรงชี้ชัด	ราชทรงศันราชธรรมนำราษฎร์ไทย
สิ่งใดคือ “ความซื่อสัตย์สุจริต”	มีหลักธรรมให้คิดวินิจฉัย
ทั้งสามด้านคือกายวาจาใจ	ถึงพร้อมได้ครบถ้วนจึงควรชม

จากตัวอย่างที่ 2 นภลัย สุวรรณธาดา ได้สะท้อนความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ โดยนำใจความสำคัญจากพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาทิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต ที่ว่า “ความซื่อสัตย์สุจริตคือพื้นฐานของความดีทุกประการ” การที่กวีถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดผ่านกวีนิพนธ์ได้อย่างครบถ้วน ตรงประเด็น ไม่เพียงเกิดจากการศึกษาหาข้อมูลเพียงอย่างเดียว แต่หากผนวกเข้ากับจิตใต้สำนึกของกวีที่เป็นหนึ่งเดียวกับเนื้อหา นภลัย สุวรรณธาดา นับว่าเป็นกวีที่มีคุณสมบัติดังกล่าว

กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา มีแนวคิดเด่นชัดคือ แนวคิดเชิดชูสถาบัน ทั้งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มุ่งปรารถนาให้ผู้อ่านเกิดความรัก ห่วงเห่นในแผ่นดิน มีความรักสามัคคีกันในทุกหมู่คณะ ในผลงานกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา จำนวน 8 เล่ม แฝงไปด้วยความคิดที่กว้างขวางลึกซึ้ง สามารถตีความได้หลายนัย ดังคำประกาศเกียรติคุณปูชนียบุคคลด้านภาษาไทย พุทธศักราช 2564 (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2564: 3) ความตอนหนึ่งว่า

รองศาสตราจารย์นภลัย สุวรรณธาดา มีคุณสมบัติทั้งนักอักษรศาสตร์และนักการศึกษา สามารถผสมผสานคุณสมบัติทั้งสองด้านในงานวรรณศิลป์ และพัฒนาต่อเนื่องตามยุคสมัยมาตลอด 60 ปี บทกวีได้สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ ทั้งด้านความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สังคม การเมือง การศึกษา ธรรมชาติ คติธรรม ชีวิต และความรัก อย่างครบถ้วนทั้งเนื้อหาและศิลปะการประพันธ์ เป็นเจ้าของวรรณทองอันโดดเด่นที่คนจำได้ทุกยุคสมัย อาทิ ในบทกลอน “เพลงชาติ”

ที่ว่า “ทุกวันนี้ศึกไกลยังไม่ห่าง แต่วันทรงศึกใกล้ไล่ข่มเหง ถ้าคนไทยหันมาฆ่า
กันเอง จะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง”

นภลัย สุวรรณธาดา เป็นกวีที่สร้างสรรค์ผลงานมีลีลาการประพันธ์ชวนให้ประทับใจนักอ่าน
จึงน่าสนใจที่จะนำผลงานกวีนิพนธ์ของกวีผู้นี้มาศึกษาพิจารณาอย่างละเอียด ถึงกลวิธีทางวรรณศิลป์ที่
โดดเด่นจนเป็นลักษณะของกวี นอกจากนี้ การนำงานกวีนิพนธ์ทั้งหมดของกวีมาศึกษาในแง่ลีลา
การประพันธ์จะเอื้อต่อการตีความเพื่อค้นหาแนวคิดสำคัญ น่าจะทำให้เห็นลักษณะทางวรรณศิลป์ที่
นภลัย สุวรรณธาดา ใช้สื่อสารและทำให้เข้าใจความหมายได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

นภลัย สุวรรณธาดา ยังมีบทบาทในวงวรรณกรรม โดยเป็นกรรมการตัดสินการประกวดกวี
นิพนธ์ในโอกาสต่าง ๆ ให้แก่หน่วยงาน เช่น สถาบันสุนทรภู่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฯลฯ เป็นวิทยากรแสดง
สัปดาห์กลอนสดร่วมกับสโมสรสยามวรรณศิลป์ ต่อเนื่องกันรวมเวลาประมาณ 50 ปี มีผลงานตีพิมพ์
ให้แก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

แม้ในปัจจุบัน กวีพยายามสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ในรูปแบบฉันทลักษณ์และลีลาการประพันธ์ขึ้น
ใหม่เพื่อสร้างอัตลักษณ์ระดับปัจเจกบุคคล เนื่องจากได้รับอิทธิพลรูปแบบและแนวคิดกวีนิพนธ์
ตะวันตก แต่สำหรับกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา แล้ว ยังคงดำเนินตามขนบวรรณศิลป์โบราณ
ซึ่งนภลัย สุวรรณธาดา ยังคงเห็นคุณค่าฉันทลักษณ์โบราณที่ต้องสืบทอดไว้ เมื่อมีการจัดพิมพ์หนังสือ
รวมผลงานกวีนิพนธ์ทำให้ได้รับพิจารณาคัดเลือกให้ได้รับรางวัลจากการประกวดหนังสือดีเด่น
ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ หนังสือรวมบทกวี
นิพนธ์ ดอกไม้ใกล้หมอน, สร้อยเม็ดทราย, ผากหัวใจในแผ่นดิน และ ร่มฟ้าร้ายฝัน ได้รับรางวัลชมเชย
เมื่อปี พ.ศ. 2531, 2535, 2558 และ 2564 ตามลำดับ ส่วนหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ ร่มฟ้าร้ายฝัน
ได้รับรางวัลดีเด่น เมื่อปี พ.ศ. 2561 แสดงให้เห็นว่าหนังสือรวมผลงานกวีนิพนธ์ของนภลัย
สุวรรณธาดา เป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าดี มีสารประโยชน์ อันจะส่งผลดีต่อการสร้างนิสัยรักการอ่าน
ให้แก่คนไทย และสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ในขณะที่การเชิดชูเกียรติด้านตัวบุคคลนั้น นภลัย สุวรรณธาดา ได้รับเชิดชูเกียรติคุณ
จากองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติด้านวรรณศิลป์ เป็น “ครูกวีศรีสุนทร”
จากกระทรวงวัฒนธรรม เมื่อปี พ.ศ. 2551 ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น “กวีร่วมสมัยตัวอย่าง”
จากมูลนิธิ 5 ธันวาคมหาราชและสมาคมกวีร่วมสมัย เมื่อปี พ.ศ. 2552 เป็น “ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น”
จากกระทรวงวัฒนธรรม เมื่อปี พ.ศ. 2553 ได้รับรางวัล “สถาบันสุนทรภู่” เชิดชูเกียรติผู้ส่งเสริม
ร้อยกรองไทย จากสถาบันสุนทรภู่ เมื่อปี พ.ศ. 2560 ได้รับรางวัล “นราธิปพงศ์ประพันธ์”
จากสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2563 นับเป็นรางวัลที่มอบให้แก่นักเขียน นักแปล

กวี นักหนังสือพิมพ์ และบรรณาธิการอาวุโสที่สร้างสรรค์ผลงานมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ได้รับรางวัล “วลีทิพย์” จากสมาคมกวีร่วมสมัย เมื่อปี พ.ศ. 2564 นอกจากนี้ ยังได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นปูชนียบุคคลด้านภาษาไทย เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2564 จากกระทรวงวัฒนธรรม อันเป็นรางวัลสำหรับผู้ผดุง สร้างสรรค์ และถ่ายทอดการใช้ภาษาไทยเป็นที่ประจักษ์อย่างกว้างขวาง รวมถึงผู้ที่มีผลงานการสร้างสรรค์การใช้ภาษาไทยได้อย่างเหมาะสม และผลงานได้รับการยกย่องอย่างกว้างขวาง

กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา มีคุณค่าทั้งด้านลีลาการประพันธ์และด้านการสื่อสารแนวคิด นับว่าเป็นคุณค่าแห่งวรรณกรรมและน่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ที่ผ่านมามีผู้ศึกษาด้านวจนลีลา กวีนิพนธ์ของกวีโบราณและกวีร่วมสมัยที่เป็นผู้ชายทั้งสิ้น และยังไม่มีผู้ใดศึกษาวจนลีลาของกวีหญิงอย่างเฉพาะเจาะจง ทำให้ผู้วิจัยเกิดความประสงค์ที่จะศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ให้ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อจะได้พิจารณาลีลาการประพันธ์และแนวคิดในการแต่งกวีนิพนธ์ ทั้งยังเป็นการพิสูจน์ให้เป็นที่ประจักษ์ว่ากวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา มีคุณค่าแก่การศึกษา ตลอดจนมีคุณค่าในสังคมไม่น้อยไปกว่ากวีคนอื่นในสายธารวรรณกรรมของการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ไทยร่วมสมัย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อวิเคราะห์ลีลาการประพันธ์ในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา
- 2) เพื่อวิเคราะห์แนวคิดที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา

3. สมมติฐานการวิจัย

กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา นิยมประพันธ์กวีนิพนธ์ด้วยฉันทลักษณ์ตามขนบโบราณอย่างเคร่งครัด โดยฉันทลักษณ์ประเภทกลอน มากที่สุด รองลงมาคือกาพย์ โคลง และฉันทลักษณ์เพลงพื้นบ้าน ตามลำดับ มีลีลาการประพันธ์ที่โดดเด่นด้วยวรรณศิลป์ในระดับเสียงทั้งเสียงสัมผัสสระและสัมผัสอักษร ระดับคำที่มีการสรรคำ การเล่นคำ การใช้ภาพพจน์ความเปรียบ รวมถึงโวหารในการบรรยาย พรรณนา และเทศนา ที่จะส่งเสริมแนวคิดในระดับความให้มีความโดดเด่นยิ่งขึ้น โดยแนวคิดในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏแนวคิดเกี่ยวกับความรัก แนวคิดด้านปรัชญา การดำเนินชีวิต แนวคิดด้านสังคม แนวคิดนิเวศสำนึก แนวคิดด้านพระพุทธศาสนา และแนวคิดศิลปะและวัฒนธรรม

4. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษากวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาจากบทกวีนิพนธ์ที่จัดพิมพ์รวมเล่ม ที่แต่งเพียงคนเดียว ไม่รวมบทกวีนิพนธ์ที่จัดพิมพ์รวมเล่มกับกวีอื่น มีจำนวน 8 เล่ม คือ

1) ดอกไม้ใกล้หมอน	พ.ศ. 2531	มีจำนวน 7 ภาค	69 สำนวน
2) สร้อยเม็ดทราย	พ.ศ. 2534	มีจำนวน 4 ภาค	30 สำนวน
3) เราเป็นหนึ่งเดียวกัน	พ.ศ. 2552	มีจำนวน 6 ภาค	58 สำนวน
4) จะร้องเพลงชาติไทย	พ.ศ. 2553	มีจำนวน 5 ภาค	43 สำนวน
5) คำกลอนสอนลูก	พ.ศ. 2554	มีจำนวน - ภาค	22 สำนวน
6) ผากหัวใจในแผ่นดิน	พ.ศ. 2556	มีจำนวน 7 ภาค	70 สำนวน
7) ร่ายฟ้าแรมฝัน	พ.ศ. 2561	มีจำนวน 11 ภาค	268 สำนวน
8) ร่มฟ้า ร่ายฝัน	พ.ศ. 2563	มีจำนวน 8 ภาค	261 สำนวน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้เข้าใจถึงลีลาการประพันธ์ในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา
- 2) ทำให้เข้าใจแนวคิดของนภลัย สุวรรณธาดา ในการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์
- 3) เป็นแนวทางในการศึกษากวีนิพนธ์ของกวีผู้อื่นต่อไป

6. ข้อตกลงเบื้องต้น

การนำตัวอย่างข้อความจากกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา มาอ้างอิงในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะใช้วิธีการอ้างอิงโดยบอกชื่อหนังสือ เครื่องหมายจุลภาค (,) ชื่อเรื่อง เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของกวีนิพนธ์ตามลำดับไว้ในวงเล็บใต้ข้อความที่กล่าวอ้างถึง ดังรูปแบบ (ชื่อหนังสือ, ชื่อเรื่อง: เลขหน้า) และตัวอย่าง ดังนี้

ทุกวันนี้ศึกใกล้ยังไม่ห่าง
คนไทยหันมาฆ่ากันเอง

แต่หวันทรงศึกใกล้ไล่ข่มเหง
จะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง

(ดอกไม้ใกล้หมอน, เพลงชาติ: 31)

7. วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา มีขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) ชั้นสำรวจและรวบรวมข้อมูล

ก. สำรวจและรวบรวมกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ที่จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มแล้ว โดยเป็นผลงานเดี่ยวไม่ตีพิมพ์ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งมีจำนวน 8 เล่ม ตามที่ได้กำหนดไว้ในขอบเขตการวิจัย

ข. ศึกษา รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบฉันทลักษณ์ ลีลาการประพันธ์ และแนวคิดในกวีนิพนธ์ รวมถึงประวัติและผลงานของนภลัย สุวรรณธาดา และผู้อื่น เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมาย ขอบเขตการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

2) ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ก. ศึกษา รูปแบบฉันทลักษณ์ ลีลาการประพันธ์ และแนวคิดในกวีนิพนธ์ โดยจัดบันทึกข้อมูลในขอบเขตการศึกษาลงในตารางที่ผู้วิจัยออกแบบไว้

ข. แยกประเภทของข้อมูลตามประเด็นการศึกษา และนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยและขอบเขตที่วางไว้

3) ชั้นสรุป

ก. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ข. เรียบเรียงและเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ผู้วิจัยได้ศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งประเด็นเนื้อหา ดังนี้

8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกวี

8.1.1 กวีโบราณ

8.1.2 กวีร่วมสมัย

8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกวีนิพนธ์

8.2.1 ฉันทลักษณ์และลีลาการประพันธ์ในกวีนิพนธ์

8.2.2 เนื้อหาในกวีนิพนธ์

8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกวี

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกวี ประกอบด้วยการศึกษาด้านชีวประวัติ กลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานทั้งกลวิธีด้านเนื้อหาและกลวิธีด้านวรรณศิลป์ โดยแบ่งช่วงของกวีเป็น 2 ช่วง ได้แก่ กวีโบราณ เป็นกวีที่สร้างสรรค์ผลงานก่อนหรือคาบเกี่ยว “ยุคโคลงกลอนครุเทพ” ในช่วงปี พ.ศ. 2456 - 2485 ในขณะที่กวีร่วมสมัย เป็นกวีที่สร้างสรรค์ผลงานหลัง “ยุคโคลงกลอนครุเทพ”

เนื่องจากยุคโคลงกลอนครูเทพหรือเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีนี้เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนกวีนิพนธ์ ทั้งรูปแบบคำประพันธ์ เนื้อหา ขนาดความยาวของคำประพันธ์ ส่งอิทธิพลมาสู่กวีรุ่นหลัง

8.1.1 กวีโบราณ

วราเมษ วัฒนไชย (2548) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ศิลปะการประพันธ์ในวรรณคดี ร้อยกรองของเจ้าพระยาคลัง (หน) เพื่อศึกษาศิลปะการประพันธ์และวิเคราะห์ลักษณะเด่นของศิลปะ การประพันธ์ในวรรณคดีร้อยกรองของเจ้าพระยาคลัง (หน) เพื่อให้เห็นคุณค่าอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ผลการวิจัยพบว่า เจ้าพระยาคลัง (หน) เป็นกวีที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการประพันธ์ที่หลากหลาย มีลักษณะที่โดดเด่นช่วยเสริมสร้างความไพเราะและมีความหมายที่ลึกซึ้ง ดังจะเห็นได้จากการเพิ่มเสียง สัมผัสทั้งสัมผัสพยัญชนะและสัมผัสสระ ใช้คำที่มีความหมายเข้าใจง่าย สื่อความได้ชัดเจน ครอบคลุม ประเด็นได้กระชับ ปรากฏการเล่นเสียงวรรณยุกต์เพื่อช่วยสื่ออารมณ์แก่ตัวละคร และเล่นเสียงสัมผัส คู่ เป็นเสียงอักษรที่อยู่ในวรรคเดียวกัน ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันเพื่อช่วยย้ำความหมาย ซ้ำกันและกัน

การเล่นคำในกวีนิพนธ์ของเจ้าพระยาคลัง (หน) ปรากฏการเล่นคำซ้ำเพื่อเพิ่มความและ ลดความ กอปรกับให้เป็นภาพพจน์สัทพจน์ด้วย การเล่นคำซ้อน เพื่อเสริมความหมาย และใช้ในการ ให้รายละเอียดเนื้อหาให้เป็นลำดับขั้นตอน ส่วนการเล่นคำพ้อง นิยมพรรณนาในบทชมธรรมชาติ ตลอดจนสื่ออารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในบทนิราศ ลักษณะการเล่นเสียงและคำ สะท้อนให้เห็น ความสามารถในการเชิงกวีสอดคล้องกับกลบทบุษบงแยมพกาและกลบทบุษบากลิบ อันเกิดจากการจัด วางคำสัมผัสแบบสัมผัสคู่ การซ้ำคำต้นในแต่ละวรรค ลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะเด่นหนึ่งในงาน ประพันธ์ร้อยกรองของเจ้าพระยา (คลัง) นอกจากนี้ ยังนำลักษณะการเล่นเสียงเล่นคำไปใช้ใน ความเปรียบเพื่อพรรณนาความด้วยลีลาเสาวรสจณี นารีปราโมทย์ พิโรธวาทัง และสลลาปังคพิสัย

เจ้าพระยาคลัง (หน) สร้างสรรค์เนื้อหาที่มีพลัง มีอารมณ์สะเทือนใจ ให้ข้อคิดที่เป็น คติโลกและคติธรรม แสดงความความคิดและอารมณ์ได้อย่างลึกซึ้ง อาทิ เรื่องพระเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมารและกัณฑ์มัทรี กวีใช้พรรณนาโวหารเพื่อสื่อความโศกเศร้าเสียใจ แสดงถึงความรัก ความผูกพันที่แม่มีต่อลูก เมื่อเนื้อหามีความดีเด่นแล้ว ย่อมเปิดโอกาสให้กวีได้ใช้ศิลปะการประพันธ์ อื่น ๆ มาประกอบสร้างความงาม ความไพเราะ และสื่อความหมายได้อย่างเหมาะสม

พรจำเริญ แจ่มจรัส (2554) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ ภาษา โลกทัศน์ และบุคลิกภาพของผู้ประพันธ์ในวรรณกรรมนิราศสุนทรภู่ เพื่อศึกษาการใช้ภาษา โลกทัศน์ที่สัมพันธ์กับการแสดงออกซึ่งบุคลิกภาพของผู้ประพันธ์ในงานวรรณกรรมนิราศของสุนทรภู่ ผลการวิจัยพบว่า สุนทรภู่มีการใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงบุคลิกภาพด้านอารมณ์ที่มีสุนทรีย์ มีความสุข และ มีความสดชื่น เมื่อได้สัมผัสและมีความพึงพอใจกับความงามทางธรรมชาติ โดยปรากฏการใช้ถ้อยคำที่

สื่อถึงความสุข สดชื่น สบาย แม้จะเหน็ดเหนื่อยจากการเดินทางแต่กลับรู้สึกผ่อนคลาย เมื่อได้ชมและสัมผัสกับธรรมชาติ ด้านอารมณ์ที่รู้สึกเสียดาย อาลัยอาวรณ์ เมื่อต้องเดินทางพลัดพรากหรือสูญเสียสิ่งที่รัก หรือเมื่อเดินทางผ่านสถานที่ที่มีชื่อเสียงก็จะบังเกิดความอาลัยอาวรณ์ขึ้นฉับพลัน เนื่องมาจากการเก็บกดความรัก ความห่วงใยต่อสิ่งที่ตนรัก เมื่อถูกกระตุ้นอารมณ์ดังกล่าวก็พรั่งพรูออกมา ด้านอารมณ์ที่มีความเศร้าโศก เสียใจ มีการแสดงผ่านการใช้ถ้อยคำเศร้าสร้อย คร่ำครวญ สะอื้น เนื่องจากสุนทรภู่ได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจ มีการสูญเสีย ล้มเหลว การพลัดพรากหรือสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก รวมถึงการสูญเสียตำแหน่งหน้าที่การงาน ประมวลเป็นความรู้สึกที่เก็บไว้อยู่ภายใน เมื่อถูกกระตุ้นจึงแสดงออกมาซึ่งภาวะดังกล่าว ด้านอารมณ์ที่เกรี้ยวโกรธ แค้นเคือง อันมีสาเหตุมาจากเรื่องส่วนตัว ด้านอารมณ์ที่มีความขบขัน มีการล้อเลียน มีความสนุกสนาน เกิดจากสุนทรภู่อารมณ์สบายใจ ไม่เครียด มองโลกในแง่บวก รวมถึงการกล่าวถึงเรื่องอวัยวะเพศที่ผู้ประพันธ์มีประสบการณ์เกี่ยวกับเพศ ด้านอารมณ์ที่รู้สึกสงสารและเห็นใจผู้อื่นที่ประสบกับความเดือดร้อน สงสารสัตว์ที่ถูกทรมาน ด้วยสุนทรภู่อารมณ์ที่ว่าตัวเองเป็นพวกพ้องเดียวกันกับผู้ได้รับความเดือดร้อน

นอกจากนี้ สุนทรภู่อยังใช้คำซ้ำเพื่อเน้นคำและความหมายและเสียง ทำให้สะท้อนบุคลิกภาพของสุนทรภู่ว่าเป็นคนขี้กลัวเมื่อปะทะกับพายุ ชอบชมธรรมชาติยามค่ำคืนและมักรู้สึกว่าการหาความต้องการความอบอุ่น สุนทรภู่มักใช้คำเล่นเสียงสัมผัส แม้บางคำจะไม่มี ความหมายโดยตรงแต่ช่วยสร้างอารมณ์ความรู้สึก ทำให้เห็นบุคลิกภาพว่าเป็นคนที่ชอบสังเกต ชื่นชมธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดการใช้ภาพพจน์ ทั้งสัทพจน์ อุปมา และบุคลาธิษฐาน

สุนทรภู่มองโลกทัศน์ต่อความรัก ซึ่งเกี่ยวข้องกับทัศนะอารมณ์และพฤติกรรมอันเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของสุนทรภู่ สุนทรภู่มองว่าความรักเป็นสิ่งที่เรียนรู้ไม่จบสิ้น ทำให้เกิดความทุกข์ทรมาน หมดหวัง ลักษณะของสุนทรภู่เองก็เป็นคนเจ้าชู้ พอใจในการมีความรักบ่อย ๆ ต้องการอยู่ใกล้ชิดคนรัก โลกทัศน์ต่อการยกย่องสถาบันพระมหากษัตริย์ สุนทรภู่เห็นความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ยกย่องพระอัจฉริยภาพ ยอมรับในอำนาจทั้งปวงที่ทำให้บ้านเมืองเกิดความสงบสุข มีความจงรักภักดีแม้พระองค์จะสวรรคตไปแล้วก็ตาม โลกทัศน์เกี่ยวกับการมองโลกแบบสัจนิยมหรือมองโลกแบบความเป็นจริง เห็นอย่างไรก็สะท้อนภาพออกไปอย่างนั้น ซึ่งเกิดจากการเป็นคนช่างสังเกตสิ่งแวดล้อมรอบตัว โลกทัศน์แบบอัตถิภาวะนิยมที่เชื่อมั่น เชื่อถือในผลงานตัวเองว่ามีความถูกต้อง ดีงาม ไม่ต้องการให้ผู้อื่นผู้ใดมาฉกฉวยนำไปใช้ในทางที่ผิด โลกทัศน์ที่มีต่อผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก สุนทรภู่เองเคยใช้ชีวิตที่มีความสะดวกสบายในเมืองหลวงเมื่อต้องเดินทางไปในพื้นที่ชนบทย่อมได้เห็นวิถีชีวิตที่ยากลำบากทั้งอาหารการกิน การเดินทาง เมื่อต้องประสบชีวิตในลักษณะนี้ก็ย่อมระบายนความคับแค้น ผิดหวังออกมาเป็นธรรมดา โลกทัศน์ความรอบรู้ สนใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ชอบถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นให้รู้ตาม โลกทัศน์การปฏิบัติตนที่ดีในชีวิต สุนทรภู่ถ่ายทอดออกมาในลักษณะคติสอนใจทั้งเรื่องการพูด การคบคน ความเชื่อ โลกทัศน์ผู้ที่ศรัทธาสัจธรรมสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และ

ปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติ ดังจะเห็นได้จากการขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วยคุ้มครองชีวิต หรือเชื่อว่า พระพรทมิ์จริง และโลกทัศน์ของคนชอบฝันและเก็บมาวิเคราะห์ ทั้งฝันดีและฝันร้าย เนื่องจาก สุนทรภูมิจึงประสบการณ์ชีวิตมากมายจึงเก็บไว้อยู่ภายในและแปรเปลี่ยนออกมาสู่ความฝัน

ลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกวีโบราณ กวีจะสร้างสรรค์ผลงานที่มีขนาดยาว มีลีลา การประพันธ์ที่งดงาม ทั้งการเล่นเสียงสัมผัส การเล่นคำซ้ำ คำเลียนเสียงธรรมชาติ การเน้นพรรณนา ธรรมชาติเพื่อสื่ออารมณ์ ความรู้สึก ทำให้เห็นว่ากวีโบราณเป็นผู้ที่ชอบสังเกต คิดใคร่ครวญ ยึดโยง สิ่งแวดล้อมมาเป็นส่วนประกอบสร้างผลงานโดยตรงไปตรงมา เช่น พรรณไม้ ชื่อบ้านนามเมือง ความเชื่อและความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาหรือสิ่งลึกลับ

8.1.2 กวีร่วมสมัย

ประเมิน เชียงเถียร (2522) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เพื่อศึกษาชีวประวัติความเชื่อและอิทธิพลอื่น ๆ ที่มีผลต่อการสร้างวรรณกรรม ร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และเพื่อศึกษาวรรณกรรมร้อยกรองให้ละเอียดลึกซึ้งในด้าน รูปแบบ เนื้อหา ท่วงทำนองเขียน และแนวคิดในการประพันธ์ ตลอดจนด้านสุนทรียรสอันเป็นลักษณะ เด่น ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ในยุคแรก ๆ มีความเคร่งครัด ในฉันทลักษณ์มาก นิยมแต่งโคลงสี่สุภาพและกลอนสุภาพ แสดงความมอถงการด้วยการแต่งโคลงกล แบบต่าง ๆ เช่น โคลงกลอนหรือกลอนโคลง โคลงกระทู้ ตามที่กำหนดไว้ในตำรา ขณะที่กลอนสุภาพ แต่งตามแบบกลอนสุนทรภู์และกลอนที่มีจำนวนคำในวรรคไม่คงที่ ส่วนคำประพันธ์ประเภทอื่น ๆ มี ลักษณะฉันทลักษณ์เป็นไปตามแบบกวีโบราณ

ด้านเนื้อหา เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ได้สร้างวรรณกรรมร้อยกรองขนาดสั้นประมาณ 5-10 บท มีเนื้อหาจบในตัวเอง มักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก ความลุ่มหลงในธรรมชาติ ศิลปกรรม การ ดนตรี และข้อธรรมะ อันเป็นศิลปะเพื่อชีวิต ส่วนบทร้อยกรองที่มีขนาดยาวมีเนื้อเรื่องติดต่อกัน ได้แก่ กลอนชุดประจำครอง กลอนชุดธรรมคิตา กลอนชุดวารีดุริยางค์ ชักม้ามขมเมือง และอาทิตย์ถึงจันทร์ กวีได้ถ่ายทอดความคิดของตนเองลงในงานวรรณกรรมพร้อมด้วยแนวคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาของ สังคมและเศรษฐกิจ

ท่วงทำนองการแต่งเฉพาะตัวของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์มีการเลือกใช้ถ้อยคำที่ไพเราะ ด้วยเสียง กล่าวคือ ใช้คำที่มีเสียงสุภาพ นุ่มนวล อ่อนหวาน คล้ายกับเสียงดนตรี และดีเด่นด้วย ลักษณะการพรรณนา เช่น แทรกด้วยเสียงของดนตรี การให้ความรู้ทางคติชน คติปรัชญาธรรมะ

สุนทรียภาพในงานวรรณกรรมร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ มีความไพเราะ ทางด้านเสียงสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะ มีการเลียนเสียงธรรมชาติที่นับว่าเป็นลักษณะดีเด่น ในผลงาน

ดังนั้น วรรณกรรมร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ถึงพร้อมด้วยศิลปะของการใช้ถ้อยคำ ทั้งการใช้ถ้อยคำเรียบง่าย คำที่มีเสียงอ่อนหวาน ประณีตบรรจง ใช้คำที่มีความหมายสูงส่ง มีการเล่นคำ ซ้ำคำเพื่อเน้นความหมายให้หนักแน่น การใช้ภาพพจน์ ปรากฏการใช้อุปมา อติพจน์ และบุคลาธิษฐาน ตลอดจน การใช้สัญลักษณ์ การใช้ภาพพจน์เหล่านี้นอกจากจะมีความหมายอันไพเราะลึกซึ้งแล้ว ยังให้ความรู้สึกนึกคิดและความงามควบคู่ไปด้วย

ปรมาภรณ์ ลิมป์เลิศเสถียร (2539) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์: วัลณลีลากับความคิดของกวี เพื่อศึกษาวัลณลีลาในวรรณกรรมร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ โดยศึกษาลักษณะเด่นของวัลณลีลาที่เลือกใช้ ผลการวิจัยพบว่า เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ สร้างสรรค์กวีนิพนธ์มาอย่างต่อเนื่อง นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ สื่อให้เห็นความรื่นรมย์ที่ได้จากธรรมชาติผ่านการใช้คำกริยาแสดงอาการ และใช้คำนามที่เกี่ยวกับธรรมชาติแสดงอุปมาอุปไมย สอดคล้องกับหลักพุทธศาสนาอย่างเหมาะสม ส่วนแนวคิดพุทธปรัชญา ได้แสดงให้เห็นคุณค่าความดีงามแก่นแท้ของธรรม เพื่อลดละสิ่งที่ไม่พึงยึดมั่นถือมั่น โดยการใช้คำตรงข้าม รวมทั้งใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งมาเป็นสื่อเพื่อแสดงปริศนาธรรมได้อย่างลุ่มลึก ขณะที่แนวคิดความรักความปรารถนาดีต่อสังคม เป็นความรักเชิงอุดมคติ คือความรักที่มุ่งเผื่อแผ่สู่ส่วนรวม กวีมีการใช้คำสรรพนาม “เรา” เพื่อแสดงให้เห็นการมีส่วนร่วมเป็นหนึ่งเดียวกัน มีการใช้คำเรียกขานที่แสดงความสนิทสนมตั้งเครื่องญาติ ตลอดจนใช้คำสั่งบอกให้ทำและถามให้ตอบ เพื่อสร้างกระแสสำนึกปลุกเร้าให้คนลุกขึ้นมาต่อสู้กับสิ่งที่ไม่เป็นธรรม

การเลือกสรรคำมาสื่อความคิด เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ สามารถใช้ภาษาที่เป็นลักษณะเด่นเฉพาะตัวสามารถสื่อความคิด โดยเฉพาะการใช้คำกริยาที่มีทั้งเสียงและความหมายนุ่มนวลอ่อนหวาน หลากกลุ่มเสียงมาสื่อจินตภาพ สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดที่ละเอียดละไม ปรารถนาที่จะเห็นสังคมมีความสุขสงบ ร่าเริงและดีงาม นอกจากนี้ ยังนิยมใช้คำกริยาแสดงสภาพมาบอกสีสันเพื่อสื่อภาพธรรมชาติ และใช้คำวิเศษณ์มาขยายสีสัน รวมทั้งใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติมาสื่อสารได้อย่างใกล้เคียงและกลมกลืน

ความเปรียบที่เป็นลักษณะเด่นเฉพาะ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ สามารถเลือกใช้ความเปรียบได้สอดคล้องกับความคิด เช่น ใช้อัญมณีมาเปรียบคุณค่าทั้งสิ่งสวยงามและดีงาม ใช้ธรรมชาติมาเปรียบอารมณ์ความรัก ศาสนา และเป็นสื่อสะท้อนปัญหา ใช้ความมืด ความสว่างมาเปรียบกับความสิ้นหวังและมีความหวัง ใช้สีเป็นสัญลักษณ์ ทั้งที่เป็นสัญลักษณ์สากลและเป็นสัญลักษณ์ในความหมายใหม่โดยกวีสร้างขึ้นตามความนึกคิดของตนเอง

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ได้รับอิทธิพลการแต่งกวีนิพนธ์มาจากวรรณคดีแบบฉบับ จนนำมาขนบเก่ามาปรับประยุกต์ สื่อสารร่วมสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากการนำบทไหว้ครู บทอ้อจรรย์ บทชมเมือง บทฝากนาง การใช้คำทำเนียบวรรณคดี มาถ่ายทอดได้อย่างกลมกลืน รวมถึง

การนำเพลงพื้นบ้านมาสะท้อนความคิด สื่อให้เห็นสภาพสังคมอีกด้วย อย่างการใช้เพลงพิชฐานมาขอพรให้สมหวังในด้านการเมืองและสังคม ใช้เพลงแห่งนางแมวมาร้องวิงวอนอย่าให้ราคาพิชไรของชาวไร่ชาวนาตกต่ำ เป็นต้น

ฉนิชา ประกอบทรัพย์ (2545) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองของหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล เพื่อวิเคราะห์ศิลปะการประพันธ์ไทยและแนวคิดในวรรณกรรมร้อยกรองของ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมร้อยกรองของหม่อมหลวงปิ่น มาลากุล เป็นวรรณกรรมแนวใหม่ที่มีขนาดสั้น แต่งด้วยฉันทลักษณ์ประเภทโคลง แบ่งเป็น โคลงสี่สุภาพ โคลงฉันท์ทนาย โคลงวิหขุมาลี ประเภทฉันท แบ่งเป็น วสันตติลกฉันท สัททูลวิกกีฬิตฉันท ปถวิฉันท ประเภทกาพย์ แบ่งเป็น กาพย์ยานี กาพย์ฉับย กาพย์สุรางคนางค์ กาพย์ธนูชยางค์ ประเภทกลอน แบ่งเป็น กลอนสุภาพ กลอนดอกสร้อย กลอนบทละคร กลอนสักวา กลอนนิราศ และประเภทเพลง การใช้ลักษณะคำประพันธ์ทั้ง 5 ประเภท พบว่ามีการเลือกใช้ลักษณะคำประพันธ์ประเภทกลอนมากที่สุด รองลงมาเป็นโคลง กาพย์ เพลง และฉันท ตามลำดับ ผลงานมีคุณค่าทางด้านลีลา การประพันธ์ที่หลากหลาย มีกลวิธีการนำเสนอด้วยการใช้เครื่องหมายวรรคตอน เช่น เครื่องหมายอัญประกาศ เครื่องหมายยัติภังค์ เครื่องหมายไปยาลน้อย ฯลฯ นำเสนอโดยใช้อักษรย่อทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ จัดวางรูปแบบในลักษณะรูปขึ้นบันได รูปจดหมาย รูปกลมทรงไฟ การเลือกใช้คำ กวีใช้ถ้อยคำง่ายต่อความเข้าใจอย่างรวดเร็ว การเล่นคำ การใช้คำภาษาต่างประเทศ การใช้คำซ้ำ การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ และการหลกคำ ในด้านการใช้โวหาร มีการใช้โวหาร 5 แบบ ได้แก่ โวหารอุปมาอุปไมย โวหารปฏิพจน์ โวหารอติพจน์ และโวหารบุคลาธิษฐาน ในด้านของแนวคิดนั้น หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล นำเสนอบทร้อยกรองด้วยแนวคิดที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ เทิดทูนพระมหากษัตริย์ว่าเป็นสมมุติเทพ มีพระปรีชาสามารถ รอบรู้เรื่องต่าง ๆ มีความเสียสละ บำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่อาณาประชาราษฎร์ แนวคิดที่เกี่ยวกับการศึกษา มุ่งให้เห็นคุณค่าของการศึกษา โดยเชื่อว่าการศึกษจะช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งด้านปัญญาและจิตใจ การจัดการศึกษา ทั้งการวางแผน การจัดการ นโยบาย และระบบ รวมถึงการจัดการเรียนการสอน แนวคิดเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ทั้งด้านภาษาและวรรณกรรมไทย ด้านดนตรี ด้านศิลปทัศนกรรม ด้านการศาสนา แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต แสดงไว้ 2 ประการ ได้แก่ ด้านการจรจร และด้านประชาธิปไตย และแนวคิดเกี่ยวกับการทำงาน นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการทำงานว่า ต้องมีความรู้ ความมุ่งมั่น และรู้จักใช้คน จึงจะทำให้งานประสบความสำเร็จ ด้วยเหตุนี้ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล จึงเป็นอัจฉริยะทางด้านการประพันธ์ วรรณกรรมร้อยกรองมีคุณค่าทางด้านศิลปะ ด้านการประพันธ์และแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อคนในสังคม โดยเฉพาะด้านการศึกษา

นฤมล อินทรลักษณ์ (2545) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง วิจารณ์ลีลาในการเสนอภาพลักษณ์สังคมเมืองในกวีนิพนธ์ของไพโรจน์ ชาวงาม เพื่อศึกษาวิจารณ์ลีลาในการเสนอภาพลักษณ์สังคมเมือง

ในงานของไพวรินทร์ ขาวงาม ซึ่งมีความหลากหลายในด้านฉันทลักษณ์และการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมเมือง และเพื่อศึกษาทัศนคติของกวีที่มีต่อสังคมเมืองซึ่งส่วนใหญ่จะสะท้อนทัศนคติแง่ลบต่อสภาพสังคมเมืองในปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า ไพวรินทร์ ขาวงามนำเสนอภาพลักษณ์สังคมเมืองโดดเด่นมากกว่าเนื้อหาอื่น ๆ ทั้งที่เป็นภาพสังคมเมืองโดยตรงและภาพสังคมชนบทที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะได้รับผลกระทบจากสังคมเมืองซึ่งเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์โดยอ้อม กวีนำเสนอภาพ “เมืองหลวง” โดยการเลือกสรรคำในกลุ่มคำนามและนามวลีบรรยายภาพสังคมเมืองได้อย่างเหมาะสม อาทิ การนำเสนอสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสังคมเมืองที่ก้าวหน้าด้วยความเจริญทางวัตถุ ความยิ่งใหญ่อลังการและทันสมัยของสถาปัตยกรรมสิ่งก่อสร้าง และความก้าวล้ำทันสมัยสมบูรณ์พร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก ความเป็นเมืองดังกล่าวกลับก่อปัญหาความไม่ปลอดภัยของชีวิต ปัญหามลพิษ ปัญหาการว่างงาน ปัญหาโสเภณี และปัญหาการใช้แรงงานเด็ก ล้วนเป็นการบรรยายภาพแง่ลบของสังคมเมืองที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา มีการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแฝง อาทิ นรก หมอกเมือง เพื่อนำเสนอภาพลักษณ์มุมกลับของสังคมเมืองให้ประจักษ์แก่สายตาผู้อ่าน ทั้งยังตอกย้ำความสัมพันธ์ของสังคมเมืองในปัจจุบัน

ไพวรินทร์ ขาวงาม โน้มน้าวใจนักอ่านให้เกิดความรู้สึกอึดอัดคับข้องใจและไร้ทางออกของคนเมืองโดยกำเนิดและคนเมืองที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาและต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสความเจริญ โดยใช้ภาษาที่มีลีลาลักษณะเด่น ดังจะเห็นได้จาก การใช้คำกริยา กริยาวลี คำวิเศษณ์ และวิเศษณ์วลี ที่มีเสียงและความหมายเต็มไปด้วยความรู้สึกที่อยู่ในสภาวะจำทน เช่น อึกอักอึดอัด อบอ้าวอึดอัด แออัด ความรู้สึกว่าเหวไรที่พึ่ง เช่น ดุ่มดั้น เดี่ยวดั้น ดุยดั้น เดี่ยวดาย โดดเดี่ยว ความรู้สึกไม่คุ้นเคย เช่น แปลกหน้า แปลกเปลี่ยวและเลี้ยววน สับสน ขลาดหวาดคว้าง และความรู้สึกโหยให้ถึงถิ่นที่จากมาเพื่อพเนจรในเมือง เช่น เร็ดร้างเร่ระเห่ร้อน ร้อนเร่ระเห่ระหน ซอกซอนร่อนเร่ โชซัดโซเซ การใช้ถ้อยคำเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงลีลาการประพันธ์ การสรรคำที่มีเสียงพยางค์เดียวกันเพื่อสื่ออารมณ์ได้อย่างรื่นไหล ประกอบกับความหมายของถ้อยคำที่สื่อได้อย่างสอดคล้องกับอารมณ์เช่นเดียวกัน โดยมีความรู้สึกเศร้าเป็นแก่นนำในการบรรยายหรือพรรณนาภาพลักษณ์สังคมเมือง อันเป็นวิจนลีลาสำคัญของตัวกวี

ด้านการใช้ภาพพจน์ ไพวรินทร์ ขาวงาม สื่อภาพลักษณ์สังคมเมืองด้วยการใช้บุคลาธิษฐานที่เกี่ยวกับชนบท สมมุติให้ธรรมชาติแสดงความรู้สึกพร้อมใจต้อนรับการกลับมาของคนที่ไม่ทำงานในสังคมเมืองเป็นเวลานาน และใช้อุปุลักษณะเปรียบเทียบสังคมเมืองเป็นป่า ป่าซึ่งมีความหวาดกลัวและความป่าเถื่อน มีการใช้สัญลักษณ์ทั้งที่เป็นแบบแผนและแบบเฉพาะตัวที่คิดขึ้นเอง เช่น การใช้สัญลักษณ์ “สีขาว” แทนความบริสุทธิ์ของหญิงสาวที่ถูกเคลือบด้วยความโศกเศร้า เพราะต้องกลายมาเป็นโสเภณีในสังคมเมืองด้วยความไร้เดียงสา ใช้ “สีเทา” สื่อสภาพสังคมที่มีแต่ความวุ่นวายสับสน สะท้อนชีวิตของผู้คนด้วยความหม่นเศร้า ความหวังที่พราวเลือน ดังกล่าวนี้

เป็นการใช้สัญลักษณ์ตามแบบแผนที่ตีความตามแบบฉบับของกวีเอง ขณะที่การใช้สัญลักษณ์แบบเฉพาะตัวกวีได้ใช้สัญลักษณ์ “ม้าก้านกล้วย” แทนคนชนบทอพยพนำพาความหวังและความฝันมาอยู่ในสังคมเมือง ใช้ลมและเพลงเป็นสัญลักษณ์ของความคิดคำนึงภาพความหลังครั้งยังอยู่ในพื้นที่สังคมชนบทที่มีความสุขเพียงใด สัญลักษณ์เหล่านี้เป็นการประกอบสร้างเอกลักษณ์อย่างยิ่งของ ไพรวิรินทร์ ขาวงาม

ด้านการใช้กลวิธีนำเสนอ ไพรวิรินทร์ ขาวงาม มีกลวิธีการเล่าเรื่องโดยการบรรยายสภาพแวดล้อมของสังคมเมืองอย่างตรงไปตรงมา เล่าเรื่องการเดินทางเข้ามาสู่เมืองหลวงของคนชนบท รวมทั้งการเล่าเรื่องแบบการแสดงละคร หรือ “มหรสพ” โดยใช้มิติของผู้เล่าเรื่องซ้อนทับกับกวีซึ่งเป็นผู้เล่าเรื่องตัวจริง กลวิธีการบรรยายฉาก ใช้ภาษาบรรยายรายละเอียดสถานที่เฉพาะแห่ง ซึ่งครอบคลุมไปถึงอาชีพ เพียงกล่าวถึงชื่ออาชีพหรือชื่อสถานที่ที่ครอบคลุมความหมายบริบทแวดล้อม ทำให้กินใจความสำคัญมาก

การสืบทอดรูปแบบฉันทลักษณ์มาตรฐานอย่างเคร่งครัด ทั้งการใช้โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย เป็นกลวิธีที่ไพรวิรินทร์ ขาวงาม ใช้นำเสนอภาพลักษณ์สังคมเมือง โดยเฉพาะโคลง ที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมเมืองได้อย่างกลมกลืนด้วยถ้อยคำธรรมดา กะทัดรัด เข้าใจได้ง่าย แต่มีพลังในการสื่อสารความหมาย นอกจากนี้ ยังมีการประยุกต์รูปแบบฉันทลักษณ์พื้นบ้าน คือ เพลงกล่อมเด็กและเพลงลูกทุ่งเข้ามาสื่อสารเนื้อหาด้วย โดยเฉพาะการใช้เพลงลูกทุ่งเข้ามาประกอบบทกวีเป็นการเสริมน้ำหนักสารให้มีความเข้มข้นขึ้น เพราะเนื้อหาในบทกวีและเนื้อหาในเพลงมีส่วนช่วยเสริมสร้างซึ่งกันและกันอย่างกลมกลืน นอกจากนี้ยังมีการนำประกาศจากสถานที่ต่าง ๆ ในเมืองมานำเสนอภาพลักษณ์สังคมเมืองในทัศนะของตน ถือเป็น การสร้างสรรค์รูปแบบการประพันธ์ กวีนิพนธ์อิสระตามแบบฉบับของตน คือการผสมผสานร้อยแก้วกับร้อยกรองเข้าไว้ด้วยกัน

ชั้นเชิงทางวรรณศิลป์ที่มีความโดดเด่นในการนำเสนอภาพลักษณ์สังคมเมืองที่ไพรวิรินทร์ ขาวงาม นำเสนอ คือการเสียดสีและการประชดประชันที่แฝงอยู่ในน้ำเสียงแสดงให้เห็นความคิด ความรู้สึกของกวีได้อย่างแนบเนียน ปลุกจิตสำนึกให้คนร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบทก็ตาม

วรรณภา ชำนาญกิจ (2549) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ขนบวรรณศิลป์กับประพันธศาสตร์ไทยสมัยใหม่ในกวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์ และเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เพื่อศึกษาประพันธศาสตร์ในกระบวนการสร้างสรรค์วรรณศิลป์สมัยใหม่ และแนวคิดเรื่องความงามทางวรรณศิลป์ของกวีนิพนธ์สมัยใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการสืบทอดขนบวรรณศิลป์ของไทยในงานกวีนิพนธ์ของ อังคาร กัลยาณพงศ์ และเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จในการสร้างสรรค์ กวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์ และเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เกิดจากการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ศิลปะการประพันธ์อย่างถ่องแท้ สังเคราะห์แนวคิดเชิงทฤษฎีประพันธศาสตร์ไว้ในกวีนิพนธ์ว่าด้วย

ธรรมชาติและหน้าที่ของกวีนิพนธ์ ขนบด้านรูปแบบ ฉันทลักษณ์และกลวิธีการเล่นคำ แสดงให้เห็นถึงการสืบทอดแนวคิดความสมบูรณ์ของวรรณศิลป์ที่ปรากฏมาแล้วในวรรณคดีแบบฉบับสมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

การสร้างสรรคขนบฉันทลักษณ์ เช่น การแต่งโคลงกระทู้แบบโบราณเป็นกระทู้ชุด การยืดหยุ่นจำนวนคำและระบบสัมผัส โคลงกลอนและกลอนโคลง การเล่นสัมผัสในแต่ละช่วงในวรรคของกลอน ที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ของทั้ง 2 คน ไม่ได้แสดงให้เห็นสุนทรีย์แห่งเสียงในกวีนิพนธ์เพียงเท่านั้น หากแต่นำผู้อ่านไปสัมผัสกับผัสสะอันประณีตเพื่อให้เข้าถึงคุณค่าแห่งจิตวิญญาณที่ยกระดับจิตใจมนุษย์ให้สูงขึ้น นอกจากนี้ ยังใช้กวีนิพนธ์เป็นเครื่องมือขัดเกลาจิตวิญญาณมนุษย์ให้สัมผัสแห่งงามตามวิถีพุทธปรัชญา ดังแสดงให้เห็นได้จากบทชมธรรมชาติแบบนิราศ อันสื่อถึงคติธรรมและพุทธปรัชญา และบทชมเมือง

กระบวนการสืบทอดและสร้างสรรค์ขนบวรรณศิลป์ในกวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์ และเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ มีความสมบูรณ์ด้านฉันทลักษณ์ เนื้อหา กลวิธี และแนวคิด ดำเนินตามรอยขนบประพันธ์ศาสตร์จากวรรณคดีแบบฉบับ และยังสามารถขยายองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมให้กว้างยิ่งขึ้น เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานแก่กวียุคหลัง ดังนั้นแล้ว กวีนิพนธ์ของทั้ง 2 คน ย่อมทำหน้าที่เป็นตำราประพันธ์ศาสตร์เหมือนดังที่บรรพบุรุษได้กระทำกันมาตามจารีตนิยมของไทย

นันทา การแข็ง (2552) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ชีวิตและกวีนิพนธ์ของเทือก บรรทัด เพื่อศึกษาชีวประวัติและกวีนิพนธ์ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกวีนิพนธ์และตัวตนของเทือก บรรทัด ผลการวิจัยพบว่า เทือก บรรทัด เป็นกวีสมัยใหม่ที่สร้างสรรค์ผลงานเพื่อนำเสนอประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตน แสดงตัวตนในมิติ 3 ด้าน ได้แก่ 1) มิติดนุรักษ์ธรรมชาติ นำเสนอในแง่มุมของธรรมชาติ ทำให้เกิดความรื่นรมย์ เป็นแหล่งปลอบประโลมใจแก่มนุษย์ และเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์บทกวี ทั้งยังหล่อเลี้ยงกายของมนุษย์ให้ดำรงอยู่ ธรรมชาติยังอาจเป็นแหล่งให้เกิดปัญญา คือเมื่อพินิจความเป็นไปในธรรมชาติทำให้มนุษย์เกิดปัญญาได้ ขณะที่ในแง่ความเสื่อมของธรรมชาติ เกิดจากการพัฒนาประเทศตามแบบตะวันตก ซึ่งมุ่งพัฒนาวัตถุมากกว่าจิตใจ จนก้าวล่วงไปเบียดเบียนธรรมชาติ และละทิ้งวิถีการดำรงชีวิตตามแบบบรรพบุรุษที่เกื้อกูลกับธรรมชาติ จึงทำให้เกิดความเสื่อมในที่สุด 2) มิติดนุสัจธรรม เพื่อสังคม กวีแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำทางความคิด ชี้ให้นักอ่านเห็นและตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสังคม ปลุกฝังจิตสำนึกดีงามแก่สังคม เน้นย้ำการแสดงทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของครู เพราะครูคือ “นักต่อสู้” ที่ต่อสู้กับความเลวร้ายที่เข้ามาบดบังเด็กและเยาวชน ทั้งยังเน้นย้ำให้เยาวชนตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในฐานะผู้สร้างสรรค์สังคม ดังนั้น บทกวีของเทือก บรรทัด จึงไม่ได้เกิดขึ้นอย่างเลื่อนลอย หากแต่สร้างสรรค์ด้วยมีวัตถุประสงค์ชัดเจน นำไปเป็นเครื่องมือในการต่อสู้เพื่อสังคม โดยใช้ประกอบกิจกรรมการต่อสู้ทางการเมืองภาคประชาชนของตนเอง รวมทั้งนำมา

อ่านเพื่อปลูกเร้าอุดมการณ์การต่อสู้ และ 3) มิติผู้ศรัทธาในพุทธธรรมตามแนวพุทธทาสภิกขุ เรื่อง “จิตว่าง” มาประกอบสร้างเชื่อมโยงกับพุทธธรรมเรื่องต่าง ๆ เช่น อิทัปปัจฉัย, ตัวกู – ของกู เป็นต้น

การศึกษาทวินิพนธ์ของเทือก บรรทัด ได้นำประสบการณ์ส่วนตัวมาเป็นส่วนประกอบสร้างสำคัญในการสร้างสรรค์ทวินิพนธ์ อาทิ สถานที่ที่ทิวอยู่อาศัย ภาษาในทวินิพนธ์บางคำเป็นภาษาถิ่นใต้ ภูมิปัญญาชาวบ้านและวิถีเกษตรกรรม โดยทวินิพนธ์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรักที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ เพื่อจะชี้แนะให้มนุษย์ได้มอบความรักให้แก่กันรวมทั้งสร้างสรรค์สังคมที่มีสันติภาพทั้งภายในจิตใจของผู้คนและในสังคม

ลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับทิวร่วมสมัย มีการสร้างสรรค์ฉันทลักษณ์ทวินิพนธ์ขึ้นมาใหม่ โดยทิวมีความรู้ความเข้าใจในแนวคตินวนคติแบบฉบับอย่างถ่องแท้ ก่อนที่จะมีการปรับเปลี่ยนผสมผสานเพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ มีความยืดหยุ่นของจำนวนคำในแต่ละวรรค บาท และบทปรากฏขนาดของทวินิพนธ์ที่มีขนาดสั้น 5-10 บท ด้านลีลาการประพันธ์ ยังคงมีการเล่นเสียง เล่นคำ ภาพพจน์ มีการใช้สัญลักษณ์ที่เป็นสัญลักษณ์สากลและเป็นสัญลักษณ์ที่ทิวกำหนดความหมายใหม่ขึ้นมาเอง ส่วนในด้านเนื้อหา ทิวตระหนักถึงหน้าที่ของตนที่เป็นส่วนหนึ่งในสังคม พร้อมทั้งจะสร้างแนวทางการดำเนินชีวิตผ่านภาษา โดยสะท้อนภาพความเป็นจริงตามแนวสังขนิยมเพื่อให้เกิดการพัฒนา แก่ไข ทั้งความเสื่อมโทรมของสังคม ธรรมชาติ ค่านิยมของผู้คน โดยมีแก่นธรรมะอันเป็นเหตุเป็นผลมาเป็นแก่นแท้ของเนื้อหา

8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทวินิพนธ์

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทวินิพนธ์ ประกอบด้วยการศึกษาด้านฉันทลักษณ์ ลีลาการประพันธ์ และคุณค่าแนวคิดในการประพันธ์ทวินิพนธ์ เพื่อทราบถึงกรอบการศึกษา วิเคราะห์ผลงาน

8.2.1 ฉันทลักษณ์ และลีลาการประพันธ์ในทวินิพนธ์

กิริติ ณะไชย (2547) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ฉันทลักษณ์ในทวินิพนธ์ไทยร่วมสมัย: การสืบทอด การสร้างสรรค์ และความสัมพันธ์กับสุนทรียภาพทางวรรณศิลป์ เพื่อศึกษาการใช้ฉันทลักษณ์ของทิวร่วมสมัยทั้งการสืบทอดและการสร้างสรรค์ และศึกษาความสำคัญของฉันทลักษณ์กับการสร้างความงามทางวรรณศิลป์ โดยศึกษาจากทวินิพนธ์ของทิวร่วมสมัย 9 คน ได้แก่ อังคาร กัลยาณพงศ์, เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, คมทวน คันธนู, ศิวกานท์ ปทุมสูติ, แรคำ ประโดยคำ, ไพบรินทร์ ขาวงาม, กานติ ฒ ศรัทธา, โกศล กลมกล่อม และศักดิ์สิริ มีสมสืบ

ผลการวิจัยพบว่า ทวินิพนธ์ใช้ฉันทลักษณ์ตามขนบ ทวินิพนธ์ประเภทกลอนได้รับความนิยมมากที่สุด รองลงมาเป็นกาพย์ โคลง ฉันท์ และร่าย นอกจากนี้ยังปรากฏความนิยมทวินิพนธ์ประเภทกลอนหัวเดียว เพลงพื้นบ้าน รวมถึงฉันทลักษณ์ที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่น เช่น

คำว กลอนลำ สารโคลง และฉันทลักษณ์ประเภทกลบทด้วย ยืนยันได้ว่า กวีมีความรู้ ความเข้าใจใน ธรรมชาติของภาษาและฉันทลักษณ์ ศึกษาวรรณคดีและตำราประพันธ์ศาสตร์มาอย่างดีแล้ว จึงคง รักษาแผนผังเดิมไว้อย่างครบถ้วน ก่อนที่จะได้รับอิทธิพลตะวันตกและฉันทลักษณ์ในกวีนิพนธ์ สมัยใหม่

การสร้างสรรค์ฉันทลักษณ์ กวีมักปรับเปลี่ยนมาจากแผนผังเดิมทั้งสิ้น พบว่า กวีนิพนธ์ ประเภทกลอน ได้รับการปรับปรุงมากที่สุด ในเรื่องการลดจำนวนคำ การเพิ่มจำนวนคำในวรรคและ วางรูปแบบใหม่ การแยกจำนวนคำในวรรคและวางรูปแบบใหม่ การตัดวรรคและวางรูปแบบใหม่ การจัดจังหวะใหม่ การนำข้อกำหนดของฉันทลักษณ์มาใช้กับกลอน และการผสมกลอนกับ โคลงที่สุภาพให้เป็นกลอนเดี่ยวแบบใหม่ เนื่องด้วยกลอนมีจำนวนคำในแต่ละวรรคโดยเฉลี่ยวรรคละ 8 คำ ทำให้กวีสามารถลด เพิ่ม หรือแยกคำในวรรคได้หลายรูปแบบ แต่ลักษณะเฉพาะของกลอนก็ยัง ปรากฏอยู่ ได้แก่ ข้อบังคับเรื่องเสียงท้ายวรรคและสัมผัสบังคับ ส่วนกวีนิพนธ์ประเภทฉันท กาพย์ และโคลง มีการปรับปรุงรองลงมาตามลำดับ นอกจากนี้ ฉันทลักษณ์ประเภทกลบทยังมีการปรับ ปรุงทั้งการลดหรือเพิ่มข้อบังคับของกลบทเดิม และการผสมลักษณะเด่นของกลบท 2 ชนิด ให้กลายเป็นกลบทชนิดใหม่

การสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ฝาแฝด เป็นอีกลักษณะหนึ่งที่กวีได้สร้างสรรค์ขึ้น แสดงให้เห็นว่า ฉันทลักษณ์หนึ่งอาจถูกแปรไปเป็นอีกประเภทหนึ่งโดยใช้ถ้อยคำชุดเดียวกัน สะท้อนความสามารถ ของกวีร่วมสมัยอย่างชัดเจนและน่าพิศวง กวียังขยายกรอบการผสมฉันทลักษณ์จากบทร้อยกรองทั้ง 5 ประเภทเข้าด้วยกัน ยังมีการผสมระหว่างบทร้อยกรอง บทร้อยแก้ว และเพลงมาสื่อสารเข้าด้วยกันอีก ด้วย การสร้างสรรค์ฉันทลักษณ์ของกวีนิพนธ์สมัยใหม่เป็นการพัฒนาต่อเนื่องจากวรรณคดีแบบฉบับ จึงมีคุณค่าและมีความสำคัญกับการศึกษาเรียนรู้พัฒนาการวรรณคดีไทยอย่างแท้จริง

ข้อบังคับของฉันทลักษณ์เป็นส่วนประกอบสร้างความไพเราะอันเกิดจากการประสาน เสียงให้สอดคล้องกับ “สาร” กวีในอดีตแต่ละสมัยสามารถคัดสรรถ้อยคำมาเรียงร้อยกันอย่างประณีต และมีวรรณศิลป์ทำให้กวีนิพนธ์ทั้งรูปแบบและเนื้อหาไพเราะสมบูรณ์ มรดกวรรณศิลป์นี้ได้รับการสืบทอดอยู่ในฉันทลักษณ์ในกวีนิพนธ์สมัยใหม่ด้วยเช่นกัน

ความงามทางวรรณศิลป์ที่ปรากฏในฉันทลักษณ์ในกวีนิพนธ์สมัยใหม่แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ความงามทางวรรณศิลป์ที่เกิดจากเสียงสื่อความหมาย และความงามทางวรรณศิลป์ที่เกิด จากการเล่นคำ ความงามทางวรรณศิลป์ทั้ง 2 ลักษณะนำไปสู่ความเป็นเอกภาพของรูปแบบและ เนื้อหาในกวีนิพนธ์สมัยใหม่

ฉันทลักษณ์ในกวีนิพนธ์ไทย “สมัยใหม่” สมบูรณ์ด้วยการสืบทอด การสร้างสรรค์ ซึ่งเชื่อมโยงต่อเนื่องกับวรรณคดีไทย “สมัยเก่า” ได้อย่างกลมกลืน ภาพของการใช้ฉันทลักษณ์ ในกวีนิพนธ์สะท้อนความงอกงามทางวรรณศิลป์พร้อมจะเป็นมรดกของผู้สร้างรุ่นต่อไป

นิตยา แก้วคัลมา (2551) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การสืบสรรค์จินตภาพในกวีนิพนธ์ไทย เพื่อศึกษาความสำคัญและวิถีคิดของกวีในการสร้างจินตภาพในกวีนิพนธ์ไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า กวีมีการสร้างสรรค์จินตภาพในกระบวนการสืบทอดที่เป็นพลวัต เพื่อแสดงความคิดและอารมณ์ที่ซับซ้อนลึกซึ้ง ตลอดจนแสดงฝีมือในทางวรรณศิลป์ โดยใช้วิธีการบรรยาย พรรณา และการใช้ภาพพจน์ โดยเฉพาะการใช้ภาพพจน์สามารถสร้างพลังกระทบอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งกว่าการใช้ถ้อยคำบรรยายและพรรณนา

กวีไทยสืบสรรค์จินตภาพทางประสาทสัมผัสเป็นไปตามชนบ ได้แก่ จินตภาพการเห็น จินตภาพ การลิ้มรส จินตภาพการได้กลิ่น จินตภาพการได้ยิน จินตภาพการสัมผัส และจินตภาพ การเคลื่อนไหว ล้วนแล้วแสดงภาวะในกวีนิพนธ์ไทยที่สื่อให้เห็นถึงวิถีคิดของกวีที่แตกต่างกันไปแต่ละสมัย ทั้งภาชนะนารังเกี้ยว ภาชนะนากลับ และภาชนะนาพิศวง การสืบสรรค์จินตภาพยังปรากฏการแสดงความคิดในลักษณะคู่เปรียบหรือระบบคิดที่แยกความจริงออกเป็นคู่ เช่น ความดี-ความชั่ว ความสูงส่ง-ความต่ำต้อย ความมีอำนาจ-ไร้อำนาจ การใช้คู่เปรียบมีการปรับเปลี่ยนไปตามเจตคติของ กวีรวมถึงบริบททางสังคมแต่ละยุคสมัย

จินตภาพแสดงโลกทัศน์ของกวีสะท้อนออกมา 3 มุมมอง ได้แก่ การแสดงโลกทัศน์ เกี่ยวกับชีวิต กวีแต่อดีตแสดงอุดมการณ์ปรารถนาความสุขและพ้นทุกข์และสิ่งที่มาเกื้อกูล การดำรงชีวิต ขณะที่กวีสมัยใหม่แสวงหาวัตถุที่อยู่ภายใต้อิทธิพลวัฒนธรรมบริโภคนิยม ส่วนการพ้นทุกข์สื่อให้เห็นถึงการรู้เท่าทันความจริงหรือเข้าถึงความจริงของกฎธรรมชาติ การแสดงโลกทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติ กวีแต่อดีตสื่อความคิดว่ามนุษย์ดำรงอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างมีดุลยภาพ ในขณะที่ กวีสมัยใหม่แสดงความคิดว่าธรรมชาติตกอยู่ในภาวะวิกฤต นอกจากนี้ ยังสื่อนัยวิถีแห่งธรรมชาติเป็น วิถีแห่งธรรม กวีสมัยใหม่ยังมองธรรมชาติเป็นวัตถุ จึงมุ่งกอบโกยเอาแต่ผลประโยชน์เป็นเหตุให้ ธรรมชาติเสื่อมโทรม สุดท้ายแล้วมนุษย์ก็ต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางธรรมชาติ และการแสดงโลก ทัศน์เกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม กวีใช้จินตภาพสื่อถึงความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยแต่อดีตแสดงให้เห็นถึงการแบ่งระดับชั้นสังคม ขณะที่ปัจจุบันแสดงภาพความไม่เท่าเทียมเอาardtเอาเปรียบ ตลอดจน กระแสความคลั่งไคล้วิถีวัฒนธรรมตะวันตกจนหมิ่นแคลนวัฒนธรรมไทย สื่อให้เห็นว่ามนุษย์ทำลาย ตัวเองในมิติวัฒนธรรม พร้อมทั้งแสวงหาอาณานิคมอันเกิดจากการไร้อัจฉริยะแห่งคุณธรรมจริยธรรม กลายเป็นพลังขับเคลื่อนใหม่มนุษย์เกิดความโลภกระทำทุกวิถีทางเพื่อเงินตรา

การสร้างจินตภาพของกวีไทยล้วนเป็นการสืบทอดและสร้างสรรค์ โดยมีจินตภาพเดิม เป็นแบบอย่าง ทำให้การสืบทอดมีพลวัตอยู่ตลอดเวลา การสืบสรรค์จินตภาพยังเป็นกลศิลป์ที่บ่งถึง พลังของจินตภาพนำมาสร้างใหม่ได้หลายมิติ การสื่อความคิดในบริบทใหม่เป็นไปอย่างเข้มข้น การศึกษาการสืบสรรค์จินตภาพในกวีนิพนธ์ไทยทำให้เข้าใจวิถีคิด โลกทัศน์ และค่านิยมของคนใน สังคม นำไปสู่การประจักษ์ในคุณค่าของกวีนิพนธ์ไทย

ลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ กวีیینนิยมใช้ฉันทลักษณ์ตามขนบ และมีการพัฒนาให้เป็นฉันทลักษณ์รูปแบบใหม่โดยมีรากฐานมาจากวรรณคดีแบบฉบับรวมถึงได้รับอิทธิพลตะวันตก รวมถึงปรากฏฉันทลักษณ์ในวรรณกรรมท้องถิ่น กวีมีความนิยมฉันทลักษณ์ประเภทกลอนมากที่สุด และกลอนก็เป็นฉันทลักษณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดด้วย ทั้งการลดจำนวนคำ การเพิ่มจำนวนคำ การแบ่งจังหวะ รวมถึงการจัดรูปแบบใหม่ ด้านวรรณศิลป์ กวีได้สร้างสรรค์ความงามที่เกิดจากเสียงสื่อความหมายและเกิดจากการเล่นคำ นำไปสู่ความเป็นเอกภาพของรูปแบบและเนื้อหาที่สามารถสร้างพลังสะท้อนอารมณ์แก่ผู้อ่านได้ กวีیینมุ่งแสดงโลกทัศน์เกี่ยวกับชีวิต ธรรมชาติ และสังคมสิ่งแวดล้อม ผ่านการใช้ภาษาที่มีจินตภาพ ทำให้กวีนิพนธ์มีคุณค่าสะท้อนความเป็นไปของวิถีชีวิตที่กวีเป็นส่วนหนึ่ง

8.2.2 เนื้อหาในกวีนิพนธ์

นิสาชล สาทรา (2542) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง แนวคิดและภาพสะท้อนทางสังคมจากร้อยกรองร่วมสมัย ในหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ช่วง พ.ศ. 2531-2540 เพื่อศึกษาเนื้อหา แนวคิด และภาพสะท้อนทางสังคม จากบทร้อยกรองร่วมสมัย คอลัมน์ “กวี/กระวาด” ในหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ช่วง พ.ศ. 2531-2540 ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาของบทร้อยกรองร่วมสมัยมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างเนื้อหาโดยรวมของหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ อ่างอิงสถานการณ์ปัจจุบัน และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากความล้มเหลวในการบริหารงานของภาครัฐ เนื้อหาจึงมีความเกี่ยวเนื่องกับสังคม วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความรัก ปรัชญา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษา และเนื้อหาเฉพาะกิจที่อิงสถานการณ์ อันมีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นและกำลังเป็นข่าวอยู่ในขณะนั้น อาทิ ข่าวการเสียชีวิตของพุ่มพวง ดวงจันทร์ อดีตราชินีเพลงลูกทุ่งไทย

ในด้านแนวคิด ปรากฏการนำเสนอแนวคิดเรื่องสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง มากที่สุด กวีมีแนวคิดที่สอดคล้องกันอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง และการปกครอง ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากระบบเศรษฐกิจ ดังมีรายละเอียดถึงสภาพสังคมชนบท คนในสังคมรับเอาวัฒนธรรมการค้าที่มุ่งหวังเอาผลกำไรจากการลงทุนเพียงอย่างเดียว ระบบการเมืองของไทยขาดความมั่นคง ระบบเศรษฐกิจไทย นอกจากนี้ ยังนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาศาสนา และปรัชญาชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม แนวคิดเกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ความหวัง และความฝัน แนวคิดเกี่ยวกับความรัก และแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา ตามลำดับ

ภาพสะท้อนทางสังคม กวีได้เสนอภาพสะท้อนเกี่ยวเนื่องกับปัญหาและวิกฤตการณ์ทางสังคม ความเสื่อมโทรมของสังคม การขาดคุณธรรมจริยธรรม วิกฤตการณ์ทางการเมืองและการเลือกตั้ง และวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม ภาพสะท้อนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรมและการบริโภค การเปลี่ยนแปลงด้านวิถีชีวิตเป็นไปตามสภาพสังคมเมือง และการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยมเกี่ยวกับความมีอิสระทางเพศและค่านิยมการใช้สินค้าจากต่างประเทศมากขึ้น

ธนิกาญจน์ จินาพันธ์ (2546) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง วิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) เพื่อวิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลซีไรต์ตั้งแต่ พ.ศ. 2523-2544 รวมทั้งหมด 8 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า กวีเป็นผู้มีสำนึกต่อสังคม สะท้อนภาพสังคมผ่านมุมมองและความคิดเพื่อจรรโลงสังคม โดยแบ่งเป็น 3 แนวคิด

แนวคิดด้านสังคม กวีได้นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะปัญหาโสเภณีและปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคม อันเกิดจากความเจริญรุดหน้าของระบบทุนนิยม ความไม่สมดุลระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท ความล้มเหลวของสังคมเกษตรกรรมแบบพึ่งพาธรรมชาติ กวีมองว่า เมืองเป็นพื้นที่แห่งการพัฒนาที่เพียบพร้อมด้วยเครื่องมืออำนวยความสะดวก ในทางกลับกันก็เป็นพื้นที่แห่งการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมส่งผลไปสู่การเปลี่ยนแปลงจิตใจของคนด้วย ทั้งด้านความคิด การมุ่งหาผลประโยชน์สูงสุดเพื่อตนเอง นำไปสู่ปัญหาการขาดใจรักของคนในสังคม การแสวงหาเงินตราเพื่อยกฐานะตน ส่งผลให้ผู้คนในสังคมขาดความไว้วางใจกัน ระวังระวังกันตลอดเวลา แนวคิดนี้กวีถ่ายทอดด้วยน้ำเสียงปลอบประโลม มุ่งหวังที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้คลี่คลายลง อันเกิดจากจิตสำนึกร่วมต่อปัญหาและความเปลี่ยนแปลงในสังคม

แนวคิดด้านการเมือง กวีนำเสนอเหตุการณ์ความรุนแรงอันเกิดจากการใช้อำนาจของรัฐบาลกดขี่ประชาชนและแสวงหาผลประโยชน์สู่พรรคพวก กวีแสดงตนเป็นส่วนหนึ่งในสังคมที่ไม่เห็นด้วย คัดค้าน และต่อต้านการใช้อำนาจเผด็จการ ถ่ายทอดด้วยน้ำเสียงที่ประชดประชัน เสียสละ บริภาษกลุ่มคนที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามประชาธิปไตย ขณะเดียวกันก็เชิดชูอุดมการณ์และคุณค่าความบริสุทธิ์ของประชาชนที่จะเป็นพลังในการกำจัดอำนาจเลวร้ายให้หมดไป

แนวคิดด้านปรัชญา กวีมองว่า มนุษย์ ธรรมชาติ และจักรวาลเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หากสิ่งหนึ่งสิ่งใดถูกทำลายย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งที่อยู่แวดล้อมด้วย ดังนั้น มนุษย์จึงควรอยู่ด้วยกันอย่างสันติแบบเกื้อกูลอารี ทั้งมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับธรรมชาติ อยู่ในความคิดพุทธศาสนา กวีเชื่อมั่นว่า ความงามทางวรรณศิลป์จะช่วยกล่อมเกล้าให้มนุษย์มีจิตประภัสสร ละเอียดประณีต อันจะนำไปสู่การสร้างความสุขของชีวิต

คุณค่ากวีนิพนธ์ซีไรต์พบว่า กวีได้ยึดโยงเอาวรรณศิลป์ในวรรณคดีแบบฉบับมาสืบสรรค์ขึ้นใหม่ตามบริบททางสังคม จะเห็นได้ว่ากวีนำรูปแบบโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และร่าย มาสืบทอดและสร้างสรรค์ให้มีลีลาเป็นตัวตนของตัวเอง ให้เป็นวรรณศิลป์แบบใหม่และอาจจะเป็น

ลักษณะเฉพาะของยุคสมัยต่อไป ด้านเนื้อหา กวีได้หยิบยกตัวละครในวรรณคดีโบราณมาสะท้อนเหตุ บ้านการเมือง ความเป็นไปของสังคม ทำให้เกิดภาวะกระทบใจผู้อ่าน เกิดความรู้สึกสังเวชใจ สลดใจ โศกเศร้าใจ และด้านการสร้างพหุปัญญา กวีได้สะท้อนภาพความเป็นจริงของสังคมและโลก โดยใช้ ลีลาการประพันธ์เป็นเครื่องมือชักจูงไปสู่การมีปัญญาหยั่งรู้ มีสติและระลึกรถึงสิ่งที่พึงกระทำไม่ควร กระทำเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรคความสงบในตัวเองและสังคม

ปิยรัตน์ แซ่ฮึง (2557) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง กวีนิพนธ์เกี่ยวกับความไม่สงบในจังหวัด ชายแดนภาคใต้: กลวิธีทางวรรณศิลป์กับแนวคิดสันติภาพ เพื่อศึกษาแนวคิดสันติภาพและวิเคราะห์ กลวิธีทางวรรณศิลป์ที่สื่อถึงแนวคิดดังกล่าวในกวีนิพนธ์เกี่ยวกับความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2554 ผลการวิจัยพบว่า กวีมีแนวคิดเรื่องสันติภาพที่ต้องการให้สถานการณ์ความไม่ สงบคลี่คลายหรือเกิดสันติภาพขึ้นในพื้นที่ กวียืนยันความคิดด้วยการนำเสนอแนวคิดกับการปฏิเสธ ความรุนแรง เพราะความรุนแรงส่งผลกระทบต่อร้ายแรงทั้งการสูญเสียชีวิต ความรู้สึกผิด ๆ ทั้งคนที่อยู่ใน พื้นที่และนอกพื้นที่ กวีวิจารณ์ผู้ใช้ความรุนแรงที่อ้างศาสนาอย่างผิด ๆ รวมถึงบุคคลทั่วไปและ สื่อมวลชนที่สร้างความรุนแรงด้วยการผลิตซ้ำความรุนแรงผ่านการเสพและรายงานสื่อ อย่างไรก็ตาม ยังมีกวีอีกส่วนหนึ่งเห็นควรให้รัฐบาลใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา แต่ก็ยังเป็นประเด็นขัดแย้งกับ แนวคิดการสร้างสันติภาพ ดังนั้น กวีจึงมุ่งนำเสนอภาพความรุนแรงและวิพากษ์วิจารณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดสันติภาพกับการอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สาเหตุของความรุนแรง กวีมองว่าเกิด จากการขาดความรัก จึงนำไปสู่การเข่นฆ่าอย่างไม่เห็นคุณค่าชีวิต และนำไปสู่การสร้างอดีตในสังคม โดยเฉพาะความแตกต่างทางอัตลักษณ์ ดังนั้น กวีจึงนำเสนอแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับความรัก และการอยู่ร่วมกัน เน้นย้ำว่าความแตกต่างของมนุษย์นั้นสามารถหาจุดร่วมบางอย่างเพื่อยุติ ความรุนแรงกัน

ผลการศึกษาประเด็นด้านลีลาการประพันธ์นั้นกับการสื่อแนวคิดสันติภาพ กวีนิพนธ์ เกี่ยวกับความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการใช้กลศิลป์ที่หลากหลาย ในด้านรูปแบบคำ ประพันธ์ พบฉันทลักษณ์ประเภทเดี่ยวมากที่สุด ได้แก่ กลอน กาพย์ และโคลง รองลงมาคือการใช้ กลอนอิสระ และพบน้อยที่สุดคือการใช้ฉันทลักษณ์ประสม ส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอภาพและความ สะท้อนใจต่อสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดการปฏิเสธ ความรุนแรง

การใช้คำ มีการสรรคำเพื่อสร้างจินตภาพ ใช้ภาษามลายูและภาษาไทยถิ่นใต้ เพื่อสร้าง และให้กำลังใจกับคนในท้องถิ่น การใช้คำซ้ำเพื่อเน้นย้ำประเด็นที่กวีต้องการนำเสนออันสัมพันธ์กับ แนวคิดการปฏิเสธความรุนแรง วิจารณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง และเน้นย้ำความรู้สึกรักแผ่นดิน เกิด การใช้ความเปรียบคู่ขนานเพื่อให้เห็นความแตกต่างของกลุ่มความคิดของคนกลุ่มต่าง ๆ การใช้ คำถามเชิงวาทศิลป์ เพื่อแสดงความปวดร้าว ควรที่จะหาความรับผิดชอบจากใคร และตั้งคำถามถึงผู้ที่

เกี่ยวข้องกับรัฐบาล ผู้ใช้ความรุนแรง และคนทั่วไปในสังคม ให้ตระหนักในความรับผิดชอบของตนต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

มีการใช้ภาพพจน์เกี่ยวกับธรรมชาติ สื่อถึงสภาพเลวร้ายของการใช้ความรุนแรง และความสงบสุขที่เป็นความหวัง ภาพพจน์เกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ ที่เชื่อว่าทุกคำสอนของทุกศาสนาสอนให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสันติท่ามกลางความแตกต่าง ภาพพจน์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของภาคใต้ สื่อให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลาย ภาพพจน์เกี่ยวกับบอมบ์มนุษย์เพื่อวิจารณ์ผู้ใช้ความรุนแรง รวมถึงภาพพจน์เกี่ยวกับความเจ็บป่วย ภาพพจน์เกี่ยวกับเด็ก ภาพพจน์เกี่ยวกับความตาย ส่วนการใช้สัญลักษณ์ปรากฏการใช้ดอกไม้และนกเป็นสัญลักษณ์ของสันติภาพ ไฟเป็นสัญลักษณ์ของความรุนแรง แปะเป็นสัญลักษณ์ของผู้ที่บริสุทธิ์ และขวานเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นหนึ่งเดียวกันในชาติ จะเห็นได้ว่าทั้งภาพพจน์และสัญลักษณ์จะสัมพันธ์กับแนวคิดสันติภาพ

การอ้างถึง มีการอ้างถึงวรรณกรรม สื่อถึงความรุนแรงให้ชัดเจนและเพื่อวิจารณ์รัฐบาล การอ้างถึงคัมภีร์และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเพื่อสื่อแนวคิดศาสนาไม่ได้สนับสนุนการใช้ความรุนแรง การอ้างถึงสำนวนเพื่อวิจารณ์ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบต่อความรุนแรง โดยเฉพาะรัฐบาล และการอ้างถึงเหตุการณ์เพื่อสื่อถึงความคิดของกวีที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรง

การวางโครงเรื่องและสร้างตัวละคร ปรากฏการใช้โครงเรื่องเกี่ยวกับครอบครัวผู้ที่เสียชีวิต โครงเรื่องเกี่ยวกับสภาพอันตรายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์และการอยู่ร่วมกัน อย่างทหารที่อาจจะรู้สึกแปลกแยกแต่ก็ยังรักสันติและมีความเป็นมิตร การวางโครงเรื่องและการสร้างตัวละครทำให้เห็นภาพผลกระทบของความรุนแรงตลอดจนภาพสังคมของการอยู่ร่วมกันด้วยความรักและสันติ ทั้งยังวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล สื่อมวลชน และคนนอกพื้นที่ด้วย

ลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเนื่องกับเนื้อหาในกรณีนี้ กวีเป็นผู้ที่สำนึกต่อสังคม พยายามที่จะสะท้อนสภาพปัจจุบันและปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวเนื่องกับสังคม วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ ธรรมชาติ สร้างสรรค์เนื้อหาที่อิงกับสภาพการณ์ปัจจุบัน มีการใช้ลีลาการประพันธ์ที่สัมพันธ์กับแนวคิดที่ต้องการจะสื่อสาร

รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง วิเคราะห์บทกวีร้อยกรองที่ได้รับรางวัลการประกวดกลอนสดของมหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อศึกษาการใช้คำ ภาพพจน์ และแนวคิดในบทกวีร้อยกรองที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดกลอนสดของมหาวิทยาลัยรังสิต ได้ศึกษาจากบทกวีร้อยกรองที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดกลอนสดของมหาวิทยาลัยรังสิต ตั้งแต่ครั้งที่ 1-15 (พ.ศ. 2548-2565) จำนวน 90 สำนวน เป็นกลอนดอกสร้อย จำนวน 30 สำนวน กลอนสักวา จำนวน

30 สำนวน และกลอนสุภาพ จำนวน 30 สำนวน ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบคำประพันธ์ การใช้คำ การใช้ภาพพจน์ และแนวคิด

ผลการวิจัยพบว่า บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดกลอนสดของมหาวิทยาลัยรังสิตเป็นการแต่งที่เคร่งครัดเรื่องฉันทลักษณ์เป็นไปตามข้อบังคับของคำประพันธ์แต่ละประเภท มีการใช้คำ 4 ลักษณะ คือ การใช้คำซ้อน การใช้คำประสม การใช้คำพยาน และการใช้คำซ้ำ การใช้ภาพพจน์ มีการใช้ภาพพจน์ 4 ลักษณะ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ นามนัย และบุคลาธิษฐานหรือบุคคลวัต เพื่อให้เกิดภาพในใจที่ชัดเจน เกิดจินตนาการ เกิดอารมณ์ความรู้สึก และแนวคิด พบว่า ปรากฏแนวคิด 3 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา และแนวคิดเกี่ยวกับการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

กวินิพนธ์ สดใจ (2564) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง กวีนิพนธ์ของกวีหญิงไทยช่วง พ.ศ. 2530-2559: แนวคิดและความสำคัญกับสังคม เพื่อศึกษาและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดที่สัมพันธ์กับสังคมในกวีนิพนธ์ของกวีหญิงไทยระหว่าง พ.ศ. 2530-2559 โดยศึกษาจากกวีนิพนธ์จำนวน 40 เล่ม ของกวีหญิง 19 คน

ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดที่สัมพันธ์กับสังคมในกวีนิพนธ์สามารถแบ่งเป็น 4 แนวคิดสำคัญ ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิง กวีนำเสนอในแง่การทบทวนเรื่องระดับปัจเจกบุคคลในประเด็นบทบาททางเพศของผู้หญิง สะท้อนความคาบเกี่ยวของแนวคิดขนบนิยมและแนวคิดก้าวหน้าในการดำเนินบทบาทของเพศผู้หญิงไทย แสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวของกระแสผู้หญิงที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ กวียังเสนอปัญหาของผู้หญิงในระดับสังคมไว้ เช่น ปัญหาความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิง ปัญหาโสเภณี 2) แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม กวีหญิงนำเสนอภาพลักษณ์สังคมเมือง ความเจริญทางด้านวัตถุของเมืองนำมาสู่ปัญหาการครอบงำจากกระแสทุนนิยม ปัญหาความเหลื่อมล้ำของคนเมือง ปัญหาอบายมุขและการประกอบอาชีพและการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ การล่มสลายของสังคมชนบท เป็นการนำเสนอปัญหาเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม 3) แนวคิดเรื่องความขัดแย้งทางการเมือง กวีหญิงใช้กวีนิพนธ์เป็นเครื่องกระตุ้น สั่งสอนให้ผู้มีอำนาจปกครองรับผิดชอบต่อหน้าที่ วิพากษ์พฤติกรรมนักการเมืองและการบริหารงานของรัฐบาล กวีหญิงนำเสนอภาพเหตุการณ์ความรุนแรงและต่อต้านการใช้ความรุนแรงปราบปรามประชาชนและเสนอแนะประชาชนให้มีสติวิจารณ์ญาณ รู้เท่าทันการเมืองและนักการเมือง อีกทั้งยังเรียกร้องให้เกิดความปรองดองสมานฉันท์และชี้ให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงคุณค่าชีวิตมนุษย์ 4) แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กวีหญิงมุ่งแสดงให้เห็นคุณค่าของธรรมชาติ ถ่ายทอดปัญหาที่เกิดจากการทำลายโดยมนุษย์ ชวนให้สร้างจิตสำนึกใน

การอนุรักษ์ธรรมชาติ กวียังแสดงคุณค่าของธรรมชาติในฐานะผู้สร้างสรรค์และค้ำจุนชีวิต ธรรมชาติยังเป็นเครื่องจรรโลงใจมนุษย์และเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างกวีนิพนธ์

ในด้านกลวิธีการนำเสนอแนวคิดที่สัมพันธ์กับสังคม กวีหญิงใช้กลวิธีแบ่งได้เป็น 3 กลวิธีที่โดดเด่น ได้แก่ 1) กลวิธีการอ้างถึงตำนานมานำเสนอในแง่ของการเชิดชูคุณค่าบทบาทของผู้หญิงและในแง่การวิพากษ์ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเพศในสังคมปิตาธิปไตยเพื่อเรียกร้องสิทธิของผู้หญิง กวีมักใช้การอ้างถึงตัวละคร อ้างถึงฉากและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนางในวรรณคดี และอ้างถึงบุคคลสำคัญและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นเครื่องมือเรียกร้องความเป็นธรรมแก่ผู้หญิง 2) กลวิธีการใช้ผู้หญิงในฐานะผู้พูดในกวีนิพนธ์ ทั้งการใช้แม่เป็นผู้พูด เพื่อสื่อแนวคิดบทบาททางเพศ การใช้เด็กหญิงเป็นผู้พูดเพื่อวิพากษ์ปัญหาการใช้ความรุนแรง และการใช้โสเภณีเป็นผู้พูดเพื่อวิพากษ์ปัญหาสังคมและปัญหาระบบทุนนิยม และ 3) กลวิธีที่ใช้ภาพพจน์และสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ การใช้ภาพพจน์และสัญลักษณ์กลุ่มธรรมชาติ กลุ่มร่างกายและพฤติกรรมมนุษย์ และกลุ่มสิ่งของ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้เห็นกระบวนการทัศนของผู้วิจัยที่มีต่อพัฒนาการของวงกวีนิพนธ์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งการสืบสานและสร้างสรรค์ลีลาการประพันธ์ แนวคิด ทำให้เห็นการดำรงอยู่ของกาพย์กลอนที่ถึงแม้จะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย อันเป็นพลวัตของภาษาและวัฒนธรรมในสังคม จึงเป็นแนวทางในการศึกษาลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา

บทที่ 2

ชีวประวัติและผลงานของนภลัย สุวรรณธาดา

นภลัย สุวรรณธาดา เป็นนักการศึกษา นักวิชาการ และนักเขียนมีผลงานวรรณกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะทางด้านกวีนิพนธ์ ผลงานของนภลัย สุวรรณธาดา เป็นที่รู้จักในสังคมกว้างทั่วไปตลอดเวลากว่ากึ่งศตวรรษ โดดเด่นในการนำเสนอแนวคิดอนุรักษนิยม มีเนื้อหาปลูกสำนึกชาตินิยมและแสดงคุณค่าสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ (กวินสรา สุดใจ, 2564: 37) เช่น กวีนิพนธ์เรื่อง เพลงชาติ และวันเกิด มีการผลิตซ้ำและเผยแพร่ผ่านสื่อจนคนทั่วไปสามารถจดจำวรรคทองได้ อย่าง “ถ้าคนไทยหันมาฆ่ากันเอง จะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง” และ “ระลึกถึงพระคุณอบอูนแด่ อย่ามัวแต่จัดงานประจําวันตัว”

การศึกษาชีวประวัติและผลงานของ นภลัย สุวรรณธาดา จะช่วยสร้างความเข้าใจถึงการประกอบสร้างกวีนิพนธ์ในด้านลีลาการประพันธ์และแนวคิดกวีนิพนธ์ได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ชิวประวัติและผลงานของนภลัย สุวรรณธาดา ที่ได้อธิบายต่อไปนี้ เป็นการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกวีเพื่อให้เห็นตัวตนและพัฒนาการในการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ แบ่งประเด็นการนำเสนอเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ชิวประวัติของนภลัย สุวรรณธาดา
2. ผลงานของนภลัย สุวรรณธาดา

1. ชิวประวัติของนภลัย สุวรรณธาดา

ความประสงค์ในการเรียบเรียงชีวประวัติของ นภลัย สุวรรณธาดา คือการทำให้เห็นปัจจัยสำคัญต่าง ๆ ที่มีส่วนประกอบสร้างลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์อันจะทำให้เห็น “ตัวตน” เพื่อให้เกิดความเข้าใจในพัฒนาการของกวี โดยแบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ประวัติส่วนตัว 2) ประวัติการศึกษา 3) ประวัติการทำงาน 4) เครื่องราชอิสริยาภรณ์ และ 5) การเชิดชูเกียรติ ดังนี้

1.1 ประวัติส่วนตัว

นภลัย สุวรรณธาดา นามสกุลเดิม ฤกษ์ชนะ เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2486 ตรงกับวันขึ้น 9 ค่ำ เดือน 12 ปีมะแม เบญจศก จุลศักราช 1305 มีบิดาชื่อนายเหม ฤกษ์ชนะ และมารดาชื่อนางบุญนาค ฤกษ์ชนะ สมรสกับนายอำพล สุวรรณธาดา (ถึงแก่กรรม ปี 2557) เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2509 มีบุตรธิดา 2 คน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ชนก สุวรรณธาดา และ ดร.พิชานนท์ สุวรรณธาดา ตามลำดับ (นภลัย สุวรรณธาดา, 2558: 156-168)

1.2 ประวัติการศึกษา

นภลัย สุวรรณธาดา เข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานถึงระดับบัณฑิตศึกษา (นภลัย สุวรรณธาดา, 2558: 156) ดังนี้

- ปี 2499 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาโรงเรียนเขียนนิवासน์
- ปี 2502 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสตรีวรนาถ
- ปี 2504 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 8 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
- ปี 2509 สำเร็จการศึกษาครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปี 2523 สำเร็จการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นอกจากการศึกษาในระบบแล้ว การศึกษาด้านประพันธ์ศาสตร์ที่ช่วยหล่อหลอมให้นภลัย สุวรรณธาดา มีความเข้าใจและสร้างสรรค์งานกวีนิพนธ์ได้อย่างงดงามก็มีความสำคัญเช่นกัน พลตรีหญิง อุษณีย์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา ให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับ นภลัย สุวรรณธาดา ในหนังสือ ดอกไม้ใกล้มิตร (นภลัย สุวรรณธาดา และคณะ, 2561: 3-6) ว่า ขณะที่ นภลัย สุวรรณธาดา เรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เริ่มมีความสนใจที่จะเขียนกวีนิพนธ์ และมีความจริงจังตั้งใจเขียนมากขึ้นเมื่อได้มาเรียนกับอาจารย์นิรันดร์ นวมารค จากนั้นได้เพิ่มพูนทักษะการเขียนในขณะที่เรียนที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท มีอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา ช่วยเสริมสร้างลีลาการประพันธ์และแนวคิดในการเขียนกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ให้เกิดความเข้าใจในศาสตร์และศิลป์แห่งการเขียนอย่างแท้จริง เช่น ศาสตราจารย์พระยาอนุমানราชธน (ยง เสฐียรโกเศศ) อาจารย์กำชัย ทองหล่อ ศาสตราจารย์กิตติคุณฐะปะนีย์ นาครทรรพ ศาสตราจารย์เกียรติคุณสุมน อมรวิวัฒน์ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุจิต เพียรชอบ และศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอาน ฯลฯ นับเป็นจุดเริ่มต้นบนเส้นทางกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ขณะเดียวกัน ไม่เพียงได้แต่เรียนรู้อย่างเดียว นภลัย สุวรรณธาดา ยังมีบทบาทสำคัญต่อวงกวีนิพนธ์ไทย โดยในปี 2507 ได้รับคัดเลือกเป็นประธานชุมนุมวรรณศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คนที่ 3 ต่อจากสุรีย์ พันธุ์เจริญ และอดุล จันทรงค์ดี เป็นประธานจัดงาน “นภลัย ชูพินิจ” เพื่อส่งเสริมงานวรรณกรรม รวมถึงร่วมเวทีการละเล่นสัปดาห์บอกรบและประชันกลอนสดในวาระโอกาสต่าง ๆ ทำให้ชื่อของนภลัย ถูกขยักชื่อนามสกุลขณะนั้น เริ่มเป็นที่รู้จักในวงวรรณกรรมมากขึ้น

1.3 ประวัติการทำงาน

นภลัย สุวรรณธาดา เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการทำงาน จนมีความก้าวหน้าในภาระงานประจำ ดังจะเห็นได้จากการพัฒนางานวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ ในขณะที่ภาระงานด้านวรรณศิลป์ ก็ยังเป็นที่ยอมรับในสังคมวงกว้าง ดังจะเห็นได้จากได้รับเชิญเป็นวิทยากรเป็นกรรมการพิจารณาผลงานกวีนิพนธ์ เขียนและอ่านบทกวีในวาระโอกาสต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับ

ทั้งวงวิชาการและวงวรรณศิลป์ ภาระหน้าที่งานประจำเรียงลำดับตามปี (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2564: 4) ดังนี้

ปี 2507 – 2508 เป็นครูโรงเรียนวัฒนมศิลป์ กรุงเทพมหานคร

ปี 2508 – 2512 เป็นพนักงานเลขานุการและสารบรรณ ธนาคารทหารไทย จำกัด

ปี 2513 – 2522, 2536 เป็นอาจารย์ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยวิชาการต่างประเทศ ยันกู๊ก และมหาวิทยาลัยปูซาน สาธารณรัฐเกาหลี ตามลำดับ

ปี 2522-2524 เป็นบรรณาธิการสมทบ นิตยสาร ปี.อาร์. สมัยที่ รงค์ วงษ์สวรรค์ เป็นบรรณาธิการ

ปี 2524 – 2547 รับราชการเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมธิราช

ปัจจุบัน นภลัย สุวรรณธาดา เป็นข้าราชการบำนาญ แต่ยังทำงานด้านการเป็นวิทยากร ด้านวิชาการภาษาไทยและวงวรรณศิลป์ เป็นประธานกรรมการกำกับมาตรฐานหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นที่ปรึกษา สถาบันสุนทรภู่ และเป็นประธานกองทุนนภลัย สุวรรณธาดา เพื่องานวรรณศิลป์

1.4 เครื่องราชอิสริยาภรณ์

นภลัย สุวรรณธาดา ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ (นภลัย สุวรรณธาดา, 2563: 206) ดังนี้

5 ธันวาคม 2537 ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.)

5 ธันวาคม 2540 ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ประถมาภรณ์ช้างเผือก (ป.ช.)

5 ธันวาคม 2545 ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ มหาวชิรมงกุฎ (ม.ว.ม.)

1.5 การเชิดชูเกียรติ

นภลัย สุวรรณธาดา ได้รับการเชิดชูเกียรติจากหน่วยงานต่าง ๆ ในด้านการศึกษา และ ด้านวรรณกรรม อันแสดงให้เห็นถึงแบบอย่างการใช้ชีวิต ทั้งการครองตน ครองงาน โดยเรียง ตามลำดับตามปี (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2564: 5-6) ดังนี้

ปี 2540 ได้รับการยกย่องเป็นครูภาษาไทยดีเด่น ระดับอุดมศึกษา จังหวัดกรุงเทพมหานคร จากคุรุสภา

ปี 2551 ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติด้านวรรณศิลป์ “ครูกวีศรีสุนทร” จากกระทรวง วัฒนธรรม

ปี 2552 ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น “กวีร่วมสมัยตัวอย่าง” จากมูลนิธิ 5 ธันวาคม มหาราช และสมาคมกวีร่วมสมัย

ปี 2553 ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น “ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น” จากกระทรวงวัฒนธรรม

ปี 2553 ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น “ศิษย์เก่าที่ครุศาสตร์ปรบมือให้” จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี 2560 ได้รับ “รางวัลสถาบันสุนทรภู่” เพื่อเชิดชูเกียรติผู้ส่งเสริมร้อยกรองไทย ประเภท บุคคล ในโอกาสครบรอบ 30 ปี สถาบันสุนทรภู่ โดยพิจารณาจากบุคคลที่มีผลงานดีเด่นทางด้าน ร้อยกรองและวรรณศิลป์ของไทย ทั้งในด้านงานวิชาการ งานประพันธ์ และการสนับสนุนกิจกรรม ทางวรรณศิลป์

ปี 2561 ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็น “ศิษย์เก่าเกียรติยศ” ประเภทผู้ทำคุณประโยชน์ ต่อวงการศึกษ สังคม หรือประเทศชาติ จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี 2563 ได้รับรางวัลนราธิปพงศ์ประพันธ์ จากสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ในฐานะกวี ที่สร้างสรรค์ผลงานมาอย่างต่อเนื่อง ยาวนาน และผลงานเป็นที่ยกย่องกว้างขวาง

ปี 2564 ได้รับ “รางวัลลีทอปย์” จากสมาคมกวีร่วมสมัย

ปี 2564 ได้รับการประกาศเกียรติคุณเป็นปูชนียบุคคลด้านภาษาไทย เนื่องในวันภาษาไทย แห่งชาติ จากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม เป็นเกียรติคุณที่แสดงให้เห็นถึง ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ มีผลงานโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ในวงการภาษาไทยและในสังคม เป็นต้นแบบที่ดีในการใช้ภาษาไทย สร้างสรรค์ สืบสาน อนุรักษ์การใช้ภาษาไทย และเป็นที่ยอมรับ อย่างกว้างขวาง ตลอดจรมีคุณธรรมและไม่เคยมีประวัติเสียหาย กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2464: 3) จึงประกาศเกียรติคุณนภลัย สุวรรณธาดา ตอนหนึ่งความว่า

รองศาสตราจารย์นภลัย สุวรรณธาดา มีคุณสมบัติทั้งนักอักษรศาสตร์และนัก การศึกษา สามารถผสมผสานคุณสมบัติทั้งสองด้านในงานวรรณศิลป์ และพัฒนา ต่อเนื่องตามยุคสมัยมาตลอด 60 ปี บทกวีได้สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ ทั้งด้าน ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สังคม การเมือง การศึกษา ธรรมชาติ คติธรรม ชีวิต และความรัก อย่างครบถ้วนทั้งเนื้อหาและศิลปะการประพันธ์ เป็น เจ้าของวรรณทองอันโดดเด่นที่คนจำได้ทุกยุคสมัย อาทิ ในบทกลอน “เพลงชาติ” ที่ว่า “ทุกวันนี้ศึกไกลยังไม่ห่าง แต่วันทรงศึกใกล้ไล่ข่มเหง ถ้าคนไทยหันมาฆ่า กันเอง จะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง” ในด้านวิชาการ ได้เขียนตำราภาษาไทย จำนวนมาก เป็นประธานและกรรมการประเมินผลงานวิชาการของครูอาจารย์ใน โรงเรียนและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นประธานและกรรมการ

สอบวิทยานิพนธ์ และเป็นวิทยากรอบรมด้านการสอนภาษาไทย การประพันธ์ การเขียนผลงานวิชาการ และการเขียนหนังสือราชการแก่ครูอาจารย์ ข้าราชการ และผู้สนใจทั่วไปอย่างต่อเนื่องกว่า 30 ปี

2. ผลงานของนภลัย สุวรรณธาดา

นภลัย สุวรรณธาดา มีความรอบรู้และความสามารถในงานเขียน ทั้งงานสารคดี (Nonfiction) และบันเทิงคดี (Fiction) สร้างสรรค์ผลงานต่อเนื่องมากกว่า 60 ปี ในรูปแบบหนังสือทั้งสร้างสรรค์ร่วมกับนักเขียนอื่นและสร้างสรรค์เพียงคนเดียว นอกจากนี้ยังปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอผลงานไปตามความเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคม อาทิ การเผยแพร่บทกวีผ่านสื่อใหม่ มีส่วนในกิจกรรมทางวรรณกรรมมาตลอด และได้รับรางวัลจากการประกวดแข่งขันเกี่ยวเนื่องกับงานเขียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505

2.1 งานเขียนกวีนิพนธ์

ในยุคที่กวีนิพนธ์ได้รับความนิยมมากจากนักอ่าน ไม่ใช่เพียงเพราะกวีนิพนธ์เป็นวรรณกรรมที่สร้างความบันเทิงเริงรมย์แก่ผู้อ่านเท่านั้น แต่กวีนิพนธ์ยังเป็นเครื่องมือที่สื่อสารความหมายบางประการ สะท้อนให้เห็นความจริงในทุกกระแสสังคมที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะความขัดแย้งทางการเมือง ทำให้กวีมีความมุ่งมั่นที่จะเขียนกวีนิพนธ์เพื่อเป็นเครื่องมือสื่อสารในนามปัญญาชน จนเกิดการรวมกลุ่มของกวีตั้งแต่ระดับสถาบัน เช่น ชุมนุมวรรณศิลป์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชุมนุมวรรณศิลป์ธรรมศาสตร์ ตลอดจนรวมกลุ่มของกวีในพื้นที่ เช่น กลุ่มสาครสงคราม กลุ่มเทพศรีกวีศิลป์ ฯลฯ นภลัย สุวรรณธาดา เป็นกวีที่เขียนกวีนิพนธ์ทั้งที่เป็นผลงานเดี่ยวและที่เขียนร่วมกับกวีอื่นมาอย่างต่อเนื่องและเผยแพร่ได้อย่างทันสมัย

2.1.1 ผลงานเดี่ยว

นภลัย สุวรรณธาดา เขียนกวีนิพนธ์มาอย่างต่อเนื่อง หลายเรื่องได้รับความนิยมจากนักอ่าน ทำให้กวีจัดพิมพ์กวีนิพนธ์ในรูปแบบสิ่งพิมพ์เพื่อรวบรวมผลงานที่เขียนไว้ให้นักอ่านได้อ่าน แม้ในปัจจุบันสิ่งพิมพ์จะไม่ได้รับความนิยมจากคนรุ่นใหม่ นภลัย สุวรรณธาดา จึงนำกวีนิพนธ์ไปดัดแปลงหรือเผยแพร่ในพื้นที่สื่อใหม่ อาทิ เฟซบุ๊ก เพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงกวีนิพนธ์ได้ง่ายขึ้น ทำให้เห็นว่ากวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา สามารถดำรงอยู่ในทุกพื้นที่ และเข้าถึงนักอ่านได้หลากหลาย

1) สิ่งพิมพ์

กว่า 60 ปีบนเส้นทางวรรณกรรมของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏผลงานกวีนิพนธ์ในรูปแบบสิ่งพิมพ์ โดยตีพิมพ์เป็นหนังสือกวีนิพนธ์จำนวน 8 เล่ม เรียงลำดับตามปีที่

จัดพิมพ์ ได้แก่ 1) ดอกไม้ใกล้หมอน 2) สร้อยเม็ดทราย 3) เราเป็นหนึ่งเดียวกัน 4) จะร้องเพลง
ชาติไทย 5) คำกลอนสอนลูก 6) ผากหัวใจในแผ่นดิน 7) ร่ายฟ้าแรงแผ่น และ 8) ร่มฟ้า ร่ายฝัน
มีรายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 1 หนังสือกวีนิพนธ์ดอกไม้ใกล้หมอน

หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ ดอกไม้ใกล้หมอน เป็นหนังสือลำดับแรกของนภลัย
สุวรรณธาดา ตีพิมพ์ครั้งแรก ปี พ.ศ. 2531 ปัจจุบันจัดพิมพ์มาแล้ว 9 ครั้ง มีเลขมาตรฐานสากล
ประจำหนังสือ (ISBN) 978-616-421-109-4 เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรักเนื่องจาก
กวีเขียนขึ้นในช่วงวัยรุ่น ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ได้ละทิ้งเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสังคมในด้านต่าง ๆ
กวีเลือกใช้ฉันทลักษณ์ประเภทกลอนเป็นหลักเพื่อนำเสนอเนื้อหา มีจำนวน 68 เรื่อง และบทส่งท้าย
อีก 1 เรื่อง แบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 ภาค ดังนี้

ดอกไม้ใกล้หมอน มีเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกับดอกไม้ที่เชื่อมโยงไปด้วยความรักหลาย
รูปแบบ ทั้งความรักของหญิงชาย ความรักตนเอง ความรักในสถานที่ และความรักใน
สถาบันการศึกษา กวีนำเสนอเนื้อหาในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยแต่ละเรื่องจะกล่าวถึงลักษณะของ

ดอกไม้ต่าง ๆ เช่น สี กลิ่น ลักษณะของต้น ประโยชน์ของดอกไม้ และนำลักษณะมาเชื่อมโยงเข้าสู่ความรักที่กวีต้องการนำเสนอ

ชาติ-ศาสนา เนื้อหาส่วนนี้มีความหลากหลายที่สัมพันธ์กับตัวตนของกวี มีแนวคิดเกี่ยวกับความรักชาติ-ศาสนา และสะท้อนภาพสำคัญของสาธารณรัฐเกาหลีให้รายละเอียดถึงสถานที่สำคัญ ซึ่งเป็นประเทศที่กวีได้ไปใช้ชีวิตและทำงานอยู่ที่นั่น มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับข้อพิพาทระหว่างประเทศเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ในบท เสี่ยงกระชิบจากอัมกั๋ง เนื้อหาอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับศาสนา กวีนำเสนอแนวคิดศาสนาพุทธ เช่น ความดี-ความชั่ว ทุกข์-สุข การเกิดขึ้น มีอยู่ และดับไป

ครู-บัณฑิต มีเนื้อหาสะท้อนภาพของแวดวงการศึกษาผ่านเรื่องราวและมุมมองของครู นักเรียน นักศึกษา นำเสนอปัญหาการยับยั้งชั่งใจของการไม่ตั้งใจศึกษาของเด็กในชนบท

พ่อ-แม่-ครู มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว การเป็นแบบอย่างของพ่อแม่ที่หล่อหลอมมาเป็นบุคลิกของลูก การนำเสนอแนวคิดหลายรูปแบบ การตั้งคำถามเกี่ยวกับการเป็นแม่ การนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความรัก การแสดงทัศนะความจริงของโลกที่ว่า ชีวิตในช่วงวัยเด็กจะมีความไร้เดียงสา มีความสวยงาม มีความฝัน เมื่อเติบโตขึ้นก็ต้องเผชิญกับโลกความเป็นจริง

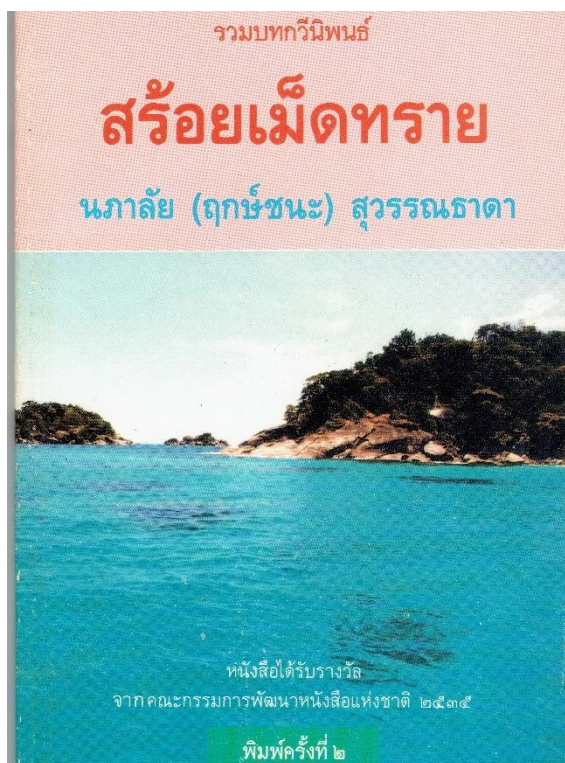
โลกทรรศน์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การให้กำลังใจ การตั้งคำถามต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และการสะท้อนเรื่องราวความดีความชั่ว เสนอทัศนะเกี่ยวกับการแต่งงาน รวมถึงเนื้อหาพิเศษกล่าวถึงมาลัย ชูพินิจ นักเขียนที่มีผลงานและมีชื่อเสียงมาก และการกล่าวถึงตนเองในด้านการแต่งกวีนิพนธ์

ความรัก เป็นเนื้อหาส่วนใหญ่ของหนังสือสะท้อนเรื่องราวเกี่ยวกับความรักทั้งสมหวังและผิดหวัง รวมถึงปรัชญาเกี่ยวข้องกับความรัก

ภาษา เนื้อหาแสดงความสำคัญของภาษา วิวัฒนาการและคุณค่าของภาษาไว้ได้อย่างน่าสนใจ มีเนื้อหาต่อเนื่องขนาดยาวแต่สามารถอ่านแยกเป็นเรื่องได้ และมีเนื้อหาที่ให้ข้อมูลลักษณะเฉพาะของภาษาไทย

หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ ดอกไม้ใกล้หมอน ไม่เพียงแต่เป็นหนังสือที่ให้ความบันเทิงเท่านั้น หากแต่เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ทางภาษา ลักษณะทางความคิด และประสบการณ์ชีวิตของกวี ผ่านลีลาการประพันธ์ที่มีความสละสลวย จดจำได้ง่ายเพราะมีสัมผัสที่ไพเราะ และโวหารภาพพจน์ที่งดงาม เนื้อหาในกวีนิพนธ์มีความเป็นร่วมสมัย เพราะนภาลักษณ์ สุวรรณธาดาได้เลือกสรรประเด็นที่สะท้อนความเป็นจริงที่ยังปรากฏอยู่ในสังคมปัจจุบัน

ด้วยความดีเด่นของเนื้อหาและลีลาการประพันธ์ของหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ ดอกไม้ใกล้หมอน ทำให้ได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลชมเชย การประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี 2531 จัดโดยคณะกรรมการการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

ภาพที่ 2 หนังสือกวีนิพนธ์สร้อยเม็ดทราย

หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ สร้อยเม็ดทราย เป็นหนังสือลำดับที่ 2 ของนภลัย สุวรรณธาดา ตีพิมพ์ครั้งแรก ปี 2534 โดยสำนักพิมพ์ขนาด กวีเลือกใช้ฉันทลักษณ์ประเภทกลอน กาพย์ และโคลงเป็นหลัก เนื้อหาภายในเล่มมีจำนวน 30 เรื่อง แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ภาค แต่ละภาค มีเนื้อหาและกลวิธีการนำเสนอ ดังนี้

สร้อยเม็ดทราย ตั้งชื่อตามชื่อหนังสือ กวีแต่งถึงมารดาผู้ล่วงลับ โดยให้ความรู้สึก ในระหว่างทำพิธีกรรมลอยอังคารมาแต่งเป็นบทกวีนิพนธ์ที่สะท้อนความเข้าใจชีวิตตามหลักคิด ไตรลักษณ์ การเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ชีวิตของทุกคนเกิดขึ้นจากธรรมชาติและกลับคืนสู่ธรรมชาติ ดังที่ นภลัย สุวรรณธาดา (2534, น. 12) ได้เขียนความในใจไว้ว่า

ชีวิตเกิดจากน้ำ อยู่ในน้ำ อยู่ด้วยน้ำ และที่สุดก็กลับไปหาน้ำ อังคารของแม่จะ กลับไปที่เดิมที่สุดก็จะจมลงใต้ทะเล อยู่กับเม็ดทรายที่นั่น เม็ดทรายจะรายล้อมแม่ เหมือนสายสร้อย สวย ๆ ที่แม่ชอบใส่...สร้อยเม็ดทราย... ซึ่งวันหนึ่งก็จะเป็นมรดกตกทอดถึงลูกหลานทุกคนเป็น สายสร้อยที่ไม่มีวันขาดสาย เช่นเดียวกับวัฏจักรของชีวิต เกิดขึ้น-ตั้งอยู่-ดับไป ไม่มีวันสิ้นสุดจนกว่า จะสิ้นกรรม

ดอกไม้วัยเยาว์ กวีสะท้อนมุมมองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนตั้งแต่แรกเกิดจนเข้าสู่วัยศึกษา ยังเกี่ยวข้องกับครูและแม่ ผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก เนื้อหาตีแผ่ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กได้อย่างน่าสนใจ มีการใช้สำนวนเปรียบเทียบได้อย่างมีชั้นเชิง เนื้อหาในภาคนี้นับว่าเป็นความในใจของกวี เนื่องจากชีวิตของกวีมีความเกี่ยวข้องกับเด็กหลายช่วงวัย นำเสนอกวีนิพนธ์ผ่านมุมมองสรรพนามที่ 1 โดยใช้คำว่า “หนู” เพื่อเล่าปัญหาที่เด็กได้พบเจอ และเล่าผ่านสรรพนามที่ 3 นำเสนอในมุมมองของกวีโดยเลือกเล่าวัตถุหรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับใจความสำคัญของกวีนิพนธ์

ด้วยแรงแห่งรัก สะท้อนให้เห็นความรักหลากหลายรูปแบบ ทั้งความรักในธรรมชาติ รักในชาติและประชาธิปไตย รักในบทกวี และความรักในตัวบุคคล เนื้อหาสะท้อนให้เห็นว่า “รัก” ของตัวกวีนั้นไม่ใช่มีแค่มุมมองเดียว แต่หากเป็นความรักที่รอบด้านและลุ่มลึก มีมิติที่สัมพันธ์กับทุก ๆ ด้านรอบตัว การสรุปเนื้อหาในแต่ละเรื่องเต็มไปด้วยพลังที่กระทบใจผู้อ่าน

นิราศดอนเจดีย์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเดินทางจากกรุงเทพมหานครไปยังดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี สอดแทรกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วรรณคดี องค์ความรู้ทางคติชนท้องถิ่น ขณะที่เดินทางผ่านสถานที่สำคัญนั้น ผ่านภาษาที่สละสลวยงดงาม เช่น เมื่อเดินทางผ่านนครไชยศรีกวีก็ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพืชผลที่เกษตรกรรมปลูกคือส้มโอ เมื่อเดินทางเข้าสู่จังหวัดสุพรรณบุรี กวีก็เชื่อมโยงถึงวรรณคดีโดยเล่าเรื่องย่อของขุนช้างขุนแผน

นอกจากเนื้อหาที่มีความน่าสนใจแล้ว เมื่อพิจารณาการตั้งชื่อเรื่องของกวีก็มีความน่าสนใจและน่าติดตามเช่นกัน กวีมักจะตั้งชื่อเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านได้ค้นหา เพราะไม่สามารถคาดเดาทิศทางของเนื้อเรื่องได้ ผู้อ่านต้องอ่านเพื่อค้นหาความหมายของชื่อเรื่องเอง เช่น เรื่อง “หิว” กวีสะท้อนความหิวได้หลายระดับตั้งแต่ความหิวเกี่ยวกับอาหารไปจนถึงความรักความอบอุ่นของเด็กที่ยากไร้ หรือเรื่อง “สร้อยเม็ดทราย” แม้จะตั้งชื่อเรื่องด้วยชื่อเครื่องประดับอันเป็นของสวยงาม แต่ในเรื่องนี้ กวีกลับสะท้อนเรื่องความเป็นธรรมตาสามัญของชีวิตได้อย่างลึกซึ้ง

การเลือกเล่าเรื่องหลายเรื่องผ่านมุมมองที่แยกกายด้วยการแบ่งเนื้อหาออกเป็นภาค ๆ ทำให้เห็นความคิด ความรู้ และประสบการณ์ของกวี มีการเลือกสรรคำที่มีความพิถีพิถันและฉันทลักษณ์หลากหลายประเภท จึงควรค่าที่หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ สร้อยเม็ดทราย ของนภลัย สุวรรณธาดา ได้รับรางวัลชมเชย การประกวดหนังสือดีเด่น ประเภทกวีนิพนธ์ ประจำปี 2535 จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

ภาพที่ 3 หนังสือกวีนิพนธ์ความเป็นหนึ่งเดียวกัน

หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ ความเป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นหนังสือลำดับที่ 3 ของนภลัย สุวรรณธาดา ตีพิมพ์ครั้งแรก ปี 2552 โดยโรงพิมพ์ หจก. ภาพพิมพ์ มีเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN) 978-616-544-001-1 กวีต้องการถ่ายทอดเนื้อหาเกี่ยวกับความรักในสรรพสัตว์และสรรพสิ่งต่าง ๆ เป็นหลัก สื่อความคิดการเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า กับผู้คน และกับตนเองในกายและจิต คือสิ่งที่เป็นแก่นแท้ของธรรมชาติ กวีเลือกใช้ฉันทลักษณ์ประเภทกลอนมากที่สุด และฉันทลักษณ์ประเภทกาพย์ เนื้อหาภายในเล่มมีจำนวน 57 เรื่อง จำแนกออกเป็น 6 ภาค ดังนี้

ความเป็นหนึ่งเดียวกัน นำเสนอเรื่องราวหลากหลายที่กวีปรารถนาให้บทกวีเป็นส่วนประกอบสร้างสังคมอุดมคติ คือสังคมที่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ประคับประคองกันด้วยความรัก ความสามัคคี ความเข้าใจ ความไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่าย มั่นคงในหลักสิทธิมนุษยชน หลักเสรีภาพ นำเสนออำนาจอันชอบธรรมที่จะชนะอำนาจที่ไม่เป็นธรรม

ครู - ศิษย์ - บัณฑิตที่รัก กวีถ่ายทอดความคิด ประสบการณ์ด้วยมุมมองของตนเองทั้งในฐานะที่เป็นผู้สั่งสอนและผู้ศึกษา ทำให้เห็นความรักความปรารถนาดีที่ผู้เป็นครูมีให้แก่ศิษย์ ทั้งยังฝากแง่คิดให้ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้อย่างคมคาย ทั้งแนวคิดที่ว่า ความรู้จริงไม่เพียงเฉพาะรู้ในศาสตร์วิชาที่ได้อ่านเรียนมาหากเป็นการรู้และเข้าใจชีวิตตนเองเป็นสำคัญ หรือ

เป็นการใช้วิชาความรู้ที่ได้สั่งสมมาเพื่อแก้ปัญหาและสร้างประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมือง อันควรจะเป็นอุดมการณ์ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาใหม่

พ่อ - แม่ - ลูก สะท้อนความรักความผูกพันภายในครอบครัว วิถีชีวิตของคนตั้งแต่เกิด แต่งงาน สืบบทบาทการเป็นพ่อแม่ กระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชีวิต กวีเสนอมุมมองการจากลาได้อย่างน่าสนใจในบท “แต่พ่อ” และ “สนทนาหน้าไฟ” เมื่อพ่อแม่ต้องจากลูกแต่ความรักความผูกพันไม่สามารถพลัดพรากจากกันได้ และนำเสนอปรัชญาชีวิตที่ทุกคนไม่สามารถเลือกที่จะเกิดได้ในภพชาตินี้ หากสร้างสมกรรมใหม่ก็อาจจะเลือกเกิดได้ในภพชาติหน้า เมื่อไรที่ไม่สามารถเลือกได้นั้นคือเวลาที่ชีวิตหยุดการเวียนว่ายตายเกิดแล้ว

แต่ทุกอาชีพ กวีนำเสนอบทบาทหน้าที่และจรรยาบรรณของอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ แพทย์ พยาบาล ผู้ประกาศข่าว วิทยากร ข้าราชการ นักเขียน ตุลาการ ให้รายละเอียดของลักษณะงานรวมถึงให้กำลังใจในการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ไม่บกพร่องต่ออาชีพและซื่อสัตย์ต่อผู้รับบริการ

คือความรัก มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักที่สมหวังและผิดหวัง โดยเริ่มจากการให้นิยามความรัก ลำดับเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่ก่อนที่จะรู้จัก การตกอยู่ในสภาวะแห่งความคิดถึง การสร้างความสัมพันธ์ สุพีธีวิวิธบ้างชีวิตคู่อาจจะต้องเลิกลา

แต่ผู้เกษียณ กวีนำเสนอเรื่องราววิถีชีวิตของผู้ที่เกษียณอายุราชการหลังจากอุทิศแรงกายแรงใจทำหน้าที่จนครบวาระ ทั้งยังนำเสนอมุมมองชีวิตบั้นปลายของคนวัยที่ร่างกายมักจะเสื่อมโทรมไปตามสภาพ ชีวิตอยู่ในวังวนแห่งความเจ็บ กลัว เศร้า และเป็นห่วงลูก หลาน พ่อ แม่ อันเป็นธรรมดาสามัญของชีวิตทุกคน

หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ เราเป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นหนังสือที่นำเสนอเนื้อหาหลากหลาย จากเรื่องภายในที่ใกล้ตัวที่สุด เช่น อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ขยายกว้างขึ้นสู่เรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ตลอดจนบุคคลสาขาอาชีพต่าง ๆ เรื่อยไปจนถึงเรื่องเกี่ยวกับสังคมไทย บทกวีที่ถ่ายทอดเรื่องราวอันหลากหลายด้วยลีลาภาษาที่กระชับ ง่าย ได้ใจความ และลึกซึ้งกินใจ ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อหาที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอ ทั้งยังอาจทำให้ผู้อ่านได้ลุ่มคิดและหันกลับมาตั้งคำถามกับตนเองว่าที่กวีกล่าวถึงนั้นเป็นจริงหรือไม่ กล่าวได้ว่า หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ เราเป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นหนังสืออันทรงคุณค่าที่อาจเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้คนไทยได้คำตอบว่า “เรา” จะ “เป็นหนึ่งเดียวกัน” ได้อย่างไร

ภาพที่ 4 หนังสือกวีนิพนธ์จะร้องเพลงชาติไทย

หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ จะร้องเพลงชาติไทย เป็นหนังสือลำดับที่ 4 ของนภลัย สุวรรณธาดา ตีพิมพ์ครั้งแรก ปี 2553 และจัดพิมพ์ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2555 โดยโรงพิมพ์ หจก ภาพพิมพ์ มีเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN) 978-616-544-017-2 เป็นการรวมบทกวีนิพนธ์ทั้งที่เป็นผลงานเก่าและแต่งขึ้นใหม่ การที่กวีใช้ชื่อหนังสือ “จะร้องเพลงชาติไทย” เนื่องมาจากวรรณคดี “จะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง” เป็นวรรณคดีสุดท้ายของกวีนิพนธ์เรื่อง “เพลงชาติ” ซึ่งเป็นผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดกลอนที่สถานีวิทยุยานเกราะ เมื่อปี 2512 และเป็นวรรณคดีที่คนไทยรู้จักกันดี กวีเชื่อว่าวรรณคดีดังกล่าวจะช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านได้ไตร่ตรองถึงปัญหาความแตกต่างทางความคิดและความแตกแยกในสังคมไทยมากขึ้นอีกด้วย เนื้อหาในกวีนิพนธ์เล่มนี้มีจำนวน 42 เรื่อง ออกเป็น 5 ภาค ดังนี้

จะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมือง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ สะท้อนแนวคิดความเป็นชาติ วัฒนธรรม ปรารถนาให้สังคมมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

ดอกไม้วัยเยาว์ แสดงเรื่องราวปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน การมองเรื่องราวในสังคมด้วยมุมมองของเด็กและเยาวชนตลอดจนความรู้เพียงเท่าที่เข้าถึงได้ ยิ่งขับให้เนื้อหาของกวีนิพนธ์สร้าง

ความสะเทือนใจมากยิ่งขึ้น โดยกวีได้ตั้งคำถามถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่ พ่อแม่ ที่จะต้องทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูลูกหลานเพื่อจะเป็นแบบอย่างที่ดี ขณะที่เด็กและเยาวชนเองต้องประสบปัญหากับความเปลี่ยนแปลง ความไม่เข้าใจ ยังต้องทำตัวให้เป็นเด็กดี มีสัมมาคารวะ มีความสามัคคี และมีปัญญา

ด้วยแรงแห่งรัก มีเนื้อหาหลากหลายทั้งเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ ผู้หญิง ความรู้ชีวิต และความรัก กวีบรรยายภาพของธรรมชาติได้อย่างงดงามก่อนเชื่อมโยงให้สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึที่กวีต้องการจะสื่อสาร

แต่...แม่ นำเสนอเรื่องราวสายใยความรักความผูกพันระหว่างแม่กับลูกซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีวันล้าสมัย กวีได้ถ่ายทอดประสบการณ์ของชีวิตของตนเองด้วยความรัก โหยหาอาลัยต่อการจากไปของแม่ ทำให้เห็นว่ากวีมีความสัมพันธ์กับแม่เป็นอย่างมาก

หิโตปเทศคักกลอน เป็นนิทานซ้อนนิทานที่ให้อุทาหรณ์เรื่องการผูกมิตรและการแตกมิตรได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับยุคสมัยที่ผู้คนในบ้านเมืองกำลังเกิดความเห็นต่างทางความคิดอันจะนำไปสู่ความแตกแยก และก่อให้เกิดความเสียหายมากมายทั้งประเทศ การนำเสนอประเด็นการผูกมิตรและการแตกมิตร กวีหวังว่าจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยสมานความแตกแยกให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้

เมื่อพิจารณาจะสังเกตเห็นได้ว่าผลงานในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ จะร้องเพลงชาติไทย แต่งด้วยฉันทลักษณ์ประเภทกลอนมากที่สุด ทั้ง กลอนสุภาพ กลอนหก กลอนนิทาน และกลอนหัวเดียว นอกจากนี้ยังมีฉันทลักษณ์ประเภทกาพย์ และฉันทลักษณ์ผสมผสานระหว่างโคลงและกลอนบ้างเล็กน้อย

หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ จะร้องเพลงชาติไทย มีเนื้อหาที่หลากหลายสอดคล้องกับเหตุการณ์ขณะที่พิมพ์หนังสือดังกล่าว ทำให้มีเนื้อหาที่ทันสมัย ผู้อ่านเข้าใจง่ายเนื่องจากมีประสบการณ์อยู่ในบริบททางสังคมเดียวกับกวี ส่วนบทกวีที่น่ากลับมาตีพิมพ์ใหม่ในหนังสือแสดงให้เห็นว่าผลงานของ นภลัย สุวรรณธาดา เป็นผลงานที่มีลักษณะเป็น “อภาลีโก” ไม่ว่าจะวันเวลาจะผ่านไปนานเพียงใด เนื้อหาของบทกวีก็ยังคงไม่เป็นเรื่องพ้นสมัย ทั้งมีลีลาการประพันธ์ดีเด่น จึงอาจกล่าวได้ว่าหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ จะร้องเพลงชาติไทย มีความดีเด่นทั้งรสคำและรสความ มีคุณค่าเหนือกาลเวลาอย่างแท้จริง

จากลักษณะที่โดดเด่นของหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ จะร้องเพลงชาติไทย ข้างต้นทำให้ในปี 2561 กระทรวงวัฒนธรรม พิจารณาคัดเลือกให้เป็นวรรณกรรมดีเด่น ประเภทกวีนิพนธ์ ในการคัดเลือกวรรณกรรมยอดเยี่ยมในสมัยรัชกาลที่ 9 ตามแนวคิดศาสตร์พระราช เพื่อร่วมส่งเสริมสืบสาน และเผยแพร่พระราชปณิธาน ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ให้มั่นคงและยั่งยืนสืบต่อไป

ภาพที่ 5 หนังสือวีนิพนธ์คำกลอนสอนลูก

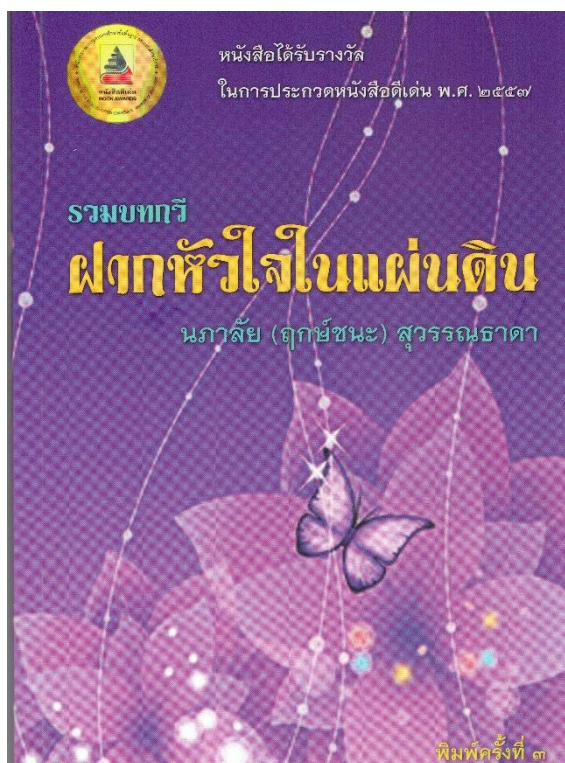
หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ คำกลอนสอนลูก เป็นหนังสือลำดับที่ 5 ของนภลัย สุวรรณธาดา ตีพิมพ์ครั้งแรก ปี พ.ศ. 2554 และจัดพิมพ์ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2555 มีเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN) 978-616-544-1 โดยโรงพิมพ์ หจก ภาพพิมพ์ กวีเลือกใช้ฉันทลักษณ์ประเภทกลอนมากที่สุด นอกจากนั้นมีฉันทลักษณ์ประเภทกาพย์เพียงเรื่องเดียวคือ รักษाप้า เนื้อหาโดยภาพรวมเป็นลักษณะวรรณกรรมคำสอน กวีมีความตั้งใจที่จะให้ผู้อ่านทุกคนไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย ได้ตระหนักถึงความรู้สึกของคนเป็นแม่ ตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ช่วงทารก ช่วงขวบแรก ช่วงปฐมวัย ช่วงประถมศึกษาตอนต้น ช่วงประถมศึกษาตอนปลาย ช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น ช่วงมัธยมศึกษาตอนปลาย ช่วงหนุ่มสาว ช่วงผู้ใหญ่ ขณะเดียวกันก็ปรารถนาให้ผู้เป็นลูกได้อ่านแม้วันที่ตัวเองแก่ชรา ซึ่งคงไม่มีโอกาสที่แม่จะได้สอนด้วยตัวเองแล้ว แสดงให้เห็นถึงสัมพันธ์ภาพที่ร้อยเรียงกันตั้งแต่แรกเกิดจนสุดสิ้นชีวิตอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ยังประกอบด้วยกวีนิพนธ์ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นบทอาขยานในหนังสือเรียนภาษาไทย ของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ รักเมืองไทย รักษาป่า และเพลงชาติ แนวคิดที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้มุ่งเน้นส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในด้านการรักษา ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ธรรมชาติ ตลอดจนแนวปฏิบัติแก่ผู้อ่าน

นภลัย สุวรรณธาดาได้คัดสรรความรู้มาจากหนังสือสมบัติผู้ดีซึ่งเป็นนิพนธ์ของพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (เปีย มาลากุล) และจากหนังสืออนุรากุโรวาทซึ่งเป็นพระนิพนธ์ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ โดยใช้นามปากกา “ประเสริฐอักษร” รวมถึงยังได้คัดสรรประสบการณ์ของตนเองในฐานะ “แม่” และ “ครู-อาจารย์” ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ถ่ายทอดเรื่องราวด้วยกลวิธีการนำเสนอแบบนิทานซ้อนนิทาน กล่าวคือ เนื้อหานำเสนอผ่านตัวละครแม่ที่สอนลูก โดยหยิบยกคำสอนหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ มาสอนลูก

หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ คำกลอนสอนลูก สะท้อนภาพความเป็นไปของสังคมปัจจุบัน ชี้ให้เห็นปัญหาอันเป็นที่มาของคำสอน ไม่ว่าจะเป็นกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ที่เทคโนโลยีได้สร้างปัญหาแก่ผู้ใช้ที่ขาดการพิจารณา หรือพฤติกรรมเห็นแก่ตัว ตลอดจนวิกฤตการใช้ภาษาไทย นอกจากนี้ยังสะท้อนแนวคิดที่เป็นข้อคุณธรรมจริยธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ ความสะอาด ความโอบอ้อมอารี ความประหยัด ฯลฯ คำสอนเหล่านี้เรียงร้อยได้อย่างคมคายผ่านลีลาการใช้ภาษาที่สละสลวย

คุณลักษณะที่สำคัญอันเป็นข้อโดดเด่นในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ คำกลอนสอนลูก นอกจากความเป็นเอกภาพและสัมพันธ์ภาพแล้ว ในส่วนของสารัตถภาพ กวีได้นำเสนอได้อย่างหลากหลายไม่จำกัดเพียงเพื่อ “สอนลูก” อันหมายถึงเด็กหรือเยาวชนเท่านั้น แต่กวีได้สอนลูกในทุกช่วงวัย ไม่เว้นแม้แต่วัยชราที่ไม่มีแม่อยู่สอนด้วยตัวเองแล้ว ด้วยเหตุนี้เนื้อหาแต่ละบทจึงมีพลังแห่งความปรารถนาดี พอที่จะเป็นวรรณกรรมคำสอนสะท้อนใจหรือสร้างครอบครัวให้เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง

ภาพที่ 6 หนังสือกวีนิพนธ์ผাগหัวใจในแผ่นดิน

หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ ผাগหัวใจในแผ่นดิน เป็นหนังสือลำดับที่ 6 ของ นภลัย สุวรรณธาดา ตีพิมพ์ครั้งแรกปี พ.ศ. 2556 ปัจจุบันจัดพิมพ์เป็นครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2558 โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต มีเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-616-335-072-5 กวีเลือกใช้ฉันทลักษณ์ประเภทกลอนและกาพย์ที่มีความยืดหยุ่นในท่วงทำนองของคำ คณะ แต่ยังคงเคร่งครัดในเรื่องการรับส่งสัมผัสตามแบบฉบับสุนทรภู่ มีกลวิธีการนำเสนอเป็นลักษณะสารคดีบันทึกหมายเหตุของแผ่นดิน กล่าวคือ เนื้อหานำเสนอผ่านมุมมองของผู้แต่งโดยหยิบยกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งคนทั่วไปอาจรับรู้หรือมีประสบการณ์ร่วมกันทั้งที่เป็นเหตุการณ์ภายในและภายนอกประเทศ การเป็นนักบันทึกเป็นปกติวิสัยของกวีโดยกวีเลือกเรียงลำดับเหตุการณ์เป็นหมวดหมู่ แสดงให้เห็นถึงความเท่าทันต่อการรับรู้ข่าวสารของกวีและเรียงร้อยออกมาเป็นกวีนิพนธ์ที่มีสารัตถภาพ จึงกล่าวได้ว่ากวีมีคุณลักษณะเป็นสุตกวี คือแต่งกวีนิพนธ์ผ่านการฟัง การอ่านและรับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เนื้อหาภายในเล่มมีจำนวน 60 เรื่อง แบ่งออกเป็น 7 ภาค ดังนี้

ผাগหัวใจในแผ่นดิน นำเสนออุปลักษณ์ ของคำว่า “แผ่นดิน” แทน “ประชาชน” ที่มีถ้อยคำสรรเสริญพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

บรมนาถบพิตร และถ้อยคำอันแสดงความเป็นเจ้าของประเทศส่งไปถึง “พวกหนวกสันดาน” ได้อย่าง สะเทือนใจ

เหตุการณ์ – บ้านเมือง บอกเล่าเรื่องราวสำคัญในประเทศที่เกิดขึ้นในช่วง 2-3 ปีก่อนการจัดพิมพ์หนังสือ หากผู้อ่านมีประสบการณ์ร่วมกับผู้แต่งแล้ว ก็จะทำให้เข้าถึงเนื้อหาและความรู้สึกได้รวดเร็ว อย่างเหตุการณ์เลือกตั้งนายกรัฐมนตรี, เลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร, ต้อนรับปีใหม่ ฯลฯ

อุทกภัยรำลึก 2554 เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในปี 2554 แม้จะบรรยายความทุกข์ระทมจากภัยพิบัติ แต่ผู้เขียนยังสามารถสะท้อนภาพในด้านดีได้ (Positive Thinking) นั่นคือ ภาพการมีน้ำใจ ความรักสามัคคี ช่วยเหลือกันของพี่น้องชาวไทย ผลงานของนภลัยยังเป็นกระจกสะท้อนภาพการบริหารงานของรัฐบาลผ่านสำนวน “เอา (ไม่) อยู่” ได้อย่างชวนคิด

ภัยพิบัติทั่วโลก ผู้แต่งติดตามข่าวสารความเป็นไปของสภาวะการณ์โลก การเห็นเรื่องร้าย ๆ แต่กลับสร้างแนวความคิดดี ๆ เป็นมุมมองหนึ่งของผู้แต่งเสมอ อย่างเรื่อง สึนามิที่ประเทศญี่ปุ่น, แผ่นดินไหวที่นิวซีแลนด์, อุกกาบาตตกที่รัสเซีย ฯลฯ สุดท้ายของแต่ละเหตุการณ์จะสะท้อนข้อคิดตามแต่เหตุและผล ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการเขียน

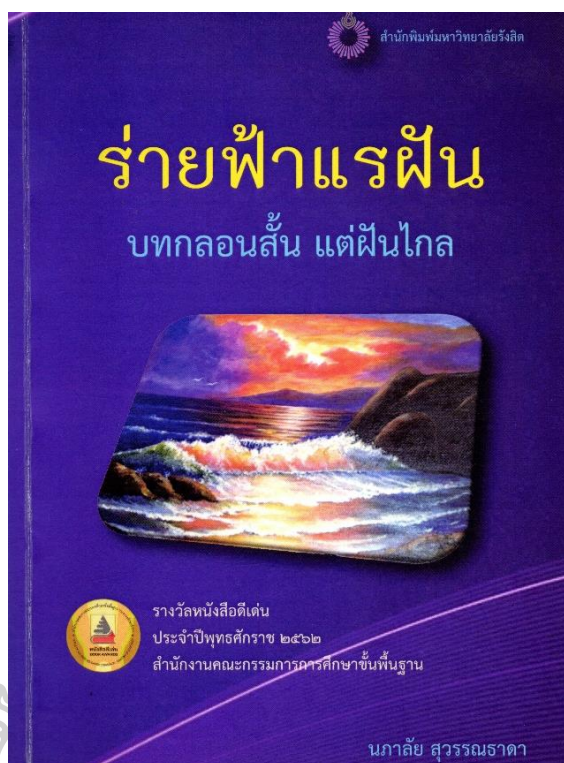
ชีวิต – ความรัก มุมมองความคิดของผู้แต่งซึ่งผ่านวัยเกษียณอายุราชการแล้ว ย่อมมองเห็นชีวิตอย่างบุคคลที่ “มองเป็น” ในหมวดนี้ถ่ายทอดความคิดที่เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต อีกนัยหนึ่ง ยังนำเสนอมุมมองของความรักได้อย่างถึงรสชาติความหวาน นอกจากนี้ยังถ่ายทอดเรื่องราวจากประสบการณ์ที่ผู้แต่งได้ไปเที่ยวชมรัฐมิสซิสซิปปี สหรัฐอเมริกา ประหนึ่งได้ยอรัฐมาไว้ในบทกวีเพียงไม่กี่คำ

พ่อ – แม่ – ลูก ความรักอันอบอุ่นที่เกิดจากครอบครัวของผู้แต่ง ด้วยบทบาทของลูก แม่ และย่า ทำให้เข้าใจชีวิตคนในครอบครัวเป็นอย่างดี ทุกความรู้สึกนำมาถ่ายทอดลงในผลงานจากพ่อแม่ถึงลูก กับ แต่พ่อของลูก

บทเพลง ส่งเสริมค่านิยมอันดี แสดงความสามารถของผู้แต่งที่มีความเข้าใจในถ้อยคำและจังหวะเสียง นับว่าเป็นการผสมผสานวรรณศิลป์เข้ากับคีตศิลป์ได้อย่างลงตัว

หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ ผากหัวใจในแผ่นดิน เป็นผลงานกวีนิพนธ์ที่มีคุณค่าทางด้านลีลาการประพันธ์และเนื้อหาให้พลังกระทบใจผู้อ่าน เข้าถึงพร้อมด้วยคุณลักษณะของงานวรรณศิลป์ 4 ประการ คือ 1. เรื่องถึง 2. คำถึง 3. ความรู้สึกถึง ซึ่งอยู่ในตัวตนของนภลัย สุวรรณธาดา โดยแท้ และ 4. อ่านถึง เป็นบทบาทของผู้อ่าน ด้วยผลงานแต่ละสำนวนใช้คำน้อยแต่กินความมาก คนทั่วไปเข้าใจถ้อยคำได้ง่าย นับเป็นแบบบทกวีเขียนงานวรรณกรรมของอนุชนหลายต่อหลายรุ่น หลายถ้อยคำเป็นวรรคทองที่ครองใจผู้อ่านได้อย่างดีและไม่เคยล้าสมัย ด้วยเหตุนี้จึงได้รับ

การพิจารณาให้ได้รับรางวัลชมเชย การประกวดหนังสือดีเด่น ประเภทกวีนิพนธ์ ประจำปี 2557 จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

ภาพที่ 7 หนังสือกวีนิพนธ์ร้อยฟ้าแรงแผ่น

หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ ร้อยฟ้าแรงแผ่น เป็นหนังสือลำดับที่ 7 ตีพิมพ์ครั้งแรก ปี พ.ศ. 2561 และจัดพิมพ์ครั้งที่ 2 ปี 2562 พ.ศ. โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต มีเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-616-421-067-7 นภลัย สุวรรณธาดา อธิบายความหมายของชื่อหนังสือว่า “ร้อยฟ้า” ก็คือ แสงฟ้า “แรงแผ่น” ก็คือ เขียนฝน มีการเล่นเสียงพยัญชนะ /ร/,/ฟ/ แบ่งเนื้อหาตามหมวดหมู่ 11 ภาค ดังนี้

ร้อยฟ้าแรงแผ่น กวีหยิบยกความเปลี่ยนแปลงและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติมาเป็นปัจจัยในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยเฉพาะจินตภาพด้านสีที่สะท้อนอารมณ์ความรู้สึกของกวี ทั้งสีของดวงอาทิตย์ สีของดวงจันทร์ สีของท้องฟ้า สีของตัวรุ้ง ทั้งยังสอดแทรกปรัชญาการดำเนินชีวิต

รำพันทะเลร่ำ นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับท้องทะเล สายน้ำ และสภาพแวดล้อมของท้องทะเลทั้งเรือ พืชพรรณไม้ สรรพสัตว์ต่าง ๆ ในท้องทะเล กวีมีกลวิธีการใช้คำที่ทำให้เห็นภาพ

ได้ชัดเจน โดยเฉพาะด้านสี และนำเสนอความเข้าใจในการใช้ชีวิตเห็นสภาพความเป็นจริงแล้ว
ปล่อยไปตามสภาพ

สังขธรรม-ธรรมชาติ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการปลูกฝังนิเวศสำนึกเป็นส่วนใหญ่ นำเสนอ
ภาพสิ่งต่าง ๆ บนโลก ให้แนวทางและความเข้าใจในการดำเนินชีวิต

มาลีวาดหวานวิไล มีเนื้อหาเกี่ยวกับพรรณไม้นานาชนิด กวีได้เจาะจงนำเสนอ
ทั้งชื่อของดอกไม้และลักษณะของดอก เชื่อมโยงไปสู่คติแนวทางการดำเนินชีวิต

ดอกไม้อาเซียนหลากหลายสี มีเนื้อหาเกี่ยวกับดอกไม้ประจำชาติอาเซียนทั้ง 10
ประเทศ โดยกล่าวถึงชื่อดอกไม้ ลักษณะของดอก

อัญมณี-ลูกปัดโบราณ กวีนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับอัญมณีอันเป็นเครื่องประดับและ
ของมีค่า โดยกล่าวถึงชื่ออัญมณีแต่ละประเภท ลักษณะทางกายภาพ รวมถึงคติความเชื่อที่คนในสังคม
มีต่ออัญมณีนั้น ๆ

ทิพยสถานตระการตา กล่าวถึงสถานที่สำคัญทั้งภายในและภายนอกประเทศ เช่น
สิ่งมหัศจรรย์ของโลก วัด วัง บ้าน โรงเรียน และสถานที่ท่องเที่ยว

เทพดาประจำวัน มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของเทพที่ประจำดวงดาวและ
ประจำวัน

เสวยสวรรค์วิมานมาศ บันทึกเหตุการณ์พระราชพิธีที่เกี่ยวข้องกับการสวรรคต
ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยมหาราช บรมนาถบพิตร

บุพเพสันนิวาสล้ำนำ การนำเสนอเรื่องราวของบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ที่
ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส อันเป็นพฤติกรรมที่ควรเป็นแบบอย่างของคนรุ่นใหม่

วรรณกรรมถ้านางนอน บันทึกเหตุการณ์ที่นักฟุตบอลเยาวชนทีมหมูป่าอะคาเดมี
ติดอยู่ในถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน การสวดวิีรกรรมของผู้เสียสละ อาทิ นาวาตรีสมาน กุนัน
ผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์

เมื่อพิจารณาจะสังเกตได้ว่าผลงานในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ ร่ายฟ้าแรงแผ่น
มีจำนวนบทขนาดสั้นแต่สามารถเก็บเนื้อความได้ครบทุกประเด็น หลายเรื่องสามารถไ้ระดับอารมณ์
ผู้อ่านให้สูงขึ้นและหักมุมได้อย่างสะเทือนใจ ทั้งยังมีลีลาการประพันธ์ตั้งแต่ระดับคำและความ
ทำให้ได้รับรางวัลดีเด่น จากการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2562 ประเภทกวีนิพนธ์
จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2562: 18) และมีคำนิยม
ประกาศ ดังนี้

ร่ายฟ้าร่ายฝน บทกลอนสั้น แต่ฝนไกล หนังสือรวบรวมบทกวีนิพนธ์ หลากหลายเรื่องราวตามโอกาส สถานการณ์ และสถานที่ต่าง ๆ แยกเป็น ประเภทของเหตุการณ์ ความรู้สึกของเนื้อหา รวม 11 ชุด สอดแทรกความรู้ที่มี สาระประวัติศาสตร์ของสถานที่นั้น ๆ ตลอดจนเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น

ลักษณะฉันทลักษณ์ ประพันธ์ด้วยกลอนแปด กาพย์ยานี 11 การใช้ ภาษาสำนวนวรรณศิลป์ไพเราะงดงามและสละสลวย คงเอกลักษณ์ของฉันท ลักษณ์ได้อย่างลงตัว สมบูรณ์แบบ ให้ความสุนทรีย์ภาพ และอารมณ์สะเทือนใจ อย่างลึกซึ้ง

หนังสือเรื่อง ร่ายฟ้าร่ายฝน บทกลอนสั้น แต่ฝนไกล จึงสมควรได้รับ รางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือกวีนิพนธ์ ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2562

ภาพที่ 8 หนังสือกวีนิพนธ์ร่ายฟ้า ร่ายฝน

หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ ร่ายฟ้า ร่ายฝน เป็นหนังสือลำดับที่ 8 ของนภลัย สุวรรณธาดา ตีพิมพ์ครั้งแรกปี พ.ศ. 2563 และจัดพิมพ์ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2564 โดยสำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยรังสิต มีเลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN) 978-616-421-109-4 กวีอธิบายความหมายของชื่อหนังสือว่า ร่มฟ้า ร่ายฝัน เป็นการตั้งชื่อให้สืบเนื่องกับหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ ร่ายฟ้าแรมฝัน โดยคำว่า ร่มฟ้า มีความหมายถึง พระมหากษัตริย์ ที่ขึ้นต้นเช่นนี้ เนื่องจากปี 2562 ประเทศไทยมีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 10 แห่งราชวงศ์จักรี ส่วนคำว่า ร่ายฝัน หมายถึงการอ่านหรือเสกความฝัน มีการเล่นเสียงพยัญชนะ /ร/, /ฟ/ เนื้อหาภายในเล่มมีจำนวน 261 เรื่อง จำแนกแบ่งออกเป็น 8 ภาค ดังนี้

บรมราชาภิเษกเอกกษัตริย์ การบันทึกพระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 10 แห่งราชวงศ์จักรี โดยกวีให้รายละเอียดในพระราชพิธีเบื้องต้นไปจรดเบื้องปลาย ตั้งแต่พิธีพลีกรรมไปถึงการเสด็จพระราชดำเนินพยุหยาตราทางชลมารค การเล่าเรื่องมีลักษณะคล้ายสารคดีคือการนำเสนอข้อเท็จจริงในรูปแบบกวีนิพนธ์ทำให้มีความน่าสนใจ ไพเราะ กวีบันทึกวันที่ ขึ้นตอนในพระราชพิธี ทั้งยังแสดงความรู้สึกปีติยินดี ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

บวรรัตนสังฆธรรม กวีนำเสนอปรัชญาตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เรื่องความดี-ความชั่ว ให้เข้าใจความเป็นธรรมดาสัมมัญอันเป็นสังฆธรรมของชีวิต ไม่ยึดติดกับรูปสมมติ ซึ่งสอดคล้องกับหลักไตรลักษณ์ คือการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป คนเราจะดับทุกข์ได้ก็ต่อเมื่อภายในจิตใจเข้าถึงธรรมอันแท้จริง ทั้งยังให้ความรู้สึก “ปลงตก” นำผู้อ่านให้พิจารณาเห็นความจริงแล้วปล่อยวางไปตามสภาพ

งามเลิศล้ำวิถีสังคม การนำเสนอภาพและเหตุการณ์สังคม แนวทางการประพฤติปฏิบัติต่อตนเองและต่อผู้อื่น โดยนำกระแสข่าวที่ได้รับความนิยมทั้งในและต่างประเทศมาเป็นปัจจัยในการสร้างสรรค์ผลงาน

ชื่นชมวัฒนธรรมประเพณี กวีนำเสนอวันสำคัญในสังคมไทย เช่น วันปีใหม่ วันลอยกระทง วันรัฐธรรมนูญ วันคริสต์มาส วันพืชมงคล วันสงกรานต์ โดยอธิบายรายละเอียดความเป็นมาของวันสำคัญนั้น ๆ นอกจากนี้ยังนำเสนอเอกลักษณ์ความเป็นไทยทั้งที่เป็นวัตถุและเป็นพฤติกรรม

งามมาลีสัตตวา นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและนกชนิดต่าง ๆ โดยกวีอธิบายชื่อดอกไม้ ลักษณะของดอกทั้งรูปร่าง สี กลิ่น รวมถึงความสำคัญของดอกไม้แต่ละประเภท ก่อนเชื่อมโยงไปสู่แนวคิดที่กวีต้องการนำเสนอ ในขณะที่นกชนิดต่าง ๆ กวีนำเสนอลักษณะของนกวิถีชีวิตของนกนั้น ๆ

สุดฟากฟ้าทะเลฝัน มีเนื้อหาเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในระบบจักรวาลและท้องทะเล กวีเชื่อมโยงเนื้อหาไปสู่แนวคิดในการดำเนินชีวิต ในเรื่องกรรม ความไม่แน่นอนในชีวิต คุณค่าความเป็นมนุษย์ รวมถึงการสร้างแรงบันดาลใจให้ต่อสู้กับอุปสรรคปัญหา

ราวสวรรค์นิรมิต กวีนำเสนอข้อมูลสถานที่สำคัญ รวมถึงเหตุการณ์กับสถานที่ให้รายละเอียดข้อมูลลักษณะทางกายภาพ สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ เชื่อมโยงไปสู่อารมณ์ความคิดของกวี รวมถึงแนวทางการดำเนินชีวิต

สู้โควิด “ไทยชนะ” เป็นการนำเสนอเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ให้ข้อมูลความเป็นมาของเชื้อไวรัส แนวทางการดูแลสุขภาพ รวมถึงการส่งมอบกำลังใจให้แก่บุคลากรทางการแพทย์ และรวมถึงคนไทยทุกคนผู้ประสบกับปัญหาดังกล่าว

เมื่อพิจารณาจะสังเกตได้ว่าผลงานในหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ ร่มฟ้า ร่ายฝัน แต่ละเรื่องมีความยาวประมาณ 2-5 บท โดยส่วนมากใช้ฉันทลักษณ์ประเภทกลอน และมีกาพย์ยานี เพลงพื้นบ้านเล็กน้อย เนื้อหาภายในเล่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อโน้มน้าวผู้อ่านให้ประพฤติเป็นคนดีในบ้านเมือง และเป็นพลเมืองที่พร้อมจะสร้างสังคมอุดมคติ หนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ ร่มฟ้า ร่ายฝัน จึงได้รับรางวัลชมเชย จากการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564 ประเภทกวีนิพนธ์ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

2) สื่อใหม่

ปัจจุบัน นภลัย สุวรรณธาดา ยังสร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมอีกมากมายผ่านสื่อใหม่ โดยเฉพาะการเผยแพร่กวีนิพนธ์ผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook) มากกว่า 1,000 เรื่อง ตั้งแต่ปี 2556-ปัจจุบัน ได้รับความนิยมและแบ่งปัน (Share) ไปสู่สมาชิกในวงกว้าง โดยมีแนวคิดในการแต่งกวีนิพนธ์เป็นไปตามเหตุการณ์บ้านเมืองและกระแสสังคม เช่น เหตุการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) เหตุการณ์นักฟุตบอลเยาวชน 13 คน จากสโมสรหมูป่าอะคาเดมีติดอยู่ภายในถ้ำขุนน้ำนางนอน ภายในอุทยานแห่งชาติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน กระแสความนิยมจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส ฯลฯ โดยบทกวีนิพนธ์ได้นำไปจัดรูปแบบบรรยายภาพ และมีความร่วมสมัยทำให้ได้รับการชื่นชมจากนักอ่านเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างกวีนิพนธ์ อาทิ เรื่องเศร้าโกษาปาน ที่มียอดผู้แบ่งปันกว่า 2,000 ครั้ง ดังนี้

โกษาปานทูตไทยไปฝรั่งเศส	ขยายเขตสัมพันธไทยให้กว้างขวาง
ต่างชาติจึงมิกล้ามาแทรกกลาง	ยอดขุนนางคู่บุญญาพระนารายณ์
เพราะจงรักภักษัตริย์เก่าเท่าชีวิต	จึงต้องพิชแผ่นดินใหม่ใจสลาย
ถูกเขียนโบายเหยียบย่ำถูกทำร้าย	จึงลาตายลูกหลานก็ชานเซ็น
ไปตั้งหลักสองแคว สะแกกรัง	กรรมประดังหลายสมัยในยุคเขี้ยว
อีกสี่ชั่วอายุคนพันลำเค็ญ	ลือได้เป็นปฐมวงศ์องค์จักรี
ท่านขุนทอง ทองดำ ทองดี ทองด้วง	สืบต่อช่วงสืบรักสืบศักดิ์ศรี
สายเลือดเทียดโกษาธิบดี	สร้างธานีสืบภักษัตริย์ปัจจุบัน

ประวัติวีรบุรุษอาจสุดเศร้า
เทิดคุณค่าบรรพชนคนสำคัญ

ควรที่เราเห็นบทเรียนที่เปลี่ยนผัน
แล้วช่วยกันเลือกผู้นำที่ทำได้

นอกจากนี้ ผลงานของ นภลัย สุวรรณธาดา ยังได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ใน คอลัมน์กวีกระวาด ในหนังสือพิมพ์มติชน สดุดีปดาร์ อาทิตย บทกวีนิพนธ์เรื่อง “เพียงแค่ออภัย” ตีพิมพ์ในคอลัมน์กวีกระวาด ในหนังสือพิมพ์มติชนสดุดีปดาร์ ฉบับประจำวันที 25 มิถุนายน – 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 ความว่า

เด็กเด็กแม่สอนใหม่	ว่าหากใครเจ็บเพราะเรา
แม่ไม่ได้ทำเขา	ก็ต้องกล่าวขอภัย
วันนี้เธอเติบโต	เป็นใหญ่ไ้และเกรียงไกร
เธอทำอะไรใคร	ก็ล้วนดีและง่ายตาย
คนตายอยู่ตรงหน้า	เธอก็ว่าเขาอยากตาย
เป็นผู้ก่อการร้าย	เธอเท่านั้นก่อการดี
เราไม่ได้ทำเขา	เขาทำเราเสียศักดิ์ศรี
อาวุธเขามากมี	ที่ซุกไว้...ของใครกัน
ใครกล้าทำพิสูจน์	ทุกคำพูดที่เสกสรร
ความจริงที่ประจักษ์	คือความเจ็บและความตาย
เธอเรียนประวัติศาสตร์	ผู้พิฆาตย่อมรอดตาย
ฝูงชนที่มากมาย	พลังมากยากประเมิน
น้ำเดียวที่ดื่มได้	คือน้ำใจใส่น้ำเงิน
น้ำตาที่บ่าเกิน	เธอต้องรับซึบน้ำตา
คำเดียวที่ดับไฟ	“ขอภัย...ที่ผ่านมา”
รักเดียวที่เยียวยา	คือรักษาประชาชน
คนดีจะขอโทษ	แต่คนโง่จะบ้าบน
คนดีจะกลับตน	และช่วยคนให้กลับใจ

(นภลัย สุวรรณธาดา, 2553)

ผลงานกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ที่ได้รับการตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ แล้ว ยังได้รับการแปรรูปเป็นบทเพลง โดยที่ยังใช้ท่วงทำนองของกวีนิพนธ์มาแต่งคำร้องบทเพลงในวาระโอกาสต่าง ๆ เช่น แต่งคำร้องเพลงเชียวทอง และเพลงสามศร เพื่อเป็นเพลงประจำ

สถาบันมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช แต่งคำร้องเพลงเพื่อพ่อ (ผู้สถิตใจไทยนิรันดร์) เพื่อเป็นการระลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งได้รับการเรียบเรียงเสียงประสานจาก จิรัฏฐ์ ภาคินพนิชย์ มีคำร้องดังนี้

A1:	พ่อคือผืนแผ่นดิน	เป็นท้องถื่นที่อาศัย
	หนักแน่นแผ่นดินไผ่	ลูกปลอดภัยสุขกมล
	พ่อคือน้ำอมฤต	ชุบชีวิตจิตใจคน
	ใสสะอาดดั่งหยาดฝน	เยือกเย็นพระกรุณา
Hook:	สิ้นดินแลสิ้นน้ำ	สิ้นลมฉ่ำสิ้นแสงไฟ
	สวรรคร์รับพ่อกลับไป	กลางเสียงให้แห่งปวงชน
	จะทำดีพลีเพื่อชาติ	ถวายพระราชกุศล
	แต่พระภูมิพล	ผู้สถิตใจไทยนิรันดร์
A2:	พ่อคือสายลมเย็น	ดับร้อนเชิญปวงประชา
	คือไฟแห่งศรัทธา	ที่เจิดจ้าอยู่กลางใจ
	พ่อคือน้ำอมฤต	ชุบชีวิต จิตใจคน
	ใสสะอาดดั่งหยาดฝน	เยือกเย็นพระกรุณา

(นภลัย สุวรรณธาดา, 2560)

งานเขียนของนภลัย สุวรรณธาดา เป็นที่นิยมในสื่อมวลชนผ่านการตีพิมพ์เป็นหนังสือ นิตยสาร จนกระทั่งเผยแพร่ผ่านสื่อใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เห็นว่า ไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบใด นภลัย สุวรรณธาดา ก็สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างไม่ล้าสมัย ผสมผสานวัฒนธรรมไทยด้านภาษากับเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างกลมกลืน จนเป็นที่ประทับใจผู้อ่านหรือผู้ฟังทุกเพศทุกวัย

2.1.2 งานเขียนร่วมกับกวีอื่น

นภลัย สุวรรณธาดา สร้างสรรค์ผลงานทางวรรณกรรมมาอย่างต่อเนื่อง ปรากฏชื่ออยู่ในแวดวงวรรณกรรมมาตั้งแต่เป็นนักศึกษา ทำให้ได้รับเชิญจากกวีอื่นและหน่วยงานต่าง ๆ ให้ร่วมแต่งกวีนิพนธ์ในวาระโอกาสสำคัญของแผ่นดิน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้วิจัยเรียงลำดับตามปีที่จัดพิมพ์กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ที่เขียนร่วมกับกวีอื่น เป็นรายการอ้างอิงดังนี้

- นภลัย สุวรรณธาดา. (2512). ไม่มีชื่อเรื่อง. ใน กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ (บรรณาธิการ), **นิราศกรุงเก่า**. (หน้า 61-63). กรุงเทพฯ: รุ่งแสงการพิมพ์ ยานนาวา.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2525). ภาษา. ใน กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ (บรรณาธิการ), **ประชุมบทกวีนิพนธ์สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์**. (305-309). กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2525). เพลงชาติ, จากฮั่นกั๋งถึงเจ้าพระยา, โลกของเรา, หนาวคิดถึง, เรามีสิทธิ์. ใน ชรรค์ชัย บุนปาน (บรรณาธิการ), **สนธิกาณฑ์**. (หน้า 43-47). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิฆเนศ.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2532). หอฉัน, สนวนธรรม. ใน ทรงสรรค์ นิลกำแหง (บรรณาธิการ), **พุทธมณฑล เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ มหาราช**. (420, 426). กรุงเทพฯ: วิกตอรีเพาเวอร์พอยท์.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2532). ไม่มีชื่อเรื่อง. ใน กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ (บรรณาธิการ), **นวมราชสดุดี กวีนิพนธ์ฉบับคณะกวีสมาพันธ์**. (หน้า 134). กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พรินต์ติ้ง กรู๊ป.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2535). เทพรัตนราชสดุดี. ใน กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ (บรรณาธิการ), **บทกวีเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**. (หน้า 84). กรุงเทพฯ: กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2538). เจ้าหญิงแห่งพงไพร. ใน กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ (บรรณาธิการ), **สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กวีศรีประชา**. (หน้า 33). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2539). อนุสรณ์แห่งความทรงจำ. ใน กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ (ที่ปรึกษา), **ราชสดุดีสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี**. (หน้า 181-191). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2540). อภิวาทราชสดุดี. ใน สมพร จารุณี (บรรณาธิการ), **ฉัตรแก้วแก้วแผ่นดิน**. (หน้า 191-212). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2545). กรุงเทพมหานคร. ใน สุจริต เพียรชอบ (บรรณาธิการ), **นิราศเมืองไทย ภาคกลาง**. (หน้า 3-6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- นภลัย สุวรรณธาดา. (2553). เพลงชาติ, วันเกิด. ใน อรุณวรรณ ผู้ชนดี (บรรณาธิการ), **กาญจนกานท์ รวมบทกวีวรรณทองร่วมสมัย**. (หน้า 48-49). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2554). เขียนบทกวีอย่างไร ให้ถูกใจคนอ่าน. ใน ผกามาศ ผจญแก้ว (ที่ปรึกษา), **84 พรรษา ในหลวงของปวงชน รวมผลงานการประกวดวรรณกรรมร้อยกรองประเภทลิลิตเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. (หน้า 1-3). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2557). ของเพียงแค่นี้. ใน อัมพล สุวรรณธาดา (บรรณาธิการ), **กาญจนกานท์ รวมบทกวีวรรณทองร่วมสมัย เล่ม ๒**. (หน้า 64). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2558). ครูซาอย่าทิ้งหนู. ใน ธนวิภู ปรึกษาจารย์ (บรรณาธิการ), **ปั้นรูป**. (หน้า 93-94). กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2559). มหาราชาศิรวาท. ใน ศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ (บรรณาธิการ), **๗๐ สัมผัสจักร์ฉลองรัชธรรมราชา**. (หน้า 91). นครปฐม: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2560). วันภูมิพล. ใน ศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ (บรรณาธิการ), **๘๙ พรรษาแห่งภูมิพลแผ่นดิน**. (หน้า 117). กรุงเทพฯ: สุวรรณภูมิเฮอริเทจ.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2560). ไม่มีชื่อเรื่อง. ใน บัณฑิต เอื้ออาภรณ์ (ที่ปรึกษา), **ร้อยมณีน้าตา รำลึกพระมหากษัตริย์คุณ โดยเสด็จพระราชกุศลในพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลสถมวารพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช**. (หน้า 44). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2560). ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐานของความดี. ใน ศิริรัตน์ ทวีทรัพย์ (บรรณาธิการ), **นวมินทราศิรวาทราชสดุดี**. (หน้า 169-188). นครปฐม: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2560). น้ำตาแผ่นดิน. ใน ดาวรัตน์ ชูทรัพย์ (บรรณาธิการ), **พระเสด็จสู่ฟ้า ราษฎร์ล้วนอาลัย**. (หน้า 118). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2560). ไม่มีอะไร. ใน สุพจน์ ชีรานนท์ (บรรณาธิการ), **มงกุฎรัก**. (หน้า 56-57). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.

นภลัย สุวรรณธาดา. (2560). กลอนรัก, ไม่ต้องเลย, น้ำตาแผ่นดิน. ใน สายพร ปัทมเรขา (บรรณาธิการ), **มงกุฎแก้ว**. (หน้า 57-63). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.

นภลัย สุวรรณธาดา. (2560). น้ำตาแผ่นดิน. ใน ยุทธ โตอดีเทพ (บรรณาธิการ), **มงกุฎฟ้า**. (หน้า 55-57). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.

นภลัย สุวรรณธาดา. (2561). ดอกไม้ใกล้มิตร. ใน รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล (บรรณาธิการ), **ดอกไม้ใกล้มิตร**. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.

นภลัย สุวรรณธาดา. (2563). หมุดประชาธิปไตย, กาแฟ, บ้านสีหลัง, ฉาก, ความสัมพันธ์ 4 ระดับ. ใน รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล (บรรณาธิการ), **ริ้วปานสีทอง บรรพ ๒**. (หน้า 43-53). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.

นภลัย สุวรรณธาดา. (2563). ไม่มีชื่อเรื่อง. ใน พยงค์ คชาลัย (บรรณาธิการ), **มงกุฎกวีแปดทศวรรษ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์**. (หน้า 58). นครปฐม: สถาบันกวีนิพนธ์ไทย.

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ผลงานกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา มีความต่อเนื่องมากกว่า 60 ปี สามารถเขียนกวีนิพนธ์ได้ตามวาระโอกาสสำคัญ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์กรที่จัดขึ้น ทั้งยังแสดงให้เห็นว่า นภลัย สุวรรณธาดา สร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมีความหลากหลายทางเนื้อหา และมีชื่อเสียงอยู่ในแวดวงวรรณกรรมมาอย่างยาวนาน

2.2 งานเขียนตำราวิชาการและตำราเรียน

นภลัย สุวรรณธาดา สำเร็จการศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับบัณฑิตศึกษา ขณะที่เป็นอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีโอกาสได้เขียนเอกสารการสอนด้านภาษาไทย จำนวน 24 เล่ม รวมถึงการประมวลองค์ความรู้ในระบบงานสารบรรณมาเป็นหนังสือเทคนิคการเขียนหนังสือราชการ หนังสือโต้ตอบ และรายงานการประชุม และหนังสือการเขียนผลงานวิชาการและบทความ ความรอบรู้ที่เกิดจากการศึกษาและประสบการณ์ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติทำให้ได้รับเชิญจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนให้เป็นวิทยากรบรรยายเชิงปฏิบัติการให้แก่บุคลากรในสังกัด

การเขียนตำราเรียน ผู้เขียนต้องมีความรู้ความสามารถในการเขียนและความเข้าใจในโครงสร้างหลักสูตร นภลัย สุวรรณธาดา เป็นผู้เขียนตำราเรียนที่ใช้ความสามารถในด้านกวีนิพนธ์เขียนแบบเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ระดับประถมศึกษา จำนวน 30 เรื่อง บางเรื่องได้รับการ

คัดเลือกให้เป็นบทอาขยานทั้งบทหลักและบทเลือก ได้แก่ รักษาป่า และ รักเมืองไทย มีรายละเอียด ดังนี้

บทอาขยานบทหลักเรื่อง รักษาป่า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: 8)

นกเอี้ยงน้อยน้อย	บินล่องลอยเป็นสุขศรี
ขนขาวราวสำลี	อากาศดีไม่มีภัย
ทุกทิศเจ้าเที่ยวท่อง	ฟ้าสีทองอันสดใส
มีป่าพาสุขใจ	มีต้นไม้มีลำธาร
ผู้คนไม่มีโรค	นับเป็นโชคสุขสำราญ
อากาศไร้พิษสาร	สัตว์ขึ้นบานดินชื่นใจ
คนสัตว์ได้พึ่งป่า	มารักษาป่าไม่ไทย
สิ้นป่าเหมือนสิ้นใจ	ช่วยปลูกใหม่ไว้ทดแทน

จากบทอาขยานบทหลักข้างต้น แต่งด้วยฉันทลักษณ์ประเภทกาพย์ยานี เพื่อใช้เป็นบทเรียน ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เล่ม 2 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) นำเสนอข้อคิดเรื่องการรักษาป่า ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำ ลำธารที่สำคัญและส่งผลต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อสิ่งมีชีวิตทั้งคนและสัตว์ได้พึ่งพาอาศัยอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข

บทอาขยานบทรองเรื่อง รักเมืองไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553: 18)

คนไทยนี้ดี	เป็นที่เป็นที่นื่อง
เมืองไทยเมืองทอง	เป็นของคนไทย
คนไทยเข้มแข็ง	ร่วมแรงร่วมใจ
รักชาติยิ่งใหญ่	ไทยสามัคคี
ธงไทยไตรรงค์	เป็นธงสามสี
ทั้งสามสิ่งนี้	เป็นที่บูชา
สีแดงคือชาติ	สีขาวศาสนา
น้ำเงินงามตา	พระมหากษัตริย์ไทย
เรารักเพื่อนบ้าน	ไม่รานรุกใคร
เมื่อยามมีภัย	ร่วมใจป้องกัน

เรารักท้องถิ่น
ถิ่นไทยเรานั้น

ทำกินแบ่งปัน
ช่วยกันดูแล

จากบทอาขยานบทรองข้างต้น แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่ เพื่อใช้เป็นบทเรียนในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุด พื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เล่ม 2 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้าวใจคนไทยให้มีสำนึกของความเป็นไทย มีความรักและสามัคคี มีสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นหลักที่ยึดมั่น และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

2.3 รางวัลจากการประกวดแข่งขันทักษะการเขียน

นภลัย สุวรรณธาดา เริ่มแต่งกวีนิพนธ์ตั้งแต่เรียนระดับมัธยมศึกษา และเริ่มส่งผลงานเข้าร่วมประกวดแข่งขันการทักษะการเขียนในลักษณะการประชัน การส่งผลงานเป็นเรื่องและรูปเล่มหนังสือ รวมถึงการประพันธ์บทเพลง (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2564: 4-6) ดังนี้

ปี 2505 ได้รับรางวัลชนะเลิศ การแข่งขันกลอนสดในรายการกลอนชาวบ้าน จัดโดยสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม โดยการนำของจำนง รังสิกุล

ปี 2510 ได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดคำขวัญ จัดโดย ธนาคารทหารไทย จำกัด

ปี 2512 ได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดแต่งกลอน จัดโดย สถานีวิทยุยานเกราะ จากผลงานเรื่อง “เพลงชาติ” และ “แม่”

ปี 2525 ได้รับประทานรางวัลชนะเลิศ จากสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ การประกวดเพลงประจำมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จากผลงานเพลง “เขี้ยวทอง” และผลงานเพลง “สามศร” ได้รับคัดเลือกเป็นเพลงประจำมหาวิทยาลัย

ปี 2525 ได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดคำขวัญ จัดโดย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ปี 2531 ได้รับพระราชทานรางวัลชมเชย จากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การประกวดหนังสือดีเด่น จัดโดย คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จากผลงานหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “ดอกไม้ใกล้หมอน”

ปี 2535 ได้รับประทานรางวัลชมเชย จากพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ การประกวดหนังสือดีเด่น จัดโดย คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จากผลงานหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “สร้อยเม็ดทราย”

ปี 2558 ได้รับพระราชทานรางวัลชมเชย จากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การประกวดหนังสือดีเด่น จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จากผลงานหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “ฝากหัวใจในแผ่นดิน”

ปี 2562 ได้รับพระราชทานรางวัลดีเด่นจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การประกวดหนังสือดีเด่น จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จากผลงานหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “ร้ายฟ้าร้ายฝน”

ปี 2564 ได้รับพระราชทานรางวัลชมเชย จากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี การประกวดหนังสือดีเด่น จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จากผลงานหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ “ร่มฟ้า ร้ายฝน”

2.4 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวรรณกรรม

นภลัย สุวรรณธาดา มีความรู้ความสามารถทางด้านวรรณศิลป์เป็นอย่างดี ได้รับการนำเสนอ และได้รับการตอบรับจากวงวรรณกรรมมาด้วยดีเสมอ สามารถนำศาสตร์และศิลป์ทางวรรณกรรม ถ่ายทอดไปสู่ผู้อื่นในสังคมทั้งเยาวชนและผู้มีใจรักงานวรรณศิลป์ผ่านการเป็นวิทยากร กรรมการตัดสิน การประกวดแข่งขันแต่งคำประพันธ์ และการสาธิตการละเล่นเกี่ยวกับกาพย์กลอน โดยเฉพาะ การแสดงสัทวาในนามชมรมนักกลอนและสโมสรรสยามวรรณศิลป์ นับว่าเป็นการสร้างชุมชนทรัพย์ ทางภูมิปัญญา ผู้วิจัยเรียงลำดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวรรณกรรมของ นภลัย สุวรรณธาดา ตามเวลา (ประยอม - อรฉัตร ชองทอง, 2525) ดังนี้

6 มีนาคม 2508 ร่วมแสดงสัทวาลอยเรือเรื่อง พระอภัยมณี ตอน หนีผีเสื้อสมุทร จัดโดย สมาคมสตรีอาสาสมัครแห่งประเทศไทย ณ สวนวังรินฤดี

26 มิถุนายน 2508 ร่วมแสดงสัทวาประกอบหุ่นกระบอก เรื่องพระอภัยมณี ตอน หิงหน้าป้อม เนื่องในวันสุนทรภู่ จัดโดย ชมรมนักกลอน ณ สังคีตศาลา

1 เมษายน 2522 ร่วมแสดงสัทวาเรื่อง มโนห์รา ตอน ท้าวอาทิตย์วงศ์ทรงฝันร้ายไปจนถึง พระสุธนตามไปถึงไกรลาสคีรี ในรายการ ดนตรีสำหรับประชาชน ครั้งที่ 25 ปีที่ 27 จัดโดย กรมศิลปากร ณ สังคีตศาลา

26 มิถุนายน 2522 ร่วมแสดงสัทวาเรื่อง พระอภัยมณี ตอน สิกข์ เนื่องในงานรำลึกถึง มหาทวิสี่แผ่นดิน จัดโดยศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ ร่วมกับสมาคมภาษาและหนังสือ ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาผ่านฟ้า

10 กุมภาพันธ์ 2523 ร่วมแสดงสัปดาห์เรื่อง มโนห์รา ในรายการ ดนตรีสำหรับประชาชน ครั้งที่ 20 ปีที่ 28 จัดโดย กรมศิลปากร ณ สังกัดศาลา

28 กุมภาพันธ์ 2546 ร่วมแสดงสัปดาห์เรื่อง คาวี ตอน ลอยเกศา เนื่องในงานห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ มุ่งสู่การพัฒนา จัดโดย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

26 มีนาคม 2546 ร่วมแสดงสัปดาห์เรื่อง ไกรทอง ในการประชุมวิชาการ วารีวิถีไทย จัดโดย สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

21 พฤศจิกายน 2547 ร่วมแสดงสัปดาห์เรื่อง พระไชยสุริยา เนื่องในงานมอบรางวัล หม่อมราชวงศ์อายุมงคล โสณกุล จัดโดยกองทุนหม่อมราชวงศ์อายุมงคล โสณกุล ณ โรงเรียนอนุบาล จุฬารัตน์

19 สิงหาคม 2549 เป็นกรรมการตัดสินประชันกลอนสด ครั้งที่ 16 “เรียงถ้อยร้อยทำนอง ฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี” ซึ่งโล่พระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโดย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

29 กรกฎาคม 2551 เป็นกรรมการตัดสินบทร้อยกรอง เนื่องในงานวันภาษาไทยแห่งชาติ ในโครงการส่งเสริมความสามารถการเขียนบทร้อยกรองและการอ่านออกเสียงภาษาไทยของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-4 จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

23 สิงหาคม 2551 เป็นกรรมการตัดสินประชันกลอนสด ครั้งที่ 18 “จตุรทศวรรษธุรกิจ บัณฑิตย์” ซึ่งโล่พระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโดย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

24 สิงหาคม 2552 เป็นกรรมการตัดสินการประกวดบทร้อยกรอง “เรารักพระเจ้าอยู่หัว และพระราชินี” ในโครงการเทิดพระเกียรติ จัดโดย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

21 สิงหาคม 2553 เป็นกรรมการตัดสินประชันกลอนสด ครั้งที่ 20 “ทกลีบวิสาข บรมราชาภิเษก” ซึ่งโล่พระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโดย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

3 กันยายน 2553 ร่วมนำเสนอบทกวี ในการประชุมกวีนานาชาติ ณ นครลีเอช ราชาอาณาจักรเบลเยียม

3-4 กันยายน 2554 เป็นกรรมการตัดสินการประกวดวรรณกรรมร้อยกรอง ประเภท ลิลิตเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 จัดโดย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

6-7 กันยายน 2554 เป็นกรรมการตัดสินการประกวดวรรณกรรมร้อยกรอง ประเภท บทกวีวิज्ञะ เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาส พระชนมพรรษา 80 พรรษา จัดโดย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

25 สิงหาคม 2555 เป็นกรรมการตัดสินประชันกลอนสด ครั้งที่ 22 “แปดสิบพระชนมพรรษาราชินยาศิริวาท” ซึ่งโล่พระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโดย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

17 กุมภาพันธ์ 2556 ร่วมแสดงสัทวาเรื่อง สังข์ทอง ตอน เลือกคู่ ในพิธีมอบรางวัลนักเขียนบทความดีเด่น พ.ศ. 2555 จัดโดย กองทุนหม่อมราชวงศ์อายุมงคล โสณกุล ณ วังสวนผักกาด

10 มีนาคม 2556 เป็นกรรมการตัดสินการประชันกลอนสด รายการ ชิงชัยประชันเขาวัว จัดโดย สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

16 มิถุนายน 2556 ร่วมแสดงสัทวาเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ละเลงขนมเบื้อง-สร้อยฟ้าทำเสน่ห์ เนื่องในงานรำลึกร้อยเอ็ดปีปูชนียาจารย์ ศาสตราจารย์ หม่อมหลวงจिरายุ นพวงศ์ ณ พิพิธภัณฑสถานจิรายุ-พูนทรัพย์

26 กรกฎาคม 2556 เป็นกรรมการตัดสินการประกวดกลอนสด ครั้งที่ 9 ซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโดย มหาวิทยาลัยรังสิต

17 สิงหาคม 2556 เป็นกรรมการตัดสินการประชันกลอนสด ครั้งที่ 23 “สี่สิบห้าปีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต” ซึ่งโล่พระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโดย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

6-7 กันยายน 2556 เป็นกรรมการตัดสินการประกวดบทประพันธ์ร้อยกรองและการประชันกลอนสด เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จัดโดย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

25 กรกฎาคม 2557 เป็นกรรมการตัดสินการประกวดกลอนสด ครั้งที่ 10 ซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโดย มหาวิทยาลัยรังสิต

23 สิงหาคม 2557 เป็นกรรมการตัดสินการประชันกลอนสด ครั้งที่ 24 “ความเป็นไทย” ซึ่งโล่พระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโดย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

22 สิงหาคม 2558 เป็นกรรมการตัดสินการประชันกลอนสด ครั้งที่ 25 “แก้วกวีศรีสยาม” ซึ่งโล่พระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโดย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

28 กุมภาพันธ์ 2559 ร่วมแสดงสัทวาเรื่อง พระสุธนมโนราห์ ตอน บูชาัญญ ในพิธีมอบรางวัลนักเขียนบทความดีเด่น พ.ศ. 2558 จัดโดย กองทุนหม่อมราชวงศ์อายุมงคล โสณกุล ณ วังสวนผักกาด

22 กรกฎาคม 2559 เป็นกรรมการตัดสินการประกวดกลอนสด ครั้งที่ 12 ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโดย มหาวิทยาลัยรังสิต

20 สิงหาคม 2559 เป็นกรรมการตัดสินการประชันกลอนสด ครั้งที่ 26 “ใต้ร่มพระบารมีจักรีวงศ์” ซึ่งโล่พระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโดย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

19 สิงหาคม 2560 เป็นกรรมการตัดสินการประชันกลอนสด ครั้งที่ 27 “พระสถิตในดวงใจไทยทั่วหล้า” ซึ่งโล่พระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโดย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

2 ตุลาคม 2561 เป็นกรรมการตัดสินการประกวดความสามารถด้านทักษะการเขียนและการประพันธ์ ซึ่งโล่พระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในวันพูนทรัพย์ จัดโดย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

26 กรกฎาคม 2562 เป็นกรรมการตัดสินการประกวดกลอนสดเฉลิมพระเกียรติซึ่งถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีบรมราชาภิเษกและวันเฉลิมพระชนมพรรษา จัดโดย สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

26 มิถุนายน 2564 เป็นกรรมการตัดสินการประกวดแต่งคำประพันธ์ ในโครงการ “นักเลงกลอนนอนเปล่าก็เศร้าใจ” ครั้งที่ 2 เนื่องในวันสุนทรภู่ จัดโดย สถาบันสุนทรภู่

26 มิถุนายน 2565 เป็นกรรมการตัดสินการประกวดแต่งคำประพันธ์ ในโครงการ “นักเลงกลอนนอนเปล่าก็เศร้าใจ” ครั้งที่ 3 เนื่องในวันสุนทรภู่ จัดโดย สถาบันสุนทรภู่

นอกจากนี้ โอกาสสำคัญที่ทำให้ชื่อ นภลัย สุวรรณธาดา เป็นที่ยอมรับในวงวรรณกรรมเมื่อสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับสถาบันสุนทรภู่ พร้อมด้วยมิตรรักนักกลอนได้ร่วมจัดงาน “30 ปีรวมใจแต่ดอกไม้อีกกลิ่นหอม” ในโอกาสครบรอบ 30 ปี หนังสือรวมกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ภายในงานจัดให้มีการนำเสนอผลงานทางวิชาการ การเสวนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม การแสดงสัปดาห์ประกอบดนตรีไทย และจัดพิมพ์หนังสือรวมกวีนิพนธ์ “ดอกไม้กลิ่นมิตร” โดยเป็นการรวมผลงานของกวีทั่วสารทิศ 134 คน

ในปี พ.ศ. 2566 สถาบันสุนทรภู่ได้จัดตั้งกองทุน “นภลัย สุวรรณธาดา เพื่องานวรรณศิลป์” สำหรับการสนับสนุนกิจกรรมด้านบทร้อยกรอง และได้จัดงาน “สายสัมพันธ์วรรณศิลป์” เนื่องในวาระครบรอบ 36 ปี แห่งการก่อตั้งสถาบันสุนทรภู่ และ 80 ปี ชาตกาล รองศาสตราจารย์นภลัย สุวรรณธาดา เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 ณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ภายในงาน

จัดให้มีการแข่งขันกลอนสดนักเรียน รอบชิงชนะเลิศ กิจกรรมการเล่นผะหมี่ สาธิตการแสดง สักวาบอภพ สาธิตการประชันกลอนสด และพิธีมุทิตาจิตแด่รองศาสตราจารย์นภลัย สุวรรณธาดา

การศึกษาชีวประวัติและผลงานของนภลัย สุวรรณธาดา จะเห็นได้ว่า นภลัย สุวรรณธาดา เป็นบุคคลที่มีความสามารถในด้านศึกษาศาสตร์และอักษรศาสตร์ มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามลำดับทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีประสบการณ์การใช้ชีวิตมาโชกโชก ทำให้มีทัศนคติที่กว้างไกลและแนวคิดที่ลุ่มลึกชวนให้ศึกษา ซึ่งนภลัย สุวรรณธาดา ได้ถ่ายทอดตัวตนออกมาในลักษณะการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และยังแสดงออกมาในรูปแบบของบทกวีนิพนธ์อีกด้วย งานเขียนของนภลัย สุวรรณธาดา มีลีลาการประพันธ์ที่โดดเด่น แผงเร้นแนวคิดที่ลึกซึ้ง คมคายชวนให้นักอ่านได้พิจารณาเพื่อนำไปเป็นหลักในการปฏิบัติงาน รวมถึงการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข ดังนั้น การศึกษาชีวประวัติและงานเขียนของนภลัย สุวรรณธาดา จะทำให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ได้ดียิ่งขึ้น

บทที่ 3

ลีลาการประพันธ์ในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา

การศึกษาลีลาการประพันธ์ในกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา พบว่ามีการใช้กลวิธี การนำเสนอที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนเนื้อหาให้มีความโดดเด่น แนวคิดที่ชัดเจน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ความหมายที่กวีต้องการสื่อสารสามารถสื่อสารได้อย่างมีชั้นเชิงและตรงประเด็น ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อหาได้เช่นเดียวกับกวี

ลีลาการประพันธ์เป็นการใช้ภาษาอย่างมีชั้นเชิงในการเขียนหนังสือ หรืออาจเรียกว่า “วรรณศิลป์” ราชบัณฑิตยสถาน (2556: 1100) ได้ให้ความหมายของวรรณศิลป์ไว้ว่า ศิลปะในการประพันธ์หนังสือ เช่น ลิลิตพระลอเป็นวรรณคดีที่มีวรรณศิลป์สูงส่ง งานประพันธ์ที่มีวรรณศิลป์ มีกลวิธีทางภาษา เลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหา การใช้ถ้อยคำที่สัมผัสคำอันจะนำไปสู่การสัมผัสใจ การผูกเรื่องที่สร้างสรรค์ จะสามารถสร้างภาวะสะท้อนหรือกระทบอารมณ์แก่ผู้อ่านหรือผู้ฟังให้ได้รับรู้ถึงรสค่าและรสความอย่างลึกซึ้ง เพราะฉะนั้น คำว่า ลีลาการประพันธ์จะต้องมี กระบวนการและวิธีการที่จะนำไปสู่จุด ๆ นั้น เพื่อที่จะเป็นงานวรรณกรรมที่เปี่ยมไปด้วย ลีลาวรรณศิลป์

สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา (2541: 107) ให้นิยามของลีลาวรรณศิลป์ไว้ว่า กลวิธีการประพันธ์ อันสร้างให้เกิดความงามทางภาษา หรือสร้างวรรณศิลป์ในงานประพันธ์ กลวิธีเหล่านี้ย่อมมีความหลากหลายตั้งแต่การใช้คำ การสร้างความงามของเสียงของคำ การใช้ภาพพจน์ การใช้สัญลักษณ์ ตลอดจนการใช้วิธีการเขียนในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นวิธีการสมัยใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากการพิมพ์งานเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยเครื่องพิมพ์ทันสมัย

ศิวกานท์ ปทุมสูติ (อ้างถึงใน บุญเหลือ ใจมโน, 2564: 5) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของวรรณกรรมที่มีลีลาการประพันธ์ไว้ว่ามี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) ใช้สำนวนภาษาที่เป็นธรรมชาติ เก๋ย้งเกลา เพราะพริ้ง แบนเนียน และมีชีวิตชีวา
- 2) ใช้รูปแบบฉันทลักษณ์ได้ราบรื่น ลงตัว และสอดคล้องกับเนื้อหา
- 3) ใช้ถ้อยคำ สำนวน และโวหารได้อย่างมีพลัง คมคาย ลึกซึ้งกินใจ กระเพื่อมอารมณ์ ความรู้สึก และมีรสปลุกมโนคติ

กำชัย ทองหล่อ (2556: 391) ได้อธิบายถึงลักษณะคำประพันธ์ที่ดี จะต้องประกอบด้วย ลักษณะ 3 ประการ คือ มีความดี มีสัมผัสดี และแต่งถูกต้องตามลักษณะบังคับ

การสร้างสรรคลีลาการประพันธ์ในกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา พบว่าการสร้างสรรคทั้งหมด 6 กลวิธี ดังนี้

1. การเลือกใช้ฉันทลักษณ์
2. การเล่นเสียงสัมผัส
3. การใช้คำ
4. การใช้ภาพพจน์
5. การใช้โวหาร
6. กลวิธีการนำเสนอเนื้อหา

1. การเลือกใช้ฉันทลักษณ์

ราชบัณฑิตยสภา (2561: 413) ได้ให้ความหมายของฉันทลักษณ์ (Prosody) ว่าเป็นการศึกษาหรือศาสตร์ว่าด้วยการแต่งบทร้อยกรองและแง่มุมต่าง ๆ ของวิชานี้ซึ่งจะรวมถึงจังหวะลีลา สัมผัส และรูปแบบต่าง ๆ ของบทร้อยกรอง ขณะที่ กำชัย ทองหล่อ (2556: 391) ได้ให้ความหมายในทำนองเดียวกันว่า ตำราว่าด้วยวิธีร้อยกรองถ้อยคำหรือเรียบเรียงถ้อยคำให้เป็นระเบียบตามลักษณะบังคับและบัญญัติที่นักปราชญ์ได้วางเป็นแบบไว้ ถ้อยคำที่ร้อยกรองขึ้นตามลักษณะบัญญัติแห่งฉันทลักษณ์เรียกว่า “คำประพันธ์” และ กอบกุล อิงคุทานนท์ (ม.ป.ป.: 102-103) กล่าวถึงองค์ประกอบรูปแบบของฉันทลักษณ์กวีนิพนธ์ไทย จะต้องมียุค สัมผัส ครุ ลหุ คำเอกโท คำเป็น คำตาย เสียงวรรณยุกต์ พยางค์ คำนำ คำสร้อย

รูปแบบกวีนิพนธ์ไทยแบ่งออกเป็นหลายประเภท คือ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ลิลิต กาพย์ห่อโคลง กวีวิจารณ์ คำนำ กลอนเปล่า และคำรำพึง ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากต่างประเทศ แต่นำมาใช้กับกวีนิพนธ์ไทย (กอบกุล อิงคุทานนท์, ม.ป.ป.: 103) สำหรับฉันทลักษณ์ในกวีนิพนธ์มีทั้งในรูปแบบเดี่ยวและแบบประสม ซึ่งฉันทลักษณ์ในกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้ฉันทลักษณ์ในรูปแบบเดี่ยว กล่าวคือ การเลือกประเภทฉันทลักษณ์ประเภทหนึ่งแต่งกวีนิพนธ์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ฉันทลักษณ์เดี่ยวได้แก่ ร่าย โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และเพลงพินบ้าน และปรากฏการใช้ฉันทลักษณ์ในรูปแบบประสม โดยการใช้ฉันทลักษณ์เดี่ยวตั้งแต่ 2 ประเภทขึ้นไปมาแต่งกวีนิพนธ์เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยมีสัมผัสเชื่อมฉันทลักษณ์เดี่ยวไว้ด้วยกัน (กิริติ ณะไชย, 2547: 7)

1.1 ฉันทลักษณ์แบบเดี่ยว

รูปแบบฉันทลักษณ์แบบเดี่ยวในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา มีความพิถีพิถันและเคร่งครัดเป็นไปตามแบบขนบโบราณ โดยเรียงลำดับความถี่ในการเลือกใช้ ได้แก่ กลอน กาพย์ โคลง เพลงพินบ้าน และร่าย

1.1.1 กลอน

กลอนมีความหมายใน 2 ระดับ คือความหมายในระดับกว้างใช้เป็นการเรียกโดยรวมของคำประพันธ์ทุกประเภท และความหมายระดับเฉพาะใช้เป็นการเรียกคำประพันธ์ประเภทหนึ่ง (สุปาณี พัดทอง, 2561: 67) ลักษณะและข้อบังคับของกลอนโดยรวมจะมีข้อบังคับทั่วไป 4 ประการ ได้แก่ คณะ พยางค์หรือคำ สัมผัส และเสียงวรรณยุกต์ บางชนิดอาจเพิ่มบังคับพิเศษออกไปบ้าง เช่น บังคับคำนำ คำลงท้าย และคำสร้อย หรือถ้าเป็นจำพวกกลอนกลก็จะต้องเพิ่มบังคับให้มีลักษณะพิเศษที่กำหนดขึ้นต่าง ๆ อาจบังคับคำเป็นคำตาย หรือรูปวรรณยุกต์ และอื่น ๆ ตามแต่จะบัญญัติให้มีแต่ละชนิด (มะเนาะ ยูเด็น และวันเนาว์ ยูเด็น, 2548: 110)

นภลัย สุวรรณธาดา แต่งกลอนโดยคำนึงถึงข้อบังคับของฉันทลักษณ์อย่างเคร่งครัด มีทั้งการแต่งกลอนสี่ กลอนหก กลอนเจ็ด และกลอนสุภาพหรือกลอนแปด เมื่อพิจารณากลอนทั้งหมดของนภลัย สุวรรณธาดา จะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะกลอนที่ได้รับอิทธิพลตามแบบกลอนของสุนทรภู่ และมีลักษณะกลอนที่มีจำนวนคำไม่คงที่

1) ลักษณะกลอนที่ได้รับอิทธิพลตามแบบกลอนของสุนทรภู่

ลักษณะกลอนของสุนทรภู่เป็นลักษณะกลอนที่เป็นที่ยอมรับและยกย่องว่ามีความไพเราะมากที่สุดในบรรดากลอนสุภาพที่เคยมีมา ดังที่ ประทีป วาทิกทินกร (อ้างถึงใน ประเมิน เชียงเถียร, 2522: 87) ได้ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะกลอนของสุนทรภู่ สรุปได้ว่า ลักษณะกลอนของสุนทรภู่มีจำนวนคำในกลอนแต่ละวรรค 8-9 คำ ในวรรคที่มี 8 คำ นิยมจัดช่วงจังหวะของกลอนแบบ 3/2/3 และวรรคที่มี 9 คำ นิยมจัดช่วงจังหวะของกลอนแบบ 3/3/3 สัมผัสนอกในวรรครับซึ่งรับจากวรรคสดับ และวรรคส่งซึ่งรับจากวรรครอง สุนทรภู่จะส่งสัมผัสจากคำสุดท้ายของวรรคสดับและวรรครับไปยังคำที่ 3 ของวรรครองและวรรคส่งตามลำดับเสมอ ขณะที่สัมผัสในวรรคสดับและวรรครองเป็นสัมผัสสระทั้ง 2 ช่วง คือช่วงแรกและช่วงหลัง ส่วนสัมผัสในในวรรครับและวรรคส่ง ช่วงแรกจะเป็นสัมผัสพยัญชนะ ส่วนช่วงหลังจะเป็นสัมผัสสระเสมอ ดังตัวอย่าง

มันเป็นไม้/ให้พี/นี้เป็นนก	ให้ได้ก/กิงไม้/อยู่ไพรสัณฑ์
มันเป็นนา/ริผล/วิมลจันทร์	ขอให้ฉัน/เป็นพระยา/วิชาธร
มันเป็นบัว/ตัวพี/เป็นแมงกู่	ได้ชื่นชู/สู่สม/ชมเกสร
เป็นวาริ/พีห้วง/เป็นมังกร	ได้เซย <u>ซ้อน</u> /ชมชล/ทุกเวลา
มันเป็นถ้ำ/น้ำใจ/ใครเป็นหงส์	จะได้ลง/สิงสู่/ในคูหา
มันเป็นเนื้อเย็น/เป็นเทพ/ธิดา	พีขออา/คัยเสน่ห์/เป็นเทวี

กว่าจะถึง/ซึ่งมหา/คิวาโมกข์ เป็นสิ้นโคก/สิ้นสุด/มนุษย์สวรรค์
 เสวยสวัสดิ์/ชัชวาล/นานอนันต์ เหลือจะนับ/กับกัลป์/พุทธานดร
 (พระสุนทรโวหาร (ภู่), 2555: 186)

จากบทกวีนิพนธ์ของพระสุนทรโวหาร (ภู่) จะมีลักษณะกลอนที่มีจำนวนคำแต่ละวรรค 8-9 คำ จัดช่วงจังหวะกลอนแบบ 3/2/3 ในวรรคที่มี 8 คำ และแบบ 3/3/3 ในวรรคที่มี 9 คำ มีคำสัมผัสเป็นไปตามกลบทมธรรสวาที คือบัญญัติให้มีคำสัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระทุก ๆ วรรค วรรคสดับ กับ วรรครอง มี 2 คู่ เป็นสัมผัสในลักษณะคำเคียงและคำแทรกเคียง วรรครับ กับ วรรคส่ง มี 1 คู่ เป็นสัมผัสในลักษณะคำแทรกเคียง (มะเนาะ ยูเด็น และวันเนา ยูเด็น, 2548: 220) ดังจะเห็นได้จากวรรคสดับ “แม่เป็นไม้ให้พืนี้เป็นนกก” มีสัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระ 2 คู่ คือ ไม้-ให้ และ พื-นี้ วรรครอง “เป็นวาริพืห้วงเป็นมังกร” มีสัมผัสในที่เป็นสัมผัสสระ 2 คู่ คือ (วาริ-พื และ ห้วง-มังกร) วรรครับ “ให้ได้กกกั้งไม่อยู่ไพรสณฑ์” มีสัมผัสในที่เป็นสัมผัสพยัญชนะ 1 คู่ คือ กก-กั้ง และสัมผัสสระ 1 คู่ คือ ไม้-ไพร วรรคส่ง “ได้เขยซ้อนชมชเลทุกเวลา” มีสัมผัสในที่เป็นสัมผัสพยัญชนะ 1 คู่ คือ ซ้อน-ชม และสัมผัสสระ 1 คู่ คือ (ช)เล-เว(ลา)

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่ากลอนของนภลัย สุวรรณธาดา ได้รับอิทธิพลกลอนตามแบบกลอนของสุนทรภู่ เมื่อนำกลอนของนภลัย สุวรรณธาดา บางเรื่องมาพิจารณาเทียบเคียงตามลักษณะกลอนของสุนทรภู่ พบว่ามีลักษณะที่สอดคล้องกันเป็นส่วนมาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก. จำนวนคำ

จำนวนคำในกลอนของนภลัย สุวรรณธาดา จะมีจำนวนคำ 8-9 คำ สอดคล้องกับจำนวนคำในลักษณะกลอนของสุนทรภู่ เช่น

- กลางความมีดียิวาหวานาวะนี้ (8)
- เทียนริบริดวงหนึ่งพืงทอแสง (8)
- จากดวงหนึ่งจุดต่อไปไฟจิงแรง (9)
- แม่ลมแกลังก็มีหวั่นอันตราย (9)
- แสงเทียนทองส่องสว่างทางชีวิต (9)
- ส่องความคิดความรู้ครุทั้งหลาย (8)
- จากหัวใจใสสว่างงามพรั่งพราย (9)
- จุดประกายการศึกษามหาชน (9)

เทียนยอมนร้อนยอมไหม้เพื่อให้แสง (8)

ยิ่งร้อนแรงยิ่งสลายละลายหล่น (9)

น้ำตาเทียนเทียบค่าน้ำตาคน (8)

อุทิศตนมิได้หวังในรางวัล (9)

เทียนคือครูผู้ให้ไฟชีวิต (8)

ให้ความรู้คู่ความคิดแก่ศิษย์ขวัญ (9)

จงให้แสงแรงกล้าร่วมฝ่าฟัน (8)

จงพร้อมกันจุดบูชาค่าของครู (9)

(ดอกไม้ใกล้หมอน, เทียน: 58-59)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เทียน” ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนคำในแต่ละวรรคในกลอนของนภลัย สุวรรณธาดา จะมีจำนวนคำ 8-9 คำแน่นอน ซึ่งเป็นไปตามจำนวนคำตามลักษณะกลอนของสุนทรภู่

ข. ช่วงจังหวะกลอน

จังหวะกลอนของ นภลัย สุวรรณธาดา นิยมแบ่งช่วงจังหวะกลอนแบบ 3/2/3 ในวรรคที่มี 8 คำ และแบ่งจังหวะกลอนแบบ 3/3/3 ในวรรคที่มี 9 คำ เช่น

เรือใบน้อย/ ลอยไกล/ เมื่อใกล้คำ//

ท้องฟ้าคล้ำ/ คลุมแสง/ แดดหลบหาย//

ชีวิตเป็น/ เช่นเรือ/ เชื่อนายท้าย//

สู่จุดหมาย/ ที่หวัง/ ฝั่งหัวใจ//

มีแสงธรรม/ นำทาง/ สว่างทิศ//

ฟ้ามืดมืด/ ใจมิหมอง/ ยังส่องใส//

ให้จิตนำ/ กรรมหมุน/ บุญแล่นใบ//

จุดหมายไกล/ ก็มีแพ้/ ถึงแน่นอน//

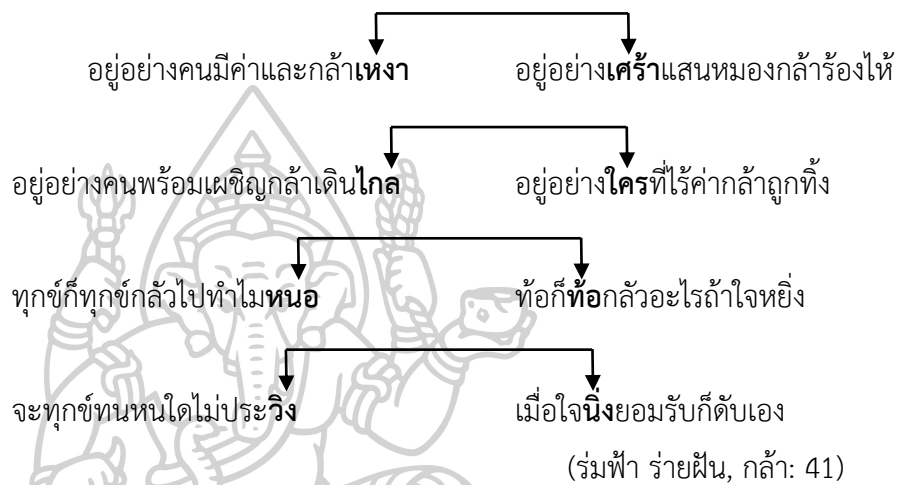
(ร้ายฟ้าแรงแผ่น, เรือใบบุญ: 38)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เรือใบบุญ” ข้างต้น จะเห็นได้ว่า นภลัย สุวรรณธาดา แบ่งช่วงจังหวะกลอนแบบ 3/2/3 ในวรรคที่มี 8 คำ เช่น เรือใบน้อย/ลอยไกล/เมื่อใกล้คำ// หรือท้องฟ้าคล้ำ/คลุมแสง/แดดหลบหาย// และแบ่งจังหวะกลอนแบบ 3/3/3 ในวรรคที่มี 9 คำ เช่น

ฟ้ามีตมิต/ใจมีหมอง/ยังพ่องใส// หรือ จุดหมายไกล/ก็มีแพ้/ถึงแน่นอน// การแบ่งช่วงจังหวะกลอน
ดังกล่าวสอดคล้องกับการแบ่งช่วงตามลักษณะกลอนของสุนทรภู่

ค. ตำแหน่งคำรับสัมผัส

ตำแหน่งคำรับสัมผัสจากคำสุดท้ายของกลอนวรรคระดับ และวรรครอง
ส่วนมากนิยมส่งสัมผัสไปยังคำที่ 3 ในกลอนวรรครับ และวรรคส่งตามลำดับ เช่น

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “กล้า” ข้างต้น จะเห็นได้ว่า นภลัย สุวรรณธาดา นิยม
ส่งสัมผัสจากคำสุดท้ายในวรรคระดับไปยังคำที่ 3 ในวรรครับ ได้แก่ บทที่ 1 คำว่า เหงา เป็นคำสุดท้าย
ในวรรคระดับ ส่งสัมผัสไปยังคำว่า เศร้า เป็นคำที่ 3 ในวรรครับ และบทที่ 2 คำว่า หนอ เป็นคำสุดท้าย
ในวรรคระดับ ส่งสัมผัสไปยังคำว่า ท้อ เป็นคำที่ 3 ในวรรครับ และมีการส่งสัมผัสจากคำสุดท้ายใน
วรรครองไปยังคำที่ 3 ในวรรคส่ง ได้แก่ บทที่ 1 คำว่า ไกล เป็นคำสุดท้ายในวรรครอง ส่งสัมผัสไปยัง
คำว่า ใคร เป็นคำที่ 3 ในวรรคส่ง และบทที่ 2 คำว่า ประวิง เป็นคำสุดท้ายในวรรครอง ส่งสัมผัสไปยัง
คำว่า นิ่ง เป็นคำที่ 3 ในวรรคส่ง ลักษณะการส่งสัมผัสดังกล่าวสอดคล้องกับส่งสัมผัสตามลักษณะ
กลอนของสุนทรภู่

ง. ลักษณะสัมผัสใน

ลักษณะสัมผัสในในกลอนวรรคระดับและวรรครอง จะเป็นสัมผัสสระทั้ง 2 ช่วง
ส่วนกลอนในวรรครับและวรรคส่งจะมีสัมผัสทั้ง 2 ช่วงเช่นกัน แต่ช่วงแรกจะเป็นสัมผัสพยัญชนะ
ส่วนช่วงหลังจะเป็นสัมผัสสระ เช่น

จากกวีนิพนธ์เรื่อง “พรชมพู” ข้างต้น จะเห็นได้ว่า นภลัย สุวรรณธาดา นิยมแต่งกลอนให้มีสัมผัสใน โดยในวรรคระดับและวรรครองจะเป็นสัมผัสสระทั้ง 2 ช่วง ได้แก่ บทที่ 1 คำว่า ชาติ-वाद และ หวาน-ลาน ในวรรคระดับ คำว่า (ชม)พู-ดู และ หวาน-ลาน ในวรรครอง ส่วนบทที่ 2 คำว่า ทุกข์-ชุก และ ไว้-ไกล ในวรรคระดับ คำว่า ที่-ดี และ ยิ่ง-สิ่ง ในวรรครอง ขณะที่วรรครับและวรรคส่งก็มีสัมผัส 2 ช่วงเช่นกัน แต่ช่วงแรกจะเป็นสัมผัสพยัญชนะและช่วงหลังจะเป็นสัมผัสสระ ได้แก่ บทที่ 1 คำว่า ลิป-ลิ้ว เป็นสัมผัสพยัญชนะ หวาน-ลาน เป็นสัมผัสสระ ในวรรครับ และ หวาน-ลาน เป็นสัมผัสสระในวรรคส่ง ส่วนบทที่ 2 คำว่า ช้อน-ชม เป็นสัมผัสพยัญชนะ รัก-ผลัก เป็นสัมผัสสระ ในวรรครับ และ ดี-มี เป็นสัมผัสสระในวรรคส่ง ลักษณะสัมผัสในดังกล่าวสอดคล้องกับสัมผัสในตามลักษณะกลอนของสุนทรภู่

2) ลักษณะกลอนที่มีจำนวนคำไม่คงที่

กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา บางเรื่องปรากฏการใช้คำที่ไม่เป็นไปตามขนบหรือเป็นไปตามลักษณะกลอนของสุนทรภู่ โดยจะใช้เป็นคำหรือวลีขึ้นต้นเรื่องหรือขึ้นบทใหม่ โดยไม่เสียจังหวะของกลอนแต่กลับสื่อความหมายบางประการให้ผู้อ่านได้พิจารณา บางเรื่องมีลักษณะเป็นบทสนทนาไม่เคร่งครัดเรื่องสัมผัสในให้มีความแพรวพราว ทำให้กลอนของนภลัย สุวรรณธาดา แตกต่างไปจากเดิม โดยจำนวนคำในวรรคที่ใช้ไม่คงที่จะปรากฏในวรรคระดับตั้งแต่ 2-5 คำ ดังนี้

คนดี (2)	หยุดพักตรงนี้สักนิดไหม
คงเหนื่อยคงร้อนคงอ่อนใจ	ทางไกลแดดกล้าทารุณ
(เราเป็นหนึ่งเดียวกัน, ที่พักคนเดินทาง: 56)	

หรือ

จันทร์เจ้าขา... (3) อยากรู้ว่าดวงจันทร์เห็นขวัญไหม
คืนวันเพ็ญเด่นฟ้านภาลัย อยากรู้ใจจันทร์เจ้าจึงเฝ้ามอง
[...]

จันทร์เจ้าขา... (3) จะเยี่ยมฟ้าเมื่อใดนะใจเอ๋ย
คืนเดือนมีดยี่ยาวหนาวจริงเอ๋ย จันทร์เล่าเคยคอยใครบ้างไหมจันทร์
(ดอกไม้ใกล้หมอน, จันทร์เจ้าขา: 142-143)

หรือ

กว่าจะถึงวันนี้ (5) นานนับปีกกว่าใจได้ตระหนัก
ทีละน้อยทีละน้อยค่อยพุ่มพัก ไข่รู้จักแล้วจู่จู่จะรู้ใจ
(สร้อยเม็ดทราย, กว่าจะถึงวันนี้: 72)

จากกวีนิพนธ์เรื่อง “ที่พักคนเดินทาง” “จันทร์เจ้าขา” และ “กว่าจะถึงวันนี้”
ดังกล่าวข้างต้น นภาลัย สุวรรณธาดา แต่งกลอนที่มีจำนวนคำไม่คงที่ในวรรคระดับ โดยใช้คำตั้งแต่ 2-5
คำ ซึ่งคำในวรรคดังกล่าวมักจะเป็นคำหรือกลุ่มคำ เพื่อต้องการเน้นย้ำความหมายให้มีความโดดเด่น
ยิ่งขึ้น ได้แก่ เรื่อง ที่พักคนเดินทาง ใช้คำขึ้นต้น 2 คำ คือ คนดี เรื่อง จันทร์เจ้าขา ใช้คำขึ้นต้น 3 คำ
คือ จันทร์เจ้าขา และเรื่อง กว่าจะถึงวันนี้ ใช้คำขึ้นต้น 5 คำ คือ กว่าจะถึงวันนี้ ลักษณะการขึ้นต้น
ดังกล่าวไม่เป็นไปตามขนบและไม่เป็นไปตามลักษณะกลอนของสุนทรภู่ที่จะขึ้นต้นเรื่อง 8-9 คำ
นอกจากนี้ กวีนิพนธ์ของนภาลัย สุวรรณธาดา ยังปรากฏการใช้คำไม่คงที่
ในแต่ละวรรค โดยใช้ตั้งแต่ 6-8 คำ ดังนี้

มีอนี่ที่ก่อร่างสร้างชีวิต (8)	มีอน้อยนิดแต่งงานนั้นใหญ่เหลือ (8)
สร้างคนสร้างงานสร้างว่านเครือ (7)	จุนเจือตายายวัยชรา (7)
มีอนี่ที่ประคองเมื่อท้องใหญ่ (8)	ลูบไล้ลูกรักคืนหนักหนา (7)
รักแรกช้าแรกแทรกกายา (7)	ซ่านซ่าซาบซึ่งถึงในครรรภ์ (7)
มีอนี่ที่อุ้มไว้แอบอก (7)	กล่อมกักไกวเปลแห่ขวัญ (6)
ป้อนนมชมชื่นทุกคืนวัน (7)	ป้องกันยุงเรือดรีนไร (6)
มีอนี่ที่หยาใส่แผล (7)	โอ้อ้อลูกเมื่อยาร้องไห้ (7)
เช็ดน้ำตาลูกมาแต่เยาว์วัย (7)	เติบโตใหญ่ก็ยิ่งอ่อนยังอ่อนแอ (7)
มีอนี่วันนี้ก็มีอยู่ (7)	รับรู้ทุกสิ่ง...แต่หนึ่งแน่ (7)
ทำไมวันนี้ลูกขี้แย (7)	มือแม่โขกชุ่มอุ้มน้ำตาล (7)

จับมือมือนั้นเหมือนสั้นไหว (7) จะซบหน้าตาให้หรือแม่จำ (8)
 ปล่อยมือ...ปล่อยวาง...ร้างลา (6) วันหน้าลูกจะไม่ร้องไห้แล้ว (8)

(สร้อยเม็ดยุทธ, มือแม่: 38-39)

จากกวีนิพนธ์เรื่อง “มือแม่” ข้างต้น นภลัย สุวรรณธาดา ปรับเปลี่ยนจำนวนคำจากเดิมที่ใช้จำนวนคำคงที่ 8-9 คำ ตามลักษณะกลอนของสุนทรภู่ มาเป็นจำนวนคำ 6-8 คำ ได้แก่ วรรคที่ใช้จำนวนคำ 6 คำ เช่น ป้องกันยุงเรือดรินไร หรือ ปล่อยมือ...ปล่อยวาง...ร้างลา วรรคที่ใช้จำนวนคำ 7 คำ เช่น ป้อนนมซมขึ้นทุกคืนวัน หรือ ทำไมวันนี้ลูกชี้แย วรรคที่ใช้จำนวนคำ 8 คำ เช่น มือนี่ที่ก่อร่างสร้างชีวิต หรือ มือนี่ที่ประคองเมื่อท้องใหญ่ จะเห็นได้ว่าการใช้คำไม่คงที่ไม่ได้จำกัดไว้ในวรรคกลอนใดวรรคหนึ่ง ลักษณะกลอนจึงแตกต่างไปจากเดิม แต่ยังคงไว้ซึ่งลักษณะสัมผัสในที่ เป็นสัมผัสสระและยังคงเน้นเนื้อความเป็นประการแรก

1.1.2 กาพย์

กาพย์มีความหมายที่แปลงมาจากคำสันสกฤต กาวย ต้นศัพท์เป็น กวี หมายความว่า สืบมาจากกวี เป็นคำไพเราะ เป็นคำที่เทพเจ้าพอใจให้กล่าวออกมา และมีความหมายเป็น 2 อย่าง เช่นเดียวกับกลอน โดยความหมายโดยนัยกว้างคือ คำกรองทั่วไป และความหมายโดยเฉพาะ อธิบายว่า ร้อยกรองทำนองฉันท แต่ไม่นิยมครุหลุ หรือคำกาพย์ของไทยหมายถึงคำกานท์พวกหนึ่งซึ่งต่างกับกลอนเพราะจัดวรรคต่างกัน ต่างกับคำโคลงและร่ายเพราะไม่นิยมเอกโท และต่างกับฉันทเพราะไม่นิยมครุหลุ (มะณะ ยูเติน และวันเนาวิ ยูเติน, 2548: 29-30)

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2498: 430) อธิบายลักษณะกาพย์ที่เป็นลักษณะสามัญมีอยู่ 3 ประเภท ได้แก่ กาพย์ยานี กาพย์ฉับ และกาพย์สุรางคนางค์ ครั้งโบราณหนังสืออ่านเล่นก็ดี หนังสือสอนอ่านก็ดี แม้จนหนังสือตำราบางอย่าง มักแต่งเป็นกาพย์ 3 ประเภทนี้สลับกันแทนคำกลอนในสมัยนี้ กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้ฉันทลักษณ์ประเภทกาพย์ทั้ง 2 ประเภท ได้แก่ กาพย์ยานีและกาพย์สุรางคนางค์ ดังนี้

1) กาพย์ยานี

กาพย์ยานีมีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น กาพย์ยานี กาพย์ยานีลำนํ้า กาพย์ 11 และกาพย์ยานี 11 มีลักษณะคล้ายอินทริวิเชียรฉันท์แตกต่างกันเพียงกาพย์ยานีไม่บังคับครุหลุ คณะของกาพย์ยานี บทหนึ่งมี 2 บาท คือบาทเอกกับบาทโท บาทหนึ่งมี 2 วรรค วรรคหน้ามี 5 คำ วรรคหลังมี 6 คำ รวมบาทหนึ่งมี 11 คำ สัมผัสบังคับมี 2 แห่ง คือ สัมผัสระหว่างคำหลังสุดของวรรคหน้าในบาทเอกกับคำที่หนึ่ง หรือสอง หรือสาม ของวรรคหลังในบาทเอก และสัมผัสระหว่างคำหลังสุดของ

วรรคหลังในบาทเอกกับคำสุดท้ายของวรรคหน้าในบาทโท (มะเนาะ ยูเด็น และวันเนาวิ ยูเด็น, 2548: 66-67) กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้ฉันทลักษณ์กาพย์ยานี ดังนี้

ประชาธิปไตย	คืออะไรรู้ไหมหนุ
ไม่ยากถ้าอยากรู้	หนุเห็นอยู่ไม่ห่างไกล
ประชาคือปวงชน	หมายถึงคนทั่วทั่วไป
ประชาธิปไตย	อำนาจในประชาชน
ประชาจึงเป็นใหญ่	มิใช่ใครเพียงบางคน
สิทธิมีมากล้น	หน้าที่คนก็ต้องมี
ประชาธิปไตย	เด็กทำได้ถ้าทำดี
สามข้อต่อไปนี้	เด็กควรมีทุกประเด็น
หนึ่งคือ “การวะ”	ไม่เลยละทิ้งความเห็น
เขาพูด ฟังให้เป็น	อย่าคิดเด่นเพียงคนเดียว
สองคือ “สามัคคี”	ถ้างานมีต้องข้องเกี่ยว
ช่วยกันตัวเป็นเกลียว	อย่าหนีเที่ยวเอาเปรียบคน
สามคือใช้ “ปัญญา”	แก้ปัญหาคด้วยเหตุผล
ปัญหาของปวงชน	เหมือนของตนช่วยหาทาง
ประชาธิปไตย	ใช้ตามใจตนทุกอย่าง
ใจเขาใจเราพาลาง	เปิดใจกว้างรักและอภัย
เด็กดีมีสามสิ่ง	ชาติจะยิ่งก้าวหน้าไกล
ประชาธิปไตย	อยู่ที่ใจของเราเอง

(จะร้องเพลงชาติไทย, ประชาธิปไตย: 66-67)

2) กาพย์สุรางคนางค์

กาพย์สุรางคนางค์หรือกาพย์สุรางคณา มีอยู่ด้วยกัน 3 ประเภท คือ กาพย์สุรางคนางค์ 28 กาพย์สุรางคนางค์ 32 กาพย์สุรางคนางค์ 36 กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏกาพย์สุรางคนางค์ 28 เพียงประเภทเดียว มีลักษณะที่มีได้กำหนดครุหลุ สันนิษฐานว่าน่าจะมีที่มาจากกาพย์สารวิลาสินี คณะของกาพย์สุรางคนางค์ 28 มี 7 วรรค วรรคละ 4 คำ สัมผัสบังคับมี ดังนี้ คือ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่งสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สามสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ห้าและคำสุดท้ายของวรรคที่หก คำสุดท้ายของวรรคที่สี่สัมผัสกับคำที่สองของวรรคที่ห้า แบบลักษณะงานของสุนทรภู่ยังมีคำสุดท้ายของวรรคที่หกสัมผัสกับคำที่สอง

ของวรรคที่เจ็ดด้วย กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้ฉันทลักษณ์กาพย์สุรางคนางค์ ดังนี้

	ชित्रินสีทอง
ดั่งจันทร์เรืองรอง	งามผ่องไพศาล
บ้างมีสีส้ม	บ้างอมน้ำตาล
แร่ควอทซ์ตระการ	สีหวานอุไร
	ช่วยความคิดดี
สื่อสารพาที	ไมตรีสดใส
เจ็บป่วยเยียวยา	ปัญหาล่องไป
ตัดสินใจได้	แจ่มใจแจ่มจันทร์
	(ร่ายฟ้าแรมฝัน, ชित्रิน: 134)

นภลัย สุวรรณธาดา แต่งกวีนิพนธ์ใช้ฉันทลักษณ์ประเภทกาพย์ยานีและกาพย์สุรางคนางค์เพียงเล็กน้อย ปรากฏอยู่ในหนังสือสร้อยเม็ดทราย เราเป็นหนึ่งเดียวกัน จะร้องเพลงชาติไทย คำกลอนสอนลูก ฝากหัวใจในแผ่นดิน และร่ายฟ้าแรมฝัน ส่วนใหญ่มีจำนวนคำในวรรคถูกต้องตามข้อบังคับ เครื่องคิดในแบบแผนตามขนบโบราณโดยยังสามารถสื่อสารเนื้อหาได้โดดเด่น ใช้ถ้อยคำที่ผู้อ่านเข้าใจและตีความได้ง่าย

1.1.3 เพลงพื้นบ้าน

เพลงพื้นบ้านหรือกลอนเพลงชาวบ้าน เป็นกวีนิพนธ์อีกประเภทหนึ่งที่ชาวบ้านแต่งขึ้นเพื่อร้องประกอบการละเล่นต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนานเป็นประการแรก วิเชียร เกษประทุม (ม.ป.ป.: 54-55) ได้แบ่งกลอนเพลงชาวบ้านเป็น 2 ประเภท คือ กลอนเพลงปฏิพากย์หรือเพลงโต้ตอบ และกลอนเพลงร้องคนเดียว ในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏฉันทลักษณ์เพลงพื้นบ้านที่เป็นเพลงปฏิพากย์ เพลงเรือ ซึ่งเป็นกลอนหัวเดียว

เพลงเรือบทหนึ่งมีตั้งแต่ 3 กลอนขึ้นไป กลอนหนึ่งมี 2 วรรค วรรคหนึ่งใช้คำตั้งแต่ 5-10 คำ คำสุดท้ายของวรรคหน้าสัมผัสกับคำที่ 4 หรือ 5 ของวรรคหลัง (วิเชียร เกษประทุม, ม.ป.ป.: 57) ซึ่งกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ได้รับขนบฉันทลักษณ์ของเพลงเรือ ดังเนื้อความใน เพลงพื้นบ้าน ย่านน้ำท่วม ดังนี้

<p>“เดือนสิบเอ็ดน้ำนอง พอเดือนอ้ายเดือนยี่ นี่เดือนสิบท่วมเสร็จเดือนสิบเอ็ดท่วมถนน เดือนสิบสองท่วมทันมีแต่ล้นไม่มีลง เห็นน้ำนองเต็มตลิ่งหัวใจยิ่งเศร้าสร้อย ปีก่อนก่อนเกี่ยวก้อยไปร่วมลอยกระทง ปีนี้น้ำไม่น้อยกระทงลอยเลยสระ มั่นคงสะเปะสะปะเหมือนขยะเกลื่อนพง ท่านนายท้าวหน้าหวานแต่ชาวบ้านหน้าแห้ง เดียวน้ำท่วมน้ำแล้งดอกก็แพงไม่มีส่ง ไอ้สามโคกโคกร้างทั้งที่บางบัวทอง ทุกทุกที่มีแต่คลองนี่น้ำนองหรือน้ำทรง น้ำมาแทนที่ถนนทางรถยนต์เปลี่ยนแนว ไปเป็นทางเรือแจวจ่ายเงินแล้วรับส่ง ส่วนที่จอดรถยนต์ไปอยู่บนทางด่วน จอดซ้อนคันเกินควรตำรวจชวนให้ลง นั่งฟัง ศปภ. กทม. เกียงกัน ต้องอย่างนี้อย่างนั้นฟังแล้วฉันทวง นี่น้ำท่วมบ้านเราหรือน้ำเน่าการเมือง หรือน้ำเงินทองเนืองมีแต่เรื่องไม่ตรง บ้านที่เหงาเฝ้ารอเมื่อไรหนอจะได้กลับ มันเสียหายย่อยยับเกินซ่อมกลับคืนคง จงว้ายน้ำกลับมากจะจับปลาจับกุ้ง มาช่วยปลุกผักบุงเป็นลูกทุ่งปักธง มาทูปบ้านชั้นล่างให้มันว่างรับคลอง ไปนอนบนชั้นสองรับจัดของมันคง อย่าชนลงชนขึ้นเดี๋ยวจะมินตกน้ำ เพื่อปีหน้าท่วมซ้ำเป็นเมืองน้ำยืนยง เดือนสิบเอ็ดน้ำนองเดือนสิบสองน้ำมี ถึงเดือนอ้ายเดือนยี่ท่วมทั้งปีก็ต้องปลง (ฝากหัวใจในแผ่นดิน, ย่านน้ำท่วม: 66-68)</p>	<p>เดือนสิบสองน้ำทรง น้ำก็รีไหลลง”</p>
--	--

จากกวีนิพนธ์เรื่อง “เพลงพื้นบ้านย่านน้ำท่วม” ข้างต้น นภลัย สุวรรณธาดา เลือกใช้ฉันทลักษณ์เพลงพื้นบ้านที่เป็นเพลงเรือ เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่เกี่ยวเนื่องกับวิกฤตการณ์น้ำท่วม ลักษณะเด่นจะอยู่ที่สัมผัสทำยบาทซึ่งเป็นสัมผัสเสียงเดียวกันตลอดบท ซึ่งกวีเลือกใช้สัมผัสที่เรียกว่า “กลอนลง” กล่าวคือ คำสุดท้ายของแต่ละบาทสัมผัสด้วยเสียงสระ /โ-ะ/ และเสียงมาตราตัวสะกดแม่กง /ง/ ร้อยสัมผัสตลอดบทจึงได้ชื่อว่าเป็นกลอนหัวเดียว นอกจากนี้ กวีได้มีการอ้างถึงกลอนเพลงเรือที่มีการขับร้องแต่อดีต ดังเนื้อความว่า “เดือนสิบเอ็ดน้ำนอง เดือนสิบสองน้ำทรง พอเดือนอ้ายเดือนยี่ น้ำก็รีไหลลง” แสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของภูมิประเทศที่มักจะเกิดปัญหาน้ำท่วม น้ำหลากในช่วงเดือนสิบเอ็ด โดยเดือนสิบเอ็ดเป็นการนับเดือนทางจันทรคติ เมื่อเทียบกับเดือนในปฏิทินปัจจุบันจะอยู่ช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม เมื่อถึงช่วงเวลาดังกล่าว ผู้คนในอดีตจะเตรียมตัวพร้อมป้องกันปัญหาน้ำท่วมเป็นวิถีชีวิตปกติ ในทางเดียวกันถ้าคนในสังคมปัจจุบันมีความเข้าใจถึงสภาพภูมิอากาศก็จะสามารถรับมือกับปัญหาและสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้เป็นปกติ

การที่กวีเลือกใช้ฉันทลักษณ์กลอนเพลงเรือ ไม่เพียงแต่แสดงความรู้ในเชิงฉันทลักษณ์เท่านั้น หากแต่มีความเข้าใจที่จะเลือกใช้ฉันทลักษณ์ให้เหมาะสมกับเนื้อหา ทั้งยังสะท้อนให้ผู้อ่านเข้าใจในวิถีชีวิตของผู้คนในอดีตที่จะมีการสัญจรทางน้ำเป็นหลัก จึงได้ก่อเกิดเพลงเรือเป็นเพลงปฎิภาคาร้องเกี่ยวแก่ระหว่างผู้ชายและผู้หญิง

กวีนิพนธ์เรื่อง “เพลงพื้นบ้านย่านน้ำท่วม” มีน้ำเสียงเสียดสีวิพากษ์วิจารณ์ของกวีที่มีต่อการทำงานของภาครัฐ ที่ขาดความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศจึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็นและไม่ได้เตรียมพร้อมป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น แต่อาจจะนำพาปัญหาอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนอีกด้วย เช่น ปัญหาการใช้พื้นที่สาธารณะโดยผู้คนนำรถยนต์ไปจอดบนทางด่วน ดังความว่า “ส่วนที่จอดรถยนต์ไปอยู่บนทางด่วน จอดซ้อนคันเกินควรตำรวจชวนให้ลง” ปัญหาโครงสร้างอาคารบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมซึ่งเป็นเวลานาน ดังความว่า “บ้านที่เหงาเฝ้ารอเมื่อไรหนอจะได้กลับ มันเสียหายย่อยยับเกินซ่อมกลับคืนคง” ปัญหาสภาพคลองทางเศรษฐกิจ ดังความว่า “ชาวบ้านหน้าแห้ง เดี่ยวน้ำท่วมน้ำแล้งดอกก็แพงไม่มีส่ง ดั่งนั้นแล้ว กวีสามารถเชื่อมโยงฉันทลักษณ์เพลงพื้นบ้านให้มีความเป็นร่วมสมัย โดยนำเนื้อหาที่เป็นเหตุการณ์บ้านเมืองปัจจุบันมาใส่ในฉันทลักษณ์ดั้งเดิม ด้วยการใช้อ้อยคำที่เข้าใจง่าย ทำให้เกิดความประทับใจและสะท้อนอารมณ์แก่ผู้อ่าน

การนำฉันทลักษณ์เพลงพื้นบ้านมาถ่ายทอดแนวคิดด้านสังคมของนภลัย สุวรรณธาดา นับว่าเป็นการสืบทอดกวีนิพนธ์ตามรูปแบบของครูเทพหรือเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี โดยนำเนื้อหาที่เป็นสภาพสังคมปัจจุบันมาสะท้อนภาพให้มีความชัดเจน มีความเหมาะสม ดังที่อวยพร มลิทรางกูร (อ้างถึงใน ปริมาณณ์ ลิมป์เลิศเสถียร, 2539: 254) ได้กล่าวว่า ครูเทพเป็นกวีคนแรกที่น่าลักษณะคำประพันธ์ของชาวบ้านมานำเสนอความคิดแบบชาวบ้านเพื่อประโยชน์ของชาวบ้านโดยแท้จริง

1.2 ฉันทลักษณ์แบบผสม

กิริติ ณะไชย (2547: 203) ได้อธิบายฉันทลักษณ์รูปแบบผสมมักเกิดจากการผสมคำประพันธ์ 2 ประเภทเข้าด้วยกัน เช่น ร่ายผสมกับโคลงเป็นลิลิต เป็นต้น บางประเภทเกี่ยวร้อยกันด้วยสัมผัสได้แก่ลิลิตและคำฉันท์ อย่างไรก็ตาม อาจปรากฏฉันทลักษณ์ประสมมากกว่า 2 ประเภท เช่น คำหลวง และกวีวิจนะ ในกวีนิพนธ์สมัยใหม่มีทั้งการประสมระหว่างฉันทลักษณ์ประเภทเดียวกัน และการประสมระหว่างฉันทลักษณ์ต่างประเภท ในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏฉันทลักษณ์แบบผสม 2 รูปแบบ คือ กวีวิจนะและลิลิต ดังนี้

1.2.1 กวีวิจารณ์

กวีวิจารณ์ คือคำประพันธ์ที่เกิดจากการประสมคำประพันธ์ต่างประเภทกัน อย่างน้อย 2 ประเภท โดยร้อยสัมผัสเนื่องกันตลอดเรื่อง คำว่า “กวีวิจารณ์” สุภาณี พัดทอง (2564: 5) อธิบายว่าเป็นคำที่พระราชารวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (น.ม.ส.) ทรงบัญญัติขึ้นใช้ให้มีความตรงกับคำอังกฤษว่า Poetry โดยมุ่งให้ “เป็นคำรวมสำหรับเรียก โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ฯลฯ ทุกอย่าง” กวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏกวีวิจารณ์ในเรื่อง สร้อยเม็ดทราย ดังนี้

เรียงทรายประดับล้ำ	ลานนที
เรียงรัตนวลี	หลากล้ำ
ทอรัศจุกด้ายสี	สวมสอด สร้อยนา
ฝากแผ่นดินแผ่นน้ำ	หนึ่งสร้อยเม็ดทราย
จำเรียงเสียงทรายชายหาด	คลื่นสาดซบซอคลอสาย
แดดเรงรำเส้นเดินพราย	ระบายระบำทำนอง
[...]	
เก้าเดือนเคลื่อนมาหล้าใหม่	ร้องให้กลัวกรรมซ้ำเสริม
อกแม่โอบหนุนบุญเต็ม	จึงเริ่มรู้จักรักใคร
ครืนครืนคลื่นเห่	ทะเลหลับไหล
เห่กลุ่มจอมใจ	มือไกวเปลขวัญ
ก็ชาติกำเนิด	มาเกิดด้วยกัน
เหมือนเม็ดทรายนั่น	ผูกพันหาดทราย

(สร้อยเม็ดทราย, สร้อยเม็ดทราย: 17-18)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “สร้อยเม็ดทราย” ข้างต้น นภลัย สุวรรณธาดา แต่งเป็นกวีวิจารณ์เลือกประสมระหว่างฉันทลักษณ์ต่างประเภท ได้แก่ โคลงสี่สุภาพ กลอนสี่ และกลอนหก โดยเลือกใช้ฉันทลักษณ์โคลงสี่สุภาพเปิดประเด็นเนื้อหา เลือกใช้ฉันทลักษณ์กลอนสี่ซึ่งมีจำนวนคำในแต่ละวรรคและบทจำนวนน้อย ในเนื้อหาที่เป็นการเห่กลุ่มให้ลูกนอนหลับ ซึ่งมีความเหมาะสมกับการขับร้องให้เด็กทารกฟัง ในขณะที่เลือกใช้ฉันทลักษณ์กลอนหกเพื่อดำเนินเนื้อหา และถ่ายทอดอารมณ์ความรัก ความอาลัยของผู้เสียชีวิต กวียังร้อยสัมผัสระหว่างบทเพื่อเชื่อมเนื้อหาให้มีสัมพันธ์ภาพเข้าด้วยกัน ดังข้อความวรรคสุดท้ายของโคลงสี่สุภาพ “หนึ่งสร้อยเม็ดทราย” และวรรครับของกลอนหก “คลื่นสาดซบซอคลอสาย” มีคำว่า ทราย-สาย เป็นสัมผัสเชื่อมระหว่างบทของคำประพันธ์ต่างประเภทกัน

1.2.2 ลิลิต

ลิลิตคือคำประพันธ์ที่ใช้ร้อยและโคลงแต่งให้เข้าสัมผัสกัน จัดเป็น 2 ประเภท คือลิลิตสุภาพและลิลิตด้น ถ้าแต่งด้วยโคลงด้นผสมร้อยก็เรียกว่า “ลิลิตด้น” เช่น ลิลิตยวนพ่าย ถ้าแต่งด้วยโคลงสุภาพผสมร้อยสุภาพก็เรียกว่า “ลิลิตสุภาพ” กวีร่วมสมัยไม่นิยมแต่งลิลิตด้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกี่ยวข้องกับค่านิยมโคลงสุภาพมากกว่าโคลงด้น จึงส่งผลมาถึงค่านิยมลิลิตสุภาพด้วย เนื้อหาของลิลิตจะเห็นได้ว่าเกี่ยวกับเรื่องสงครามหรือการยกย่องพระเกียรติพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นวีรกษัตริย์ เช่น ลิลิตตะเลงพ่าย นอกจากนี้ก็อาจแต่งเป็นนิทาน เช่น ลิลิตนิทราชาคริต (ปัญญา บริสุทธิ์, 2542: 34; กิริติ ณะไชย, 2547: 125-126)

ในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏลิลิตสุภาพ ซึ่งเป็นการใช้ฉันทลักษณ์ประสม 2 ประเภท คือ ร้อยสุภาพและโคลงสุภาพ ในที่นี้ ใช้โคลงสี่สุภาพ พระยาอุปกิตศิลปสาร (2498: 416-417) อธิบายว่า คำร้อยเป็นคำกานท์เก่าแก่ของไทยเราคู่กับคำโคลง กล่าวคือ คำร้อยเป็นคำขับร้องกันสามัญทั่วไป ส่วนคำโคลงนั้นเป็นคำกานท์ที่กวีประดิษฐ์ให้มีข้อบังคับพิสดารขึ้นไปอีกต่อหนึ่ง ลักษณะข้อบังคับของร้อยคือไม่จำกัดความยาวของบท จะมีกี่วรรคก็ได้ แต่บังคับการสัมผัสเชื่อมระหว่างวรรค ซึ่งระบุไว้ว่า ถ้าส่งด้วยคำสุภาพ ต้องรับด้วยคำสุภาพ ส่งคำเอก รับด้วยคำเอก ส่งคำโท รับด้วยคำโท (มะเนาะ ยูเต็น และ วันเนาวิ ยูเต็น, 2548: 502) ประเภทร้อยสุภาพ บัญญัติให้มีวรรคละ 5 คำ เมื่อจบบทต้องจบด้วยโคลงสองสุภาพ ส่วนการสัมผัส คำสุดท้ายของวรรคหน้าต้องสัมผัสกับคำที่ 1 หรือที่ 2 หรือที่ 3 ของวรรคต่อไป ส่วนความเข้าใจเกี่ยวกับโคลง กำชัย ทองหล่อ (2556: 396) ได้อธิบายไว้ว่า เป็นคำประพันธ์ชนิดหนึ่งซึ่งมีวิธีเรียบเรียงถ้อยคำเข้าคณจะมีกำหนดเอกโทและสัมผัสแต่ไม่ได้บังคับครบครัน กวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้ฉันทลักษณ์ลิลิตในกวีนิพนธ์เรื่อง “นิราศดอนเจดีย์” ดังตัวอย่าง

สรวมซีพอัญเชิญศรี ตรีรัตน์แรงฤทธิ์เรื่อง พระมิ่งเมืองมทิตติเดช
องค์อัคเรศราชินี หน่อจักริจตุราช ปิตุมาตมุ่นเกล้า อีกท่านเข้าแบบกวี
จูงเป็นศรีสวมอาตม์ ให้เปรี๊ยะปราดปรีชา คราข้าเขียนคำโคลง จูงจรจรโลง
เลื่องหล้า สิ้นสมุทรม่านฟ้า ไปสิ้นลักษณ์สูญ โสถถ์เทอญ

ดำเนินนิราศร้าง	แรมศรี กรุงเอย
เยียนเยี่ยมดอนเจดีย์	ด่วนด้น
แขวงเมืองสุพรรณบุรี	เรื่องรุ่ง เรื่องแฮ
นามอุ่ทองแดนนั้น	เนื่องตั้งเดิมมา

อาทิตยัทหค้ำข้าง	คีนแรม
เดือนที่ไ้ก้าโศกแกม	บัตก้าว
ปีญจศกศคิพรชแซม	จุลศัค- ราชนา
ย่ำรุ่งย่ำทรวงร้าว	ร่ำร้างลาเรื่อน

(สร้อยเม็ดทราย, นีราศดอนเจดีย์: 76)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “นีราศดอนเจดีย์” ข้างต้น นภลัย สุวรรณธาดา เลือกรประสมระหว่างฉันทลักษณ์ต่างประเภท ได้แก่ ร่ายสุภาพกับโคลงสี่สุภาพ หรือเรียกว่า ลิลิต ซึ่งเป็นฉันทลักษณ์ที่เป็นไปตามขนบโบราณ เหมือนกับลิลิตในวรรณคดีมรดก อย่าง นีราศนรินทร์ ลิลิตตะเลงพ่าย สุภาชิตพระร่วง นอกจากนี้ยังสืบทอดขนบการเข้าลิลิต คือการสัมผัสคำระหว่างบทตามแบบการแต่งลิลิตที่กำหนดไว้ในตำราฉันทลักษณ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 211) ดังจะเห็นได้จากเนื้อความว่า เทอญ เป็นคำสุดท้ายของร่ายสุภาพ “ไปสิ้นลักษณ์สูญ โสถถ์เทอญ” ส่งสัมผัสไปยังคำว่า ดำเนิน เป็นคำต้นของโคลงสี่สุภาพ “ดำเนินนีราศร้าง” ดังนั้น หากแยกลิลิตนีราศดอนเจดีย์เป็นฉันทลักษณ์เดี่ยวพบว่าร่ายสุภาพและโคลงสี่สุภาพตรงกับแบบแผนทุกประการ นำมาประสมและเข้าลิลิตร้อยโคลงหรือร้อยสัมผัสระหว่างประเภทคำประพันธ์ตามแบบขนบวรรณศิลป์เดิม

เมื่อพิจารณาการเลือกใช้ฉันทลักษณ์ในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ทั้งหมด จะเห็นได้ว่า นภลัย สุวรรณธาดา แต่งกวีนิพนธ์ที่มีฉันทลักษณ์เคร่งครัดตามขนบหรือตามแบบแผนโบราณเป็นส่วนมาก ทั้งฉันทลักษณ์กลอน โคลง กาพย์ ร่าย และฉันทลักษณ์เพลงพื้นบ้าน นอกจากนี้ยังปรากฏการใช้ฉันทลักษณ์ผสม แสดงให้เห็นว่า นภลัย สุวรรณธาดา เข้าใจรูปแบบฉันทลักษณ์ที่หลากหลายจึงสามารถนำมาสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ของตนเองได้อย่างชำนาญเพื่อเป็นการสืบทอดและสร้างสรรค์ฉันทลักษณ์อันเป็นภูมิปัญญาของบุรพกวี

ฉันทลักษณ์กวีนิพนธ์ที่ นภลัย สุวรรณธาดา นิยมแต่งมากที่สุดคือ กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี เนื่องจากฉันทลักษณ์ทั้ง 2 ประเภทนี้เป็นฉันทลักษณ์ที่นิยมในหมู่กวีร่วมสมัยและผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย กวีสามารถสื่อสารเนื้อหาได้ตามความตั้งใจ ในทางกลับกัน กวีนิพนธ์เรื่องใดที่ต้องการนำเสนอเนื้อหาให้มีความโดดเด่นเป็นประการสำคัญ นภลัย สุวรรณธาดา ก็จะมี ความยืดหยุ่นในการใช้ถ้อยคำเพื่อให้เนื้อหามีความเข้มข้น เลือกใช้ฉันทลักษณ์ได้เหมาะสมกับเนื้อหาอาทิ ใช้ฉันทลักษณ์เพลงเรือเพื่อสื่อสารเนื้อหาเกี่ยวกับน้ำท่วม ดังนั้น กวีไม่ได้ให้ความสำคัญกับฉันทลักษณ์ เนื้อหา และอารมณ์ความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งมากเกินไป แต่ทุกอย่างเป็นส่วนประกอบสร้างที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน

2. การเล่นเสียงสัมผัส

เสียงในภาษาไทยสามารถจำแนกได้เป็นเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ กวีได้ใช้ความอลังการทางเสียงเหล่านี้มาสร้างสรรค์เป็นผลงานวรรณกรรมที่มีคุณค่าโดยใช้วิธีการเล่นทางภาษาอย่างมีวรรณศิลป์ (พิณพนธ์ คงวิจิตต์, 2565: 35-37) ดังนั้นความไพเราะของเสียงในกวีนิพนธ์จึงเป็นคุณสมบัติประการสำคัญที่จะทำให้เกิดความงามทางลีลาการประพันธ์ กระทบอารมณ์ ความรู้สึกของผู้อ่าน ซึ่งเกิดขึ้นด้วยการเล่นเสียงสัมผัส ทั้งสัมผัสภายในวรรคและสัมผัสระหว่างวรรค บุญเหลือ ใจมโน (2564: 98) ได้อธิบายว่าความไพเราะของเสียง คือความหมายของคำว่า ศัพท์าลังการ อันเกิดจากเสียงของอักษร (พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์) ที่สอดคล้องสัมผัสกัน เกิดจากวิธีการเรียงลำดับอักษร จังหวะเสียงที่คำนึงถึงเสียงหนัก เบา จนกลายเป็นระดับเสียงที่กลมกลืนน่าฟัง

การเล่นเสียงสัมผัสดังกล่าวได้พิจารณาไปบางส่วนแล้วในหัวข้อเรื่อง 1.1 ฉันทลักษณ์แบบเดี่ยว ในประเด็นลักษณะกลอนที่ได้รับอิทธิพลตามแบบกลอนของสุนทรภู่ เนื่องจากเรื่องสัมผัสก็เป็นองค์ประกอบพื้นฐานหนึ่งของฉันทลักษณ์ โดยเฉพาะสัมผัสนอกที่เป็นสัมผัสสระและเป็นสัมผัสบังคับ ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงลีลาการประพันธ์ที่เกิดจากการเล่นเสียงสัมผัส ทั้งสัมผัสใน สัมผัสข้ามวรรค นอกเหนือสัมผัสนอก การเพิ่มลีลาการประพันธ์ในการเล่นเสียงสัมผัสจะยิ่งทำให้กวีนิพนธ์มีความโดดเด่น ความไพเราะ รื่นหู อ่านง่าย ในงานกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา มีการเล่นเสียงสัมผัสทั้งหมด 3 ลักษณะ ได้แก่ เสียงสัมผัสสระ เสียงสัมผัสพยัญชนะ และการเล่นเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้

2.1 เสียงสัมผัสสระ

เสียงสัมผัสสระ หมายถึงการทวนคำที่มีสระและมาตราตัวสะกดเสียงอย่างเดียวกัน แต่ไม่ซ้ำเสียงกันในตำแหน่งคำที่ต้องการย้ำ (มะเนาะ ยูเด็น และวันเนา ยูเด็น, 2548: 117; กอบกุล อิงคุทานนท์, ม.ป.ป.: 11) สัมผัสสระมีทั้งที่เป็นสัมผัสนอกซึ่งเป็นข้อบังคับในการแต่งกวีนิพนธ์ และสัมผัสในซึ่งไม่เป็นข้อบังคับในการแต่งกวีนิพนธ์ หากกวีสามารถแต่งกวีนิพนธ์โดยมีสัมผัสในจะทำให้เกิดความไพเราะ เสนาะมากขึ้น อ่านแล้วราบรื่น ในที่นี้จะพิจารณาเฉพาะสัมผัสสระที่เป็นสัมผัสในในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏสัมผัสสระ ดังนี้

↙ ↘	
อกเหมือนอกนกน้อย	ไกลอก แม่เอ๋ย
ปีกอ่อนบินเวียนวก	วุ่นว้า
↙ ↘	
ไหนดวาดหวั่นขวัญตก	ตนเปล่า
ไหนด่วงหลังหว่างหน้า	นั่งอ้นอาดูร
[...]	

↙ ↘ มานมนัสชัตติเยศเจ้า	จอมเตลง โลกแล
เกรงเสื่อมยศไปเกรง	ต่อข้าง
ไสคชยุทธแย้งเพลง	อาวุธ ไวเฮย

↙ ↘ ง้าวแกว่งกวัดงัดคว้าง	ต่อง้าวนเรศวร
------------------------------	---------------

(สร้อยเม็ดทราย, นิราศดอนเจดีย์: 77-82)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “นิราศดอนเจดีย์” ทั้ง 2 บทข้างต้น ปรากฏสัมผัสสระจากวรรคที่ว่า “อกเหมือนอกนกน้อย” คำว่า อก-นก เป็นสัมผัสสระที่สะกดด้วยเสียงสระ /โ-ะ/ กับเสียงมาตราตัวสะกดแม่ก, วรรคที่ว่า “ไหนหวาดหวั่นขวัญตก” คำว่า หวั่น-ขวัญ เป็นสัมผัสสระที่สะกดด้วยเสียงสระ /-ะ/ กับเสียงมาตราตัวสะกดแม่กน, วรรคที่ว่า “มานมนัสชัตติเยศเจ้า” คำว่า (ม)นัส-ชัต(ติเยศ) เป็นสัมผัสสระที่สะกดด้วยเสียงสระ /-ะ/ กับเสียงมาตราตัวสะกดแม่กต และวรรคที่ว่า “ง้าวแกว่งกวัดงัดคว้าง” คำว่า กวัด-งัด เป็นสัมผัสสระที่สะกดด้วยเสียงสระ /-ะ/ กับเสียงมาตราตัวสะกดแม่กต การที่กวีแต่งโคลงสี่สุภาพแล้วมีสัมผัสในทำให้เสียงเกิดความต่อเนื่องสอดคล้องกันไปเป็นระยะ ๆ อ่านได้ราบรื่น ไพเราะ

2.2 เสียงสัมผัสพยัญชนะ

เสียงสัมผัสพยัญชนะ หมายถึงคำที่คล้องจองกันด้วยพยัญชนะต้นตัวเดียวกัน หรือเสียงเดียวกัน หรือมีเสียงประเภทเดียวกัน โดยเฉพาะพยัญชนะต้นของคำแรกหรือพยางค์ที่ต้องการนำ (มะเนาะ ยูเดิน และวันเนาวิ ยูเดิน, 2548: 117; กอบกุล อิงคุทานนท์, ม.ป.ป.: 10) กวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะ ดังนี้

เยียนยงยินชื่อชี้	นครไชย- ศรีเอย
ลือเลื่องสามสิ่งไกร	เกริกก้อง
สัมผัสโอโอชอเมใจ	จักเปรียบ ไตฤ
ข้าวเม็ดขาวอีกซ้อง	แซ่ซ้าสาวสวย
ระทวยระทอไอ้	อกตรม
จวนจบนครปฐม	ถิ่นกว้าง
หยุดเยียนยอบประนม	นบพระ- ร่วงแล
พระโปรตปราณีล้ำ	ทุกซ้าร้ายกลายสันดี

(สร้อยเม็ดทราย, นิราศดอนเจดีย์: 79)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “นิราศดอนเจดีย์” ทั้ง 2 บท ข้างต้น ปรากฏสัมผัสพยัญชนะใน 2 ลักษณะ คือสัมผัสพยัญชนะที่อยู่ภายในวรรคเดียวกัน และสัมผัสพยัญชนะข้ามวรรคในบาทเดียวกัน ดังตัวอย่างในบทแรกบาทที่ 1 ว่า “เยื่อนย่างยินชื้อชี้” คำว่า เยื่อน-ย่าง-ยิน เป็นสัมผัสพยัญชนะเสียง /ย/ คำว่า ชื้อ-ชี้ เป็นสัมผัสพยัญชนะเสียง /ช/ บทที่สองบาทที่ 1 ว่า “ระทวยระทดโ้อ ออกตรม” คำว่า ระทวย-ระทด เป็นสัมผัสพยัญชนะเสียง /ร/ และ /ท/ ควบกัน สัมผัสพยัญชนะดังกล่าวเป็นสัมผัสพยัญชนะที่อยู่ภายในวรรคเดียวกัน ส่วนสัมผัสพยัญชนะข้ามวรรค กวีสามารถส่งสัมผัสได้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ คำว่า ชื้อ-ไชย(ศรี) เป็นสัมผัสพยัญชนะเสียง /ช/ คำว่า ไกร-เกริก เป็นสัมผัสพยัญชนะเสียง /กร/ คำว่า ใจ-จัก เป็นสัมผัสพยัญชนะเสียง /จ/ คำว่า ช้อง-แซ่ เป็นสัมผัสพยัญชนะเสียง /ช/ คำว่า โ้อ-ออก เป็นสัมผัสพยัญชนะเสียง /อ/ คำว่า (ป)ฐม-ถิ่น เป็นสัมผัสพยัญชนะเสียง /ท/ และคำว่า (ประ)นม-นบ เป็นสัมผัสพยัญชนะเสียง /น/ การเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะทำให้เกิดความไพเราะ มีเสียงต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพิ่มคุณค่าทางวรรณศิลป์ในกวีนิพนธ์มากขึ้น

2.3 การเล่นเสียงวรรณยุกต์

การเล่นเสียงวรรณยุกต์ หมายถึงการเลือกใช้คำที่มีเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน 2-3 คำ โดยไล่เรียงไปตามระดับเสียงภายในวรรคเดียวกัน มีการใช้เสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ และเสียงมาตราตัวสะกดเดียวกัน มีลักษณะคล้ายกับกลบทตรีเพชรพวงที่ต้องไล่เรียงคำไม่มีรูปวรรณยุกต์ มีรูปวรรณยุกต์เอก มีรูปวรรณยุกต์โทโดยไม่เรียงตามลำดับ (วันเนาวิ ยูเต็น, 2544: 95) กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการเล่นเสียงวรรณยุกต์ ดังนี้

ฟ้าสีทองส่องอุ่นอรุณรุ่ง	เหมือนจะพุ่งโตดคว่าเอามาได้
แต่ยิ่งไกลก็ยิ่งกลับยิ่งกลับไกล	ยิ่งหมายใจก็ยิ่งจากยิ่งยากจริง
ทำบุญหมายไปสวรรค์ยิ่งหันห่าง	อยากจิตว่างก็ยิ่งวนสับสนยิ่ง
ทำแล้ววางว่างแล้วดูรู้แล้วทิ้ง	เพราะทุกสิ่งคือมายา อย่าคว่าเลย

(ร่ายฟ้าแรงแผ่น, คำว่า: 29)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “คว่า” ปรากฏการเล่นเสียงวรรณยุกต์ทั้งหมด 3 ตำแหน่ง คือในบทแรกวรรครอง คำว่า ไกล กับ ไกล มีเสียงพยัญชนะต้นและเสียงสระเป็นเสียงเดียวกัน แต่มีเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน คือเสียงวรรณยุกต์สามัญและเสียงวรรณยุกต์โท ในบทที่ 2 วรรครอง คำว่า วาง กับ วาง มีเสียงพยัญชนะต้น เสียงสระและเสียงมาตราตัวสะกดเป็นเสียงเดียวกัน แต่มีเสียงวรรณยุกต์ต่างกันคือเสียงวรรณยุกต์สามัญกับเสียงวรรณยุกต์โท และในบทเดียวกันวรรคส่ง คำว่า (มา)ยา กับ

อย่า มีเสียงพยัญชนะต้นและเสียงสระเป็นเสียงเดียวกัน แต่มีเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน คือเสียงวรรณยุกต์สามัญกับเสียงวรรณยุกต์เอก

ระดับเสียงสูงต่ำในภาษาไทยสามารถสร้างความไพเราะ ได้ระดับเสียงเหมือนเสียงดนตรี เป็นคุณสมบัติที่จะทำให้กวีแต่งกวีนิพนธ์ที่มีความงามด้านเสียง นภลัย สุวรรณธาดา สามารถแต่งกวีนิพนธ์เล่นเสียงสัมผัส ทั้งสัมผัสสระภายในวรรค ในคำประพันธ์ประเภทกลอนจะเป็นสัมผัสตามลักษณะกลอนของสุนทรภู่ มีความแพรวพราว ส่วนประเภทกลอนและโคลงมีบ้างเล็กน้อย เพื่อให้มีเสียงต่อเนื่องสอดคล้องกันไปเป็นระยะ ๆ สัมผัสพยัญชนะที่อยู่ภายในวรรคเดียวกันในคำประพันธ์ประเภทกลอน ขณะที่คำประพันธ์ประเภทโคลงสี่สุภาพจะนิยมมีลักษณะสัมผัสพยัญชนะส่งต่อไปยังวรรคถัดไปภายในบาทเดียวกัน สัมผัสนั้นอาจอยู่คู่กันหรือมีคำอื่นมาคั่น ซึ่งมีมากเท่าไรทำให้โคลงจะยิ่งมีความไพเราะมากขึ้น นภลัย สุวรรณธาดา ทำได้อย่างสม่ำเสมอ และเคร่งครัดสัมผัสลักษณะนี้เสมอ และการเล่นเสียงวรรณยุกต์ มีปรากฏบ้างเล็กน้อยภายในวรรคเดียวกัน เล่นเสียงตามลำดับการผันวรรณยุกต์ และเล่นเสียงกลับกันกับวิธีแรก เพื่อต้องการให้เกิดความไพเราะ

3. การใช้คำ

3.1 การเล่นคำ

การเล่นคำ (pun) คือการนำคำพ้องเสียงมาใช้ซ้ำ ๆ กันในจังหวะการสื่อความหมายที่เหมาะสม ทำให้เกิดเสียงที่ไพเราะและการสื่อความหมายที่ดีอีกด้วย (สุภาณี พัดทอง, 2561: 47) กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการเล่นคำ ดังนี้

เพชรหมายถึงสายฟ้า	จึงเจ็ดจ้าวร์คมี
จากถ่านหลายล้านปี	เป็นมณียอดตระการ
จึงเป็นสัญลักษณ์	ความสูงศักดิ์และกล้าหาญ
มอบให้ ไม่แพ้พาล	เป็นเพชรแท้ อย่าแพ้ใจ

(ร้อยฟ้าแรงแผ่น, เพชร: 145)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เพชร” ข้างต้น มีการเล่นคำว่า **เพชร** ซึ่งเป็นคำพ้องรูปพ้องเสียงแต่มีความหมายต่างกัน ดังบทที่หนึ่งวรรคแรก “เพชรหมายถึงสายฟ้า” มีความหมายโดยตรง หมายถึงชื่อแก้วที่แข็งที่สุดและมีน้ำแวววาวมากกว่าพลอยอื่น ๆ ใช้ทำเครื่องประดับหรือใช้ประโยชน์ในทางอุตสาหกรรม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 844) และคำว่า เพชร เป็นคำแผลงมาจากคำว่า วชิระ หมายถึง สายฟ้าซึ่งเป็นอาวุธของพระอินทร์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1098) สอดคล้องกับความหมายที่กวีได้นิยามไว้ ส่วนคำว่า เพชร ในบทที่สองวรรคสุดท้าย “เป็นเพชรแท้อย่าแพ้ใจ”

เป็นความหมายเชิงเปรียบเทียบ ด้วยคุณสมบัติของเพชรที่มีความแข็งแกร่งและมีคุณค่า จึงเปรียบได้กับคนที่มีความอดทน กล้าหาญ มุมนานะ ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก สามารถเอาชนะใจตัวเองได้ ทั้งยังเปรียบได้คนที่มีความสูงศักดิ์ ดังคำว่า “ความสูงศักดิ์และกล้าหาญ” และ “อย่าแพ้ใจ”

ชื่อว่าทองของดียอมมีค่า	คนทั่วหน้าหมายเข้าเป็นเจ้าของ
แสงอรุณยังแปลงเรียกแสงทอง	ทุนสำรองค่าเกินเรียกเงินตรา
อ่อนแต่เหนียว ทนมาก หายากยิ่ง	ใช้ทำสิ่งสารพันต่างสรรหา
แต่ทองคือวัตถุธรรมดา	จะมีค่าเมื่อใครหัวใจทอง

(ร่ายฟ้าแรมฝัน, ทอง: 69)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ทอง” ช่างต้น มีการเล่นคำว่า ทอง ซึ่งเป็นคำพ้องรูปพ้องเสียงแต่มีความหมายต่างกัน ดังเนื้อความ ทอง ในวรรณคดีบทที่หนึ่ง “ชื่อว่าทองของดียอมมีค่า” และวรรณคดีบทที่สอง “แต่ทองคือวัตถุธรรมดา” มีความหมายโดยตรง หมายถึง ธาตุแท้ชนิดหนึ่งเนื้อแน่นมาก สีเหลืองสุกปลั่ง เป็นโลหะมีค่า เรียกเต็มว่า ทองคำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 549) ส่วนทอง ในวรรณคดีบทที่หนึ่ง “แสงอรุณยังแปลงเรียกแสงทอง” เป็นคำขยาย แสง เป็นความสว่างที่ทำให้ดวงตาแลเห็น มาจากคำเต็มว่า แสงเงินแสงทอง หมายถึง แสงที่ปรากฏบนขอบฟ้าทางทิศตะวันออก เมื่อเวลาจะรุ่งสว่าง เมื่อแรกเป็นแสงขาว เรียกว่า แสงเงิน แล้วแปรเป็นสีแดง เรียกว่า แสงทอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1270) ส่วนคำว่า ทอง ในวรรณคดีบทที่สอง “จะมีค่าเมื่อใครหัวใจทอง” เป็นความหมายเชิงเปรียบเทียบ ด้วยทองเป็นสิ่งที่มีความสูงศักดิ์ จึงเปรียบได้กับหัวใจที่มีคุณค่า สูงส่ง มีศักดิ์ศรี ฉะนั้นแล้ว หัวใจทองก็คือ คุณงามความดีที่เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์

เธอคือนกสีขาวยังห่าง	ใช่ยังทองหยิ่งแสนรำพันทาง
เธอคือฟ้ากล้าแท้แม่ปีกบาง	พร้อมคลุกกลางดินฝุ่นด้วยคุ่นชิน
เธอคือดอกปีบขาวพรานน้ำค้าง	กลีบบางบางนุ่มนวลชวนถวิล
เมื่ออยู่ฟ้าฟากก็หอมอมประทีน	เมื่ออยู่ดินดินก็กรุ่นอบอุ่นใจ
มือเธอขาวผุดผาดสะอาดนุ่ม	แม้ไซกชุ่มเลือดหนักมีผลไล่
มือเธอโอบอุ้มคนให้พ้นภัย	เซ็ดเหงื่อไคลเซ็ดน้ำตาประชาชน
หัวใจเธอวันนี้จึงสีขาว	พิสุทธิ์พราวด้วยแรงแห่งกุศล
เลือดของเธอทุกหยดคืออดทน	พร้อมผจญงานเผชิญเกินสตรี
ด้วยเครื่องแบบสีขาวเธอก้าวผ่าน	ด้วยวิญญูณพระนางทรงศักดิ์ศรี
มิมุ่งหวังรางวัลงามแห่งความดี	ขอเพียงมีความเข้าใจมอบให้เธอ

(เราเป็นหนึ่งในเดียวกัน, โลกสีขาว: 94-95)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “โลกสีขาว” ข้างต้น มีการเล่นคำว่า **ขาว** ซึ่งเป็นคำพ้องรูปพ้องเสียง แต่มีความหมายต่างกัน โดยคำว่า **ขาว** ในบทที่หนึ่ง “เธอคือนกสีขาวแห่งหาบห้อง” บทที่สอง “เธอคือดอกปิบขาวพราวน้ำค้าง” และบทที่ห้า “ด้วยเครื่องแบบสีขาวเธอก้าวผ่าน” มีความหมายโดยตรง หมายถึง สีชนิดหนึ่งเหมือนสำลี โดยปริยายหมายความว่า แจ่มแจ้ง สะอาด บริสุทธิ์ ปราศจากมลทิน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 190) คำว่า **ขาว** ในบทที่สาม “มือเธอขาวผุดผาดสะอาดนุ่ม” มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ หมายถึงการประกอบอาชีพที่ดำเนินด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และคำว่า **ขาว** ในบทที่สี่ “หัวใจเธอวันนี้จึงสีขาว” มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ หมายถึง คนดีที่มีคุณธรรมจริยธรรมจากการประกอบอาชีพ การกระทำ

การเล่นคำอีกลักษณะหนึ่งเป็นการใช้คำในความหมายเชิงเปรียบเทียบ กล่าวคือ การสร้างคำขึ้นใช้โดยการประสมคำหรือวลีเพื่อใช้ในบทกลอน ถ้อยคำหรือวลีที่สร้างขึ้นนี้อาจจะไม่มีใช้ทั่วไปในทางกวีกลอนนั้น ไม่ถือว่าเป็นข้อบกพร่องหรือเสียหายแต่อย่างใด เพราะกวีนั้นมีสิทธิพิเศษที่เรียกกันว่า “กวียานุโลม” (Poetic License) คือสิทธิอิสระที่จะคิด เรียบเรียงถ้อยคำที่จะใช้ถ้อยคำในรูป ในวิธี และในความหมายที่ไม่เป็นไปในลักษณะธรรมดาก็ได้ (ประเมณี เชียงเถียร, 2522: 213) กวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการเล่นคำในความหมายเชิงเปรียบเทียบ ดังนี้

แลร์วีรวีพลีพรหมสี่สมสวย	ตั้งปูด้วยดวงมณีสอดสีสาย
คลื่นและลมระดมร้อยสร้อยเม็ดทราย	วางเรียงรายริมหาดดาซดา
หวังเก็บสร้อยร้อยใจใครคนหนึ่ง	ที่คิดถึง ที่แสนดี ที่มีค่า
แต่คลื่นลมพรมผ่านเนินนานมา	กาลเวลาก็ลบสร้อยในรอยทราย

(ร้ายฟ้าแรงแฝง, สร้อยเม็ดทราย: 40)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “สร้อยเม็ดทราย” ข้างต้น นภลัย สุวรรณธาดา ใช้คำว่า “สร้อย” ประสมกับคำอื่น โดยปกติแล้ว สร้อย หมายถึงเครื่องประดับที่ทำเป็นเส้น เช่น สร้อยคอ สร้อยข้อมือ, สายสร้อย ก็เรียก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1176) เมื่อนำไปประสมกับคำอื่นแล้วทำให้สิ่งนั้นมีลักษณะที่สวยงามคล้ายกับสายสร้อย ดังเช่น สร้อยเม็ดทราย ให้ความหมายว่า พื้นที่ชายหาดที่มากด้วยเม็ดทรายมีสีสวยงามทอดเป็น “วีรวีว” มีลักษณะคล้ายกับสายสร้อย

ใบไม้แดงแข่งกันใกล้วันหนาว	มีหนุ่มสาวสรวลสันต์ในวันใส
เก็บใบไม้เป่าลมที่พรมไพร	เก็บวันวัยหวานหวานก่อนนารวาย
ฤดูเปลี่ยนใบไม้เปลี่ยนชีวิตเปลี่ยน	คือบทเรียนธรรมชาติมิขาดสาย
ทุกข์สุขเคียงเพียงครู่ รู้แล้วคลาย	สิ่งสุดท้ายคือชีวิตที่ปลิดใบ

(ร่มฟ้า ร่ายฝัน, ใบไม้เปลี่ยนสี: 126)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ใบไม้เปลี่ยนสี” ข้างต้น นภลัย สุวรรณธาดา ใช้คำว่า “พรม” ประสมกับคำอื่น โดยปกติแล้ว พรม หมายถึงเครื่องลาดทำด้วยขนสัตว์, โดยปริยายใช้เรียกสิ่งอื่น บางชนิดที่ใช้ปูลาดว่า พรม เช่น พรมน้ำมัน พรมกาบมะพร้าว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 806) เมื่อนำไปประสมกับคำอื่นแล้วทำให้กวีนิพนธ์มีจินตภาพที่สวยงามคล้ายกับพรม ดังเช่น พรมไพร ให้ความหมายว่า พื้นที่แห่งนั้นที่มีต้นไม้ขึ้นหนาแน่นเหมือนปูลาดด้วยพรมสีเขียว

3.2 การซ้ำคำและซ้ำวลี

3.2.1 การซ้ำคำ

การซ้ำคำ หมายถึงการใช้คำเดียวกันกล่าวซ้ำหลายแห่งในบทประพันธ์เรื่องหนึ่งเพื่อย้ำเนื้อหาให้หนักแน่นขึ้น การซ้ำคำในแง่ลีลาการประพันธ์มักจะซ้ำคำที่สำคัญซึ่งจะช่วยสร้างความชัดเจน หนักแน่นของเนื้อหา (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549: 38) การซ้ำคำไม่ใช่เป็นการจนปัญญาในการหาคำ แต่แท้ที่จริงถ้ากวีเลือกสรรคำซ้ำให้ถูกจังหวะก็จะเป็นการเพิ่มความไพเราะ เพิ่มอารมณ์เพิ่มสีสันให้เนื้อหา (บุญเหลือ ใจมโน, 2564: 116) กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปราบกฎการซ้ำคำ ดังนี้

ภูเขาทอดยอดสูงชันเสียดฟ้า	เหนือภูผาเมฆขาวพราวใส
เหนือเมฆยังมีฟ้านภลัย	เหนือฟ้าใสมยังมีฟ้าเกินกว่านิก
เหนือกายมี “สมอง” คิดพิณจกล่อง	เหนือสมองมี “หัวใจ” ไวรู้ลึก
เหนือหัวใจยังมี “จิต” สนิทลึกลับ	มั่นหมั่นฝึกจิตจะกล้าเหนือฟ้าไกล

(ร่มฟ้า แร่ฝัน, เหนือฟ้า: 43)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เหนือฟ้า” ข้างต้น มีการซ้ำคำว่า “เหนือ” จำนวน 6 ครั้ง ในตำแหน่งต้นวรรค ดังเนื้อความว่า เหนือภูผา เหนือเมฆ เหนือฟ้า เหนือกาย เหนือสมอง และเหนือหัวใจ เพื่อเน้นย้ำความหมายของคำว่า เหนือ อันหมายถึง ที่อยู่ในที่หรือฐานะสูงกว่าสิ่งอื่นเมื่อมีการเปรียบเทียบกับกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1345) มีการซ้ำคำ “ฟ้า” จำนวน 5 ครั้ง ในตำแหน่ง

ที่แตกต่างกันและใช้ในความหมาย 2 ความหมาย กล่าวคือ ความหมายตรง หมายถึงส่วนเบื้องบน ที่มองเห็นครอบแผ่นดินอยู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 859) ส่วนความหมายแฝง หมายถึง บุคคลที่มี อำนาจสูงส่ง มีความรู้ความสามารถมาก นอกจากนี้ ยังมีการซ้ำคำว่า “เมฆ” “สมอง” “หัวใจ” และ “จิต” จำนวนคำละ 2 ครั้งในตำแหน่งที่ต่างกัน เพื่อต่อยอดความหมายให้มีความเด่นชัดมากขึ้น

เจ็บเจ็บเจ็บ เจ็บเจ็บ เจ็บไปทั่ว	กลัวกลัวกลัว กลัวกลัว กลัวใหญ่หลวง
เศร้าเศร้าเศร้าเศร้าเศร้าเศร้าโศกทรวง	ห่วงห่วงห่วงห่วงห่วงห่วงหวน
ลูกลูกลูกลูกลูก จงกลับบ้าน	หลานหลานหลานหลานหลานจงพร้อมหน้า
พ่อพ่อพ่อพ่อพ่อ ลูกขอลา	แม่แม่แม่แม่แม่ จำ ลูกลาแล้ว
ทั้งเจ็บกลัวเศร้าอรุณหาคาล	ห่วงลูกหลานพ่อแม่และเพื่อนแก้ว
เราจะหายไหมนี้เร็วไว	คงต้องแคล้วคลาดกันไม่นานนี้
ตายแล้วจะไปไหนใครจะรู้	รู้ว่าอยู่แล้วต้องไปไม่อาจหนี
นาที่นี้ นาที่หน้า ทุกนาที่	จะไม่มีลมหายใจ เมื่อใดกัน
สังขารเริ่มเคลื่อนคล้อยทยอยลา	ทั้งหุดาเสื่อมไปมือไม้สั่น
ลมหายใจเริ่มขัดอึดอัดปลิ้น	มาถึงวันที่ต้องไปแม่ไม่ลา
วันเกิดมาทารกจึงร้องไห้	รู้ว่าทุกขที่ยิ่งใหญ่อยู่ภายใน
วันตายหมดทุกขมวลควรปรีดา	แม่เมตตาให้ผู้อยู่ได้รู้ธรรม

(เราเป็นหนึ่งในเดียวกัน, วันแห่งความสุข: 136-137)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “วันแห่งความสุข” ข้างต้น มีการซ้ำคำในบทที่ 1 บทที่ 2 และ บทที่ 3 โดยในบทที่ 1 มีการซ้ำคำว่า **เจ็บ กลัว เศร้า** และ **ห่วง** ซึ่งล้วนแล้วเป็นคำกริยาแสดง ความวิตกกังวล ความทุกข์ ความทรมานของผู้สูงวัย ส่วนในบทที่ 2 มีการซ้ำคำว่า **ลูก หลาน พ่อ** และ **แม่** ซึ่งเป็นคำนามเรียกบุคคลที่อยู่รายล้อมของผู้สูงวัย และในบทที่ 3 มีการซ้ำคำที่ปรากฏแล้วใน 2 บทแรก การซ้ำคำในบทกวีนิพนธ์ดังกล่าว ไม่ได้มีเจตนาเพื่อเติมเต็มจำนวนคำให้ครบในแต่ละวรรค เมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วนกวีต้องการเน้นย้ำอารมณ์ ความรู้สึก เจ็บ กลัว เศร้า และห่วง อันเป็น “ทุกข์” ที่มีอยู่ทุกขณะ ในความว่า “รู้ว่าทุกขที่ยิ่งใหญ่อยู่ภายใน” กวีระลึกเสมอว่าชีวิตนี้ใกล้เข้าสู่ ความตายจึงมีความเป็นห่วงบุคคลอันเป็นที่รักทั้งลูก หลาน พ่อแม่ เป็นธรรมดา ในบทสุดท้าย กวีสะท้อนแง่คิดวันแห่งความสุข นั่นคือ “วันตายหมดทุกขมวลควรปรีดา” นั่นคือความหมดสิ้นใน เจ็บ กลัว เศร้า และห่วง

สร้างครอบครัวด้วยรักจึงศักดิ์สิทธิ์	สร้างชีวิตด้วยรักมีศักดิ์ศรี
สร้างการงานด้วยรักศักดิ์จึงมี	สร้างโลกนี้ด้วยรักศักดิ์จึงงาม
รักพ่อแม่ตอบแทนพระคุณท่าน	รักการงานมุ่งมั่นไม่พรั่นขาม
รักคนรักร่วมทุกข์สุขทุกทุกยาม	รักคือความผ่องใสไร้ราศี
	(คำกลอนสอนลูก, อุดมการณ์: 83)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “อุดมการณ์” ข้างต้น มีการซ้ำคำ “สร้าง” และ “รัก” อยู่หน้าวรรคของแต่ละบท เพื่อเน้นย้ำความหมายของคำว่า สร้าง อันหมายถึง เนรมิต บันดาลให้มีให้เป็น ขึ้นด้วยฤทธิ์อำนาจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1178) ไม่ว่าจะเป็นสร้างครอบครัว สร้างชีวิต สร้างการงาน และสร้างโลก ต้องใช้ความรักในการสร้างขึ้นจึงจะมีความสมบูรณ์ กวีจึงนำคำว่า “รัก” มาขึ้นต้นในบทถัดไปเพื่อแสดงให้เห็นถึงสัมพันธภาพของเนื้อหา โดยคำว่า รัก หมายถึง มีใจผูกพันด้วยความห่วงใย ด้วยความเสนาหา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 983-984) กวีเน้นย้ำให้ผู้อ่านมีความรักต่อพ่อแม่ ต่อการงาน และต่อคนรัก ซึ่งเป็นความรักที่บริสุทธิ์ผ่องใส ไร้เงื่อนไขและข้อต่อรองใด ๆ ทั้งสิ้น

อนึ่ง การซ้ำคำ “สร้าง” และ “รัก” อยู่หน้าวรรคของแต่ละบทสอดคล้องกับลักษณะของกลบทบุษบงแย้มผกาในกลบทศิริวิบูลกิตติ ที่จะบัญญัติให้ใช้คำขึ้นต้นวรรค 1 คำเป็นคำบังคับใช้หน้าทูกวรรค ดังตัวอย่างในกลบทศิริวิบูลกิตติ ของ หลวงศรีปริษา (เซ่ง) (2552: 54) ที่ว่า

พระกราบลาว่าข้าแต่พระแม่เจ้า	พระคุณเอ๋ยลูกนี้เล่าจะลาสมร
พระคุณจงอำนวยการช่วยอวยพร	พระคุณเจ้าฉันจะจรตามบิตุรา
พระบิดุรงค์ปานฉะนี้จะเป็นไฉน	พระเสด็จไปนานเนินเกินหนักหนา
พระนางพึงราชบุตรสุดจะลา	พระหทัยตั่งไฟหทัยร้อน

3.2.2 การซ้ำวลี

การซ้ำวลี คือการเลือกใช้กลุ่มคำหรือวลีเดียวกันในตำแหน่งเดียวกันหรือต่างกันได้ โดยกลุ่มคำหรือวลีนั้นมีความหมายอย่างเดียวกันเพื่อเน้นย้ำเนื้อหาให้เข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งเห็นความสำคัญว่าการกระทำหรือเหตุการณ์นั้น ๆ ติดต่อกัน บางทีก็ต้องการให้เห็นว่าสิ่งนั้นมีจำนวนมากหรือต้องการให้เห็นความเคลื่อนไหวที่เป็นไปเรื่อย ๆ ตำแหน่งการซ้ำวลี อาจซ้ำที่ต้นวรรค กลางวรรค ท้ายวรรค หรืออยู่คนละวรรคก็ได้ (ประเมิน เชียงเถียร, 2522: 227; วิเชษฐชาย กมลสัจจะ, 2561: 96) ในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปราภฏการซ้ำวลี ดังนี้

สีชมพู่อยู่ที่ไหนใครรู้จัก...?
อยู่ในความเมตตาและปราณี
อยู่ในรอยยิ้มหวานปานจะหยด
อยู่ในตาที่มองตามความห่วงใย

อยู่ในรักบริสุทธิ์ผุดผ่องสี
อยู่ในความภักดีที่จริงจัง
อยู่ในถ้อยมธุรสอันสดใส
และอยู่ในบทกวีที่ให้เธอ

(ร่ายฟ้าแรงแผ่น, สีชมพู: 60)

จากกวีนิพนธ์เรื่อง “สีชมพู” ข้างต้น มีการซ้ำคำว่า “อยู่ใน” ในตำแหน่งต้นวรรคในแต่ละวรรค จะเห็นได้จากเนื้อความว่า “อยู่ในรัก” “อยู่ในความเมตตา” “อยู่ในความภักดี” “อยู่ในรอยยิ้ม” “อยู่ในถ้อยมธุรส” “อยู่ในตา” และ “อยู่ในบทกวี” เพื่อเน้นย้ำ สีชมพู ซึ่งมีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า ความรัก กวีต้องการเน้นย้ำว่าอยู่ในที่ต่าง ๆ ทั้งอยู่ในความรัก อยู่ในความเมตตา อยู่ในความภักดี อยู่ในรอยยิ้ม อยู่ในถ้อยมธุรส อยู่ในตา และ อยู่ในบทกวี ทำให้บทกวีนำเสนอเนื้อหาความรักได้หลายมิติ เป็นรักที่สมหวัง มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น

ภาพ*เก้าอี้มีไว้ให้ใครนั่ง*
 ภาพ*ความรักมีไว้ให้ใครรำ*
 ภาพ*ทุกข์สุขทุกภาพวาบความคิด*
 ได้*ร่มไม้ได้คิดพินิจธรรม*

ภาพ*ความหลังมีไว้ให้ใครหนาว*
 ภาพ*เรื่องราวมีไว้ให้ใครจำ*
 เคย*ถูกผิดเคยสรวลเคยครวญคร่ำ*
 จิต*ชุ่มฉ่ำภาพทั้งมวลล้วนไม่มี*
 (ร่ายฟ้าแรงแผ่น, เก้าอี้ในป่าเขียว: 48)

จากกวีนิพนธ์เรื่อง “เก้าอี้ในป่าเขียว” ข้างต้น มีการซ้ำคำว่า “มีไว้ให้ใคร” ในตำแหน่งกลางวรรคในแต่ละวรรคในบทที่หนึ่ง จะเห็นได้จากเนื้อความว่า “ภาพเก้าอี้มีไว้ให้ใครนั่ง” “ภาพความหลังมีไว้ให้ใครหนาว” “ภาพความรักมีไว้ให้ใครรำ” และ “ภาพเรื่องราวมีไว้ให้ใครจำ” เพื่อเน้นย้ำภาพต่าง ๆ ทั้ง เก้าอี้ ความหลัง ความรัก และเรื่องราว กวีนำเสนอการซ้ำวลีในลักษณะการถามเชิงวาทศิลป์เพื่อให้ผู้อ่านได้ขบคิด ก่อนที่จะสรุปความคิดว่า ภาพทุกภาพที่ปรากฏล้วนเป็นสิ่งสมมุติ ไม่มีอยู่จริง ดังความว่า “จิตชุ่มฉ่ำภาพทั้งมวลล้วนไม่มี” สอดคล้องกับหลักไตรสิกขา อนิจจัง หมายถึง ไม่เที่ยง ไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1369)

3.3 การซ้อนคำ

ประเม็น เชียงเถียร (2522: 223) และจิตรลดา สุวัตถิกุล (2529: 220) ได้ให้ความหมายของการซ้อนคำสรุปว่า การนำคำเดี่ยวตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปที่มีความหมายหรือเสียงใกล้เคียงกันมาเข้าคู่กัน ตำแหน่งของการซ้อนคำอาจจะอยู่ชิดในวรรคเดียวกันหรืออยู่แยกในคนละวรรคก็ได้เพื่อเป็นการเล่น

คำล้อกันทั้งยังช่วยสร้างความไพเราะในกวีนิพนธ์ ในส่วนของกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการซ้อนคำ ดังนี้

รุ่งอรุณอุ่นขวัญตะวันอ่อน	แล้วเริ่มร้อนแรงกล้าเมื่อฟ้าสาย
ยามเที่ยงแดดแผดพริบระยิบพราย	จนคล้อยบ่ายเย็นค้ำลงรำไร
ชีวิตเริ่มเจิมอุ่นละมุนอ่อน	แล้วเริ่มร้อนแรงกรรมล้นความใส
ละวางกรรมนำเรากลับเยาว์วัย	เป็นสุขในแสงธรรมอนันต์กาล
	(ร่ายฟ้าแรงแฝง, แสงธรรม: 26)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “แสงธรรม” ข้างต้น ปรากฏการซ้อนคำในบทแรกวรรคระดับด้วยคำว่า “อุ่น” หมายถึง ทำให้ร้อน ค่อนข้างร้อน ไม่ร้อนนักไม่หนาวนัก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1425) กับคำว่า “อ่อน” หมายถึง ไม่จัด เช่น แดดอ่อน ไม่แรง เช่น ไฟอ่อน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1386) จะเห็นได้ว่าทั้ง 2 คำ มีความหมายไปในทำนองเดียวกันเพื่อบรรยายสภาพอากาศยามเช้า มีการซ้อนคำในบทแรกวรรคด้วยคำว่า “ร้อน” หมายถึง มีความรู้สึกตามผิวหนังเหมือนถูกไฟเป็นต้น ตรงข้ามกับเย็น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 975) กับคำว่า “แรง” หมายถึง กำลัง เช่น มีแรงมาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1023) และกับคำว่า “กล้า” หมายถึง กล้า แรง เช่น แดดกล้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 79) จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 คำ มีความหมายไปในทำนองเดียวกันเพื่อบรรยายสภาพอากาศยามเที่ยงวัน และมีการซ้อนคำในบทแรกวรรครองและวรรคส่งด้วยคำว่า “พริบ” หมายถึง กะพริบ ฉับพลัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 816) กับคำว่า “ระยิบ” มาจากคำว่า ระยิบระยับ หมายถึง ยิบ ๆ ยับ ๆ เช่น แสงดาวระยิบระยับ มีความหมายเหมือนกับ ระยับ หมายถึง แพรวพราว วับบาบ (ใช้กับแสงหรือรัศมี) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 981) กับคำว่า “พราย” หมายถึง แฉววาว พราย พร้อย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 814) และกับคำว่า “รำไร” หมายถึง เล็กน้อย เช่น แสงสว่างรำไร แสงแดดรำไร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1003) จะเห็นได้ว่าทั้ง 4 คำ มีความหมายไปในทำนองเดียวกันเพื่อขยายความลักษณะของแสงแดด

ถึงบินเดียวเดี่ยวฟ้าก็ผาสุก	ไม่หาทุกขใส่ตัวให้ชั่วเข็ญ
ไม่ทำร้ายบ้านเมืองเคืองลำเค็ญ	“อยู่ให้เป็น” อย่าให้คล้ายใครบางคน
อยู่ให้สุข อยู่ให้ดี อยู่ให้ได้	เกลียดฟ้าไทยก็จงเร่ไกลเวหน
หนักแผ่นดินหนักฟ้าพวกหน้าทน	กลับใจตน เอาอย่างนกนางนวล
	(รุ่มฟ้า ร่ายฝัน, อยู่ให้เป็น: 130)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “อยู่ให้เป็น” ข้างต้น ปรากฏการซ้อนคำในบทแรกวรรคสดับด้วยคำว่า “เดียว” หมายถึง หนึ่งเท่านั้นไม่มีอื่นอีก เช่น คนเดียว พันเดียว นิดเดียว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 445) กับคำว่า “เดี่ยว” หมายถึง แต่ลำพังตัวโดยไม่มีใครหรืออะไรร่วมด้วย เช่น มาเดี่ยว ทำเดี่ยว ไล่เดี่ยว เทียมเดี่ยว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 445) จะเห็นได้ว่าทั้ง 2 คำ มีความหมายเหมือนกัน และไปในทำนองเดียวกันเพื่อบอกและเน้นย้ำจำนวน ทั้งยังมีเสียงที่ใกล้เคียงกันคือเสียงวรรณยุกต์เอก และเสียงวรรณยุกต์โท และมีการซ้อนคำในบทแรกวรรครับและวรรครองด้วยคำว่า “ชั่ว” หมายถึง เลว ทรมาน ร้าย ไม่ดีเพราะจงใจฝ่าฝืนศีลธรรมหรือจารีตประเพณี เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 372) คำว่า “เข็ญ” หมายถึง ยาก ยากจน เช่น ลำบากยากเข็ญ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 205) และคำว่า “ลำเค็ญ” หมายถึง ลำบาก ยากแค้น เช่น เขามีชีวิตลำเค็ญ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1057) จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 คำ สื่อความหมายผลของการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ กล่าวคือ หาทุกข์ใส่ตัว ทำร้ายบ้านเมือง

ดำเนินนิราศร้าง	แรมศรี กรุงเฮย
เยียนเยียมตอนเจดีย์	ดวนดั้น
แขวงเมืองสุพรรณบุรี	เรื่องรุ่ง เรื่องแฮ
นามอุ่ทองแดนนั้น	เนื่องตั้งเดิมมา
[...]	
กษัตริย์ศึกกษัตริย์ตั้ง	แต่เดิม
ยงยิ่งยงยุทธเหิม	จิตห้าว
องค์เดียวเชี่ยวชาญประเดิม	ประดาบ รบแฮ
ทวยไพร่ตามบาทห้าว	ท่านไ้หน้าพล

(สร้อยเม็ตทราย, นิราศตอนเจดีย์: 76-77)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “นิราศตอนเจดีย์” ข้างต้น ปรากฏการซ้อนคำที่อยู่ภายในบาทเดียวกัน ของโคลงสี่สุภาพ ดังจะเห็นได้จากบาทแรกของบทแรก คำว่า “นิราศ” หมายถึง จากไป, ระเหระหน, ปราศจาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 637) กับคำว่า “ร้าง” หมายถึง จากไปชั่วคราว, แยกกันอยู่แต่ยังไม่หย่าขาดจากกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 994), บาทที่ 2 ของบทแรก คำว่า “เยียน” หมายถึง เยียน, เยี่ยม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 963) กับคำว่า “เยียม” หมายถึง ไปถามข่าวทุกข์ สุข, ไปหา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 962), บาทที่ 3 ของบทแรก คำว่า เรื่อง หมายถึง แดกฉาน, โด่งดัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1021) กับคำว่า “รุ่ง” หมายถึง สว่าง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, 1006), บาทที่ 2 ของบทที่ 2 คำว่า “เหิม” หมายถึง กำเริบ, ลำพองใจ, มักใช้เข้าคู่กับคำอื่น เช่น เหิมเกริม เหิมหาญ เหิมห้าว เหิมฮึก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1352) กับคำว่า “ห้าว” หมายถึง

กล้าทางมุทะลุ เช่น คนหัวมวกไม่กลัวตาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1335), และบาทที่ 3 ของบทที่ 2 คำว่า “ทวย” หมายถึง หมู, เหล่า, เช่น ทวยราชกุมาร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 546) กับคำว่า “ไพร่” หมายถึง พลเมือง, ประชาชน, ราษฎรสามัญ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 854) และคำว่า “พล” หมายถึง ทหาร เช่น กองพล ตรวจพล ยกพลขึ้นบก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 817) และในบาทและบทเดียวกัน คำว่า “ท้าว” หมายถึง ผู้เป็นใหญ่, พระเจ้าแผ่นดิน, (โดยมากใช้ในบทกลอน), เช่น ท้าวศวิมล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 566) กับคำว่า “ท่าน” หมายถึง คำที่ใช้ประกอบหน้าชื่อ บรรดาศักดิ์หรือตำแหน่งแสดงความยกย่อง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 565) และคำว่า “ไท้” หมายถึง ผู้เป็นใหญ่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 590) จะเห็นได้ว่า คำที่นำมาซ้อนกันในแต่ละบาทของโคลงสี่สุภาพจะมีความหมายเหมือนกันหรือมีความหมายทำนองเดียวกันเพื่อย้ำความหมายบางประการ นอกจากคุณสมบัติด้านความหมายแล้วการซ้อนคำบางกลุ่มคำอาจรวมถึงคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกันด้วย เพื่อเพิ่มความไพเราะอีกประการหนึ่ง

3.4 การใช้คำเลียนเสียง

การใช้คำเลียนเสียง (Onomatopoeia) คือการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติหรือสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจความหมายชัดเจนขึ้น อาจใกล้เคียงมากหรือน้อยจากความเป็นจริงก็ได้ เช่น เสียงเลียนเสียงธรรมชาติ เสียงฟ้าร้อง เสียงสัตว์ร้อง เสียงดนตรี ฯลฯ รวมทั้งการใช้คำที่มีเสียงบ่งถึง สี แสง ท่าทาง เช่น ฟ้าแลบแปลบปลาบ ถ้ากวีสอดใส่คำเลียนเสียงอย่างเหมาะสม ย่อมจะทำให้ผู้อ่านได้เข้าถึงหรือเกิดจินตภาพใกล้ชิดกับสิ่งที่กล่าวถึง (ประเมิน เชียงเถียร, 2522: 203; สุปภาณี พัดทอง, 2561: 47; กอบกุล อิงคุทานนท์, ม.ป.ป.: 96) ในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปราภฏการใช้คำเลียนเสียง ดังนี้

น้ำตก
 ภูน้ำตกตกฟ้าลงมาดอย

เสียงชกชกสาดกระเซ็นเป็นฝอยฝอย
 งามหยดย้อยหยาดหล้าสู่ผาชัน
 (ดอกไม้ใกล้หมอน, น้ำตกสาริกา: 92)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “น้ำตกสาริกา” ข้างต้น มีการใช้คำเลียนเสียงว่า ชกชก เป็นคำเลียนเสียงจากธรรมชาติ คือเสียงของน้ำตก ซึ่งกวีใช้ได้เหมาะสมกับโอกาสและมีความพอดี สามารถสร้างจินตภาพด้านเสียงให้เกิดขึ้นในมโนทัศน์ของผู้อ่าน

สายสวาทพาดไว้เป็นสายเอก
 คันซอคือคันศรบุษบง
 อ่อยอ้อยเอื้อยเอื้อยอ้อเสียงซออุ
 ออดอ้อนซอออเฮาะไพเราะริน
 เสียงซอเสียดสายท่อมยิ่งลุ่มหลง
 สลับสองสองสายพราวพราวตา
 ถึงท่อนสองทำนองร่ำเหมือนยั่วเย้า
 ยึดรักเป็นของตนหลงกลลวง
 รักเจ้าเอ๋ยรักลวงให้หวังหนัก
 สายสวาทขาดฝั่งเพียงครึ่งเพลง
 ใจจะขาดรอนรอนตรงท่อนสาม
 ยิ่งเรียกร้องก็ยิ่งร้างไปห่างกาย
 ซออุโอดโหดร้ายบาดใจยิ่ง
 เมื่อเพลงรักเพลงสวงมาลวงลา

ประสานเสกสายท่อมความลุ่มหลง
 น้าวผจงตรึงใจผู้ไฉน
 เริ่มท่อนหนึ่งฟังรู้กรรมลือลือ
 สิมฟ้าดินตีมหานชานวิญญาณ์
 วกเวียนวงในเล่ห์เสน่หา
 ไม่รู้ว่ารักหรือหลงงุนงนทรวง
 จังหวะเร้ารัตรึงแรงหึงหวง
 เดินเข้าบ่วงเสน่หาฆ่าตนเอง
 พอหลงรักก็ระดมกันข่มเหง
 ฝืนประเลงเสียงอ่อนท่อนสุดท้าย
 รู้ฤทธิ์ยามสายสวาทมาขาดสาย
 ยิ่งเสียดายก็ยิ่งลับไม่กลับมา
 วางซอทิ้งกระแทกกลางที่ตรงหน้า
 หยาดน้ำตาใครหนอบนซอเรา

(ดอกไม้ไกล้หมอน, เพลงซอ: 130-131)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เพลงซอ” ข้างต้น มีการใช้คำเลียนเสียงเครื่องดนตรี คือ ซออุ จากข้อความที่ว่า “อ่อยอ้อยเอื้อยเอื้อยอ้อ” ขณะที่เนื้อความในบทอื่นแม้จะไม่ได้ปรากฏรูปภาษาของเสียงซออุ แต่กวีก็ใช้ถ้อยคำเพื่อให้เกิดจินตภาพด้านเสียง ดังข้อความที่ว่า “ออดอ้อนซอออเฮาะไพเราะริน” “เสียงซอเสียดสายท่อม” “ท่อนสองทำนองร่ำ” “จังหวะเร้ารัตรึงแรง” “ประเลงเสียงอ่อนท่อนสุดท้าย” และ “ซออุโอด” การใช้ถ้อยคำดังกล่าวทำให้เกิดเสียงซออุดังขึ้นอย่างต่อเนื่องในมนต์ศน์ของผู้อ่าน

กวีนิพนธ์ที่มีความโดดเด่นในการใช้ถ้อยคำจะทำให้เกิดความงาม ความไพเราะ และเกิดภาพที่ชัดเจนขึ้นในมนต์ศน์ของผู้อ่าน ซึ่งกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา มีแง่มุมในการใช้ถ้อยคำเป็นกลวิธีที่กวีเลือกสรรด้วยความประณีตบรรจง ทั้งการเล่นคำ นอกจากจะเป็นการสร้างความงามที่โดดเด่นด้วยรูปภาษาแล้ว นัยเชิงเปรียบเทียบที่กวีแฝงไว้ยังทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่ชัดเจนและสามารถตีความได้อย่างอิสระ การซ้ำคำและซ้ำวลี กวีมีการจัดวางตำแหน่งที่ต้องการซ้ำที่หลายหลาย ทั้งจัดวางในตำแหน่งต่าง ๆ ของเรื่อง จัดวางในตำแหน่งชิดกัน และจัดวางในตำแหน่งต้นวรรค การจัดวางในตำแหน่งต้นวรรคนี้ถือเป็นกลบทประเภทหนึ่ง การมุ่งหมายของการซ้ำเป็นการเน้นย้ำความหมายเพื่อให้กวีนิพนธ์มีพลังทางอารมณ์ ความรู้สึก สามารถสื่อสารความหมายไปยังผู้อ่านได้

ชัดเจนขึ้น การซ้อนคำ กวีมีการจัดวางในตำแหน่งต่าง ๆ ภายในบท โดยคำที่เลือกมาซ้อนกันนั้น กวีเลือกใช้คำที่มีเสียงสื่อถึงความหมายเป็นสำคัญ ยิ่งคำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกันยิ่งทำให้ กวีนิพนธ์นั้นมีความไพเราะของเสียงมากขึ้น การใช้คำเพื่อเลียนเสียง กวีเลือกใช้คำเลียนเสียงได้อย่างเหมาะสม มีทั้งปรากฏรูปภาษาเพื่อบ่งบอกคำเลียนเสียงให้ชัดเจนและไม่ปรากฏรูปภาษาแต่ก็มี คำบริบทอื่นแวดล้อมที่ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพด้านเสียง ส่วนมากเป็นคำเลียนเสียงที่เกิดขึ้นเอง ตามธรรมชาติและเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น ทำให้เห็นว่ากวีเป็นคนช่างสังเกตและรู้จักฟังเสียง แล้วนำเสียงเหล่านั้นมาพรรณนาได้อย่างงดงามเหมาะสม

4. การใช้ภาพพจน์

นักวิชาการด้านวรรณคดี (สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา, 2558: 37; กอบกุล อังคุทานนท์, ม.ป.ป.: 60) ได้ให้ความหมายของคำว่า ภาพพจน์ (Figures of Speech) ไว้ว่า คำ หรือกลุ่มคำที่เกิดจากกลวิธีการใช้คำเพื่อให้เกิดภาพที่แจ่มชัดและลึกซึ้งขึ้นในใจของผู้อ่านและผู้ฟัง นอกจากนี้ ยังช่วยขยายความสิ่งที่เป็นามธรรม โดยเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมอื่นทำให้เข้าใจง่ายขึ้น การใช้ภาพพจน์ทำให้ผู้อ่านได้รส คำ ความ อารมณ์ ความรู้สึก และรสภาพในงานนั้น ๆ กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้ภาพพจน์ 6 ลักษณะ ได้แก่ 1) อุปมา 2) อุปลักษณ์ 3) บุคลาธิษฐาน 4) อติพจน์ 5) สัญลักษณ์ และ 6) คำถามเชิงวาทศิลป์ มีรายละเอียดดังนี้

4.1 อุปมา

อุปมา (Simile) คือภาพพจน์เปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนกัน โดยมีคำเชื่อมโยง เช่น คำว่า เหมือน ดุจ ดัง เช่น ปาน ราว ประหนึ่ง เพียง เทียม หรือคำเชื่อมที่มีความหมายทำนองเดียวกันนี้ (สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา, 2558: 37; กอบกุล อังคุทานนท์, ม.ป.ป.: 129) กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้อุปมา ดังนี้

พระจันทร์เพ็ญเด่นสว่างดั่งดวงแก้ว
ราตรีนี้อาสาศพหุชา

พรุ่งนี้แล้วจะเป็นวันเข้าพรรษา
วันปฐมเทศนาน่าจดจำ
(ดอกไม้ใกล้หมอน, เข้าพรรษา: 32)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เข้าพรรษา” ข้างต้น ที่กล่าวว่า “พระจันทร์เพ็ญเด่นสว่างดั่งดวงแก้ว” ปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปมา โดยมีคำว่า “ดั่ง” เป็นคำเชื่อมเพื่อเปรียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง กวีได้ใช้คำ 2 คำประกอบเข้าด้วยกัน คือคำว่า “จันทร์” หมายถึง ดวงเดือน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 312) และคำว่า “เพ็ญ” หมายถึง เต็ม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 845)

จันทร์เพ็ญ จึงหมายถึง ดวงเดือนเต็มดวง ขณะที่คำว่า “แก้ว” หมายถึง หินแข็งใส และลอดเข้าไปข้างในได้ ได้แก่ แก้วจำพวกเพชรพลอย, ของที่ทำเทียมให้มีลักษณะเช่นนั้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 155) กวีได้ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบดวงเดือนเต็มดวงกับแก้ว ซึ่งมีลักษณะกระจ่างใสและมีคุณค่า การเปรียบเทียบดวงเดือนในลักษณะนี้เพื่อให้ภาพดวงเดือนมีความเด่นชัดยิ่งขึ้น ไม่เพียงเท่านั้น “แก้ว” ที่กวีนำมาเปรียบเทียบยังเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา ในคำว่า “รัตนตรัย” หมายถึง แก้ว 3 ดวง สือถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ซึ่งเป็นที่พึ่งของพุทธศาสนิกชนรวมถึงตัวกวี การใช้ความเปรียบของกวีนอกจากจะให้ภาพที่ชัดเจนแล้วยังซ่อนนัยทางพระพุทธศาสนาไว้ในความเปรียบด้วย จึงมีความสอดคล้องกับเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม

“บัวชมพู” ชูช่อล่อกลีบ

ประจำชาติเวียดนามงามวิไล

ดุษฎีประทีปธารสวรรค์อันใส

ทั้งชาวไทยศรัทธาบูชาธรรม

(ร่ายฟ้าแรมฝัน, ดอกไม้อาเซียนหลากสี: 128)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ดอกไม้อาเซียนหลากสี” ข้างต้น ที่กล่าวว่า “บัวชมพู [...] ดุษฎีประทีป” ปรากฏการใช้ภาพพจน์อุปมา โดยมีคำว่า “ดุษฎี” เป็นคำเชื่อมเพื่อเปรียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง กวีได้ใช้คำ 2 คำประกอบเข้าด้วยกัน คือคำว่า “บัว” หมายถึง ชื่อเรียกไม้น้ำหลายชนิดหลายสกุลและหลายวงศ์คือ Nelumbo วงศ์ Nelumbonaceae มีเหง้ายาวทอดอยู่ในตม ใบเป็นแผ่นกลมขอบเรียบ อยู่ห่าง ๆ กัน ก้านใบและก้านดอกแข็ง มีหนามสาकคาย ชูใบและดอกขึ้นพ้นผิวน้ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 664) และคำว่า “ประทีป” หมายถึง ไฟที่มีเปลวสว่าง (หมายถึงเอาตะเกียงไฟเทียน เป็นต้น), ตะเกียง โคม. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 702) กวีได้ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบดอกบัวสีชมพูซึ่งเป็นดอกไม้ประจำชาติของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ดอกบัวมีลักษณะเป็นทรงพุ่มปลายแหลมคล้ายกับดวงไฟ การเปรียบเทียบในลักษณะนี้สื่อให้เห็นถึงมนต์ศรัทธาของกวีที่เลือกสิ่ง 2 สิ่งมาเปรียบเทียบเข้าด้วยกัน กล่าวคือ ดอกบัว มีสัญลักษณ์หลักคิดในพระพุทธศาสนา คือบัว 4 เหล่า เปรียบได้กับบุคคล 4 จำพวก ซึ่งดอกบัวที่ “ชูช่อล่อกลีบ” แล้วนั้นเป็นบัวที่เบ่งบานพ้นเหนือผิวน้ำ หมายถึง บุคคลที่มีสติปัญญาฉลาดเฉลียว เป็นสัมมาทิฐิ เมื่อได้ฟังธรรมก็สามารถรู้ และเข้าใจในเวลาอันรวดเร็ว เมื่อต้องแสงอาทิตย์ก็เบ่งบานทันที กวีจึงนำมาเปรียบเทียบกับ “ประทีป” ที่คอยให้แสงสว่าง

4.2 อุปลักษณ์

อุปลักษณ์ (Metaphor) คือการใช้ถ้อยคำเพื่อสร้างภาพพจน์เปรียบเทียบที่นำลักษณะเด่นของสิ่งที่ต้องการเปรียบมากว่าทันที โดยไม่มีคำเชื่อมโยง หรือบางครั้งอาจมีคำว่า เป็น โดยมากแล้ว

เป็น ที่ตามหลังคำนาม คือเปรียบคำนามกับคำนามจะเป็นอุปลักษณ์ ส่วนเป็นที่ตามหลังกริยาหรือคำขยาย เป็นการเปรียบส่วนเดียวหรือลักษณะเดียวของคำนามนั้นกับอีกสิ่งหนึ่ง (สุจิตรา จงสถิตวัฒนา, 2558: 38) อีกนัยหนึ่ง อุปลักษณ์เป็นการเปรียบเทียบที่ไม่มีคำเปรียบเทียบปรากฏให้เห็น แต่เป็นการเปรียบเทียบโดยโยงโยยความคิดอย่างหนึ่งไปสู่ความคิดหนึ่ง (กอบกุล อิงคุทานนท์, ม.ป.ป.: 79) กวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ ดังนี้

หยาดน้ำค้างพร่างแพรวแววพิสุทธิ์	คือมงกุฎมาลีงามสีสัน
สะท้อนสีมณีสรจกดวงจันทร์	ระบำบรรณเบิกฟ้า ณ ราตรี
หยาดน้ำใจใสแพรวแววพิสุทธิ์	คือมงกุฎแห่งหทัยสดใส
สะท้อนรักบริสุทธิ์ดุจมณี	มอบคนที่อยู่ในหัวใจเรา
	(ร้ายฟ้าแรงแผ่น, มงกุฎมาลี: 88)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง มงกุฎมาลี ปรากฏการใช้อุปลักษณ์ 2 ตำแหน่ง โดยกวีเลือกใช้คำเชื่อม “คือ” ในความว่า “หยาดน้ำค้างพร่างแพรวแววพิสุทธิ์ คือมงกุฎมาลีงามสีสัน” กวีต้องการเปรียบเทียบ ความงดงามเป็นประกายวิบ ๆ วาบ ๆ ของหยาดน้ำค้างที่เกาะบนกลีบดอกไม้เป็นมงกุฎที่ประดับกับดอกไม้ ทำนองเดียวกันในข้อความว่า “หยาดน้ำใจใสแพรวแววพิสุทธิ์ คือมงกุฎแห่งหทัยสดใส” กวีก็สร้างสัมพันธภาพอย่างต่อเนื่อง โดยการเปรียบเทียบ ความมีน้ำใจของผู้คน แสดงความจริงใจ ไม่หลอกลวงกัน เป็นมงกุฎที่งดงามประดับในหัวใจคน ไม่ว่าจะเป็น “น้ำค้าง” อันเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในอากาศหนาวเย็นหรือในช่วงฤดูหนาว ไม่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป และ “น้ำใจ” อันเป็นนามธรรม การใช้ความเปรียบ “มงกุฎ” อันเป็นรูปธรรม ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ภูเขาสูงเสียดยอดทอดถึงฟ้า
กั้นหนทางระหว่างไทยกับชายแดน

สุดสายตาเป็นพีตียาวแสน
เป็นอ้อมแขนโอบป้องพี่น้องไทย
(สร้อยเม็ดทราย, สะพานรุ้ง: 46)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง สะพานรุ้ง ปรากฏการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ 1 ตำแหน่ง โดยกวีเลือกใช้คำเชื่อม “เป็น” ในความว่า “ภูเขาสูงเสียดยอดทอดถึงฟ้า [...] เป็นอ้อมแขนโอบป้องพี่น้องไทย” กวีต้องการเปรียบเทียบ ลักษณะความยาวของภูเขาที่ทอดยาวอยู่ชายแดนเป็นอ้อมแขนที่คอยโอบอุ้มปกป้องคนไทยให้มีความปลอดภัย การใช้ความเปรียบจากสิ่งที่ใกล้ตัว คือภูเขาอันเป็นหมุดเขตแบ่งพื้นที่ มาเปรียบเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวคืออวัยวะในร่างกาย ทำให้เกิดจินตภาพที่เด่นชัดมากขึ้นแก่ผู้อ่าน ด้วยคุณสมบัติร่วมบางประการที่เหมือนกัน กล่าวคือ กวีสะท้อนความคิดว่าภูเขาเป็นปราการป้องกันอันตราย ขณะเดียวกัน มือและแขนก็สามารถปัดเป่าสิ่งอันตรายที่จะมาทำร้ายได้

กว่าจะถึงวันนี้
ทีละน้อยทีละน้อยค่อยพุ่มพัก
ถ้าความรักเปรียบเป็นเช่นชีวิต
กว่าจะเกิดกว่าจะรอดจะปลอดภัย
ถ้าความรักเปรียบเป็นเช่นต้นไม้
ต้องเอาใจให้น้ำตามวิธี
ถ้าความรักเปรียบเป็นเช่นน้ำใส
เป็นน้ำที่พี่ยน้ำใสน้ำใจตรง
ถ้าความรักเปรียบเป็นเช่นก้อนหิน
ไม่ทำร้ายใช้ขว้างระหว่างเรา
ถ้าความรักเปรียบเป็นเช่นนกน้อย
ให้เสรีมีสิทธิ์อย่าติดตาม
รักอาจเป็นอะไรได้ทุกอย่าง
เป็นยาพิษเป็นน้ำผึ้งเป็นน้ำตา
รักจึงยากหนักหนากว่ารู้จัก
ไม่รักจริงหรือจะกล้ามาฝ่าฟัน

นานนับปีกว่าใจได้ตระหนก
ใจรู้จักแล้วจู่จู่จะรู้ใจ
ตัวน้อยนิดต้องเฝ้าเอาใจใส่
แม้เติบโตใหญ่ยังต้องอยู่คู่ให้ดี
กว่าจะได้ดอกงามอร่ามสี
แต่งกิ่งที่ไม่งามตามรูปทรง
ต้องมีให้น้ำชุ่มด้วยฝุ่นผอง
ไม่น้ำลงน้ำขึ้นให้มินเมา
ต้องสร้างถิ่นสร้างทางสร้างภูเขา
ต้องขัดเกลาเหลี่ยมแฉกให้แลงาม
จะต้องปล่อยบินป่าอย่าไปห้าม
รักด้วยความเชื่อใจ...ไปแล้วมา
เป็นฟ้ากว้างเป็นลมไกวเป็นไฟป่า
มีคุณค่าและทำลายได้คล้ายกัน
และยากนักจะดำรงให้คงมั่น
ไม่สำคัญหรือจะทนจนวันนี้

(เราเป็นหนึ่งเดียวกัน, กว่าจะถึงวันนี้: 127-128)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง กว่าจะถึงวันนี้ ปรากฏการใช้ถ้อยคำอุปมาอุปไมย โดยกวีเลือกใช้คำเชื่อม “เป็น” เพื่อเปรียบเทียบความรักกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ ได้แก่ ชีวิต ต้นไม้ น้ำใส ก้อนหิน นกน้อย ท้องฟ้า สายลม ไฟป่า ยาพิษ น้ำผึ้ง น้ำตา ในความว่า “ถ้าความรักเปรียบเป็นเช่นชีวิต” “ถ้าความรักเปรียบเป็นเช่นต้นไม้” “ถ้าความรักเปรียบเป็นเช่นน้ำใส” “ถ้าความรักเปรียบเป็นเช่นก้อนหิน” “ถ้าความรักเปรียบเป็นเช่นนกน้อย” “เป็นฟ้ากว้างเป็นลมไกวเป็นไฟป่า” และ “เป็นยาพิษเป็นน้ำผึ้งเป็นน้ำตา”

นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอความเปรียบเกี่ยวกับความรักใน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การสร้างความรัก โดยการเปรียบเป็น “ชีวิต” คือต้องดูแลเอาใจใส่ตั้งแต่เล็กจนโต เปรียบเป็น “ต้นไม้” คือต้องพิถีพิถันดูแลเพื่อให้ความรักงดงาม เปรียบเป็น “น้ำใส” คือการไม่โกรธเคืองซึ่งกันและกัน มีน้ำใจแบ่งปัน ตลอดจนมีความมั่นคงในจิตใจ เปรียบเป็น “ก้อนหิน” คือการสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างครอบครัว ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม และไม่ทำร้ายกัน เปรียบเป็น “นกน้อย” คือการให้อิสระ เสรีภาพของกันและกัน ทั้งนี้ต้องมีความเชื่อใจ 2) คุณของความรัก โดยการเปรียบเป็น “ท้องฟ้า” เพราะท้องฟ้าให้ความรู้สึกกว้างขวาง ปลอดโปร่ง ผ่อนคลาย สบาย เปรียบเป็น “ลมไกว” เพราะสายลมให้ความรู้สึกเย็นสบาย ไม้อร้อน เปรียบเป็น “น้ำผึ้ง” เพราะน้ำผึ้งมีรสชาติดหวานที่ได้จากธรรมชาติจึงเปรียบได้กับความรักรที่สมหวัง และ 3) โทษของความรัก โดยการเปรียบเป็น “ไฟป่า” เพราะไฟคือการเผาผลาญการทำร้ายทำลาย ไร้ซึ่งสายใยความผูกพัน เปรียบเป็น “ยาพิษ” เพราะยาพิษเป็นเครื่องมือที่จะทำให้เสียชีวิตได้ เปรียบเป็น “น้ำตา” เพราะน้ำแสดงถึงความโศกเศร้าเสียใจที่เกิดจากความไม่สมหวังในความรัก ความรักจึงสามารถสร้างคุณและโทษได้เสมอกันดังที่กวีได้สรุปไว้ “มีคุณค่าและทำลายได้คล้ายกัน”

4.3 บุคลาธิษฐาน

บุคลาธิษฐาน (Personification) คือภาพพจน์ที่เกิดจากการเปรียบเทียบโดยนำสิ่งไม่มีชีวิตหรือมีชีวิตแต่ไม่ใช่คนมากล่าวถึงราวกับเป็นคน สามารถแสดงอารมณ์ ความรู้สึกได้เหมือนคน (สุจิตรา จงสถิตวัฒนา, 2558: 39; กอบกุล อิงคุทานนท์, ม.ป.ป.: 97) กวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้บุคลาธิษฐาน ดังนี้

ที่เบื้องหน้าฟ้าครามงามแฉล้ม
แต่ยิ่งใกล้ยิ่งไกลเกินไขว่คว้า
น้ำมองฟ้าฟ้าหมองเหม่อมองน้ำ
ชีวิตเป็นเช่นนี้จนนิรันดร์

ฟ้าแนบแก้มเกลือกทะเลเสน่หา
น้ำกับฟ้าหรือจะพบบรรจบกัน
ทะเลร่ำเรียกฟ้ามาร่วมฝัน
พบเพื่อฝัน พบเพื่อซ้ำ พบทำไม ?

(ดอกไม้ใกล้หมอน, น้ำกับฟ้า: 144-145)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “น้ำกับฟ้า” ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ฟ้าแนบแก้มเกลือทะเล” “น้ำมองฟ้าฟ้าหมองเหม่อมองน้ำ” และ “ทะเลร่ำเรียกฟ้ามาร่วมฝน” ปรากฏการใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐานของ “น้ำ” และ “ฟ้า” โดยให้น้ำหรือทะเลแสดงอาการปฏิกิริยาท่าทาง “มอง” หมายถึง มุ่งดู (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 888) “ร่ำ” หมายถึง หมายถึง พุดซ้ำ ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1002) และ “เรียก” หมายถึง เปล่งเสียงเพื่อให้มาหรือให้ไป เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1014) ขณะที่ฟ้าแสดงกิริยาท่าทาง “แนบ” หมายถึง แอบชิด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 644) “เกลือ” หมายถึง กลิ้งหรือเสือกตัวไปมา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 146) “เหม่อ” หมายถึง ไม่ตั้งใจระวัง, ไม่ตั้งใจดู, เฉลอใจลอย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1346) และ “มอง” หมายถึง มุ่งดู (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 888) ซึ่งอาการปฏิกิริยาท่าทางของน้ำและฟ้าดังกล่าวเป็นการแสดงภาพพจน์บุคลาธิษฐาน

เพียงคลื่นใสไล่หยอกกระฉอกฉิว

เพียงลมเบียดเบาเบาเข้าสัทธิ

เกิดเป็นหย้าค่าต่ำคนยำเหยียบ

อยากจะยื่นขึ้นบ้างอย่างทะนง

พฤษ์ผงดาดดาอยู่ดูผยอง

เขาสูงเยี่ยมเทียมฟ้าจนหย้าอาย

หย้าเอ๋ย...

ดูพฤษ์ที่ทีทำว่าลำพอง

เขายืนเด่นเป็นสง่าแต่ว่าเหงา

ต้องสร้างท่าเซ็ดหน้าไว้ทำที่

หย้าก็พลัวเพียงจะพับลงกับที่

หย้าไม่มีแรงสู้ก็ลู่ลง

งามเรียบเรียบจึงไร้ใครมาหลง

แต่ดันตรงซั่วพังกก็หักตาย

หย้าแหงนมองที่ไรก็ใจหาย

ต้องซุกกายมิกล้ำเงยหน้ามอง

ของเงยหน้าใหม่อย่าได้หมอง

แท้แอบร้องไห้อยู่ให้ตี

เพียงซ่อนเศร้าเกรงด้อยถอยราศี

โถดูซี เวทนา...นะหย้านะ

(ดอกไม้ใกล้หมอน, นะ: 80-81)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “นะ” ข้างต้น ปรากฏการแสดงอาการปฏิกิริยาของต้นหย้าในข้อความที่ว่า “หย้าก็พลัวเพียงจะพับลงกับที่”, “หย้าไม่มีแรงสู้ก็ลู่ลง” และ “หย้าแหงนมองที่ไรก็ใจหาย... หย้าอาย...ต้องซุกกายมิกล้ำมอง” ซึ่งคำว่า “พับ” หมายถึง สิ้นกำลังทรงตัว เช่น คอพับ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 829) คำว่า “สู้” หมายถึง เอาชนะกันด้วยกำลังกาย อาวุธ หรือสติปัญญา ความสามารถ เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1248) คำว่า “แหงน” หมายถึง หงายหน้าขึ้น, เงยขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1353) คำว่า “มอง” หมายถึง มุ่งดู (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 888) คำว่า “ใจหาย” หมายถึง อาการที่ตกใจเสียใจขึ้นทันที (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 342) คำว่า “อาย” หมายถึง รู้สึกกระดาก, รู้สึกขายหน้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1406) และคำว่า “ซุก”

ในความซุกกาย หมายถึง หมกซ่อนหรือยัดแทรกไว้ในที่มืดซิด เช่น ตามซอกตามมุม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 403) การแสดงอาการปฏิกิริยาของคลื่นในข้อความที่ว่า “คลื่นไล่ไหลยกกระฉอกฉิว” ซึ่งคำว่า “ไล่” หมายถึง ตามไปติด ๆ เพื่อให้ทันหรือเพื่อกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1092) และคำว่า “หยอก” หมายถึง เล่นหรือล้อไม่จริงจัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1307) การแสดงอาการปฏิกิริยาของลมในข้อความที่ว่า “ลมเปียดเบาเบาเข้าสักที” ซึ่งคำว่า “เปียด” หมายถึง แทรกหรือเสียด เช่น เปียดเข้าใจ, ซิดกันติดกันเกินไปในที่จำกัด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 685) และการแสดงอาการปฏิกิริยาของต้นไม้ใหญ่ในข้อความที่ว่า “ดูพฤษ์ที่ทิวาลำพอง” และ “แท้อบร้องไห้อู่ดูให้ดี” ซึ่งคำว่า “ลำพอง” หมายถึง ฮึกห้าว, แสดงอาการหยิ่งยโส (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1058) และคำว่า “ร้องให้” หมายถึง อาการที่น้ำตาไหลเพราะประสบอารมณ์อันแรงกล้า เช่น เจ็บปวด เศร้าโศก ดีใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 974) คำบ่งชี้แสดงอาการปฏิกิริยาของต้นไม้ คลื่น ลม และต้นไม้ใหญ่ เป็นอาการ ความรู้สึกของคน จึงเป็นการใช้ถ้อยคำที่แสดงภาพพจน์บุคลาธิษฐาน

4.4 อติพจน์

อติพจน์ (Hyperbole) หรืออติพจน์ คือภาพพจน์เปรียบเทียบเกินความจริง แม้ว่าสิ่งที่กล่าวนั้นเป็นไปได้ในความเป็นจริง แต่รู้สึกได้ว่าเป็นจริงเช่นนั้น การเขียนเช่นนี้มุ่งเน้นให้กระทบอารมณ์และความรู้สึกประทับใจมากยิ่งขึ้น (สุภาณี พัดทอง, 2561: 44; กอบกุล อิงคุทานนท์, ม.ป.ป.: 68) กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้อติพจน์ ดังนี้

เหมือนร่างกายจะแตกแยกเป็นเสียง หัวใจเพียงจะขาดหวาดหวั่นไหว
แต่เราต้องไม่ตายมาตายไป ขอให้ได้ยินเสียง...เพียงอูแว้ว
(ดอกไม้ใกล้หมอน, แม่: 68)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “แม่” ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ร่างกายจะแตกแยกเป็นเสียง” และ “หัวใจเพียงจะขาด” เป็นการใช้อติพจน์ กวีไม่ได้มีเจตนาที่จะบอกว่าร่างกายจะแยกออกเป็นชิ้นส่วน และหัวใจซึ่งเป็นอวัยวะสำคัญของร่างกายจะขาดแต่อย่างไร หากแต่ต้องการจะสื่อถึงความเจ็บปวดและทรมานของผู้ที่เป็นแม่ในขณะคลอดลูก ว่ามีความเจ็บปวดและทรมานมาก แต่เมื่อได้ยินเสียงร้องของลูก “ขอให้ได้ยินเสียง...เพียงอูแว้ว” เป็นเสียงที่แสดงว่าลูกของตนเองปลอดภัย ทำให้ความเจ็บปวดและความทรมานที่เกิดขึ้นก็พลันหายสิ้น การที่กวีเลือกที่จะใช้อติพจน์หรือการกล่าวเกินความเป็นจริงแทนการบรรยายโดยตรงไปตรงมา แต่ก็ให้ความรู้สึกเจ็บปวดเหมือนกับที่กวีได้แต่งไว้จริง ๆ

เสียงฟ้ากรีดหวีดไหวตอนใกล้ค่ำ
น้ำตาฟ้าท่วมโลกเพราะโศกคด

เสียงคนร่ำร้องไห้แข่งสายฝน
น้ำตาคนท่วมฟ้าเพราะอาลัย
(ดอกไม้ใกล้หมอน, แต่...มาลัย: 82)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “แต่...มาลัย” ข้างต้น ที่กล่าวว่า “น้ำตาฟ้าท่วมโลกเพราะโศกคด น้ำตาคนท่วมฟ้าเพราะอาลัย” เป็นการใชภพพจน์อดิพจน์ การที่กวีให้ภพ “น้ำตาฟ้าท่วมโลก” คือการสร้างอารมณ์ความรู้สึกแก่ฟ้าจนร้องไห้เป็นน้ำฝนที่ถั่งลงมาท่วมโลก ซึ่งเป็นภพที่เกินความเป็นจริง ในทำนองเดียวกัน กวียังให้ภพ “น้ำตาคนท่วมฟ้า” ซึ่งก็เป็นภพที่เกินความเป็นจริงเช่นกัน โดยน้ำตาเป็นสื่อถึงความเสียใจ ทุกข์ระทม ในการให้ภพที่เกินความเป็นจริงดังกล่าวเพื่อบ่งบอกอารมณ์ความรู้สึกของกวีที่มีความโศกเศร้าเสียใจมากเพียงใด ถึงแม้ว่าน้ำตาจะไม่สามารถท่วมโลกและท่วมฟ้าได้

4.5 สัญลักษณ์

สัญลักษณ์ (Symbol) หมายถึงการสมมุติสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นกล่าวแทนอีกสิ่งหนึ่ง โดยสิ่งที่สมมุติขึ้นเพื่อใช้กล่าวแทนนั้นต้องมีความเกี่ยวข้องกัน อาจมีลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมกัน นิยมใช้รูปธรรมแทนนามธรรม เพื่อสื่อความหมายและความเข้าใจให้ชัดเจนขึ้น ผู้รับสารตีความทำความเข้าใจได้หลายระดับลึกซึ้งกว้างขวางแตกต่างกัน (สุปาณี พัดทอง, 2561: 41) กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้สัญลักษณ์ ดังนี้

งามหนักหนาตาซึ้งบัลลังก์ศาล	กระบวนการยุติธรรมทำหน้าที่
ในห้องอันศักดิ์สิทธิ์พิณจตุ	แต่บัดนี้เลือดนองสยองใจ
เยี่ยงกฎหมายกำหนดเป็นกฎหมาย	ใช้กฎหมายพิพากษากำกันไว้
จงรับกฎแห่งกรรมที่ทำไว้	รับโทษในนรกกันต่อหน้าศาล

(ร่มฟ้า ร่ายฝัน, กรรมพิพากษา: 58)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “กรรมพิพากษา” มีการใช้คำว่า ตาซึ้ง เป็นสัญลักษณ์ของกระบวนการพิพากษา โดยคำว่า ตาซึ้ง หมายถึงเครื่องชั่งสำหรับชั่งสิ่งของต่าง ๆ มีหลายชนิด เช่น ตราชู ชั่งเงิน ชั่งสปริง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 490) คุณสมบัติของตาซึ้งจึงต้องมีความเที่ยงตรง และได้นำมาเป็นสัญลักษณ์ผู้ที่ทำหน้าที่พิพากษาคดีต่าง ๆ ด้วยความเที่ยงตรง บริสุทธิ์ และยุติธรรม

ดอกเข็มสีชมพู	เจ้าบานอยู่ไกลไกลใครจะเห็น
กลีบละเอียดเบียดอ่อนดั่งช่อนเร้น	ไม่อวดเด่นแดงเข้มเหมือนเข็มแดง
[...]	
มาพบเข็มดอกหนึ่งจึงซึ้งจิต	เป็นเข็มทิศนำทางให้ห่างหมอง
ความเข้าใจล้ำลึกเมื่อตรึกตรอง	เหมือนพบพ้องแสนหวานมานานเนา
เก็บเข็มน้อยค่อยวางไว้ข้างหมอน	ประคองซ่อนเชิญไว้มิให้เฒ่า
เมื่อดอกเข็มบานในหัวใจเรา	โลกที่เศร้าบัดนี้... สีชมพู

(ดอกไม้ใกล้หมอน, ดอกเข็มสีชมพู: 20-21)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง ดอกเข็มสีชมพู มีการใช้คำว่า สีชมพู เป็นสัญลักษณ์ของความรักใน ความว่า “โลกที่เศร้าบัดนี้...สีชมพู” คำว่าสีชมพูในบทกวีดังกล่าว กวีสื่อสารใน 2 ความหมาย ได้แก่ ความหมายโดยตรงใช้บอกสีในความว่า “ดอกเข็มสีชมพู” เพื่อบ่งบอกสีของดอกเข็ม และความหมายเชิงสัญลักษณ์คือความรัก แม้กวีจะไม่ได้กล่าวว่าโลกนี้มีความรักอย่างตรงไปตรงมา แต่ผู้อ่านก็สามารถ เข้าใจความหมายที่กวีสื่อสารได้เพราะคำว่า สีชมพู เป็นสัญลักษณ์สากลที่คนทั่วไปสามารถเข้าใจได้

4.6 คำถามเชิงวาทศิลป์

คำถามเชิงวาทศิลป์ (Rhetoric Question) หรือเรียกว่าปฏิปจฉา หมายถึงการตั้งคำถาม ขึ้นมาลอย ๆ โดยไม่ต้องการคำตอบ ชั้นเชิงกวีเช่นนี้ต้องการให้ผู้อ่านคิดเอง เป็นการสื่ออารมณ์ให้ ผู้อ่านรู้สึกหวนไหว บั่นป่วน ขบคิดต่อ เพราะรู้คำตอบอยู่ในตัวแล้ว การจินตนาการถึงคำตอบทำให้เกิดอารมณ์ดูดีมี ไร้อารมณ์ โศกสลด หรือสะกิดให้หวนคิดไปต่าง ๆ นานา (สุภาณี พัดทอง, 2561: 139) กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏคำถามเชิงวาทศิลป์ ดังนี้

ฟ้าแดงเดือดเลือดไทยไหลท่วมฟ้า	ถ้าพะย่ะวันนี้ไม่มีขวัญ
มีแต่เลือดและน้ำตามารวมกัน	ไทยทั้งนั้นโฉนมาฆ่าคนไทย
ไซ้สงครามต่อสู้อัตราทหาร	เพียงชาวบ้านตาตำไยทำได้
คนบงการก็รู้รู้ยู่ที่ว่าใคร	จงลากไส้มาสับให้ฉับพลัน
ก็ร้อยศพทบร่างกลางด้ามขวาน	ก็ปีผ่านก็ยังเป็นเช่นเดิมมัน
ก็นายกมื่อจแก้งยังแพ้มัน	หรือพวกนั้นแอบบังหลังสภา ?

(ร่มฟ้า ร่ายฝัน, ฟ้าด้ามขวาน: 73)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ฟ้าด้ามขวาน” ข้างต้น ปรากฏคำถามเชิงวาทศิลป์ โดยกวีกล่าวถึง เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ “ด้ามขวาน” คือพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้คือจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส กวีใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ในคำว่า “ไทยทั้งนั้นไฉนมาฆ่าคนไทย” และ “เพียงชาวบ้านตาดำดำโยทำได้” เพื่อย้อนไปกระตุ้นถามผู้ก่อเหตุความไม่สงบ ได้สะท้อนคิดถึงการกระทำ ของตนเองว่าทำไมถึงทำร้าย ทำลาย ฆ่าคนไทยหรือชาวบ้านได้ ซึ่งล้วนแล้วทุกคนก็เป็นคนกลุ่ม เดียวกัน ในบทสุดท้ายกวียังตั้งคำถามอีกว่า “ก็ร้อยศพทบร่างกลางด้ามขวาน” “ก็ปีผานก็ยังเป็น เช่นเดิมนั้น” และ “ก็นายกมีอาจแก้งค์แพ้มัน หรือพวกนั้นแอบบังหลังสภา ?” เพื่อเน้นย้ำจำนวนผู้ สูญเสีย ระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์ และมาตั้งข้อสงสัยถึงผู้บงการเหตุการณ์ความไม่สงบ หรือแท้จริง แล้วอาจเป็นผู้ที่มีอำนาจ การตั้งคำถามของกวีแม้ไม่ได้เค้นเอาคำตอบจากตัวละครหรือผู้อ่าน อย่างจริงจัง แต่กระตุ้นให้เกิดการขบคิดได้อย่างสะท้อนอารมณ์

นภลัย สุวรรณธาดา ใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเหตุความรุนแรงในพื้นที่ ประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงผลกระทบ ความสูญเสียที่จะเกิดขึ้น และ ย้อนกลับมาทบทวนพฤติกรรมตนเอง ดังบทกวีนิพนธ์เรื่อง “สลด-สละ” ที่ว่า

สามร้อยศพขบตายใต้ฝ่าเท้า	เจ็บปวดเพียงใดเล่าก่อนอาสัญ
คนเหยียบคนได้อย่างไรกัน	เสียงกรีดร้องก้องนั้น...มิได้ยิน ?
ยี่สิบเก้าคนที่นิวซีแลนด์	สองกิโกล็อกแสนเหมืองลุ่มลึน
ไม่มีช่องให้หายใจริน	แผ่นดินทับถมจมน้ำตา
สองพันวิญญาณ์ทารกน้อย	ซุกร่างกระจัดย่อยไม่เห็นหน้า
ลูกเต่าเหล่าใครในป่าช้า	แม่จ๋า...พ่อด้วยช่วยหนูที
คือโศกนาฏกรรมที่ปรากฏ	สลด...สะท้อนทุกถิ่นที่
คนเห็นแก่ตนทันที	โลกนี้จึงร้อนเป็นพอนไฟ
สละสุขส่วนตนเพื่อคนอื่น	อาจพลิกโลกฟื้นขึ้นมาใหม่
สละแม้ชีวิตพิชิตภัย	เกิดใหม่คงสงบในภพงาม

(ฝากหัวใจในแผ่นดิน, สลด-สละ: 84-85)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “สลด-สละ” ข้างต้น ปรากฏคำถามเชิงวาทศิลป์ โดยกวีกล่าวถึงเหตุ ความรุนแรงในพื้นที่กัมพูชา นิวซีแลนด์ และไทย ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 กวีใช้คำถามเชิง วาทศิลป์ในคำว่า “เจ็บปวดเพียงใดเล่าก่อนอาสัญ คนเหยียบคนได้อย่างไรกัน เสียงกรีดร้องก้อง นั้น...มิได้ยิน ?” เพื่อย้อนไปกระตุ้นถามผู้ก่อเหตุร้ายให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดแก่ผู้บริสุทธิ์ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ตั้งคำถามถึงจิตใจที่โหดร้ายทำร้ายได้แม้เพื่อนมนุษย์ โดยไม่ได้รู้สึก

สะท้อนสะท้อนต่อการกระทำ การถามเชิงวาทศิลป์นี้ แม้ไม่มีเจตนาจะค้นหาคำตอบจากผู้กระทำ แต่ก็ทำให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึงความรุนแรงจากเหตุโศกนาฏกรรมได้

5. การใช้โวหาร

โวหาร หมายถึงชั้นเชิงหรือสำนวนแต่งหนังสือหรือพูด เช่น มีโวหารดี ถ้อยคำที่เล่นเป็นสำบัดสำนวน เช่น อย่างมาตีโวหาร เขาชอบเล่นโวหาร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1090) กวีนิพนธ์ที่มีความงามจะไม่กล่าวอย่างตรงไปตรงมาอย่างเดียว แต่จะต้องมีชั้นเชิง มีลีลาเพื่อเพิ่มคุณค่าในการประพันธ์ จึงมักเรียกว่า “กวีโวหาร” ประเทือง ทินรัตน์ (อ้างถึงใน บุญเหลือ ใจมโน, 2564: 126) ได้เสนอทัศนะเกี่ยวกับโวหารไว้ว่า โวหารเป็นศิลปะการเป็นเหมือนหัวใจคำประพันธ์ ควรเลือกใช้โวหารที่เร้าใจผู้อ่าน การใช้โวหารที่เหมาะสมกับเหตุการณ์หรือบริบทนั้นจึงมีความสำคัญยิ่ง กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้โวหาร ดังนี้

5.1 บรรยายโวหาร

บรรยายโวหาร คือลีลาที่ใช้ในการบอกเล่า อธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามลำดับเรื่องราวให้เห็นอย่างแจ่มแจ้ง ชัดเจน หากเป็นการเล่านิทาน ตำนาน หรือจดหมายเหตุ นิยมใช้บรรยายโวหารในการนำเสนอ (บุญเหลือ ใจมโน, 2564: 127) การบรรยายจะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงต้องเขียนให้มีลำดับขั้นตอนที่ดี (สุภาณี พัดทอง, 2561: 38) กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้บรรยายโวหาร ดังนี้

ตั้งแต่สองพฤษภามาวันนี้	ถึงวันที่หกเดือนเหมือนฝัน
ทรงเหนี่ยวเหน็ดเสด็จมาทั้งห้าวัน	วันสำคัญเสด็จออกสีหบัญชร
ณ พระที่นั่งสุทไธสวรรย์ปราสาท	พระจอมราชพระราชนิศรีสมร
ปวงประชามาประณตบทกร	ถวายพระพรด้วยรักภักดีสิ้น
เสด็จให้ทูตานุทูตและกงสุล	ได้ชมบุญบารมีศรีกุศล
น้อมถวายพระพรชัยมงคล	ทั้งสากลโลกพร้อมซ้องสดุดี
พิธีผลัดแผ่นดินก็สิ้นสุด	งามประจักษ์แดนฟ้าสมราศี
เป็นไปตามโบราณราชประเพณี	ทุกพิธีครบถ้วนล้วนบริบูรณ์

(ร่มฟ้า ร่ายฝัน, เสด็จออกสีหบัญชร: 23)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เสด็จออกสีหบัญชร” ข้างต้น มีการใช้บรรยายโวหารในการกล่าวถึง พระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 เมื่อครั้งเสด็จออกสีหบัญชร พระที่นั่งสุทไธสวรรย์พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ ในวันที่ 6 พฤษภาคม พุทธศักราช 2562 เพื่อให้ ประชาชนเข้าเฝ้าละอองธุลีพระบาทถวายพระพรชัยมงคล และชื่นชมพระบารมีด้วยความจงรักภักดี ขึ้นตอนเป็นไปตามโบราณราชประเพณีและเป็นขึ้นตอนสุดท้ายในพระราชพิธี กวียังบรรยายถึง ความวิริย อุตสาหะในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการประกอบพระราชพิธีในห้วงวันที่ 2-6 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 จะเห็นได้ว่ากวีบรรยายขึ้นตอนได้เป็นระบบ แจ่มแจ้ง สามารถสื่อสารเนื้อหา ได้อย่างเหมาะสม

วันสำคัญยิ่งใหญ่ในชีวิต	เทพทุกทิศรู้เห็นเป็นสักขี
สองบ่าวสาวก้าวคู่สู่พิธี	น้อมถึกราบพระปฐิมา
แล้วก้าวยอบหมอบเคียงบนเตียงตั้ง	หญิงอยู่ซ้ายชายนั่งอยู่ข้างขวา
สำรวมใจมือประนมกัมพัตตรา	รับมาลาคล้องคอรชร
กระแจจะจันท์จุดเจิมเพิ่มพัทตร์ผ่อง	มงคลแฝดเวดคล้องไม่เคลื่อนถอน
หยาดน้ำสังข์หลังรดหยดต้องกร	คำอวยพรเพียงฝากมาจากฟ้า
“...ถื่อไม้เท้ายอดทอง กระบองยอดเพชร	คิดสำเร็จสมมาตปรารณา
ให้ความรักหนักแน่นมั่นศิลา	มีบุตราบุตรีที่เกรียงไกร”
วันสำคัญยิ่งใหญ่ในชีวิต	วันศกดีสิทธิ์สุขสันต์กว่าวันไหน
แต่ถึงแม้วันนี้ดีอย่างไร	ก็ขอให้วันนี้มีครั้งเดียว

(ดอกไม้ไกล่หมอน, ครั้งเดียว: 86-87)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ครั้งเดียว” ข้างต้น มีการใช้บรรยายโวหารในการบรรยายภาพเป็น ขึ้นตอนในพิธีมงคลสมรส โดยเริ่มตั้งแต่เจ้าบ่าวเจ้าสาวเข้าสู่พิธี กราบไหว้พระพุทธรูป จากนั้นทั้ง 2 คน ไปนั่งบนตั่ง ประธานในพิธีคล้องมาลัยที่คอ เจิมกระแจจะจันท์บนหน้าผาก คล้องมงคลที่ศีรษะ รดน้ำสังข์และกล่าวคำอวยพรเป็นลำดับ การบรรยายภาพที่เป็นลำดับขั้นตอนทำให้ผู้อ่านเข้าใจ พิธีมงคลสมรสได้ง่าย ชัดเจน สามารถเรียนรู้พิธีกรรมที่ซับซ้อนได้ นอกจากนี้ กวียังยกตัวอย่าง คำกล่าวอวยพรดังข้อความว่า “...ถื่อไม้เท้ายอดทอง กระบองยอดเพชร คิดสำเร็จสมมาตปรารณา ให้ความรักหนักแน่นมั่นศิลา มีบุตราบุตรีที่เกรียงไกร” เพื่อเป็นตัวอย่างในการกล่าวอวยพร

5.2 พรรณนาโวหาร

พรรณนาโวหาร คือลีลาหรือเชิงชั้นที่บรรยายความคล้ายกับบรรยายโวหาร แต่อธิบายให้เห็นภาพ โดยจะเสริมอารมณ์ความรู้สึกสอดแทรกเข้าไปและอธิบายด้วยถ้อยคำ เหมือนกับกวีจึงมีผู้อ่านให้ไปเห็นของจริง (บุญเหลือ ใจมโน, 2564: 129) สุภาณี พัดทอง (2561: 39) อธิบายถึงการเขียนพรรณนาว่า จะต้องเขียนอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อรำพึงรำพันอารมณ์ ความรู้สึก หรือให้ผู้อ่านนึกเห็นภาพ แสง สี เสียง เป็นต้น ทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก เกิดความซาบซึ้งประทับใจจากกระบวนการพรรณนา กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้พรรณนาโวหาร ดังนี้

ฟ้าโอบกอดทอดประกายในสายน้ำ	มะพร้าวพริ้วเพลงพลอดกั๊บยอดผา
ยอดหญ้าพลิ้วริวทองแหงนมองฟ้า	เหมือนถามว่าฟ้าไหนใสขณะนี้
ฟ้าสีครามงามเพราะใครระบายสี	ผืนนทีมีใครระบายฝัน
หญ้าสีทองมีใครระบายบรรณ	ใช้พู่กันใช้สีของที่ใด
และขุนเขาเขียวครึ้มขรึมสร้าง	ใช้แรงสร้างมหาศาลสักปานไหน
สายน้ำตกตกผามาจากใคร	สายลมไกวปากกว้างใครสร้างเป็น
ธรรมชาติวาดไว้ให้ใช้สอย	มนุษย์ถ่อยทำลายจึงกลายเป็น
โลกระอุคุตรมหม่อมเย็น	จะหลบเร้นโลกร้างไปอย่างไร
ธรรมชาติวาดฟ้าวาดป่าเขา	มนุษย์เรามีอำนาจจะวาดไหม
มีแต่แรงแห่งรักพิทักษ์ไว้	พลิกโลกให้กลับฟื้นคืนชีวิต
	(สร้อยเม็ดทราย, ด้วยแรงแห่งรัก: 44-45)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ด้วยแรงแห่งรัก” ข้างต้น มีการใช้พรรณนาโวหารในการกล่าวถึงความงามของธรรมชาติทั้งท้องฟ้า พืชพรรณไม้ สายน้ำ ภูเขา ให้รายละเอียดในเรื่องของแสง ดังรูปภาษาที่ว่า ทอดประกาย ใส ให้รายละเอียดในเรื่องของสี ดังรูปภาษาที่ว่า ริวทอง สีคราม สีทอง เขียวครึ้ม ให้รายละเอียดในเรื่องของเสียง ดังรูปภาษาที่ว่า พริ้วเพลง ให้รายละเอียดในเรื่องการเคลื่อนไหว ดังรูปภาษาที่ว่า ยอดหญ้าพลิ้ว น้ำตกตก สายลมไกว การที่กวีใช้พรรณนาโวหารนำเสนอภาพความงดงามของธรรมชาติ เพื่อเน้นย้ำคุณค่า คุณประโยชน์ของธรรมชาติที่ชัดเจน ควรค่าที่จะอนุรักษ์ดูแล ด้วยการใช้ภาษาที่ให้รายละเอียดผ่านมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของกวี

5.3 เทศนาโวหาร

เทศนาโวหาร หมายถึงเชิงชั้นในการบรรยายความงามอย่างหนึ่ง มักแทรกด้วยคำสอน การเตือนสติ เจตนาเพื่อแนะนำ อบรมสั่งสอน มุ่งให้ผู้อ่านคล้อยตาม เห็นจริง เชื่อถือ และปฏิบัติตาม อาจจะปนด้วยโวหารอื่น ๆ โดยมีการยกเหตุผลหรือหลักฐานประกอบ (สุปาณี พัดทอง, 2561: 39; บุญเหลือ ใจมโน, 2564: 135) กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้เทศนาโวหาร ดังนี้

มีส่วนหนึ่งซึ่งสถิตทศอิสาน	งามตระการกว้างราวห้าสิบไร่
กระถินณรงค์ส่งกลิ่นประทีนไกล	ดอกไสวเหลืองล่อชูช่อชม
ชื่อสวนธรรมธรรมใดอยู่ในสวน	ที่แลล้นหลากไม้ที่ให้ร่ม
เมื่อยามค้ำน้ำค้ำก็พร่างพรอม	หริ่งระงมราวจะถามถึงความจริง
ว่าสวนธรรม ธรรมแฝงอยู่แห่งไหน	ในป่าใหญ่ยามหนาวนั้นหนาวยิ่ง
ถึงยามร้อนร้อนนักเกินพักพิง	แม่นยำต้องธรรมะคงจะคลาย
กระถินณรงค์ส่งกลิ่นระรินตอบ	ที่ร้ายรอบสวนนี้มีความหมาย
มีความมืดที่สว่างอยู่ข้างกาย	มีความวายว้างทุกซั้วว่างสุขปวง
กายานุปัสสนาสติปัญญา	กายสังขารรำจับเพื่อดับห่วง
กำหนดลมหายใจอยู่ในทรวง	หรือเพ่งดวงแก้วได้หลายวิธี
เวทนานุปัสสนาสติปัญญา	รู้สังขารเวทนาพาเสื่อมศรี
ปิติสุขเกิดแทนแสนยินดี	ใจดวงนี้รำจับทุกซั้วดับลง
จิตตานุปัสสนาสติปัญญา	เห็นอาการจิตนี้ที่สูงส่ง
จิตปราโมทย์ตั้งไว้ให้มั่นคง	สิ้นลุ่มหลงทางสว่างทางปัญญา
ธัมมานุปัสสนาสติปัญญา	จิตสังขารจางคลายไม่หมายค่า
อนิจจังทุกซั้วอนัตตา	ล้วนเกิดมาตั้งมั่นแล้วผันไป
โอ้สวนธรรมนำทางสว่างจิต	มิต้องคิดค้นหาว่าอยู่ไหน
ทั้งทุกซั้วสุขทุกอย่างอยู่กลางใจ	เกิดที่ไหนดับที่นั่น...นิรันดรกาล

(ดอกไม้ใกล้หมอน, สวนธรรม: 41-43)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “สวนธรรม” ข้างต้น มีการใช้เทศนาโวหารโน้มน้าวให้ผู้อ่านได้ขบคิด และปฏิบัติตามหลักปฏิบัติของพระพุทธศาสนา โดยกวีได้บรรยายภาพสวนธรรมที่อยู่ในพื้นที่ พุทธมณฑลที่มีความสงบ ร่มรื่น ร่มเย็นจึงเหมาะที่พุทธศาสนิกชนได้ใช้เป็นพื้นที่เจริญวิปัสสนาสติปัญญา ทั้ง 4 ประการ ได้แก่ กายานุปัสสนาสติปัญญา คือให้ระลึกถึงกายนี้หนึ่ง เวทนานุปัสสนาสติปัญญา คือให้ระลึกถึงเวทนานี้หนึ่ง จิตตานุปัสสนาสติปัญญา คือให้ระลึกถึงจิตนี้หนึ่ง และ

ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือให้ระลึกถึงธรรมนี้หนึ่ง สุตทำยภวิได้สะท้อนความจริงของโลกด้วย
แนวคิดที่ว่า ทั้งสุขและทุกข์ย่อมอยู่ที่ใจ และเกิดขึ้น ดับลงเป็นธรรมดาสามัญ

วินัย ของคนไทยเรื่องใหญ่มาก	สอนไม่ยากแต่เอนจึงไร้ผล
ไร้วินัยไทยจะยับลงอัจน	ขายหน้าชนชาติอื่นที่ตื่นตัว
วินัยในเวลา รักษาเคร่ง	ต้องรีบเร่งอย่าปล่อยเขาคอยทั่ว
ฝึกใจว่า “ช้าไม่ได้” ในระรัว	อย่าได้มัวเสียเวลามั่นน่อย
วินัยในลำดับ จับเข้าแถว	แม้ต้องแกร่งก็จะถึงซึ่งจุดหมาย
อย่าแข่งคิวชุลมุนให้วุ่นวาย	เหยียบกันตายก็เพราะแข่งยื้อแย่งกัน
วินัยในกฎหมาย อย่าได้ขึ้น	อย่าฝ่าฝืนกฎเล่นด้วยเห็นชั้น
กฎโรงเรียนกฎบ้านเมืองเรื่องสำคัญ	ต้องปลูกปั้นให้คนไทยวินัยดี
วินัยในตนเอง ต้องเคร่งไว้	เมื่อตั้งใจแล้วต้องเข้มให้เต็มที่
ต้องเตือนใจไม่ท้อไม่รอรี	วินัยมีเก็บออมย่อมไม่จน
วินัยนำทำอะไรได้ทุกอย่าง	ต้องมุ่งสร้างแต่เยาว์วัยจึงได้ผล
แม่นยำปล่อยปละละเลยจะเคยตน	จงเป็นคนพันธุ์ใหม่วินัยงาม

(คำกลอนสอนลูก, คุณธรรมประถมปลาย: 62-64)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “คุณธรรมประถมปลาย” ข้างต้น มีการใช้เทศนาโวหารเพื่อโน้มน้าวให้
ผู้อ่านได้ปฏิบัติตามในเรื่องของวินัย กวีได้จำแนกแนวปฏิบัติเรื่องวินัยไว้ 4 ประการ ได้แก่ วินัยในเวลา
วินัยในลำดับ วินัยในกฎหมาย และวินัยในตนเอง การปลูกฝังวินัยควรที่จะปลูกฝังตั้งแต่เป็นเด็กเพื่อ
จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเหมาะสมที่จะเป็น “คนพันธุ์ใหม่” หากไม่มีการปลูกฝังเรื่องวินัย
แล้วสังคมไทย “จะยับและอัจน ขายหน้าชนชาติอื่นที่ตื่นตัว”

การนำเสนอโวหารในกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา มีความหลากหลายทั้งบรรยาย
โวหาร พรรณนาโวหาร และเทศนาโวหาร การที่กวีเลือกใช้โวหารแต่ละประเภทในการนำเสนอเนื้อหา
ในกวีนิพนธ์ ทำให้บทกวีนิพนธ์มีลีลาการประพันธ์ที่แตกต่างกัน โดยการใช้บรรยายโวหารจะเป็น
การบรรยายเนื้อหา ลำดับขั้นตอน ให้รายละเอียดข้อเท็จจริงของข้อมูลให้มีความชัดเจน ในการใช้
พรรณนาโวหาร มีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อ ให้เห็นภาพที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยมากจะเป็นการ
พรรณนาภาพธรรมชาติ มักปรากฏคำขยายเพื่อให้รายละเอียดของภาพ นอกจากจะให้ภาพที่งดงาม
แล้ว การใช้พรรณนาโวหารยังสร้างภาวะสะท้อนอารมณ์ผู้อ่านอีกด้วย และการใช้เทศนาโวหาร มีการ
นำเสนอเนื้อหาเป็นเชิงให้คำแนะนำ คำสั่งสอน ผ่านการใช้วัจนกรรมแนะนำและคำสั่ง มักใช้ประกอบ

เนื้อหาเกี่ยวกับคติสอนใจ การดำเนินชีวิต คำสั่งสอนตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นที่น่าสังเกตอีกว่า นภาลักษณ์ สุวรรณธาดา จะเลือกใช้เทศนาโวหารในช่วงที่ตนเองอยู่ในช่วงวัยสูงอายุ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความคิดและประสบการณ์ บรรณาธิการจะให้ผู้อ่านได้ย้าคิด เตือนสติตนเองจากบทกวีนิพนธ์

6. กลวิธีการนำเสนอเนื้อหา

กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาหรือเทคนิคการนำเสนอเนื้อหาเป็นการเลือกสรรถ้อยคำของกวี เพื่อนำเสนอหรือสื่อความคิดบางประการ พระยาอนูมานราชชน (อ้างถึงใน สุปาณี พัดทอง, 2561: 50) ได้อธิบายถึงความสำคัญของกลวิธีการนำเสนอไว้ว่า

ศิลปะเป็นเรื่องอารมณ์สะท้อนใจจึงเป็นนามธรรม เห็นไม่ได้ ยินไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องของความรู้สึก ต้องใช้ความรู้ทางเทคนิคถอดเอาความรู้สึกนั้น ออกให้ปรากฏเป็นรูปธรรมเสียก่อนจึงจะเห็นได้ยินได้ว่าเป็นศิลปะหรือไม่ ถ้า รูปที่ใช้เทคนิคถอดออกเป็นรูปมีลักษณะงดงามสบอารมณ์คนอ่าน คนดู คนฟัง สิ่งทีถอดออกมานั้นท่านเรียกว่าศิลปกรรม (Works of Arts) ถ้ากล่าวเป็น เอกเทศเฉพาะวรรณคดี ก็เรียกว่า วรรณศิลป์ เพราะฉะนั้นศิลปะจึงเป็นเรื่องนึก ที่เป็นอารมณ์สะท้อนใจ เทคนิคเป็นอุบายที่ทำหรือแสดงความนึกนั้นให้ปรากฏ ออกมาภายนอกใจให้เป็นรูปขึ้น และเป็นที่สบอารมณ์ผู้ดู ผู้ฟังด้วย จึงจะเป็น ศิลปกรรมขึ้นได้ เหตุนี้ศิลปะกับเทคนิค แม้มีลักษณะเป็นคนละอย่างแต่แยกกัน ไม่ได้เด็ดขาด

กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่กวีใช้ถ่ายทอดเรื่องราว ความนึกคิด และอารมณ์สะท้อนใจใน กวีนิพนธ์ถือว่าการแสดงชั้นเชิงหรือฝีมือของกวี (สุปาณี พัดทอง, 2561: 50) กวีนิพนธ์ของนภาลักษณ์ สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาบทกวีนิพนธ์ 5 กลวิธี ดังนี้

6.1 การอ้างอิง

การอ้างอิง (Referencing) เป็นการใช้อ้อยคำที่เป็นข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการ อ้างอิงซึ่งจะทำให้ข้อมูลดังกล่าวได้รับการยอมรับและเกิดความน่าเชื่อถือ ด้วยข้อมูลที่นำมาใช้ในการ อ้างอิงนั้นอาจเป็นข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารมั่นใจว่าเป็นประโยชน์ต่อการนำเสนอและทำให้ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (รัชนิรินทร์ พงศ์อุดม, 2548) กวีนิพนธ์ของนภาลักษณ์ สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้การอ้างอิงตัวบุคคลแบบเฉพาะเจาะจง ดังนี้

สองท่มสามกรกฎาปีห้าสี่
ไม่พลิกความคาคหมายไปตามโพล
เปลี่ยนนายกเปลี่ยนพรรคประจักษ์ชัด
นำชาติไทยให้เป็นรัฐพัฒนา
“จะแก้ไข ไม่แก้แค้น” จำแม่นไว้
เรื่องญาติมิตรชิดใกล้ให้ประวิง
เสียงส่วนน้อยคนดีมีไม่น้อย
โลกการเมืองหมุนเวียนเปลี่ยนประจำ
ชนะใจฝ่ายเดียวกันนั้นง่ายนัก
มั่นทำได้จะได้อะระบือนาม
จงเป็นตัวของตัวเองอย่าเกรงกริ่ง
จงเดินหน้าอย่าหลงเข้าพวง

หนึ่งสตรียิ้มรับกับหัวโชน
ไม่ต้องโทรทำนายก็ได้มา
แต่อย่าเปลี่ยนนิติรัฐจงรักษา
เป็นประชาธิปไตยเต็มใบจริง
เพื่อคนไทยใช่เพื่อพรรคที่รักยิ่ง
เรื่องโคลนนิ่ง...นิ่งไว้อย่าได้ย่ำ
อย่าได้ปล่อยลอยแพและเหยียบย่ำ
อย่าหลงคำสรรณูเสริญหลงเดินตาม
แต่ยากจักชนะใจฝ่ายตรงข้าม
ตอบคำถามคนได้ไม่สะทก
เป็นคนจริงเป็นคนกล้าอย่าตระหนก
แต่นายกผู้หญิงชื่อ “ยิ่งลักษณ์”

(ฝากหัวใจในแผ่นดิน, แต่ นายหญิงคนแรกของไทย: 26-27)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “แต่ นายหญิงคนแรกของไทย” ข้างต้น นภลัย สุวรรณธาดา ใช้กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาด้วยการอ้างอิงตัวบุคคลแบบเฉพาะเจาะจง คือ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ในโอกาสที่ได้รับคะแนนเสียงจากประชาชนให้ได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 กวีใช้น้ำเสียงของผู้ที่อาวุโสกว่าในการให้คำแนะนำ ตักเตือน ขอร้อง และคำสั่ง ผ่านถ้อยคำวจนกรรมคำสั่ง ดังข้อความว่า อย่าเปลี่ยนนิติรัฐ จงรักษา เรื่องโคลนนิ่ง...นิ่งไว้อย่าได้ทำ เสียงส่วนน้อยคนดีมีไม่น้อย อย่าได้ปล่อยลอยแพและเหยียบย่ำ อย่าหลงคำสรรณูเสริญ จงเป็นตัวของตัวเอง อย่าเกรงกริ่ง อย่าตระหนก จงเดินหน้า อย่าหลง วจนกรรมชี้หน้าตั้งข้อความว่า นำชาติไทยให้เป็นรัฐพัฒนา และ เรื่องญาติมิตรชิดใกล้ให้ประวิง นอกจากนี้ กวียังอ้างอิงถ้อยคำของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ว่า “จะแก้ไข ไม่แก้แค้น” ทำให้กวีนิพนธ์บทนี้มีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการเน้นการอ้างอิงถึงเหตุการณ์ ดังบทกวีเรื่อง “เว้นระยะ” ดังนี้

ไปกินข้าวนอกบ้านด้วยกันนะ
แต่เข้าร้านปล้นแปลงต้องแยกกัน
ต้องใจเย็นเว้นระยะอย่าเข้าใกล้
ไทยทำดีจึงได้รอดปลอดภัย

เมื่อก่อนจะดีใจได้สังสรรค์
เป็นภาพอันแปลกตาได้มายล
เป็น “ความปรกติใหม่” อย่าได้บ่น
โรคภัยพันเราจะได้อยู่ใกล้กัน
(ร่มฟ้า ร่ายฝัน, เว้นระยะ: 195)

จากบทกวีเรื่อง “เว้นระยะ” กวีใช้กลวิธีการนำเสนอการอ้างอิงถึงเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นทั่วโลก คือการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) โดยกวีนำเสนอประสบการณ์ระดับปัจเจกชน บรรยายถึงเหตุการณ์ที่ไปรับประทานอาหาร ซึ่งทางร้านอาหารจะจัดพื้นที่ “เว้นระยะอย่าเข้าใกล้” ตามมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ที่ภาครัฐกำหนด ซึ่งถือเป็นวิถี “ความปรกติใหม่” ที่ภาคประชาชนพึงปฏิบัติตามเพราะเมื่อ “โรคภัยพ้นเราจะได้อยู่ใกล้กัน” การอ้างอิงถึงเหตุการณ์ ประสบการณ์ของกวีที่เกิดขึ้นจริง ยิ่งทำให้เนื้อหาของกวีนิพนธ์มีความสมจริงและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

6.2 การสร้างตัวละคร

การสร้างตัวละครเป็นการสมมติตัวละครขึ้นมาใหม่ เพื่อนำเสนออารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และทัศนะของกวีผ่านตัวละครทำให้เนื้อหามีความโดดเด่น การสร้างตัวละครจำแนกเป็นการสร้างตัวละครพูดข้างเดียวและตัวละครสนทนาโต้ตอบกัน อธิบายได้ดังนี้

6.2.1 ตัวละครพูดข้างเดียว

การพูดข้างเดียวเป็นการนำเสนอตัวละครผ่านการพูดกับตนเอง หรือรำพึงรำพัน ความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาลอย ๆ แต่ก็ทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจเนื้อหา ความรู้สึก นึก คิด ของตัวละครได้ง่ายขึ้น ในกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏตัวละครพูดข้างเดียว ดังนี้

หนูเกิดมาทำไมไม่รู้	อยู่อยู่ก็พรันหัวนไหว
อยู่อยู่เอื่อยเย็นไม่เห็นใคร	ทำไมหนูต้องเกิดมา
แม่ไม่เต็มใจให้เกิด	กำเนิดมันง่ายชายหน้า
เกิดมาประจานมารดา	แม่จำ...ขอโทษโปรดภัย
หนูไม่ตั้งใจทำร้ายแม่	เพียงแต่ขอมาอาศัย
อุทรอ่อนอุ่นละมุนละไม	รักแท้เท่าไรแม่ไม่รู้
ที่สุดแห่งหัวใจวัยทารก	คือออกอุณรักพิทักษ์อยู่
แม่จำมาสิแม่มาแลดู	ก่อนหนูตายอนาถเพราะขาดรัก

(จะร้องเพลงชาติไทย, ก่อนตาย: 56-57)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ก่อนตาย” นภลัย สุวรรณธาดา ใช้กลวิธีการนำเสนอเนื้อหาด้วยการให้ตัวละครพูดข้างเดียว ผ่านมุมมองของ “หนู” ซึ่งเป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 ของเด็กทารกไร้เดียงสา ได้รำพึงรำพันความน้อยเนื้อต่ำใจของชีวิตตนเอง และตั้งคำถามการเกิดมาของตนเอง

“หนูเกิดมาทำไมไม่รู้ อยู่อยู่กับวันไหน” เพราะการเกิดมาของเด็กทารกเกิดจากการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของผู้เป็นแม่ การพูดข้างเดียวของเด็กทารกทำให้ผู้อ่านได้รับรู้ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ขณะเดียวกันก็ได้อ่านเสียงประซดประซัน เสียตสีเพื่อสะท้อนปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของผู้หญิง นำมาซึ่งปัญหาต่อเนืองที่เกิดแก่เด็กและเยาวชนที่ขาดความรัก ความเอาใจใส่จากผู้เป็นพ่อแม่ หรือร้ายกว่านั้นอาจจะไม่มีโอกาสที่จะมีชีวิตอยู่ในสังคม ดังข้อความที่ว่า “แม่จำมาสิแม่มาแลดู ก่อนหนตายอนาถเพราะขาดรัก”

6.2.2 ตัวละครสนทนาโต้ตอบกัน

การใช้บทสนทนาเป็นกลวิธีการนำเสนอโดยที่กวีสร้างตัวละครขึ้นมาโต้ตอบกันไปตามแผนการบรรยาย ทำให้เนื้อหามีความเสมือนจริง ในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏกลวิธีการนำเสนอด้วยการใช้บทสนทนาโต้ตอบ ดังนี้

แม่จำ

รู้ใหม่ว่าคิดถึงแม่สักแค่ไหน

ยามเหนื่อยยามร้อนยามอ่อนใจ

ไม่มีผู้ใดปลอบใจเลย

วันนั้น

ในครรภ์อุ่นอ่อนนอนขeny

เก้าเดือนเคลื่อนไหวอ่อนนั้กเอย

เกิดเกยตักนุ่มให้อุ้มชม

วันต่อมา

เต็บกล้าเข้มแข็งแรงสม

ยังจำทุกหยดรสน้ำนม

คือคมศาสตร์ป้องผองโรคา

วันทุกซ์

แม่ปลอบลูกขวัญวันผวา

อกแม่โอบรับซั้บน้ำตา

เจ็บกว่ายามเยาว์หลายเท่านี้

ลูกจำ

รู้ใหม่ว่าคิดถึงเจ้าสักเท่าไหน

ยามเหนื่อยยามร้อนลูกอ่อนใจ

อยากไ้ลูกเกล้าเฝ้าปลอบเปรย

วันนั้น

ในครรภ์เนื่ออ่อนนอนขeny

เก้าเดือนเคลื่อนไหวคล้อยคอยทรมขey

กอดเกยตักนุ่มอุ้มเจ้าชม

วันต่อมา

มองลูกเต็บกล้าแกร่งสม

อุทิศทุกหยดรสน้ำนม

สร้างคมศาสตร์ป้องผองโรคา

วันทุกซ์

แม่ปลุกปลอบขวัญคราวผวา

อกแม่ก็สะอื้นกลืนน้ำตา

เจ็บกว่าเจ็บเจ้าหลายเท่านี้

วันนี้

ไม่มีตักอุ้มให้หนูนุดัก

หัวใจแคว้งคว้างหาทางพัก

แต่นี้ลูกจักอยู่อย่างไร

แม่จ๋า

ชาติหน้าจะมีอยู่ที่ไหน

กราบแม่วันนี้ได้ทีใด

เปลวไฟมาพรากเราจากกัน

วันนี้

ไม่มีเนื้ออุ้มมาหนูนุดัก

วิญญาณแคว้งคว้างหาทางพัก

แต่นี้แม่จักเฝ้าห้วงเอย

ลูกจ๋า

ชาติหน้าไม่รู้ว่าจะอยู่ที่ไหน

กราบแม่วันนี้ได้ทีใด

เปลวไฟมาจพรากเราจากกัน

(เราเป็นหนึ่งในเดียวกัน, บทสนทนาหน้าไฟ: 80-81)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “บทสนทนาหน้าไฟ” นภลัย สุวรรณธาดา ใช้กลวิธีนำเสนอด้วยบทสนทนาโต้ตอบระหว่างแม่กับลูก ใช้คำขึ้นต้นบทในลักษณะเดียวกันคือใช้คำเรียกขานกับคู่สนทนาในบทแรกและบทสุดท้าย คือคำว่า “แม่จ๋า” และ “ลูกจ๋า” นอกจากนั้นใช้คำขึ้นต้นบทเหมือนกัน ได้แก่ วันนั้น วันต่อมา วันทุกซ์ และวันนี้ กวีลำดับเนื้อหาของบทสนทนาให้ขนานคู่กันไปอย่างมีสัมพันธ์ภาพ เพื่อบรรยายความรัก ความผูกพัน ความคิดถึง และกิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างแม่กับลูก เริ่มจากลูกอาศัยอยู่ในครรภ์ เรื่อยมาสู่วันที่ได้รับการเลี้ยงดูจากแม่และจนกระทั่งวันที่แม่เสียชีวิต การนำเสนอด้วยกลวิธีการใช้บทสนทนาโต้ตอบทำให้นิพนธ์มีความสมจริง ผู้อ่านสามารถเข้าใจและเข้าถึงใจความสำคัญเนื้อหาได้อย่างละเอียดอ่อนอารมณ์

6.3 การใช้สำนวน

การใช้สำนวน (Idiom) เป็นการใช้ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้วมีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1227) สำนวนยังครอบคลุมไปถึงคำพังเพย คำคม คำขวัญ โวหารและคำกล่าวต่าง ๆ ด้วย กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้สำนวน ดังนี้

เธอคือข้าราชการงานมีเกียรติ

ยอมเป็นคนเดินดินกินข้าวแกง

เห็นเพื่อนรวยก็อย่าอิจฉาเพื่อน

อย่ากินเหล้าเมายาจะพาจาน

อันคนซื้อกินเท่าใดก็ไม่หมด

ถึงใครเหยียดหยามสิ้นอย่ากินแหวง

อย่ากินแรง กินเปล่า เอาเปรียบคน

กินเงินเดือนหากประหยัดไม่ขัดสน

ครอบครัวทนกินน้ำตาให้อาตุร

แต่คนคดกินไม่นานก็พาลสูญ

กินสินบนคนจะหมิ่นเหมือนกินมูล

ตำแหน่งดีมีคุณกินบุญเก่า

กินเครื่องเซ่นเป็นประจำไม่ทำงาน

แม้ทำดีมีผลจนเกษียณ

ชีวิตงานดงามในความจำ

กินอิฐปูน กินป่า สุดสามัญ

อย่าถือเอาเป็นประโยชน์ให้โจชาน

ข้าราชการเช่นนี้บัญญัติดำ

คนจะเวียนกราบไหว้ใจอิมหนา

จะสุขล้ำหรือเคราะห์ก็เพราะกิน

(เราเป็นหนึ่งในเดียวกัน, กิน: 96-97)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “กิน” ข้างต้น มีการใช้กลวิธีการนำเสนอสำนวนที่เกี่ยวข้องกับ “กิน” ในความหมาย รับเอา มีทั้งแง่ลบและแง่บวก ดังสำนวนที่ว่า “กินแห่ง” หมายถึง สงสัย ระแวง ไม่แน่ใจ มักใช้คู่กับ แคลงใจ เป็น กินแห่งแคลงใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 130), “กินข้าวแกง” หมายถึง คนทั่วไป, “กินแรง” หมายถึง เอาเปรียบผู้อื่นในการทำงานหรือในการเลี้ยงชีพ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 130), “กินเปล่า” หมายถึง ได้ประโยชน์เปล่า ๆ ไม่ต้องตอบแทน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 129), “กินเงินเดือน” หมายถึง ได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือนจากการทำงาน, “กินเหล้าเมายา” หมายถึง เมาเมาในสิ่งเสพติด หรือพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นความลุ่มหลง ไร้ประโยชน์, “กินน้ำตา” หมายถึง ร้องไห้ โศกเศร้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 129), “ชื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน” หมายถึง คนที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต ซื่อตรง ย่อมสร้างความไว้วางใจให้แก่คนอื่นได้ และจะมีความมั่นคงในการใช้ชีวิตและการทำงาน ในทางกลับกัน คนที่คดโกง เมื่อถูกจับได้ก็ไม่มีใครอยากให้ความช่วยเหลือ, “กินสินบน” หมายถึง รับเงินหรือสิ่งของต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ทำประโยชน์แก่ผู้ให้ในทางมิชอบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 130), “กินอิฐปูน กินป่า” หมายถึง การทุจริตงบประมาณของแผ่นดินด้วยการจัดทำโครงการอันเป็นไปด้วยความไม่โปร่งใส, “กินบุญเก่า” หมายถึง ได้รับผลแห่งความดีที่ทำไว้แต่ปางก่อน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 130) และ “กินเครื่องเซ่น” หมายถึง รับเงินหรือสิ่งของต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ทำประโยชน์แก่ผู้ให้ในทางมิชอบ มีความหมายในทำนองเดียวกับ กินสินบน

บทกวีข้างต้น กวีเลือกใช้สำนวนที่ถูกต้องตามความหมายที่ต้องการสื่อสาร เพื่อจะสื่อให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของข้าราชการทั้งที่เป็นภาพลักษณ์อันพึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้ชีวิตของข้าราชการจะดีหรือไม่ จะมีเกียรติและได้รับการยกย่องหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับการกระทำของข้าราชการเอง

การที่กวีจงใจเลือกใช้สำนวนที่เกี่ยวข้องกับ “การกิน” ข้างต้น ทำให้เห็นลีลาการประพันธ์ที่โดดเด่นมากกว่าการอธิบายภาพลักษณ์ข้าราชการอย่างตรงไปตรงมา ไม่เพียงแต่กวีจะต้องเข้าใจความหมายของสำนวนแล้วยังต้องเลือกสรรสำนวนเพื่อจัดวางในตำแหน่งที่เหมาะสมและมีสัมพันธภาพทางด้านเนื้อหา

นอกจากนี้ นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์บ้านเมืองและ นำสำนวนมาเป็นส่วนประกอบสร้างบทกวีนิพนธ์ เพื่อสร้างความโดดเด่น อย่างบทกวีนิพนธ์เรื่อง ปิดทองหลังพระ ดังนี้

ในวันร้ายยังมีคนดีอยู่	มีนักสู้ผู้อุทิศชีวิตให้
ทั้งตำรวจทั้งทหารวายปราณไป	เกสรหญิงสิ้นใจในวันปืน
ทั้งหน้าที่และมีไซในหน้าที่	ล้วนเป็นวีรบุรุษสุดเต็มต้น
“ผู้ปิดทองหลังพระ” ปะทะยีน	กว่าวันคืนร้ายรานจะผ่านพ้น
คนที่อยู่หน้าจอก็ร้องไห้	ช่วยไม่ได้ก็เจ็บแทนแสนสับสน
หลังน้ำใจมาบรรเทาความทุกข์ทน	ไทยทุกคนช่วยโคราชปาดน้ำตา
“ผู้ปิดทองหลังพระ” ประเสริฐสม	ควรนิยมควรยกย่องควรมองหา
ลบความซังสร้างสังคมบ่มจรรยา	พระปฎิมาผู้ใด ใครปิดทอง

(ร่มฟ้า ร่ายฝัน, ปิดทองหลังพระ: 66)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ปิดทองหลังพระ” ข้างต้น มีการใช้กลวิธีการนำเสนอสำนวน ปิดทองหลังพระ หมายถึง ทำความดีแต่ไม่ได้รับการยกย่อง เพราะไม่มีใครเห็นคุณค่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 744) โดยกวีได้กล่าวยกย่องตำรวจ ทหาร เกสรหญิง ที่ปฏิบัติหน้าที่จนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตในเหตุการณ์กราดยิงกลางห้างสรรพสินค้าเทอร์มินอล 21 โคราช จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 จึงควรได้รับการยกย่องให้เป็นผู้ปิดทองหลังพระ การกราดยิงดังกล่าวส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต 31 คน และได้รับบาดเจ็บ 58 คน ขณะที่คนไทยที่ได้รับรู้ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ต่างก็รู้สึกปริวิตกต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

การใช้สำนวน “ปิดทองหลังพระ” มาเป็นส่วนประกอบสร้างบทกวีนิพนธ์ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะสำนวนดังกล่าวเป็นที่เข้าใจในมโนทัศน์ของคนไทยแต่เดิม ยิ่งนำมาใช้แทนพฤติกรรมของผู้เสียสละยิ่งส่งเสริมความเข้าใจในกวีนิพนธ์มากขึ้น

6.4 การตั้งคำถามและตอบคำถาม

การตั้งคำถามและตอบคำถามเป็นกลวิธีนำเสนอเพื่อปลุกเร้า กระตุ้นความสนใจผู้อ่านด้วยการตั้งคำถามเป็นปริศนา ผู้อ่านจะได้ขบคิดถึงคำตอบก่อนที่จะได้เฉลย อธิบายไปที่ละประเด็น หรืออาจจะไปคลายปมในตอนท้ายเรื่อง กวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏกลวิธีการนำเสนอด้วยการตั้งคำถามและตอบคำถาม ดังนี้

สัชฌิมพู่อยู่ที่ไหนใครรู้แน่
 อยู่ในความเมตตาและปราณี
 อยู่ในรอยยิ้มหวานปานจะหยด
 อยู่ในตาที่มองตามความหวังโย

อยู่ในรักบริสุทธิ์ผุดผ่องสี
 อยู่ในความภักดีที่จริงจัง
 อยู่ในถ้อยมธุรสอันสดใส
 และอยู่ในบทกวีที่ให้เธอ

(ร่ายฟ้าแรงแฝง, สัชฌิมพู่: 60)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “สัชฌิมพู่” ช่างต้น นภาลักษณ์ สุวรรณธาดา ใช้กลวิธีนำเสนอด้วยการตั้งคำถามในบทแรกวรรคแรกว่า “สัชฌิมพู่อยู่ที่ไหนใครรู้แน่ ?” สัชฌิมพู่ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเฉดของสีแต่อย่างใด แต่เป็นการใช้คำเชิงสัญลักษณ์ หมายถึงความรักที่สมหวัง จากนั้นก็ได้เริ่มต้นตอบคำถามในวรรคถัดไปอีก 7 วรรค จนกระทั่งจบเรื่อง โดยบอกว่า ความรักก็อยู่ในความรักที่บริสุทธิ์ อยู่ในความเมตตาและความปราณี อยู่ในความภักดี อยู่ในรอยยิ้ม อยู่ในถ้อยคำ อยู่ในสายตา และอยู่ในบทกวี คำตอบของกวีสะท้อนถึงแนวคิดความรักที่มีความปรารถนาดีต่อคนทั่วไป

หิมพานต์อยู่ไหนใครจะรู้
 อยู่เชิงเขาพระสุเมรุเห็นในกลอน
 กิ่งมณูษย์กิ่งเทพที่เสพสุข
 ทุกข์สุขมีที่ใดใช้ในรันดร

แต่เห็นอยู่ในนิทานแต่กาลก่อน
 มีกนิษฐ ครุฑ นาค ทั้งคนธรรพ์
 แต่อาจทุกข์เพราะชะแ่งแต่สวรรค์
 อรหันต์หยุดตัวตนจึงพ้นทุกข์

(ร่ายฟ้าแรงแฝง, ป่าหิมพานต์: 54)

จากบทกวีเรื่อง “ป่าหิมพานต์” กวีใช้กลวิธีนำเสนอด้วยการตั้งคำถามในบทแรกวรรคแรกว่า “หิมพานต์อยู่ไหน” จากนั้นก็ได้อธิบายความเป็นมา ที่ตั้ง และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ภายในป่า โดยบรรยายว่าป่าหิมพานต์เป็นป่าจินตนาการที่ปรากฏในนิทานโบราณ ตั้งอยู่เชิงเขาพระสุเมรุ มีสิ่งมีชีวิต เช่น กนิษฐ ครุฑ นาค คนธรรพ์ คำตอบของกวีเป็นการให้คำตอบเชิงข้อมูล องค์ความรู้เพื่อตอบคำถามที่ตั้งไว้ในตอนต้น

6.5 การใช้สัทพ

การใช้สัทพเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท หรือที่ว่างระหว่างตัวบทในกระบวนการสร้างความหมายของตัวบทหนึ่งที่เป็นตัวบทใหม่ โดยอาศัยการอ้างอิงหรือหยิบยืม “ความหมาย” จากตัวบทเดิมที่มีอยู่แล้วมาใช้เป็นวัตถุดิบร่วมในการสร้างตัวบทใหม่ด้วย (ลินิน แสงพัฒนา, 2557: 6) กวีนิพนธ์ของนภาลักษณ์ สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้สัทพใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การยกตัวบทดั้งเดิมการดัดแปลงตัวบทวรรณกรรมที่มีมาก่อน ดังอธิบายได้ดังนี้

6.5.1 การยกตัวบทดั้งเดิม

การยกตัวบทดั้งเดิมเป็นการนำตัวบทวรรณกรรมบางส่วนมาประกอบสร้างกวีนิพนธ์ที่มีเนื้อหาใหม่ โดยเนื้อหาของตัวบทดั้งเดิมและเนื้อหาใหม่จะต้องมีความสอดคล้องประสานเชื่อมโยงกันเป็นเนื้อหาเดียว ทำให้กวีนิพนธ์มีความโดดเด่น กวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา มีการใช้สหพทที่เป็นการยกตัวบทดั้งเดิม ดังนี้

“แม่ชื่อกุมารวันอาทิตย์	ชื่อวิจิตรनावัน
หนึ่งวันจันทร์แม่ชื่อ	ชื่อวันฉนวนคราญ
หนึ่งวันอังคารแม่ชื่อ	ชื่อนางยักษ์บริสุทธิ
หนึ่งวันพุธแม่ชื่อ	ชื่อนางสามลัทศ
หนึ่งวันพฤหัสบดีแม่ชื่อ	ชื่อนางกาโลทก
หนึ่งวันศุกร์แม่ชื่อ	ชื่อนางยักษ์นงเยาว์
หนึ่งวันเสาร์แม่ชื่อ	ชื่อนางเอกาไลย”

(จารีกวัดโพธิ์)

โอมโองการสารเดชวิเศษชื่อ	เชิญแม่ชื่อเจ็ดตนด้วยมนต์ไสย
ผู้รักษาทารกปกป้องไว้	สามวันได้นับแต่สู่อุติกาล
เชิญมาสู่พิธีอย่าหนีเร้น	กินเครื่องเช่นสุราแลอาหาร
เมื่ออิมแล้วเร่งไปไกลกุมาร	สู่สถานเถื่อนเจ้าที่เนาไพร
อนาถแม่ชื่อจะตั้งอยู่	เขาก็ขู่ล่าทับแล้วขับไส
เห็นแม่ชื่อสะท้อนอ่อนอกใจ	เขาก็ให้สินจ้างเป็นรางวัล
สามสิบสามเบี้ยค่าราคาถูก	เหมือนตุลุกแม่ชื่อน้อยหรือนั้น
แม่เด็กนี้มีไข่เลือดในครรภ์	ก็ผูกพันเหลือแล้วดั่งแก้วตา
หนูหัวเราะร้องไห้เหมือนใครหลอก	แม่ชื่อหยอกก็เพราะรักเป็นหนักหนา
สู่นอมกลม่อมเกลี้ยงเห่เลี้ยงมา	ไซ้ใจบาปหยาบข้าจะฆ่าตี
ได้สามวันจำใจต้องไกลห่าง	เพราะเราต่างเพศพันคนกับผี
เขาให้ชมลูกใหม่ในบัตรพลี	ไม่ยินดีตั้งตาแต่อาลัย
แม่ชื่อไม่ใช่แม่เป็นแต่ผี	ก็ยังมีเมตตาจะหาไหน
เธอเป็นคนเป็นแม่รู้แก้ไข	แล้วทำไมทรมายิ่ง...ทิ้งลูกลง

(ดอกไม้ใกล้หมอน, แม่ชื่อ: 74-76)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “แม่ซื้อ” ข้างต้น มีการใช้กลวิธีการนำเสนอการใช้สัมพันธพทโดยการยกตัวบทตั้งเดิมจากจารึกในศาลาแม่ซื้อ ภายในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชบัณฑิตยสถาน (2556: 922) ให้ความหมายของคำว่า แม่ซื้อ ว่าเป็นเทวดาหรือผีที่เชื่อกันว่าเป็นผู้ดูแลรักษาทารก, แม่วี ก็เรียก เรื่องของแม่ซื้อเป็นเรื่องของความเชื่อของคนสมัยโบราณ ทิพวรรณ บุญส่งเจริญ (2547: 80-81) และ ก่องแก้ว วีระประจักษ์ (2565) ได้อธิบายความเป็นมาของแม่ซื้อไปในทำนองเดียวกันสรุปได้ว่า สมัยที่การแพทย์ยังไม่เจริญก้าวหน้า เด็กทารกมักมีโรคภัยไข้เจ็บและเสียชีวิต เป็นผลให้เกิดความเชื่อว่า ผีป่นรูปมนุษย์ขึ้นมาก่อนที่จะหาวิญญูณมาใส่หุ้มเพื่อส่งสูครรภมารดา และเมื่อเด็กทารกเกิดแล้วตายก็เพราะว่า ผีผู้ป่นหุ้มเห็นว่าเด็กทารกนั้นงามชอบใจจึงอยากเอาไปเลี้ยง ทำให้เด็กตายในที่สุด ส่วนเด็กทารกที่ไม่งามชอบใจก็ปล่อยให้มนุษย์เลี้ยง เป็นผลให้เกิดพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น ลวงผีให้เข้าใจว่าเด็กทารกนั้นไม่น่ารัก โดยตีว่า น่าเกลียดน่าชัง และยังมีกรให้ผู้อื่นรับซื้อเด็กทารกไป เพื่อให้ผีเข้าใจว่า แม้แต่แม้อยังไม่รัก ไม่อยากได้ไว้ ผู้ที่ซื้อเด็กจึงมีชื่อเรียกว่า แม่ซื้อ นอกจากนี้การป้องกันไม่ให้แม่ซื้อมารบกวนทารกให้เกิดเจ็บป่วยคนสมัยก่อนจึงทำพิธี “พิธีบัตพิขแม่ซื้อ” โดยจะจัดทำบัตรขึ้นหนึ่งบัตร ในบัตรใส่ของกิน เช่น ข้าว น้ำ กุ้งปลา ปลาข่า และตุ๊กตารูปผู้หญิงนั่งพับเพียบและประคองเด็กอยู่ในตัก เมื่อผู้ทำพิธีกล่าวคำพิธีจบแล้ว ก็จะหักศีรษะตุ๊กตาดินให้หลุด เพื่อสมมุติว่าตุ๊กตาซึ่งเป็นรูปต่างมารดาและทารกได้ตายเป็นผี แล้วให้แม่ซื้อเอาไปเล่นแทนได้ ทารกก็จะไม่เกิดการเจ็บป่วยที่เชื่อว่าเกิดจากการรบกวนของแม่ซื้ออีก (ทิพวรรณ บุญส่งเจริญ, 2547: 81)

จารึกเรื่อง แม่ซื้อ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ให้รายละเอียดเกี่ยวกับนามของแม่ซื้อประจำแต่ละวัน เริ่มจากวันอาทิตย์ ชื่อวิจิตรนาวัน มีหน้าเป็นราชสีห์ ผิวกายสีแดง วันจันทร์ ชื่อวันฉนวนงคราญ มีหน้าเป็นม้า ผิวกายสีขาวนวล วันอังคาร ชื่อนางยักษ์บริสุทธิ์ มีหน้าเป็นควาย ผิวกายสีชมพู วันพุธ ชื่อนางสามลทัศ มีหน้าเป็นช้าง ผิวกายสีเขียว วันพฤหัสบดี ชื่อนางกาโลทุก มีหน้าเป็นกวาง ผิวกายสีเหลือง วันศุกร์ ชื่อนางยักษ์นงเยาว์ มีหน้าเป็นวัว ผิวกายสีฟ้าอ่อน และวันเสาร์ ชื่อนางเอกาไลย มีหน้าเป็นเสือ ผิวกายสีดำ แม่ซื้อทุกตนทรงอาวุธนี้ทอง บุญเดือน ศรีวรพจน์ (อ้างถึงในทิพวรรณ บุญส่งเจริญ, 2547: 81) ตั้งข้อสังเกตอีกว่า หน้าตาของแม่ซื้อจะเป็นสัตว์ต่างตระกูลกัน น่าจะมีที่มาจากสัตว์พาหนะของเทวดาประจำวันทั้ง 7 เช่น พระอาทิตย์ทรงราชสีห์เป็นพาหนะ แม่ซื้อประจำตัวเด็กที่เกิดวันอาทิตย์ก็จะมีหน้าตาเป็นราชสีห์ พระจันทร์ทรงม้าเป็นพาหนะ แม่ซื้อประจำตัวเด็กที่เกิดวันจันทร์ก็จะมีหน้าตาเป็นม้า ดังนี้ เป็นต้น

กวีนำเสนอเนื้อหาในจารึกเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของความเชื่อเรื่องแม่ซื้อ จากนั้นได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมา ว่าแม่ซื้อใช้เวลาไม่มากนักที่จะปกป้องดูแลเด็กทารกแต่ก็ให้ความรักความเอาใจใส่ จากนั้นก็ได้จบเรื่องแบบหักมุมด้วยคำถามเชิงวาทศิลป์ ย้อนถามแม่ที่เป็นมนุษย์ว่ามีความเป็นแม่อย่างน้อยเพียงใด และเหตุใดถึงทิ้งลูกของตนเอง ตั้งข้อความ “เธอเป็นคนเป็นแม่รู้แก่ใจแล้วทำไมทรามยิ่ง...ทิ้งลูกลง”

การนำเสนอด้วยกลวิธีการยกตัวบทดั้งเดิมในกวีนิพนธ์เรื่อง แม่ซื่อ กวีได้นำข้อความในจารึกเรื่องแม่ซื่อ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามมาเชื่อมโยงกับเนื้อหาร่วมสมัยได้อย่างกลมกลืน ทั้งยังสามารถเสียดสีสะท้อนปัญหาการขาดความรักของแม่ที่เป็นมนุษย์ต่อลูกของตนเอง ยังกระตุ้นเตือนให้ผู้ที่ เป็นแม่ได้หันมาดูแลเอาใจใส่ลูกด้วยความรักอีกด้วย

เสียงน่องร้องไห้ใจจะขาด	พีปาดน้ำตาตัวกลัวน่องเห็น
น่องเอ่ยล่ำปากยากเย็น	ของเล่นที่จะให้ก็ไม่มี
กินแต่น้ำตาต่างข้าว	ดูดาวดูเดือนเพื่อนน่องพี่
วันนี้วันเพ็ญเดือนเด่นดี	เดี๋ยวพี่จะขอต่อจันทรา
“...จันทร์เจ้า ขอข้าวขอแกง	ขอแหวนทองแดงผูกมือน้องข้า
ขอช่างขอมาให้ให้น้องข้าขี่	ขอเก้าอี้ให้น้องข้านั่ง
ขอเตียงตั้งให้น้องข้านอน	ขอละครให้น้องข้าดู
ขอยายขุเลียงน้องข้าเถิด	ขอยายเกิดเลียงตัวข้าเอง”
พี่ร้องแล้วเป็นสะเทือนขวัญ	พระจันทร์เจ้าขाय่าข่มเหง
ให้ยายมาเลียงในเสียงเพลง	วังเวงแท้แท้...แม่ไม่มา

(สร้อยเม็ดทราย, จันทร์เจ้าขา: 32-33)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “จันทร์เจ้าขา” ข้างต้น มีการใช้กลวิธีการนำเสนอการใช้สหบทยกตัวบทดั้งเดิมจากเพลงกล่อมเด็กเรื่อง จันทร์เจ้า ซึ่งเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมทางด้านสังคม แสดงให้เห็นเอกลักษณ์ วิถีชีวิต ความเชื่อผ่านบทเพลง ทั้งยังใช้เป็นสื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก หรือคนที่เลี้ยงดูเด็กกับเด็ก การที่กวีเลือกเพลงกล่อมเด็กมาเป็นส่วนหนึ่งของบทกวีเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของเด็ก 2 คนที่ขาดคนดูแล และมีชีวิตเป็นไปตามยถากรรม จึงได้ขอพร ใหว้อนจากพระจันทร์ แม้จะไม่บังเกิดผลในความเป็นจริงแต่ก็ทำให้เกิดความเพลิดเพลินในท่วงทำนองของบทเพลง กวีสามารถนำตัวบทในเพลงกล่อมเด็กมาผสมผสานเข้ากับเนื้อหาที่แต่งขึ้นใหม่ได้อย่างมีสัมพันธ์ภาพ เอกภาพ และกระทบอารมณ์ผู้อ่านได้อย่างกลมกลืน

การใช้สหบทอีกรูปแบบหนึ่ง คือการอ้างอิงวรรคทอง สุภาณี พัดทอง (2561: 54) ได้อธิบายความหมายว่า เป็นการนำกวีนิพนธ์ของกวีที่มีชื่อเสียง หรือจากวรรณคดีที่ได้รับยกย่องมาเรียงร้อยแต่งให้สอดคล้องสอดรับกันเป็นเรื่องเดียวที่ไพเราะ งดงามยิ่ง การอ้างอิงวรรคทองเป็นที่นิยมมาตั้งแต่อดีต นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอโดยนำกวีนิพนธ์แม่แบบมาดัดแปลง ในกวีนิพนธ์ของ นภาลักษณ์ สุวรรณธาดา ปราบกฏกลวิธีการนำเสนอด้วยการอ้างอิงวรรคทอง ดังนี้

“เมื่อยามรักน้ำต็มฝักก็ว่าหวาน	ครั้นเนิ่นนานน้ำอ้อยก็กร่อยขม”
คำเล่าขานนานมาค่านิยม	ประเดี๋ยวขมประเดี๋ยวขังไม่ยังยิ้น
แม้ยามรักน้ำต็มฝักต้องว่าขม	ทุกคารมจริงใจมิใช่ฝัน
ดีหรือชั่วไม่ต้องทำเป็นกล้ำกลืน	ไม่น่าขึ้นอกตรมให้ขมใจ...

(เราเป็นหนึ่งในเดียวกัน, ความรักกับความจริง: 114)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ความรักกับความจริง” ข้างต้น นภลัย สุวรรณธาดา ยกตัวบทดั้งเดิมจากวรรณคดี 2 วรรค “เมื่อยามรักน้ำต็มฝักก็ว่าหวาน ครั้นเนิ่นนานน้ำอ้อยก็กร่อยขม” ซึ่งเป็นวรรคทองในวรรณคดีเรื่องนิราศทวารวดี ผลงานการแต่งโดยหลวงจักรปาณี (ฤกษ์) ความหมายในวรรคทองได้กล่าวถึงคู่รักเมื่อมีความรักต่อกัน ทุกสิ่งทุกอย่างที่มอบให้กันก็ถือว่าดี แต่เมื่อเวลาผ่านไปบางสิ่งบางอย่างก็ไม่อาจจะดีเหมือนเดิมเสมอไป นภลัย สุวรรณธาดา ได้ขยายความต่อจากวรรคทองว่า อารมณ์รักของคนไม่มีความเที่ยงตรง ดังข้อความว่า “ประเดี๋ยวขมประเดี๋ยวขังไม่ยังยิ้น” การดำเนินเรื่องต่อจากวรรคทองของกวีร้อยเรียงอย่างมีสัมพันธ์ภาพและกลมกลืนเป็นเนื้อความเดียวกัน บทกวีนิพนธ์ดังกล่าวจึงเป็นการนำตัวบทเดิมมาสร้างเป็นตัวบทใหม่

6.5.2 การดัดแปลงตัวบทวรรณกรรมที่มีมาก่อน

วรรณกรรมที่มีมาก่อนส่วนมากจะแต่งเป็นเนื้อเรื่องนิทานปรัมปรา มีขนาดยาว และอาจมีความซับซ้อน การนำมาดัดแปลงใหม่ให้มีความเป็นกวีร่วมสมัยโดยการแต่งให้มีความกระชับ เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย แต่ยังคงแก่นเรื่องเดิมไว้ มุ่งให้ได้รับข้อคิด ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตน สร้างความบันเทิงเริงรมย์ สนุกสนาน ขบขัน กวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้สหพทที่เป็นการดัดแปลงตัวบทวรรณกรรมที่มีมาก่อน ดังนี้

จะจับความตามนิทานโบราณไซ	มิเมืองใหญ่ปาฎิบัติอรุณสุรณ
สุทรศนะคือท้าวเจ้านคร	ทรงทุกข์ร้อนไร้สุขทุกเวลา
ด้วยโอรสสี่องค์ที่ทรงรัก	เหลวไหลหนักไม่มีใครใฝ่ศึกษา
มีลูกเหมือนมีหทัยนัยนา	แต่ดวงตานี้เหมือนบอดยอตระทม
ไม่มีบุตรหรือบุตรตายเสียดายแท้	ก็เพียงแต่ครั้งหนึ่งซึ่งชื่นชม
แต่มีบุตรสุดเขลาโง่เง่าม	พ่อแม่ตรมใจตนไปจนตาย
อันบุตรดีมีเลี้ยงเพียงหนึ่งน้อย	ดีกว่าร้อยบุตรเขลาเศร้าใจหาย
เดือนดวงเดียวแจ่มฟ้านภาพราย	แต่ดาวรายร้อยแสงไม่แรงพราย
แม้อยู่ในวัยรุ่นตรุณรัก	ทั้งสูงศักดิ์สวดยเกินดังเห็นหา

ไร่ปัญญาพาให้มีราศีคา

ดั่งทองกวาวไร่กลิ่นสิ้นราคา [...]

(จะร้องเพลงชาติไทย, หิโตปเทศคำกลอน: 110)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “หิโตปเทศคำกลอน” ข้างต้น นภลัย สุวรรณธาดา นำหิโตปเทศ ซึ่งเป็นการเล่านิทานในลักษณะนิทานซ้อนนิทานมาดัดแปลงขึ้นใหม่ เดิมทีหิโตปเทศเป็นนิทานอินเดีย ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง ต่อมาเมื่อพุทธศักราช 2459 พระยาอนุমানราชชน (เสฐียรโกเศศ) นำมาแปลเป็น ภาษาไทยต่อจากฉบับภาษาอินเดีย มีทั้งหมด 5 ตอน แต่ นภลัย สุวรรณธาดา นำมาแต่งเป็น กลอนสุภาพเพียง 2 ตอน คือ การผูกมิตรและการแตกมิตร ดังที่กล่าวว่าหิโตปเทศเป็นนิทานซ้อน นิทาน ในแต่ละตอนจะมีนิทานซ้อนอยู่ 8-9 เรื่อง แต่กวีเลือกที่จะซ้อนเพียง 2-3 เรื่อง เพื่อการจดจำที่ ง่ายและไม่สับสน ทำให้หิโตปเทศคำกลอนของนภลัย สุวรรณธาดา ไม่ซับซ้อนจนเกินไป ผู้อ่าน ยังคงไว้ซึ่งแนวคิดสำคัญและแก่นเรื่องของหิโตปเทศฉบับอินเดีย

“ลีลาการประพันธ์” เป็นกลวิธีที่กวีใช้ในการนำเสนอคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ สนับสนุนให้ เนื้อหาในกวีนิพนธ์มีชั้นเชิงในการสื่อสารมากขึ้น ในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏลีลา การประพันธ์ที่หลากหลาย สามารถสร้างตัวตนกวีให้ดำรงอยู่ในสายธารวรรณกรรมกว่ากึ่งศตวรรษ

การเลือกใช้ฉันทลักษณ์ กวีเลือกใช้ฉันทลักษณ์ที่เป็นไปตามขนบโบราณอย่างเคร่งครัด คำประพันธ์ประเภทกลอนเป็นฉันทลักษณ์ที่กวีเลือกใช้มากที่สุด รองลงมาคือ คำประพันธ์ประเภท กาพย์ โคลง และร่าย ตามลำดับ รวมถึงเพลงพื้นบ้าน โดยฉันทลักษณ์ประเภทกลอน กวีได้รับอิทธิพล กลอนแบบสุนทรภู่ คือมีลักษณะกลบทมธุรสวาทีเพื่อสร้างความไพเราะของเสียงสัมผัส นอกจากนี้ ฉันทลักษณ์ประเภทกลอนยังเป็นฉันทลักษณ์นิยมที่กวีร่วมสมัยมักเลือกใช้เพื่อนำเสนอเนื้อหา อีกทั้ง ผู้อ่านก็มีความคุ้นชินกับฉันทลักษณ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตาม กวียังพิจารณาเลือกใช้ฉันทลักษณ์ให้ เหมาะสมกับเนื้อหา และผู้รับสารเป็นสำคัญ อาทิ ใช้เพลงเรือเพื่อนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับน้ำท่วม ใช้ฉันทลักษณ์กาพย์ยานีเพื่อเป็นแบบฝึกอ่านสำหรับเด็กในช่วงวัยประถมศึกษาตอนต้น เพราะ เด็กในช่วงวัยดังกล่าวยังมีจังหวะการแบ่งลมหายใจการอ่านไม่ยาว ฉันทลักษณ์กาพย์ยานีที่มีจำนวน คำวรรคหน้า 5 คำ และวรรคหลัง 6 คำ จึงมีความเหมาะสมกับเด็กในช่วงวัยประถมศึกษาตอนต้น

การเล่นเสียงสัมผัส จะพิจารณาจากสัมผัสในที่มิใช่สัมผัสบังคับ แต่กวีพยายามเพิ่มเติมสัมผัส ให้มีความไพเราะ รื่นหู โดยรักษาเนื้อความให้สมบูรณ์ที่สุด โดยมีการเล่นเสียงสัมผัสสระ กวีนิยมสัมผัสในฉันทลักษณ์ประเภทกลอน สัมผัสอักษร กวีนิยมสัมผัสในฉันทลักษณ์ประเภทโคลง ส่วนการเล่นเสียงวรรณยุกต์ปรากฏอยู่ทั่วไป

การใช้คำ กวีเลือกที่จะเล่นคำในลักษณะคำพ้องโดยจัดวางอยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ ของบทกวีนิพนธ์เพื่อเน้นย้ำความหมาย และมีการเล่นคำในความหมายเชิงเปรียบเทียบโดยสร้างคำขึ้นมาใหม่ โดยการประสมคำหรือวลีเพื่อให้เกิดจินตภาพที่เด่นชัด มีการซ้ำคำในตำแหน่งต่าง ๆ ของบทกวีนิพนธ์ และตำแหน่งหน้าวรรคของบทกวีนิพนธ์ซึ่งเป็นกลบทบุขบงแยมผกอันเป็นกลวิธีสร้างความงดงามของกวีนิพนธ์ประเภทหนึ่ง ขณะเดียวกันก็มีการซ้ำวลีในฉันทลักษณ์กลอนสุภาพ มีการจัดวางตำแหน่งการซ้ำในช่วงจังหวะเดียวกัน มีการซ้ำคำ คือนำคำที่มีความหมายไปในทำนองเดียวกันมาจัดเรียงในตำแหน่งชิดกันหรือไกลเคียงกัน นอกจากนี้ กวียังเลือกใช้คำเลียนเสียง ทั้งเป็นเสียงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น มีคำบ่งชี้บอกถึงการเลียนเสียง และอาจจะไม่มีคำบ่งชี้แต่ก็มีบริบทคำอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดจินตภาพด้านเสียง

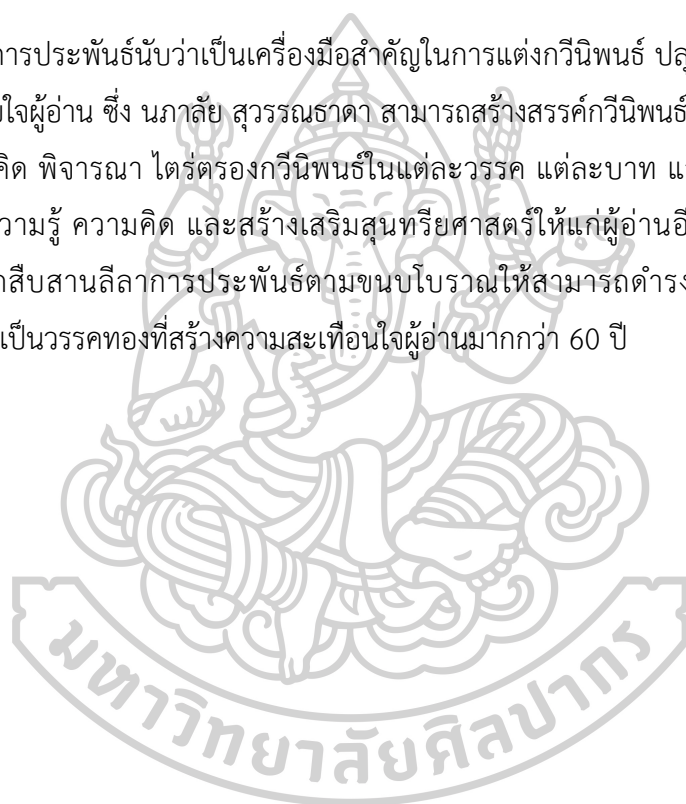
การใช้ภาพพจน์ กวีนิยมเลือกใช้ภาพพจน์ความเปรียบอย่างอุปมาและอุปลักษณ์มากที่สุด เพื่อสร้างความเข้าใจและให้เกิดภาพที่ชัดเจน นอกเหนือจากนี้ยังมีการใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐาน อดิพจน์ สัญลักษณ์ และคำถามเชิงวาทศิลป์

การใช้โวหาร กวีเลือกใช้โวหารให้สัมพันธ์กับเนื้อหา ขณะเดียวกันก็สัมพันธ์กับช่วงวัยของกวีด้วย ในขณะที่นภลัย สุวรรณธาดา ได้เริ่มแต่งกวีนิพนธ์ซึ่งอยู่ในช่วงวัยหนุ่มสาวมักจะแต่งกวีนิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักความเพ้อฝัน โดยเริ่มให้รายละเอียดอารมณ์ ความรู้สึก ผ่านการพรรณนาภาพธรรมชาติ เมื่อเริ่มเข้าสู่วัยทำงาน กวีประกอบอาชีพเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นนักวิชาการ ทำให้ลักษณะการเขียนเป็นการอธิบาย บรรยายภาพ นำเสนอข้อเท็จจริงของข้อมูลซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการดำเนินชีวิต และเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ กวีมีประสบการณ์การดำเนินชีวิต เข้าถึงสัจธรรมของโลกและแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา จึงมีความปรารถนาให้ผู้อ่านซึ่งส่วนมากเป็นผู้อยู่ในช่วงวัยเดียวกันหรืออาวุโสน้อยกว่าเข้าใจความจริงของชีวิต กวีจึงเลือกใช้เทศนาโวหารเพื่อนำเสนอเนื้อหาเชิงคำสอนทางพระพุทธศาสนา และแนวทางการดำเนินชีวิต

กลวิธีการนำเสนอเนื้อหา กวีเลือกใช้กลวิธีที่หลากหลายเพื่อสร้างความโดดเด่นให้บทกวีนิพนธ์ และเป็นลักษณะพิเศษมากกว่าการนำเสนอแบบธรรมดา โดยกวีเลือกที่จะใช้การอ้างอิงมากที่สุด เนื่องด้วยกวีเป็นส่วนหนึ่งในสังคม จึงนิยมนำเหตุการณ์บ้านเมืองและบุคคลจริงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมาอ้างอิง รองลงมาคือการสร้างตัวละคร โดยสมมติตัวละครขึ้น ให้ตัวละครพูดข้างเดียว รำพึงรำพันความรู้สึก นึก คิด เพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ และให้ตัวละครพูดสนทนาโต้ตอบกัน นำเสนอทัศนคติ อารมณ์ของตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงความคิดของตัวละครทั้งสองฝ่าย มีการใช้สำนวนที่เป็นความหมายเชิงเปรียบเทียบมาแทนการนำเสนอแบบการกล่าวอย่างตรงไปตรงมา และ

แทนการบรรยายเหตุการณ์ พุทธกรรม และบุคคล จัดวางตำแหน่งสำนวนได้เหมาะสมและเลือกใช้สำนวนได้ตรงกับความหมายที่ต้องการจะสื่อสาร มีการตั้งคำถามและตอบคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดกระบวนการคิดหาคำตอบ ขณะเดียวกัน กวีก็จะเป็นผู้ให้คำตอบด้วย และการใช้สัทพ โดยการกล่าวถึงตัวบทเดิมที่มีการสร้างสรรค์มาก่อนแล้วมาประกอบสร้างเป็นตัวบทใหม่ และโดยการยกตัวบทดั้งเดิมหรืออ้างอิงวรรคทองเดิมมาเป็นส่วนประกอบสร้าง เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของเนื้อหา และดัดแปลงตัวบทวรรณกรรมที่มีมาก่อนให้มีความร่วมสมัยมากขึ้น ยึดแก่นเรื่อง ใจความสำคัญให้เหมือนเดิม

ลีลาการประพันธ์นับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการแต่งกวีนิพนธ์ ปลุกเร้าอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด กระตุ้นใจผู้อ่าน ซึ่ง นภลัย สุวรรณธาดา สามารถสร้างสรรค์กวีนิพนธ์เพื่อปลุกเร้าให้ผู้อ่านเกิดกระบวนการคิด พิจารณา ไตร่ตรองกวีนิพนธ์ในแต่ละวรรค แต่ละบาท และแต่ละบท นับว่าเป็นการปลุกฝังความรู้ ความคิด และสร้างเสริมสุนทรียศาสตร์ให้แก่ผู้อ่านอีกด้านหนึ่ง นอกจากนี้ กวียังสามารถสืบสานลีลาการประพันธ์ตามขนบโบราณให้สามารถดำรงอยู่ร่วมสมัย ตลอดจนประกอบสร้างเป็นวรรคทองที่สร้างความสะเทือนใจผู้อ่านมากกว่า 60 ปี

บทที่ 4

แนวคิดในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา

กวีนิพนธ์จะมีความงามได้ไม่เพียงเกิดแต่ “รสคำ” อันหมายถึงลีลาการประพันธ์ หากต้องมี “รสความ” เพื่อสื่อสารสำคัญจากผู้เขียนไปสู่ผู้อ่าน กวีนิพนธ์ปัจจุบันให้ความสำคัญกับแนวคิดหรือเนื้อหาสาระที่กวีจะสะท้อนทัศนคติออกมาไม่น้อยไปกว่าการให้ความสำคัญในเรื่องของลีลาการประพันธ์ หากกวีนิพนธ์ใดที่มีความโดดเด่นในด้านแนวคิดจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะสะท้อนอารมณ์ กระทบความรู้สึกภายในใจผู้อ่านให้ซาบซึ้ง รู้สึกนึกคิด เห็นความเป็นจริงในกวีนิพนธ์ ในทางกลับกัน กวีนิพนธ์ใดที่ไร้ซึ่งความโดดเด่นในสาระสำคัญย่อมจะไม่เป็นที่ปรารถนาของผู้อ่าน อีกนัยหนึ่ง ปัจจุบันกวีมักจะแต่งกวีนิพนธ์ให้มีขนาดสั้น ทำให้สามารถแสดงแนวคิดได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งยังสะท้อนตัวตนของกวีให้โดดเด่นด้วยเช่นกัน

ธัญญา สังขพันธานนท์ (2539: 182) ได้ให้ความหมายของแนวคิดว่า สาระสำคัญที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสารไปยังผู้อ่าน ซึ่งสาระสำคัญของงานเขียนนั้นจะเป็นข้อเท็จจริงของชีวิตเพื่อให้ผู้อ่านได้เกิดการหยั่งรู้ เข้าใจความเป็นจริง ตลอดจนได้ข้อขบคิดเพื่อเตือนใจ ขณะที่ราชบัณฑิตยสถาน (2556: 645) ได้บัญญัติความหมายของแนวคิดไว้ว่า ความคิดที่จะเป็นแนวที่จะดำเนินต่อไป เช่น แนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา และ รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล (2562: 35) ได้อธิบายแนวคิดในงานวรรณกรรมไว้ว่า ข้อคิดสำคัญของเรื่องที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอต่อผู้อ่าน มักเกี่ยวข้องกับสภาพวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม ผู้เขียนแสดงทัศนคติไปตามมุมมองและประสบการณ์ โดยอาจแสดงไว้โดยตรงและโดยอ้อม การสร้างสรรค์งานประพันธ์นั้น ผู้เขียนย่อมมีความตั้งใจที่จะถ่ายทอดความคิดหรือทัศนคติของตนผ่านเรื่องที่เขียนไปสู่ผู้อ่าน ความตั้งใจหรือทัศนคติเช่นนี้เรียกว่า “แก่นของเรื่อง” หรือ “แนวคิด” อันเป็นความคิดหลักของเรื่องที่ต้องการจะสื่อ

จากความหมายของคำว่า “แนวคิด” ของนักวิชาการด้านภาษาและวรรณกรรมข้างต้นสรุปได้ว่า แนวคิดคือสาระสำคัญที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อสารไปยังผู้อ่าน เพื่อให้เกิดความซาบซึ้ง ความเป็นจริงของชีวิตและสังคม

ดังนั้น การศึกษาแนวคิดในงานวรรณกรรมเป็นเรื่องที่จะพิจารณาที่หลังสุด ผู้ที่จะพิจารณาแนวคิดจะต้องมีประสบการณ์พอสมควร นอกจากนั้น จะพิจารณาแนวคิดหรือแนวเรื่องได้ ก็ต่อเมื่อได้อ่านหนังสือเล่มหนึ่ง ๆ จบแล้ว และนักวิจารณ์หรือนักวรรณคดีคนหนึ่งอาจวินิจฉัยว่าแนวคิดของเรื่องหนึ่งคืออย่างหนึ่ง และนักวิจารณ์อีกคนหนึ่งก็วินิจฉัยว่าแนวคิดของเรื่องนี้ คืออย่างนั้นอย่างนั้นไปอีกอย่างหนึ่ง (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2539: 70) อิงอร สุพันธุ์วณิช (2554: 133) ได้อธิบายการศึกษาแนวคิดสำคัญในกวีนิพนธ์ไว้ว่า ผู้อ่านจะต้องประมวลสิ่งที่ได้อ่านอย่างละเอียด ไม่ว่าจะในรูปแบบ

ของการนำเสนอเรื่องราว การใช้คำ เสียง ภาพ ฯลฯ ต้องพิจารณาให้ตีว่า ทั้งหมดที่กวีต้องการจะบอก แก่ผู้อ่านนั้นคืออะไร ต้องการสื่อสารอะไรแก่ผู้อ่าน กวีสื่อตรง ๆ หรือใช้การเสียดสี หรือมีน้ำเสียงที่ เล่นที่จริง หรือบอกอย่างหนักแน่น หรือใช้อารมณ์ขัน ขณะที่ สุภาณี พัดทอง (2561: 27) เสนอทัศนะ เกี่ยวกับปัจจัยการสร้างสรรคแนวคิดสรุปได้ว่า แนวคิดที่กวีสื่อสารผ่านกวีนิพนธ์ย่อมเป็นผลมาจากการแสวงหาและสั่งสมประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม การบ่มเพาะความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ สะเทือนใจ ตลอดจนจินตนาการความฝันใฝ่ที่ตนได้ทรงกลั่นผสมผสานขึ้น โดยมุ่งหมายถ่ายทอด ให้ผู้อื่นได้รับทราบ

นภลัย สุวรรณธาดา เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ การทำงานที่หลากหลาย โดยเฉพาะงานด้านการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานถึงระดับบัณฑิตศึกษา รวมทั้งเป็นกรรมการกำกับมาตรฐาน ให้แก่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ตลอดจนเป็นผู้เขียนคำประพันธ์ทำบทเรียนในหนังสือเรียนภาษาไทย “ชุดพื้นฐานภาษา” ของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ ยังเป็นวิทยากรให้แก่หน่วยงานและองค์กร ต่าง ๆ ทำให้ชีวิตของนภลัย สุวรรณธาดา เป็นชีวิตที่มีประสบการณ์ มีมุมมองที่กว้างไกล และมี แนวคิดลุ่มลึก อันส่งผ่านมาทางด้านการแต่งกวีนิพนธ์ ผลงานกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา จึงมีความหลากหลายทางแนวคิด และพัฒนาต่อเนื่องตามยุคสมัยมาตลอด 60 ปี

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม (2564: 3) ได้กล่าวถึงลักษณะงานกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ว่า ได้สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ ทั้งด้านความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สังคม การเมือง การศึกษา ธรรมชาติ คติธรรม ชีวิต และความรักอย่างครบถ้วน เช่นเดียวกับ กวินสรุ สดใจ (2564: 27) ได้กล่าวถึงในทำนองเดียวกันว่า กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา มีความโดดเด่นในการ นำเสนอแนวคิดอนุรักษนิยม มีเนื้อหาปลูกสำนึกชาตินิยม และแสดงคุณค่าของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ นำเสนอแนวคิดด้านการอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมไทย โดยมุ่งสร้างความตระหนัก ถึงการปกป้อง รักษาและการสืบวัฒนธรรมไทย แนวคิดที่โดดเด่นอีกประการคือ การกล่าวถึงปัญหา การศึกษา จิตวิญญาณความเป็นครู คำสอนสำหรับเด็กและเยาวชน หน้าที่พลเมือง อันสามารถ สะท้อนถึงตัวตนของนภลัย สุวรรณธาดา ที่มีภูมิหลังเป็นบุคคลกรทางการศึกษาและใช้ชีวิตผูกพันกับ เด็กและเยาวชน ซึ่งผู้วิจัยจะได้ศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา จากหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ทั้ง 8 เล่ม ได้วิเคราะห์แนวคิดจำแนกเป็น 7 ประเด็น ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรัก
2. แนวคิดด้านสังคม
3. แนวคิดด้านพระพุทธศาสนา
4. แนวคิดด้านนิเวศสำนึก
5. แนวคิดด้านปรัชญาการดำเนินชีวิต

6. แนวคิดด้านการศึกษา

7. แนวคิดด้านศิลปะและวัฒนธรรม

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับความรัก

อิงอร สุพันธ์ุณีช (2554: 16) กล่าวถึงกวีนิพนธ์แนวความรักหรือแนวพาฝันหวาน ๆ ได้รับความนิยมน้อยกว่าแพร่หลายในช่วงปี 2500 โดยเริ่มจากนักศึกษาในรั้วมหาวิทยาลัยเป็นส่วนใหญ่ที่ส่งผลงานตีพิมพ์ในหนังสือปาริชาติ สยามสมัย และอักษรสาส์น งานของกวีส่วนใหญ่จะมีท่วงทำนองเพื่อฝันก่อนที่จะเป็นงานเชิงต่อสู้ ส่วน รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล (2562: 33) กล่าวถึงแนวคิดความรักว่าเป็นแนวคิดที่กวีนิยมแต่งกันมาก โดยเฉพาะความรักระหว่างหนุ่มสาว และถือเป็นเครื่องชูรสของวรรณคดีทั่วโลก มัยลา ศรีโมรา (อ้างถึงใน รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล, 2562: 33) ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับความรักไว้อีกว่า เป็นความจริงของมนุษย์ ชีวิตที่มีทั้งความสุขและความทุกข์ มีหัวเราะ มีร้องไห้ มีการขัดแย้ง มีการปรองดอง มีความสมหวัง มีความผิดหวัง มีรอยมีจัน ความจริงเหล่านี้เป็นสิ่งที่เราไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้พ้น การเรียนรู้ชีวิตดังกล่าวจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญของความรัก

สำหรับกวีนิพนธ์ที่นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความรักในที่นี้ จะไม่จำกัดมุมมองการนำเสนอความรักอยู่ในขอบเขตความรักของหนุ่มสาวเท่านั้น หากแต่ขยายขอบเขตความรักในเรื่องของวัย เพศ สถานะ และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความรัก ซึ่ง นภาลักษณ์ สุวรรณธาดา ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความรักไว้หลายมุมมอง ดังนี้

1.1 ความรักความผูกพันของคนในครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่ประกอบด้วยสามี ภรรยา และหมายรวมถึงบุตรธิดา มีความสัมพันธ์ทางกฎหมายหรือสายโลหิต มีการดำเนินวิถีชีวิตร่วมกัน มีพันธะผูกพันระหว่างอารมณ์และจิตใจ บางครอบครัวอาจมีลักษณะข้อยกเว้นบางประการ (ศิริกุล อิศรานุรักษ์, 2542) ครอบครัวที่สมาชิกมีความรักความผูกพัน ความเข้าใจกันดี ย่อมสร้างสมาชิกที่มีคุณภาพไปพัฒนาสังคม กวีนิพนธ์ของนภาลักษณ์ สุวรรณธาดา นำเสนอความรักความผูกพันของคนในสังคมนั้นที่ตนเองเป็นหน่วยหนึ่งในครอบครัว ทั้งบทบาทของผู้เป็นลูกและแม่ ดังบทกวีเรื่อง “พิมพ์พ่อ” ที่ว่า

เพราะเทิดองค์เอกกวีศรีสยาม

พ่อจึงให้ชื่อว่า “นภาลักษณ์”

อารมณ์อันหวานไหวในใจพ่อ

เพียงอ่านกลอนอ่อนไหวแทบตายตาม

และรักความสูงส่งของฟ้าใส

หวังจะให้ลูกเด่นเหมือนเช่นนาม

เป็นพิมพ์หล่อลูกให้ใจวันหวน

ไม่มีความแกร่งกล้าในอารมณ์

จึงเมื่อสุขสุขใจกว่าใครสุข	และยามทุกข์ทุกข์ทนเสียจนสม
อยากจะมีเข็มขัดหน้าทำความตรม	แต่กลับชมชอบหน้าน้ำตาริน
พ่อขาพ่อ...สอนทำไมให้ใจอ่อน	ไยไม่สอนลูกให้หัวใจหิน
ในเมื่อชื่ออยู่ฟ้าซาเหียบดิน	คนจึงหมิ่นให้ช้ำอยู่รำไป
ถ้ามีลูกลูกจะให้ลูกใจร้าน	รู้จักด้านต่อชะตาอย่าอ่อนไหว
แต่พ่อขาลูกยากลำบากใจ	ถ้า “เขา” ไม่เหมือนพ่อก็ไม่รัก

(ดอกไม้ใกล้หมอน, พิมพ์พ่อ: 66-67)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “พิมพ์พ่อ” เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวของตัวเอง ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดถึงพ่อ แสดงให้เห็นถึงความผูกพันระหว่างพ่อลูก และกวีก็มองพ่อเป็นแบบอย่างของการดำเนินชีวิต 4 ประการ ได้แก่ 1) พ่อเป็นแบบอย่างในฐานะผู้มีความรู้ จะเห็นได้ว่าชื่อ “นภลัย” ที่พ่อเป็นผู้ตั้งให้ ซึ่งพ้องกับพระนามในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มหากวีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ บ่งชี้ถึงภูมิความรู้ของพ่อที่ได้ศึกษาพระราชประวัติ วรรณคดีในรัชกาลที่ 2 และอาจมีความคาดหวังที่จะให้ลูกได้เป็นกวีด้วย 2) พ่อเป็นแบบอย่างในฐานะผู้จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ จากวรรค “เพราะเทิดองค์เอกกวีศรีสยาม” ซึ่งหมายถึงตัวพ่อมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และลักษณะนี้ได้ปลูกฝังมาสู่ตัวลูกคือกวีเอง 3) พ่อเป็นแบบอย่างในฐานะของผู้มีคุณประพฤติดีงาม จากวรรค “เพราะรักความสูงส่งของฟ้าใส” วรรคดังกล่าวมีนัยถึงความสูงส่ง ความประพฤติอันดีงาม มีศีลธรรมจรรยาที่พ่อถือปฏิบัติและมุ่งหวังให้ลูกมีความสูงส่ง และ 4) พ่อเป็นแบบอย่างของอารมณ์ความรู้สึกที่อ่อนไหว อันเป็นคุณลักษณะของกวี จะเห็นว่า “อารมณ์อันหวานไหวในใจพ่อ เป็นพิมพ์หล่อลูกให้ใจหวาน” และ “จึงเมื่อสุขสุขใจกว่าใครสุข และยามทุกข์ทุกข์ทนเสียจนสม” กวีกล่าวถึงพ่อผู้มีใจอ่อนไหวทางอารมณ์เป็นลักษณะที่ส่งต่อมาสู่ตัวลูก กวีแสดงทัศนคติถึงความอ่อนไหวทางอารมณ์แม้จะทำให้ความรู้สึกตัวเองไม่ดี แต่การรับรู้ความรู้สึกเช่นนี้ก็เป็นพื้นฐานของการเป็นกวีเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ บทกวีนิพนธ์ดังกล่าว จึงเป็นการแสดงความรักความผูกพันของพ่อลูก ลูกมองพ่อเป็นต้นแบบการดำเนินชีวิตที่ดีงาม และนำต้นแบบนี้มาเป็นปัจจัยหนึ่งในการเลือกคู่ครองชีวิต ตัวกวีเองก็ปรารถนาคนที่มีลักษณะเหมือนพ่อและ/หรือเหมือนตัวเอง ในวรรคที่ว่า ถ้า “เขา” ไม่เหมือนพ่อก็ไม่รัก

นอกจากมุมมองความรักความผูกพันในครอบครัวในฐานะลูกแล้ว นภลัย สุวรรณธาดา ยังแสดงแนวคิดดังกล่าวในฐานะแม่ ผู้ดูแลเอาใจใส่ลูกของตัวเองดังบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ชีวิตหวาน” ที่ว่า

เนื้ออ่อนอ่อนอ้ออ่อนอนแบบเบา	เตี้ยหัวเราะเตี้ยร้องไห้ไร้เตียงสา
บริสุทธิ์แจ่มใสไร้มารยา	ทุกที่ท่าที่เห็นน่าเอ็นดู
หน้าแฉล้มแก้มบางร่างน้อยนิด	นี่หรือคือชีวิตที่ต้องสู้
โลกนี้เป็นเช่นไรเจ้าไม่รู้	แม้จะอยู่อย่างไรยังไม่คิด
ดูสิตาแป๋วแป๋วแหววใสใส	เมื่อมองใครมองอย่างไรว่างจิต
เสมือนในโลกนี้มีแต่มิตร	และชีวิตหวานคล้ายสายน้ำนม
สงสารเหลือเนื้อบางอย่างดอกไม้	จะทนได้หรือพิชชีวิตขม
ความไม่รู้เตียงสาที่น่าขม	จะกร้านลมเล่ห์เขาน่าเศร้าใจ
โอละเห่...ขวัญอ่อนนอนเถิดหนอ	ฝันถึงกอบัวบานกลางธารใส
หลับอยู่ในโลกงามความเขาวัว	ก่อนตื่นในโลกทรมานของความจริง

(ดอกไม้ใกล้หมอน, ชีวิตหวาน: 70-71)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ชีวิตหวาน” แสดงให้เห็นถึงความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดของแม่ที่มีต่อลูก กวีบรรยายรายละเอียดของเด็กทารกได้อย่างหมดจด “เนื้ออ่อนอ่อนอ้ออ่อนอนแบบเบา” “หน้าแฉล้มแก้มบางร่างน้อยนิด” และ “แต่แป๋วแป๋วแหววใสใส” ทำให้เห็นว่ากวีมีความเข้าใจความเป็นแม่ผู้มอบความรักความหวังดีต่อลูกอย่างแท้จริง กวีมีความสุขและความชื่นชม “ความไม่รู้เตียงสาที่น่าขม” ของเด็กทารก แต่ก็มีชีวิตที่กังวลในขณะเดียวกันด้วย เพราะไม่รู้ว่าจะเมื่อลูกเติบโตมาใน “โลกทรมานของความจริง” จะสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้ท่ามกลาง “พิชชีวิตขม” หรือ “ลมเล่ห์” ได้หรือ กวีในฐานะผู้เป็นแม่ยังมีความปรารถนาให้ลูกได้ใช้ชีวิตอยู่ในโลกของเด็กทารกคือการนอนหลับให้เต็มอิ่ม เพลิดเพลินในโลกของความฝันอันมีจินตนาการถึง “กอบัวบาน” ซึ่งบัวมีนัยถึงการเข้าถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพราะหลักธรรมนั้นเป็นสิ่งเดียวที่จะประคับประคองให้ลูกเติบโตมาในโลกของความเป็นจริง

1.2 ความรักชายหญิง

อวยพร มิลินทางกูร (อ้างถึงใน ปรมาภรณ์ ลิ้มปัสเสถียร, 2539: 8) ได้อธิบายที่มาของกวีนิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักว่าเกิดจากกระแสความขัดแย้งทางการเมืองที่สืบเนื่องมาถึงความขัดแย้งทางวรรณกรรมด้วย กวีที่ไม่สนใจสภาพการเมืองหรือเบื่อหน่ายกับความวุ่นวาย ก็หันไปเขียนกวีนิพนธ์ที่ไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมือง แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์สะเทือนใจ ความสวยงามตามธรรมชาติ และจินตภาพต่าง ๆ ในวรรณคดีโบราณปรากฏแนวคิดเกี่ยวกับความรักสอดแทรกอยู่ในเนื้อหาของวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ เพื่อเป็นเครื่องชูรสของกวีนิพนธ์ ดังจะเห็นได้จากบทพระราชนิพนธ์

ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่ (อ้างถึงใน ราชบัณฑิตยสถาน, 2557: 39) จากบทละครพูด
คำกลอนเรื่องเวนิสวานิช ที่ว่า

ความเอ๋ยความรัก	เริ่มสมัครขั้นต้น ณ หนไหน
เริ่มเพาะเหมาะกลางหว่างหัวใจ	หรือเริ่มในสมองตรงจงดตี
แรกจะเกิดเป็นไฉนใครรู้บ้าง	อย่าอำพรางตอบสำนวนให้ควรที่
ใครถนอมกลมเกลี้ยงเลี้ยงงรตี	ผู้ใดมีคำตอบขอบใจเอ๋ย
ตอบเอ๋ยตอบถ้อย	เกิดเมื่อเห็นน้องน้อยอย่าสงสัย
ตาประสพตารักสมัครไว้	เหมือนหนึ่งให้อาหารสำราญครัน
แต่ถ้าแม่สายใจไม่สมัคร	เหมือนฆ่ารักเสียแต่เกิดยอมอาสัญ
ได้แต่ชวนเพื่อนยามาพร้อมกัน	ร้องรำพันสงสารรักหนักหนาเอ๋ย

จากบทพระราชนิพนธ์ข้างต้น แนวคิดเกี่ยวกับความรักเกิดจากผัสสะทางอารมณ์ของ
ชายหญิง ตั้งแต่แรกพบ เป็นความหวั่นไหว อ่อนไหว เสน่หา ใจความว่าเป็นศฤงคารสแห่งวรรณคดี
ซึ่งเป็นอารมณ์ความรู้สึกของคนที่มีความรักทั่วไป นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอเนื้อหาในบทวินิพนธ์
ตามลักษณะดังกล่าว โดยนำเสนอแนวคิดความรักระหว่างชายหญิง ในบทวินิพนธ์เรื่อง
“ขอเพียงแค่นี้” ดังนี้

แม้หัวใจไร้สิทธิ์จะคิดหวัง	แต่ก็ยังมีสิทธิ์จะคิดถึง
แม้เป็นสองของใครไม่ค้ำนึ่ง	ขอเป็นหนึ่งอยู่ในหัวใจเธอ
ไม่เคยคิดไขว่คว้าเพื่อหาสิทธิ์	ฉันเตือนจิตเจียมใจไว้เสมอ
เราไม่มีวาสนาอย่าพรั้งาเพื่อ	รักไม่เก้อเธอยังเกื้อบุญเหลือล้น
ขอให้คิดถึงฉันวันละหนึ่ง	ฉันคิดถึงเธอวันละพันหน
และมีจิตคิดถึงเพียงหนึ่งคน	ไร้กมลที่จะเหลือเพื่อผู้ใด
แม้มาหาเธอได้จะไม่ยั้ง	นี่ต้องรั้งแม้จะรู้เธออยู่ไหน
ไม่อยากเห็นเธออยู่กับใคร	คงขาดใจถ้าเธออยู่กับผู้อื่น
เมื่อคิดถึงฉันจนทนไม่ไหว	ก็จงไปอยู่ที่ซึ่งมีฉัน
มิได้ขีดขึ้นใจไม่สำคัญ	สบตากันสักครั้งก็ยังมีดี

(ดอกไม้ใกล้หมอน, ขอเพียงแค่นี้: 126-127)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ขอเพียงแค่นี้” แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ ความรู้สึก ความอ่อนไหวของ ผู้หญิงคนหนึ่งที่คาดหวังในความรัก แต่ก็ไม่สามารถที่จะแสดงพฤติกรรมให้เป็นไปตามความรู้สึกได้ จึงทำได้เพียงคิดถึง ลักษณะเช่นนี้เป็นความรักธรรมดาของปุถุชน แม้จะไม่ได้ครอบครองแต่ก็ปรารถนาเพียงแค่นี้คิดถึง และคาดหวังว่า “เธอ” จะตอบรักกลับมาบ้าง ในข้อความที่ว่า “รักไม่ก่อเธอยังเกือบสูญเหลือล้น” “คิดถึงฉันทันวันละหนึ่ง” และ “สบตากันสักครั้งก็ยิ่งดี” นอกจากนี้ ความหวังของ กวียังคาดหวังไปถึง “เป็นหนึ่งในหัวใจเธอ” แสดงให้เห็นถึงว่า “ฉัน” ต้องการความรักที่จะครอบครอง ไม่เช่นนั้น “คงขาดใจถ้าเธออยู่กับผู้อื่น” เนื้อหาดังกล่าวทำให้เห็นถึงแนวคิดความรักของชายหญิงในลักษณะของการมีความหวังในความรัก ซึ่งก็เป็นเรื่องความรักของปุถุชนทั่วไปที่อยู่ภายใต้ อารมณ์ ความรู้สึก ความอ่อนไหวของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย

ความรักของชายหญิงจะงดงามได้ย่อมมีอุปสรรคปัญหาเป็นส่วนประกอบสร้างเสมอ เพื่อพิสูจน์ว่าความรักนั้นควรค่าและน่าชื่นชม เมื่อพิจารณารูปแบบความรักที่สมหวังคงไม่มีเพียงแคความรักในอุดมคติอย่างเดียวที่เริ่มจากมีคน 2 คนรู้จักกัน ชื่นชอบ สร้างปฏิสัมพันธ์ กระทั่งเข้าพิธี มงคลสมรส นภาลัย สุวรรณธาดา ได้นำเสนอความรักของชายหญิงที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เนื่องด้วยเพราะมุมมองความคิดของคนมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทำให้อารมณ์รักและชังของชายหญิงเกิดขึ้นดังกวีนิพนธ์เรื่อง “แก้แค้น” ที่ว่า

ฉันเฝ้ารอ...รอเห็นภาพเช่นนั้น	เขาเสียงสั้นทรุดกายสิ้นลายเสือ
ออกปากง้อขอให้จางใจเจือ	ไม่มีเหลือเลยท่าชายชาตรี
เขาเคยพร่ำรำพันกับฉันว่า	แม้ชีวาจะถวายเป็นหน่ายหนี
แต่รักหวานซ่านซึ่งไม่ถึงปี	เขาก็มีรักใหม่ คนใจเลว !
แล้วยังพาคู่เขยมาเย้ยอวด	ฉันแปลบปวดปานจะโลดลงโดดเหว
พิชความแค้นแค้นเรียดังเพลิงเปลว	เขาแหลกเหลวลงดินไม่สิ้นแค้น
และบัดนี้ก็ได้เห็นภาพเช่นนั้น	เขาเสียงสั้นสิ้นลายน่าอายแสน
กรรมเขาก่อปรากฏกรรมทดแทน	คนทั้งแดนสมน้ำหน้า ช่างสาใจ !
ที่นี้หนอขอข้าให้หน้าจิต	ฉันตามติดเตรียมเยาะหัวเราะใส่
เขาเงยหน้ามาง้อขออภัย	โอ้กระไรหนอเรา...เข้าประคอง

(ดอกไม้ใกล้หมอน, แก้แค้น: 102-103)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “แก้แค้น” จะเห็นได้ว่ามุมมองความรักของผู้หญิงจะมีความอ่อนไหว ไม่เจ้าคิดเจ้าแค้นและพร้อมที่จะเริ่มต้นใหม่กับความรักที่เคยล้มเหลว แม้ว่าผู้หญิงจะเคยเป็นผู้ถูกกระทำทางจิตใจมาก่อน ดังจะเห็นได้จากผู้ชายทรยศความรักต่อผู้หญิงด้วยการไปมีคนรักใหม่

สร้างความโกรธแค้นในใจผู้หญิง และรอโอกาสที่จะเห็นฝ่ายชายเป็นผู้ถูกกระทำบ้าง อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงย่อมมีความอ่อนไหว สามารถให้อภัยโดยไร้เงื่อนไข มีเยื่อใยความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งต่อคนรัก ทำให้เห็นว่าอานุภาพของความรักทำให้ลืมความเจ็บปวดได้ทุกอย่าง พร้อมทั้งจะให้อภัยและประคับประคองความรักให้ยืนนาน ดังข้อความที่ว่า “เขาเงยหน้ามาง้อขอภัย โอ้กระไรหนอเรา...เขาประคอง”

นอกจากความรักที่มีความอ่อนไหว แปรเปลี่ยนไปตามมุมมองและอารมณ์ มีอานุภาพที่ยิ่งใหญ่สลายความโกรธแค้นด้วยการให้อภัยคนรักได้ ดังที่ นภลัย สุวรรณธาดา ได้นำเสนอไว้ข้างต้น ไม่เพียงเท่านั้น ยังนำเสนอความรักที่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงวัย ดังกวีนิพนธ์เรื่อง “เสียดาย” ดังนี้

“อย่าลืมนวันอันหวานปานน้ำผึ้ง	เก็บความซึ่งซ่อนใจเอาไว้ฝัน
ถึงอยู่ไกลหรือใกล้ก็ใกล้กัน	สบตาพลันรู้ว่ารักประจักษ์ใจ”
เราบอกกันเช่นนี้หลายปีก่อน	เมื่อยังอ่อนต่อขวัญฝันสดใส
เมื่อรักยิ่งใหญ่ยิ่งกว่าสิ่งใด	เมื่อคลั่งไคล้อุดมคติปณิธาน
แล้วต่างคนก็ต่างเดินทางโลก	ผจญโศกผจญสุขทุกสถาน
รู้กรับจับเกี่ยวจนเชียวชาญ	รู้เปรี้ยวหวานมันเค็มเข้มทุกลมรส
ยิ่งเพิ่มวัยใจยิ่งพร้อร่อยตำหนิ	อุดมคติต่างต่างก็จางหมด
โลกสร้างคนคนใหม่ในโลกคด	คนประชดประชันหยันชีวิต
คนคนเก่าเราไปอยู่ไหนนั่น	คนช่างฝันช่างซึ่งช่างจริงจิต
คนตาชื่อใจชื่อตื้นอนินิด	มาเพี้ยนผิดจนถึงตะลึงงัน
เสียดายวันอันหวานปานน้ำผึ้ง	เก็บความซึ่งซ่อนใจได้แต่ฝัน
ถึงอยู่ไกลหรือใกล้ก็ใกล้กัน	สบตาพลันต่างซ่อนเสียงถอนใจ

(ดอกไม้ใกล้หมอน, เสียดาย: 108-109)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เสียดาย” สะท้อนให้เห็นว่าความรักของชายหญิงไม่มีความมั่นคงเสมอไป แต่กลับมีความเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงวัย กล่าวคือ ความรักในวัยหนุ่มสาวเป็นความรักที่หวานซึ้ง มีความผูกพันใกล้ชิด คนในวัยนี้มองว่า “รักยิ่งใหญ่มากกว่าสิ่งใด” ซึ่งเป็นความรักในอุดมคติทั่วไป เมื่อเวลาผ่านไปจากวัยหนุ่มสาวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ย่อมมีมุมมองความรักที่แตกต่างจากวัยก่อน เพราะชีวิตไม่ได้ยึดติดอยู่กับความรักตลอดเวลา “ต่างคนก็ต่างเดินทางโลก” มีภาระที่ต้องรับผิดชอบต่างกัน ทำให้ปฏิสัมพันธ์ที่เคยมี มีความเปลี่ยนแปลงจากที่เคย “สบตาพลันรู้ว่ารักประจักษ์ใจ” มาเป็น “สบตาพลันต่างซ่อนเสียงถอนใจ” ด้วยเหตุนี้บทกวีนิพนธ์เรื่อง “เสียดาย” จึงสะท้อนความรักที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและช่วงวัย

1.3 ความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์

ความรักที่สำคัญอีกประการหนึ่งนอกเหนือจากการรักตัวเอง คือการมีความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ เริ่มต้นจากปรารถนาให้ผู้อื่นหลุดพ้นจากสภาวะไม่สบายกาย ไม่สบายใจ และลงมือช่วยเหลือด้วยการสงเคราะห์ปัจจัย ปัญญา แรงกาย เวลา ฯลฯ เพื่อเป็นการแสดงความรักความเมตตา ลักษณะนี้เป็นเอกลักษณ์ของคนไทย นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอภาพของเพื่อนมนุษย์ที่ยากไร้หรือโหยหาความรักความเมตตาจากคนในสังคม ผ่านมุมมองของเด็กกำพร้าในกวีนิพนธ์เรื่อง “หิว” ที่ว่า

หนูหิว หนูโหย หนูไห้	อยากได้อาหารจานหนึ่ง
ความรักเต็มจานหวานซึ้ง	อ้มถึงหัวใจไปนาน
หนูหนาวเหน็บเนื้อหนักร้อน	เสื้อผ้าไม่พอต่อต้าน
ขอเนื้อโอบเนื้อเจ้อจาน	ขอทานตักอุ่นหนุนนอน
เงินทองกองทุนคุณหญิง	ดีจริงแต่ขอพอก่อน
ขอทุนเสนอหาอาหาร	ไหว้วอนคำรักสักคำ
ท่านมีความรักจากแม่	รักแท้จากพ่ออ้อมหน้า
แบ่งให้เด็กตาดำตา	จะดำจะต็มปลื้มนั้
อย่าปล่อยให้ทนจนสาย	ทำร้ายใจลุ่มจมปลัก
หัวใจที่ไร้ใครรัก	ฤจะรู้จักรักใคร ?

(สร้อยเม็ดทราย, หิว: 28-29)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “หิว” นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอความรักความเมตตาต่อเด็กกำพร้าที่เกิดจากความไม่พร้อมของผู้เป็นพ่อแม่ กวีใช้บทกวีเป็นกระบอกเสียงแทนเพื่อนมนุษย์ที่ไม่ได้รับความรักความเมตตา นั่นคือเด็กกำพร้า กวีใช้คำว่า “หิว” แทนความหมาย 2 ลักษณะ คือ ความหิวทางกาย ที่สามารถพอบรรเทาด้วยปัจจัยสี่ และความหิวทางใจ คือมีความโหยหาความรักความโอบอ้อมอารี จากบทกวีนิพนธ์จะเห็นได้ว่าคนในสังคมยังเกิดความรู้สึกสงสารและสงเคราะห์เด็กกำพร้าด้วย “เงินทองกองทุน” สามารถนำไปแปรเปลี่ยนเป็นปัจจัยสี่ที่พอช่วยบรรเทาความหิวทางกายได้ แต่ก็ปรารถนาให้มีคนมาบรรเทาความหิวทางใจที่ยังขาดคนมาเหลียวแล การนำเสนอดังกล่าว เป็นการยืนยันถึงความจริงในสังคมไทยที่คนในสังคมยังรู้จักให้การช่วยเหลือผู้ยากไร้เพื่อที่จะช่วยบรรเทาความทุกข์ ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยลดปัญหาของคนชายขอบที่ไม่ได้รับการดูแลหรือคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานทั้งจากทางภาครัฐและผู้ประกอบการ จากเสียงเด็กทารก “ไห้” ที่สังคมได้ยิน

และหันมาตระหนักรับรู้ คุณแลเอาใจใส่ ให้ความรัก ความเมตตาพร้อมจะเป็นตักอุ้มเพื่อให้เพื่อนมนุษย์
นั้นรู้สึก “อึ้งถึงหัวใจไปนาน”

1.4 ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์

พระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมดวงใจของประชาชนมาตั้งแต่อดีตและดำรงอยู่คู่การปกครอง
ของประเทศสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน พระราชกรณียกิจ พระราชจริยวัตรล้วนมีบทบาทสำคัญยิ่งใน
การดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชน มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา (วิเชษฐชาย กมลสัจจะ,
2561: 1) ได้อธิบายถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ว่าเป็นวัฒนธรรมการปกครองที่มีความสำคัญ บ่งบอก
ถึงแนวคิด ความเชื่อ และความหมายของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่หลอมรวมจิตใจชาวไทยให้เป็นอันหนึ่ง
อันเดียวกันและสร้างสรรค์ให้เกิดความผาสุกของสังคมโดยรวมได้ ในกวีนิพนธ์ของนภลัย
สุวรรณธาดา ได้แสดงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ไว้ในหนังสือ
กวีนิพนธ์ “ร้ายฟ้าแรงแฝง” และ “ร่มฟ้า ร้ายฝน” ดังนี้

ชบหน้าราบกราบลงที่ตรงพื้น	กลั่นสะอื้นแอบปาดหยาดน้ำใส
พระโกศทองมองแล้วเปื้อนสะเก็ดเอนใจ	พระวิสูตรไหวไหว ใจหวัดตาม
เบื้องหลังวิสูตรนั้นท่านประทับ	ทรงสดับเสียงร่ำไห้ในสยาม
เสียงสงฆ์สวดพระอภิธรรมเมื่ออำยาม	สงบงามแต่ก็ฟังวังเวงทรวง
คลื่นประขามาเป็นสายมากมายนัก	คลื่นความรักคลื่นหลามสนามหลวง
คลื่นแห่งบุญจิตอาสาทำทั้งปวง	ช่วงขึ้นช่วงช่วยกันปันข้าวน้ำ
ข้าว “พอเพียง” เลี้ยงหัวใจไทยทั้งชาติ	คือพระราชกุศลผลดีมีค่า
ทำความดีเพื่อองค์พระทรงธรรม	...คือบันทึกรักกันค้ำแห่งน้ำตา

(ร้ายฟ้าแรงแฝง, บันทึกรักกันค้ำแห่งน้ำตา: 174)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “บันทึกรักกันค้ำแห่งน้ำตา” เป็นการบรรยายเหตุการณ์ประชาชนเข้ากราบ
ถวายบังคมพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร ภายในพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท การที่กวีได้เห็นขั้นตอนธรรมเนียมการสวด
พระอภิธรรมพระบรมศพทำให้เกิดความรู้สึกกระทบอารมณ์ ไม่ว่าจะมองเห็นพระโกศทองใหญ่แล้ว
รู้สึกสะเก็ดเอนใจ มองเห็นพระวิสูตรแล้วรู้สึกใจหวัด กระทั่งได้ยินเสียงพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมแล้ว
รู้สึกวังเวงหัวใจ บางช่วงเวลาทำให้กวีต้อง “กลั่นสะอื้นแอบปาดหยาดน้ำใส” ความรู้สึกดังกล่าวเกิด
จากความอาลัยต่อการสวรรคตของพระมหากษัตริย์ในครั้งนี้ จากนั้นได้เปลี่ยนภาพมาบรรยายภาพ
ภายนอกพระบรมมหาราชวังที่มีประชาชนจำนวนมากมารอเข้ากราบถวายบังคมพระบรมศพ

หลายคนก็มาเป็นจิตอาสาบริการความสะดวกเพราะมีความคิดว่าการทำกิจกรรมจิตอาสาเป็นการ “ทำความดีเพื่อองค์พระทรงธรรม” บทกวีนิพนธ์เรื่อง “บันทิกน้ำตา” จึงเป็นบทกวีโศกาลัยที่เกิดจากจิตสำนึกจงรักภักดีของตัวกวีต่อพระมหากษัตริย์

ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ในพระราชพิธีดังกล่าว สืบเนื่องมาสู่พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จัดขึ้นในวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2560 ณ พระเมรุมาศท้องสนามหลวง โดยจัดตามแบบโบราณราชประเพณี นับแต่วันที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคตในวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 เรื่อยมาจนถึงวันถวายพระเพลิงพระบรมศพ นำมาซึ่งความโศกเศร้าเสียใจของประชาชนไทย ผู้คนต่างแสดงแสดงความรู้สึกที่จงรักภักดีตามช่องทางการสื่อสารเพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้ เช่นเดียวกับบนภาลัย สุวรรณธาตุ ได้แต่งกวีนิพนธ์บันทิกเหตุการณ์ขึ้นตอนการจัดพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพเพื่อเป็นการน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ไว้ในหนังสือกวีนิพนธ์ ร่ายฟ้าแรงแฝง ภาค เสวยสวรรควิมานมาศ ทำให้เห็นถึงความจงรักภักดีของกวีที่ตั้งใจบันทิกเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์

สิบสามตุลาคม	เสียงระงมทั้งแผ่นดิน
น้ำตาที่บ่าริน	แทบท่วมทบพระธรรณี
ห้าเก้าถึงหกศูนย์	นับอาศูรตั้งร้อยปี
ไม่คิดว่าชาตินี้	จะไม่มีพระภูบาล
ยังเห็นพระเมรุมาศ	ใจจะขาดเสียก่อนงาน
เพียงใกล้พระราชฐาน	ก็ร้องไห้ไม่อายคน
ขอให้เสวยวิมุตติ	ด้วยพิสุทธิมหากุศล
สถิตพุทธภูมิพล	สถิตใจไทยนิรันดร์

(ร่ายฟ้าแรงแฝง, สิบสามตุลาคม: 181)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “สิบสามตุลาคม” เป็นการบรรยายความรู้สึกอาลัยของกวีในวันครบรอบ 1 ปี วันเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จากวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ถึงวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2560 ซึ่งวันดังกล่าวใกล้จะถึงหมายกำหนดการวันถวายพระเพลิงพระบรมศพ การเตรียมการพระราชพิธีใกล้มีความสมบูรณ์ แม้เวลาจะผ่านไป 1 ปีแล้ว ก็ไม่ทำให้ความโศกเศร้าเสียใจในตัวกวีหมดสิ้นแต่กลับทวีขึ้นมากกว่าเดิม ดังความว่า “น้ำตาที่บ่าริน แทบท่วมทบพระธรรณี” “ใจจะขาดเสียก่อนงาน” และ

“ก็ร้องไห้ไม่อายคน” การกล่าวแสดงความโศกเศร้าอาลัยของกวีอย่างต่อเนื่องแสดงให้เห็นถึงความจงรักภักดีของกวีที่มีต่อพระมหากษัตริย์พระเจ้าผู้เสด็จสวรรคต

เมื่อพระราชพิธีที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการสวรรคตของพระมหากษัตริย์พระองค์ก่อนเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำมาสู่พระราชพิธีเกี่ยวเนื่องพระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระมหากษัตริย์ลำดับที่ 10 แห่งราชวงศ์จักรี จัดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2562 นับแต่พิธีพลีกรรมในแต่ ละพื้นที่จังหวัดจนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินเสียบพระนคร โดยขบวนพยุหยาตราทางชลมารคซึ่งเป็นพระราชพิธีเบี่ยงปลาย นภากาศ สุวรรณธาดา ได้เขียนบันทึก เหตุการณ์ตลอดช่วงพระราชพิธีเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ไว้ในหนังสือกวีนิพนธ์ ร่มฟ้า ร่ายฝัน ภาค บรมราชาภิเษกเอกกษัตริย์ ว่า

หกเมษาทำพิธีพลีกรรม	คือตักน้ำศักดิ์สิทธิ์ทุกทิศที่
เตรียมมาปลูกเสกน้ำทำพิธี	บรมราชาภิเษกศรีจักรีวงศ์
จากสองสี่เก้าสามถึงยามนี้	มีพระราชพิธีอันสูงส่ง
เฉลิมพระยศทศมินทรบิดนทร์องค์	พระจะทรงเป็นกษัตริย์อย่างสมบูรณ์
ขอเทวอารักษ์พิทักษ์ราช	ให้ครองชาติครองชัยครองไอศุรย์
พระบารมีแผ่สยามงามจรูญ	พรเพิ่มพูนแต่พระองค์ทรงพระเจริญ

(ร่มฟ้า ร่ายฝัน, พิธีพลีกรรม: 12)

จากกวีนิพนธ์เรื่อง “พิธีพลีกรรม” เป็นการบรรยายขั้นตอนพิธีพลีกรรมในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ซึ่งพิธีพลีกรรมเป็นพิธีตักหรือขอแบ่งน้ำจากแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์เพื่อนำไปประกอบพิธีการต่าง ๆ เพื่อความเป็นสิริมงคล โดยรัฐบาลจัดการให้ข้าหลวงประจำจังหวัดให้ราชบุรุษดำเนินพิธีพลีกรรมในทุกจังหวัดทั่วราชอาณาจักร ๗๖ จังหวัด และกรุงเทพมหานคร แล้วนำไปประกอบพิธีเสกน้ำพระพุทธรูปมงคลศักดิ์สิทธิ์เป็นน้ำอภิเษก (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม, 2563: 148-149) กวีได้อธิบายเนื้อหาเพียงพอสังเขป ก่อนที่จะถวายพระพรชัยมงคลแด่พระมหากษัตริย์เพื่อเป็นการแสดงความจงรักภักดีต่อพระองค์ ดังบทกวีนิพนธ์เรื่อง “พระราชพิธีบรมราชาภิเษก” ที่ว่า

บรมราชาภิเษก เสาร์ที่สี่	ณ มณฑลพิธีกระยาसनาน
ทรงสมมุติภิเษก งามตระการ	จากสถานบริสุทธิ์คงคา
ทรงรับน้ำอภิเษกอันศักดิ์สิทธิ์	ครบแปดทิศทั่วประเทศวิเศษค่า
รับเครื่องราชกกุธภัณฑ์ อันโสภาค	“ชัตติยราชวราภรณ์” เรืองราม

ทรงมีปฐมบรมราชโองการ	“จะสืบสาน รักษา อาณาสยาม
ครองแผ่นดินโดยธรรม” งามคำความ	บันทึกตามจ่านงทรงปกครอง
สถาปนาพระนางเจ้าสุทิดา	พัชรสุธา โสภาม่อง
ทรงโปรยพิภพเงินพิภพทอง	เสมือนของขวัญฝากจากปากฟ้า

(ร่มฟ้า ร่ายฝืน, พระราชพิธีบรมราชาภิเษก: 20)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “พระราชพิธีบรมราชาภิเษก” เป็นการบันทึกขั้นตอนในพิธีบรมราชาภิเษกในวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ระหว่างเวลา 10.09-12.00 น. ณ พระมณฑปพระกระยาसनาน โดยพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสรงพระมุรธาภิเษก ทรงรับน้ำอภิเษก รับการถวายพระนพปฎลมหาเศวตฉัตร พระสุพรรณบัฏ เครื่องราชกกุธภัณฑ์ เครื่องราชูปโภค และพระแสงราชศัตราวุธ จากนั้นก็ได้อ้างอิงใจความพระปฐมบรมราชโองการที่ว่า “เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป” มาเป็นส่วนประกอบสร้างในกวีนิพนธ์ตั้งข้อความที่ว่า “ทรงมีปฐมบรมราชโองการ จะสืบสาน รักษา อาณาสยาม ครองแผ่นดินโดยธรรม งามคำความ” และลำดับพระราชพิธีสุดท้ายในภาคเช้ามีการสถาปนาเฉลิมพระเกียรติยศ สมเด็จพระราชินีสุทิดา ให้ทรงดำรงราชฐานันดรศักดิ์ เป็นสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี การลำดับเนื้อหาเป็นไปตามลำดับขั้นตอนและตามเวลา ลักษณะเป็นข้อเท็จจริงสอดคล้องกับความเป็นสารคดี การให้ข้อมูลพระราชพิธีอย่างละเอียดแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญและคุณค่าอันสะท้อนมาจากจิตสำนึกแห่งความจงรักภักดีของกวีต่อพระมหากษัตริย์

นภาลักษณ์ สุวรรณธาดา (2563: 6) ได้อธิบายถึงวิธีการแต่งกวีนิพนธ์ที่แสดงถึงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ว่าเป็นการเขียนที่ยากยิ่งในชีวิต เนื่องจากมีคำศัพท์เฉพาะเป็นจำนวนมาก ทำให้การร้อยสัมผัสรับส่งให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์จึงเป็นเรื่องที่ยาก และคำศัพท์นั้นก็มิอาจจะตัดออกได้อีกทั้งมีรายละเอียดมากมายที่ต้องศึกษาค้นคว้าอย่างละเอียด และเขียนโดยสรุปให้ได้ทั้ง “อรรถ” และ “รส” ดังนั้น กวีจึงแต่งกวีนิพนธ์เป็นการบันทึกเรื่องราวพระราชพิธีขณะเดียวกันก็เป็นการแสดงความจงรักภักดีเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมในสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วย

ไม่เพียงแต่การแสดงถึงความจงรักภักดีโดยใช้งานพระราชพิธีเป็นเครื่องมือในการแต่งกวีนิพนธ์ นภาลักษณ์ สุวรรณธาดา ยังนำพรรณไม้ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นพรรณไม้พระราชทานและพรรณไม้ทั่วไปมาเป็นส่วนประกอบสร้างเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์

การที่พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์มีความสนพระราชหฤทัยด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงพระราชทานนามพรรณไม้หายากที่มีลักษณะสวยงามเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนขยายพันธุ์พรรณไม้นั้น โดยพระราชทานนามพรรณไม้ในโอกาสที่พรรณไม้

ขณะการประกวดหรือในโอกาสวันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา ฯลฯ นภลัยได้นำพรรณไม้พระราชทานมาแต่งเป็นบทกวีนิพนธ์และเชื่อมโยงถึงที่มาของพรรณไม้ และใช้พรรณไม้เป็นสัญลักษณ์ของความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์ ดังบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ทิวลิปคิงภูมิพล” ที่ว่า

ดอกสีเหลืองเรื่องราวงดงามยิ่ง	ทิวลิป “คิงภูมิพล” มงคลสยาม
“กลาส คุโดค้” รับพระราชทานนาม	นำความงามจากฮอลแลนด์สู่แดนไทย
งามทั่วฟ้าค่าทั่วไทยไกลทั่วโลก	สุขแต่ใต้อกสวยแต่เศร้าเฝ้าหวนไหว
ยิ่งได้เห็นก็ยิ่งแวบแปลบหัวใจ	เห็นดอกไม้เหมือนเช่นเห็นพระองค์

(ร่วมฟ้า ร่ายฝัน, ทิวลิปคิงภูมิพล: 112)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ทิวลิปคิงภูมิพล” กวีได้อธิบายลักษณะที่มาของดอกทิวลิปคิงภูมิพลพอสังเขป สอดคล้องกับคำอธิบายของ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) (2565) ที่ว่า ดอกทิวลิป “คิงภูมิพล” เป็นดอกทิวลิปที่มีสีเหลืองนวลทั้งดอก เป็นดอกทิวลิปอีกสายพันธุ์หนึ่งที่ได้รับคามนิยมอย่างมาก โดยชื่อคิงภูมิพล มีที่มาจากนายกลาส คุโดค้ เกษตรกรชาวดัชท์ รู้สึกประทับใจภาพงานเฉลิมฉลองในวโรกาสมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี และภาพความประทับใจที่พสกนิกรไทยแสดงออกถึงความจงรักภักดีมีต่อพระองค์ จนเป็นแรงบันดาลใจให้เขาได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตตั้งชื่อ ดอกทิวลิป ที่พัฒนาสายพันธุ์ขึ้นมาใหม่ชื่อว่า “คิงภูมิพล” เพื่อความเป็นสิริมงคล และนายกลาส คุโดค้ก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณเป็นอย่างสูงที่พระองค์ได้ทรงพระราชทานนาม “คิงภูมิพล” ให้แก่ดอกทิวลิปสายพันธุ์ใหม่ดังกล่าว เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2552

แม้ดอกทิวลิปคิงภูมิพลจะมีความงดงามได้รับความนิยมทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ แต่ความรู้สึกของกวีกลับมีความสุขและความโศกเศร้าระคนกันเมื่อได้เห็นดอกทิวลิป เพราะเมื่อไรที่เห็นดอกไม้พันธุ์นี้ทำให้กวีหวนกลับไปเห็นพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร แล้วเกิดความรู้สึก “ยิ่งแวบแปลบหัวใจ” การที่กวีเกิดความรู้สึกเช่นนี้เนื่องมาจากการสูญเสียพระมหากษัตริย์อันเป็นที่รักยิ่งของประชาชนชาวไทย

ความรู้สึกจงรักภักดีของกวีไม่เพียงมีแต่พระมหากษัตริย์เท่านั้น นภลัย สุวรรณธาดา ยังแต่งกวีนิพนธ์ที่แสดงความจงรักภักดีต่อพระบรมวงศานุวงศ์ด้วย ดังจะเห็นได้จากกวีนิพนธ์เรื่อง “เหลือง สิรินคร” ว่า

เหลือเรื่องรองทองทาอบท้องฟ้า
คือสี่เหลือเรื่องรักษะพระจักรี
สยามราชกุมารจักรีแก้ว
“เหลือสิรินธร” บาน ณ กาลใด

ทิพย์มณฑาทองทาอบาวิลี
พระบารมีประทับทั่วทุกหัวใจ
เป็นบุญแล้วได้รองบาทราชสมัย
ไผ่ไทยเบิกบานกาลนิรันดร
(ร้ายฟ้าแรงแผ่น, เหลือสิรินธร: 89)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เหลือสิรินธร” นภลัย สุวรรณธาดา กล่าวถึงพรรณไม้เหลือสิรินธร หรืออีกชื่อหนึ่งว่า เหลือปรีดียาธร เป็นไม้ยืนต้นออกดอกสีเหลืองสะพรั่งในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึง เมษายน มักปลูกอยู่เส้นทางสัญจร ด้วยชื่อพรรณไม้ไม่มีเสียงพ้องกับพระนามสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อครั้งประสูติว่าสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา กิติวัฒนาดุลโสภาคย์ โดยคำว่า “สิรินธร” ในชื่อพรรณไม้นั้นกวีใช้เป็นสัญลักษณ์แทนพระองค์ การที่ดอกเหลือสิรินธรมานจึงเปรียบเสมือนการที่พระบารมีของพระองค์ได้ ขจรขยายไปสู่หัวใจของราษฎร ความรู้สึกของกวีจึงรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ “เป็นบุญแล้วได้ รองบาทราชสมัย” จะเห็นได้ว่านภลัย สุวรรณธาดา นำพรรณไม้เหลือสิรินธรมานเป็นพาหะเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อพระบรมวงศานุวงศ์

1.5 ความรักความปรารถนาดีต่อชาติบ้านเมือง

หากกล่าวในเชิงรัฐศาสตร์ ชาติบ้านเมืองคือประชากร ดินแดน รัฐบาล และอำนาจอธิปไตย รวมถึงพันธะทางวัฒนธรรมของผู้คนในบ้านเมือง ความเป็นชาติบ้านเมือง จึงเป็นสิ่งที่ต้องดำรงไว้เพื่อ คงความเป็นเอกราชอธิปไตย ก่อเกิดเป็นอุดมการณ์อันจะนำมาสู่การกำหนดนโยบายของภาครัฐเป็น ลำดับ นภลัย สุวรรณธาดา มีความรักความปรารถนาดีต่อชาติบ้านเมือง ได้แต่งกวีนิพนธ์เพื่อเป็น เครื่องมือสานต่ออุดมการณ์รักชาติบ้านเมือง โดยนำประสบการณ์ตรงจากการสังเกตการร้องเพลงชาติ ของเด็กนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาถ่ายทอดเข้ากับคามนึกคิดของกวี เป็นกวีนิพนธ์เรื่อง “เพลงชาติ” ที่ว่า

ธงชาติไทยไกวกวัดสะบัดพลิ้ว
ผ้าฝืนน้อยบางเบาเพียงเท่านั้น
ชนรุ่นเยาว์ยืนเรียงระเบียบแถว
“ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย”
ฝืนแผ่นดินถิ่นนี้ที่พำนัก
แผ่นดินไทยไทยต้องครองทั้งปวง

แลรั้วรั้วสลับังามเป็นสามสี
แต่เป็นที่รวมชีวิตและจิตใจ
ดวงตาแน่วหนึ่งตรงงไสว
ฟังครวไตเลือดชานพล่านทั้งทรวง
เราแสนรักและแสนจะແหนหวง
ชีพไม่ว่างใใครอย่าล้ำมาย้าย

เธอร้องเพลงชาติไทยมันใจเหลือ	พลีชีพเพื่อชาติที่รักทรงศักดิ์ศรี
เพลงกระหึ่มก้องฟ้าก้องธาตรี	แม่ไพร่ได้ฟังยังถอนใจ
แต่สิ่งหนึ่งซึ่งไทยร้าวใจเหลือ	คือเลือดเนื้อเป็นหนอนคอยบ่อนไส้
บ้างหากินบนน้ำตาประชาไทย	บ้างฝักใฝ่ลัทธิชั่วนากลัวเกรง
ทุกวันนี้ศึกไกลยังไม่ห่าง	แต่หัวนทรวรศึกใกล้ไล่ข่มเหง
ถ้าคนไทยหันมาฆ่ากันเอง	จะร้องร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง

(ดอกไม้อีกกลิ่นหอม, เพลงชาติ: 30-31)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เพลงชาติ” มีแนวคิดของเนื้อหามุ่งส่งเสริมอุดมการณ์รักชาติ บ้านเมือง ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชาติ ผ่านดวงตาวีที่ได้อธิบายภาพกิจกรรมหน้าเสาธงภายในโรงเรียนขณะที่นักเรียนตั้งแถวร้องเพลงชาติ โดยอ้างถึงคำร้องเพลงชาติที่ว่า “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย” จากคำร้องดังกล่าวทำให้เกิดความภาคภูมิใจ รักและหวงแหนในแผ่นดินที่อยู่อาศัยไม่ต้องการที่จะให้ใครหรือชาติใดมารุกรานหรือย่ำยี จากนั้นก็ได้สะท้อนปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชาติ นั่นคือการที่คนในชาติเป็น “หนอนบ่อนไส้” หมายถึง ฝ่ายตรงข้ามที่เข้ามาทำที่เป็นพวกเพื่อบ่อนทำลาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1283) และเป็นคนในชาติที่คิดคดทรยศ ทุจริตไปเข้าพวกกับฝ่ายตรงข้าม ก่อนที่กวีได้สรุปความคิดสำคัญว่า “ศึกไกล” หมายถึงภัยที่เกิดจากคนชาติอื่นยังไม่จำเป็นเท่ากับ “ศึกใกล้” หมายถึงภัยที่เกิดจากคนในชาติขาดความรักสามัคคี มุ่งรบราฆ่าฟันกันเอง เมื่อนั้นย่อมสูญเสียความเป็นชาติไป ดังข้อความที่ว่า “จะร้องเพลงชาติไทยให้ใครฟัง” จะเห็นได้ว่า ยังมีแนวคิดความรักความปรารถนาดีต่อชาติบ้านเมือง คาดหวังจะให้คนในสังคม “รัก” และ “แหงหวง” แผ่นดินที่ตนเองอยู่อาศัย

2. แนวคิดด้านสังคม

สภาพสังคมเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งสำหรับการประกอบสร้างกวีนิพนธ์ของกวี เพราะกวีเป็นหน่วยหนึ่งในสังคมที่รับรู้ถึงเหตุการณ์ ความเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ อันเป็นพลวัตทางสังคม เมื่อปัจจัยดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการไตร่ตรองและนำเสนอทัศนะด้วยมุมมองกวี ทำให้เป็นพลังทางปัญญาสำหรับการแก้ปัญหาและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต สภาพทางสังคมที่ดีขึ้น จากการศึกษา กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา พบแนวคิดด้านสังคม ดังนี้

2.1 การนำเสนอสภาพการณ์ปัญหาสังคม

กวีนิพนธ์มีบทบาทตีแผ่ความเป็นจริงของสังคม ขณะเดียวกันก็มีบทบาทแนะนำคนไปสู่การสร้างสังคมในอุดมคติ กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาสังคมและเสนอแนะวิธีการในปัญหานั้น ๆ ดังนี้

2.1.1 ปัญหาความรุนแรง

การนำเสนอสภาพปัญหาความรุนแรงในสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ กวีได้กล่าวถึงสถานการณ์ต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อในวงกว้างรวมถึงประเทศไทย เช่น เหตุการณ์สงครามการก่อการร้าย การคานอำนาจของประเทมหาอำนาจ ล้วนทำให้วิถีชีวิตของคนทั่วไปเกิดการเปลี่ยนแปลง ในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอเนื้อหาความรุนแรงในสถานการณ์ต่างประเทศ ดังนี้

แล้วปฏิบัติภารกิจสิ้นสุด	ณ จุดหนึ่งที่ปากีสถาน
เก็บความคั่งแค้นมาแสนนาน	สิบปีที่ผ่านมาการอดทน
สิบเอ็ด/เก้า/ศูนย์หนึ่ง/เหมือนวานนี้	เวสต์เทรตถูกขี้นี้ลงปีป่น
สามพันผู้บริสุทธิ์หยุดชีพขนม	ผู้คนทั่วโลกตกตะลึง
แล้วทะเลอาหรับก็รับไว้	ร่างไร้อารุมนมนุษย์หนึ่ง
ไม่มีพิธีศพที่ใดก็ซึ่ง	กันบั้งทะเลเปลี่ยวอยู่เดียวดาย
เลือดล้างด้วยเลือดยิ่งเชือดโซก	โศกล้างด้วยโศกหรือโศกหาย
แค้นล้างด้วยแค้นหรือแค้นคลาย	มีแต่เลวร้ายทับทวี
สงครามอาหรับ - สหรัฐ	ทั่วโลกร่วมพิบัติมีอาจหนี
จองเวรไม่เว้นเด็กสตรี	ระเบิดพลีชีพคลั่งทั้งโลกา
ขอวอนทุกองค์พระเป็นเจ้า	คุกเข่าแต่ทุกศาสนา
ประมุขทุกประเทศจงเมตตา	หยุดฆ่าหยุดเช่นหยุดเวรกรรม

(ฝากหัวใจในแผ่นดิน, ปฏิบัติการจองเวร: 30-31)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ปฏิบัติการจองเวร” นภลัย สุวรรณธาดา เขียนเพื่อบันทึกเหตุการณ์การสังหารอุซามะฮ์ บิน ลาดิน ผู้ก่อตั้งทหารรวมอิสลามอัลกออิดะฮ์ ก่อเหตุวินาศกรรมยึดเครื่องบินพาณิชย์พุ่งชนอาคารเวสต์เทรตเซ็นเตอร์และเพนตากอน เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2544 ทำให้มีผู้เสียชีวิตเกือบ 3,000 คน จากนั้นทางการสหรัฐอเมริกาได้ประกาศนำจับเรื่อยมา จนกระทั่งวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 อุซามะฮ์ บิน ลาดิน ได้เสียชีวิตภายในบ้านพัก ประเทศปากีสถาน

โดยการควบคุมตามคำสั่งของประธานาธิบดีบารัก โอบามา กวีนำเสนอเนื้อหาเหตุการณ์โดยสังเขป พร้อมนำเสนอทัศนะอันชวนต่อผู้ที่มีอำนาจให้ “หยุดฆ่าหยุดเช่นหยุดเวรกรรม” เพราะมองว่าการทำศึกสงคราม การแก้แค้น ไม่ได้ทำให้เกิดสันติสุขแต่จะทำให้เกิดความสูญเสียความสัมพันธ์ ทรัพย์สิน เวลา และชีวิตไม่เว้นแม้แต่เด็กและสตรี

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจล้วนส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการประกอบอาชีพของคนในต่างประเทศที่ไปประกอบอาชีพในพื้นที่เกิดเหตุ ด้านความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศ ฯลฯ นอกจากนี้ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ในประเทศก็ส่งผลกระทบต่อคนในประเทศ ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอข่าวความรุนแรงที่นภลัย สุวรรณธาดา นำมาสะท้อนเป็นบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ลัทธิเอาอย่าง” ดังนี้

จากคติหลายรายร้ายหนักหนา	ผู้พิพากษาอิง “ไลฟ์” ที่ในศาล
ยิงปล้นทองคนอีกหลายต้องวายปราณ	ทั้งทหารยิงกราดอนาถใจ
คนคลังยังแก้เครียดเฉียดจุฬาฯ	หนุ่มยิงฆ่าหญิงในห้างช่างกล้าโฉน
สื่อและคลิปหยิบมาแพร่เชิงแซ่ไป	เด็กผู้ใหญ่เห็นชัดถนัดตา
เกิดลัทธิเอาอย่างในทางร้าย	อันตรายเกิดเรื่องอีกเบื่องหน้า
ควรปรึกษากันทุกฝ่ายใช้ปัญญา	สอนวิชาศีลธรรมใหม่ดีไหมเอ๋ย ?

(ร่มฟ้า ร่ายฝัน, ลัทธิเอาอย่าง: 64)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ลัทธิเอาอย่าง” กวีนำเหตุการณ์ความรุนแรงการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในประเทศในช่วงเวลาไล่เลี่ยกัน ทั้งคดีผู้พิพากษายะลา อ่านคำพิพากษาในห้องพิจารณา และไลฟ์สดผ่านเฟซบุ๊กก่อนยิงตัวเองตาย เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2562 คดีผู้อำนวยการโรงเรียนโจรกรรมร้านทอง ในห้างสรรพสินค้า จังหวัดลพบุรี มีผู้เสียชีวิต 3 ราย เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2563 คดีทหารกราดยิงประชาชนในห้างสรรพสินค้า จังหวัดนครราชสีมา มีผู้เสียชีวิต 30 ราย รวมผู้ก่อเหตุ และบาดเจ็บอีก 58 ราย เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 และเหตุการณ์ความรุนแรงอื่น ๆ ที่เกิดในช่วงเวลาไล่เลี่ยกัน จะเห็นได้ว่าความรุนแรงดังกล่าว เกิดจากบุคคลที่ประกอบอาชีพที่มีเกียรติ เป็นกำลังในการพัฒนาชาติบ้านเมือง ได้แก่ ผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และทหาร ล้วนแล้วเป็นบุคคลที่ควรเป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรมจริยธรรม ความยุติธรรม ความเมตตาปราณี ความเสียสละ และกล้าหาญ แต่กลับกลายมาเป็นผู้ร้ายสร้างความรุนแรงในสังคมส่งผลกระทบต่อถึงการสูญเสียชีวิตของประชาชนและครอบครัว

2.1.2 ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง

การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน ไม่ใช่เป็นเรื่องของฝ่ายบริหารจากภาครัฐที่เป็นนักการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยประชาชนจะต้องเลือกผู้แทนราษฎรแต่ละท้องถิ่นเพื่อเป็นผู้แทนเลือกไปเลือก นายกรัฐมนตรี บ่อยครั้งที่ผลการเลือกตั้งไม่เป็นไปตามที่ตนเองปรารถนา หรือเกิดความไม่โปร่งใสใน กระบวนการ จึงเกิดการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพบนท้องถนน นำมาซึ่งความรุนแรงแบ่งข้าง ดังเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ในบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ตุลาอาถรรพณ์” ที่ว่า

สิบสี่ตุลาฆ่าস্যอง	หกตุลาศพองเกลื่อนไฉน
สิบเจ็ดพฤษภาไทยฆ่าไทย	นิจาใจเจ็ดตุลาขังมาเยือน
บทเรียนเรามีแล้วก็บท	เลือด-น้ำตาก็หยดบนร่างเพื่อน
ท่ามกลางกลุ่มควั่นสะท้านสะเทือน	แขนขาขาดเกลื่อนแล้วก็คน
เขาเป็นคนไทยที่ได้ทุกข์	เขาสุขหรือจะค้ำกลางถนน
ยึดทำเนียบผิดแน่ก็แค่กล	ประท้วงพวกฉ้อฉล...ยึดบ้านเมือง !
เลือกตั้งก็ครั้งสร้างปัญหา	ประชาธิปไตยล้วนใบเหลียง
ปฏิวัติก็เหล่าก็เปล่าเปลือง	เพิ่มเคืองเพิ่มข้างเพิ่มวางวาย
ไหนเล่าสมานฉันท์อันเพรียกหา	ไหนเล่าการเจรจาจะก่อนจะสาย
มีแต่วีรกรรมทำคนตาย	เสียตายคนดีมีความรู้
ไอ้เดือนตุลาช่างอาถรรพณ์	เสียขวัญ...โศกสลด...หดหู่
คนกลางคนกล้าถือตราชู	โปรดกู่เดือนตุลาหยุดฆ่ากัน

(เราเป็นหนึ่งในเดียวกัน, ตุลาอาถรรพณ์: 32-33)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ตุลาอาถรรพณ์” นภลัย สุวรรณธาดา ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ ความรุนแรงทางการเมืองเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2511 โดยกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อ ประชาธิปไตยปิดล้อมอาคารรัฐสภาเพื่อกดดันไม่ให้คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อที่ประชุมรัฐสภา นำมาสู่เหตุการณ์ความวุ่นวาย เกิดการปะทะระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชน มีผู้คนได้รับ บาดเจ็บสาหัสและเสียชีวิตหลายคน กวียังอ้างถึงเหตุการณ์ความรุนแรงลักษณะเดียวกันในอดีตถึง 3 เหตุการณ์ คือ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516, 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 และ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 ล้วน เป็นเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองทั้งสิ้นและมีวันที่และเดือนพ้องกัน กวีบรรยายภาพความ รุนแรงอย่างเห็นได้ชัด “เลือด-น้ำตาก็หยดบนร่างเพื่อน ท่ามกลางกลุ่มควั่นสะท้านสะเทือน แขนขา ขาดเกลื่อนแล้วก็คน” น้ำเสียงของกวียังบริภาษรัฐบาลว่าเป็น “พวกฉ้อฉล...ยึดบ้านเมือง !” จึงเป็น

เหตุให้ประชาชนยึดทำเนียบรัฐบาลพร้อมกับประเด็นอีกว่าไม่ว่าจะเลือกตั้งกี่ครั้งก็必有ปัญหา หรือจะปฏิวัติจากทหารก็เหล่าทัพก็เป็นเรื่องที่สร้างความแค้นเคืองกันอยู่ตลอด และไม่นำไปสู่การเจรจาและสมานฉันท์ แต่ทั้งนี้ก็ยังมีความหวังว่า “คนกลางคนกล้าถือตราชู โปรตุเก้เดือนตุลาหยุดฆ่ากัน” จะเห็นได้ว่านภลัย สุวรรณธาดา นำเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาประกอบสร้างเป็นกวีนิพนธ์เพื่อเป็นกระบอกเสียงในการตีแผ่ความจริงและเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา

2.1.3 ปัญหาความบกพร่องในการประกอบอาชีพ

ปัญหาความบกพร่องในการประกอบอาชีพทำให้เกิดผลกระทบต่อตัวเอง เพื่อนร่วมอาชีพ องค์กร และประเทศชาติ ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดข้อบกพร่อง เกิดจากความรู้ความสามารถที่ไม่สอดคล้องกับงาน ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ เกิดจากเจตคติด้านลบที่มีต่องานและตัวบุคคลในระดับเดียวกันและ/หรือระดับผู้บริหาร อีกนัยหนึ่ง เกิดจากความบกพร่องในด้านคุณธรรม จริยธรรมในตัวบุคคล โดยเฉพาะ ความซื่อสัตย์สุจริต นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอปัญหาความบกพร่องในการประกอบอาชีพ ผ่านบทกวีนิพนธ์เรื่อง “กิน (แต่ข้าราชการ)” ที่ว่า

เธอคือข้าราชการงานมีเกียรติ	ถึงใครเหยียดหยามสิ้นอย่า “กินแพง”
ยอมเป็นคนติดดิน “กินข้าวแกง”	อย่า “กินแรง” “กินเปล่า” เอาเปรียบคน
เห็นเพื่อนรวยก็อย่าอิจฉาเพื่อน	“กินเงินเดือน” หากประหยัดไม่ขัดสน
อย่า “กินเหล้าเมายา” จะพาจน	ครอบครัวทน “กินน้ำตา” ให้อาดูร
อันคนชื่อ “กินเท่าใดก็ไม่หมด”	แต่คนคด “กินไม่นาน” ก็พาลสูญ
“กินสินบน” คนจะหมิ่นเหมือนกินมูล	“กินอัฐปูน กินป่า” สุดสามานย์
ตำแหน่งดีมีคุณ “กินบุญเก่า”	อย่าถือเอาเป็นประโยชน์ให้โจษขาน
“กินเครื่องเซ่น” เป็นประจำไม่ทำงาน	ข้าราชการเช่นนี้บัลย์ชิต้า
แม้ทำดีมีผลจนเกษียณ	คนจะเวียนกราบไหว้ใจอึมหม่า
ชีวิตงานงดงามในความจำ	จะสุขล้ำหรือเคราะห์ก็เพราะ “กิน”

(เราเป็นหนึ่งในเดียวกัน, กิน (แต่ ข้าราชการ): 96-97)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “กิน (แต่ ข้าราชการ)” กวีสะท้อนปัญหาการทุจริตในระบบงานราชการ ในที่นี้หมายถึงความประพฤติที่ไม่เหมาะสม ผิดจรรยาบรรณในวิชาชีพ ตัวบุคคลมีความต้องการผลประโยชน์จึงตัดสินใจ “กินสินบน” คือมุ่งเอาทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นจากบุคคลอื่น เพื่อให้ผู้นั้นกระทำการหรือละเว้นไม่กระทำการตามที่ถูกจ่ายเงินสินบนต้องการ และ “อัฐปูน กินป่า” คือการคดโกงทุจริตงบประมาณจากภาครัฐ ลักษณะการไม่ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ กวีมองว่า “ข้าราชการ

เช่นนี้บัญญัติว่า” การบกพร่องของข้าราชการในการปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงเกิดผลกระทบแต่ตัวเอง แต่ยังเกิดผลกระทบต่อชาติบ้านเมืองด้วย จึงเป็นการนำเสนอปัญหาความบกพร่องในการประกอบอาชีพ

นอกจากปัญหาความบกพร่องในการประกอบอาชีพในแวดวงราชการแล้ว ในแวดวงอื่น ๆ ก็ยังปรากฏปัญหาดังกล่าว ทำให้เห็นว่าปัญหาความบกพร่องในการประกอบอาชีพเกิดขึ้นในทุกแวดวง ด้วยปัจจัยที่แตกต่างกัน เช่น การแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนโดยการทุจริต การแข่งขันเชิงการค้าเพื่อช่วงชิงฐานความนิยม ฯลฯ นภลัย สุวรรณธาดา สะท้อนให้เห็นความบกพร่องของสื่อมวลชนที่ขาดจรรยาบรรณผ่านกวีนิพนธ์เรื่อง “จรรยาบรรณของสื่อ” ที่ว่า

อิทธิพลสื่อนี้มีมากนัก	สร้างความรักสามัคคีความดีได้
สร้างความชั่วความชังความคลั่งไคล้	จึงต้องใช้สมคำจรรยาบรรณ
กรณียิงกราดโคราชนี้	สื่อที่วิรายนสดเห็นหมคนั้น
เจ้าหน้าที่เคลื่อนไหวทางไหนกัน	สื่อประชันช่วยคนร้ายให้รู้ทาง
ทั้งออกชื่อชี้ชัดประวัติโก๋	เหมือนฮีโร่ชวนให้ใครทำบ้าง
ภาพสยองนองเลือดไม่อำพราง	เกิดลัทธิเอาอย่างข้างเลวทราวม
อย่าให้ความสำคัญแก่คนร้าย	อย่าสัมภาษณ์ผู้เสียหายหลายคำถาม
อย่าทำให้ผู้ฟังเครียดคลั่งตาม	สื่อคงงามเมื่อรักษาจรรยาบรรณ
	(ร่วมฟ้า ร่ายฝัน, จรรยาบรรณของสื่อ: 67)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “จรรยาบรรณของสื่อ” กวีสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความบกพร่องของการทำหน้าที่สื่อมวลชนที่ขาดจรรยาบรรณ เนื่องจากสื่อมวลชนมีความสำคัญต่อสังคมที่จะสามารถโน้มนำความเชื่อ ความคิด มีอิทธิพลในด้านอารมณ์ ความรู้สึกของผู้เสพสื่อ ทำให้สังคมตั้งสถานะสื่อมวลชนเป็นฐานันดรที่ 4 (The Fourth Estate) ถือว่าเป็นสถานะที่มีอิทธิพลต่อสังคมโดยอ้อม บทกวีนิพนธ์ดังกล่าว สะท้อนความบกพร่องในการรายงานข่าวความรุนแรงที่เกิดขึ้นในห้างสรรพสินค้า พื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 จะเห็นได้ว่า สื่อรายงานข่าวสดให้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติงานของผู้ร้ายและเห็นรายละเอียดการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เพื่อช่วงชิงฐานความนิยมจากผู้เสพสื่อ ในทางกลับกันผู้ร้ายก็รับรู้แผนการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ด้วยความรุนแรงบานปลายและทวีความรุนแรงมากขึ้น ด้านผู้เสพสื่อเมื่อรับรู้การรายงานข่าวสดยังเกิดความวิตกกังวล ยิ่งไปกว่านั้น ผู้เสพสื่อที่เป็นเด็กและเยาวชนที่ยังขาดวิจารณญาณเมื่อเห็นขั้นตอนการฆาตกรรมของผู้ร้ายจึงเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ “เหมือนฮีโร่ชวนให้ใครทำบ้าง ภาพสยองนองเลือดไม่อำพราง เกิดลัทธิเอาอย่างข้างเลวทราวม” การปฏิบัติงานของสื่อมวลชนลักษณะนี้ ไม่ได้

ช่วยบรรเทาเหตุการณ์ก่อการร้ายที่เกิดแต่เป็นเหตุให้เกิดปัญหาอื่นตามมา จึงถือว่าเป็นความบกพร่องของการประกอบอาชีพของสื่อมวลชนที่ขาดจรรยาบรรณ

2.1.4 ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม

ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ครอบครัวเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์คือ ความรักความเข้าใจกันระหว่างคู่รัก ความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ ความชาญฉลาดในการใช้ชีวิต หากไม่มีความพร้อมในปัจจุบันดังกล่าวย่อมนำไปสู่ปัญหาภายในครอบครัว หากมีลูก ลูกจะขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดความอบอุ่น ยิ่งไปกว่านั้นอาจเป็นเด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง อันเนื่องมาจากการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของผู้เป็นแม่นภาลัย สุวรรณธาดา นำเสนอปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมผ่านมุมมอง ความคิดและความรู้สึกที่ลึกซึ้งของเด็กไร้เดียงสาทำให้เห็นปัญหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นก็วิงตอกย้ำปัญหาการถูกทอดทิ้งด้วยอารมณ์ ความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจอีกครั้งผ่านกวีนิพนธ์เรื่อง “ก่อนตาย” ที่ว่า

หนูเกิดมาทำไมไม่รู้	อยู่อยู่ก็พรันหวั่นไหว
อยู่อยู่เยือกเย็นไม่เห็นใคร	ทำไมหนูต้องเกิดมา
แม่ไม่เต็มใจให้เกิด	กำเนิดมักง่ายขายหน้า
เกิดมาประจานมารดา	แม่จ๋า...ขอโทษโปรดอภัย
หนูไม่ตั้งใจทำร้ายแม่	เพียงแต่ขอมาอาศัย
อุทรอ่อนอุ่นละมุนละไม	รักแม่เท่าไรแม่ไม่รู้
ที่สุดแห่งหัวใจวัยทารก	คือออกอุณรักพิทักษ์อยู่
แม่จ๋ามาสสิแม่มาแลดู	ก่อนหนูตายอนาถเพราะขาดรัก

(สร้อยเม็ดทราย, ก่อนตาย: 30)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ก่อนตาย” เป็นอีกหนึ่งสำนวนที่สะท้อนปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของผู้หญิง ความไม่พร้อมในที่นี้มีปัจจัยหลายด้าน เช่น ปัญหาสุขภาพ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาความรับผิดชอบ ฯลฯ อันนำไปสู่การตั้งครรภ์หรือไม่นำไปสู่ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง กวีนำเสนอเนื้อหาผ่านมุมมองของเด็กทารกผู้ถูกทอดทิ้งด้วยการตั้งคำถาม “หนูเกิดมาทำไม” ระคนกับความรู้สึกหวั่นไหว เปล่าเปลี่ยว และยังให้น้ำเสียงเชิงประชดประชัน “แม่ไม่เต็มใจให้เกิด กำเนิดมักง่ายขายหน้า” จึงเป็นการสะท้อนปัญหาที่เกิดจากการตั้งครรภ์ไม่พร้อมและนำมาซึ่งปัญหาอื่น ๆ ตามมา

2.2 การนำเสนอภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงจากสังคมอดีต

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์ มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาการเครื่องมือเครื่องจักรมีกลไกรวดเร็วเป็นสังคมอุตสาหกรรม ขณะที่วิถีชีวิตของผู้คน มีการสื่อสารรวดเร็ว ฉับไว ให้ความสำคัญหรือหลงใหลกับวัตถุนิยมจนมากเกินไป ทำให้มองว่าคุณธรรมจริยธรรมของคนตกต่ำลง วิถีชีวิตของผู้คนในสังคมเป็นครอบครัวขนาดเล็กมีสมาชิกจำนวนน้อย โดยเฉพาะในสังคมเมืองที่มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ขาดความเข้าอกเข้าใจกันต่างจากสังคมอดีต ญาติ สุวรรณาตา นำเสนอแนวคิดสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงจากสังคมอดีต ผ่านบทกวีนิพนธ์เรื่อง “แต่วิทยากรทางไกล” ที่ว่า

การอบรมทางไกลไม่่ง่ายนัก	ต้องใจรักต้องรู้ลึกต้องศึกษา
ต้องฝึกพูดกับกล้องเหมือนมองตา	สนทนากับใครที่ไกลกัน
ต้องรักษาท่าทีมีบุคลิก	ไม่ยุคยีกิ้วแคะแคะนี่นั่น
สมาธิมันคงไม่่งงัน	ไม่ขาสั่นตักประหม่าจนหน้าอาย
ต้องเตรียมบทจดประเด็นให้เห็นชัด	รู้จักตัดรู้จักเติมเพิ่มขยาย
ต้องเชื่อมโยงแต่ละชั้นที่บรรยาย	ต้นกลางท้ายงามสรรพสอดรับกัน
ต้องเตรียมสื่อทันสมัยไว้เสมอ	คอมพิวเตอร์เทคนิครู้พลิกผัน
จัดข้อมูลเป็นระบบให้ครบครัน	ต้องรู้ทันทั้งเครื่องทั้งเรื่องคน
การอบรมทางไกลไม่่ง่ายนัก	ต้องใจรักกล้าเผชิญประเมินผล
เชื่อมหนทางห่างไกลให้ใกล้ตน	เพื่อมวลชนเชี่ยวชาญคืองานเรา

(เราเป็นหนึ่งเดียวกัน, แต่วิทยากรทางไกล: 92-93)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “แต่วิทยากรทางไกล” แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการสื่อสารของสังคมปัจจุบัน คือการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ต่างจากสมัยอดีตที่ต้องเรียนรู้ในพื้นที่เท่านั้น ผู้ส่งสารและผู้รับสารในที่นี้กล่าวถึงวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมจะต้องเรียนรู้และปรับตัว มีกลวิธีการสื่อสารให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยต้องรู้จักใช้เครื่องมือ เทคนิค การจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบและสื่อมีความร่วมสมัย “ต้องเตรียมสื่อทันสมัยไว้เสมอ คอมพิวเตอร์เทคนิครู้พลิกผัน จัดข้อมูลเป็นระบบให้ครบครัน ต้องรู้ทันทั้งเครื่องทั้งเรื่องคน” ขณะที่ตัวบุคคลต้องมีการปรับบุคลิกภาพ นับว่าสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พึ่งพาอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี และมีรูปแบบการสื่อสารผ่านสัญญาณโครงข่ายอินเทอร์เน็ตมากขึ้น

3. แนวคิดด้านพระพุทธศาสนา

ธรรมชาติของมนุษย์มีความกลัวและกระวนกระวายต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้นทั้งที่แน่นอนและไม่แน่นอน จึงแสวงหาสิ่งที่จะสามารถยึดเหนี่ยวจิตใจ ศาสนาถือเป็นที่พักทางจิตใจของศาสนิกชน เพราะมีแนวปฏิบัติข้อธรรมที่ช่วยขัดเกลาให้คนเป็นคนดี อยู่ในครรลองคลองธรรมของสังคม เป็นบ้ำหลอมให้คนในสังคมเป็นคนดีและมีความสุข ราชบัณฑิตยสถาน (2556: 1142) ได้ให้ความหมายของศาสนาว่า ลัทธิความเชื่อถือของมนุษย์อันมีหลัก คือแสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลก เป็นต้น อันเป็นไปในฝ่ายปรมาตม์ประการหนึ่ง แสดงหลักธรรมเกี่ยวกับบุญบาปอันเป็นไปในฝ่ายศีลธรรมประการหนึ่ง พร้อมทั้งลัทธิพิธีที่กระทำตามความเห็นหรือตามคำสั่งสอนในความเชื่อถืออันนั้น ๆ กว้างจะนำแก่นทางศาสนาเป็นส่วนประกอบสร้างกวีนิพนธ์เพื่อเป็นหลักในความคิดและความประพฤติ

นภลัย สุวรรณธาดา เป็นพุทธศาสนิกชน มีความเข้าใจเนื้อหาของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ผวนกับความเข้าใจชีวิตซึ่งสอดคล้องกัน จนสามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นกวีนิพนธ์ โดยนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากวรรณคดีเรื่องไตรภูมิพระร่วง ข้อหลักธรรมอันเป็นแนวปฏิบัติของศาสนิกชน

3.1 แนวคิดเรื่องบาปบุญคุณโทษ

ความเชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษเป็นความเชื่อของคนที่มีมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เนื่องด้วยได้รับการปลูกฝังกันมาอย่างยาวนาน เริ่มตั้งสถาบันครอบครัวพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ เมื่อเข้าวัดฟังธรรมก็ยังได้รับการปลูกฝังเรื่องบาปบุญคุณโทษจากการเทศนาของพระภิกษุ บาปบุญคุณโทษจึงมีความเกี่ยวเนื่องกับชีวิตของคนในสังคม ทำให้เกิดความตระหนักที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกันและกัน หรือสร้างความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นในสังคม ธนิกาญจน์ จินาพันธ์ (2546: 119) ได้อธิบายว่า แนวคิดเรื่องบาป บุญ และนรกสวรรค์ เป็นเรื่องที่อยู่ในระบบความคิดความเชื่อของคนไทยมาช้านานแล้ว เป็นคำสอนหนึ่งที่ปรากฏชัดเจนในหลักของพุทธศาสนา ด้วยการบอกผลของการกระทำ หากกระทำดี (บุญ) จะส่งผลให้ผู้กระทำได้รับสิ่งดีตอบแทนไปสู่ภพที่ดี (สวรรค์) หากกระทำชั่ว (บาป) จะส่งผลให้ผู้กระทำได้รับผลที่เป็นทุกข์ เดือดร้อนใจไปรับกรรมในภพที่ทรามาน (นรก) บทกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอแนวคิดเรื่องบาปบุญคุณโทษ ดังบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เรือใบบุญ” ที่ว่า

เรือใบน้อยลอยไกลเมื่อใกล้ค่ำ
ชีวิตเป็นเช่นเรือเพื่อนายท้าย
มีแสงธรรมนำทางสว่างทิศ
ให้จิตนำกรรมหนุนบุญแล่นใบ

ห้องฟ้าคล้ำคลุมแดดแดดหลบหาย
สู่จุดหมายที่หวังฝั่งหัวใจ
ฟ้ามีดมิดใจมิหมองยังผ่องใส
จุดหมายไกลก็มีแพ้ถึงแน่นอน
(ร้ายฟ้าแรงแผ่น, เรือใบบุญ: 38)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เรือใบบุญ” ในธรรมกถา ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ปาปวรรคที่ 9 ระบุนิยามของคำว่าบุญ ว่าเป็นคุณภาพอันดีของจิต ที่ว่าได้บุญก็คือการได้คุณภาพที่ดีของจิต บทกวีนิพนธ์ดังกล่าว กวีให้ “เรือ” เป็นภาพแทนของภาวะจิตที่ต้องเผชิญกับ “ห้องฟ้าคล้ำ” “ฟ้ามีดมิด” คืออุปสรรคปัญหา จำเป็นต้องอาศัย “บุญ” ในการ “แล่นใบ” เป็นการขับเคลื่อนคุณภาพชีวิตให้ไปถึงจุดหมาย “จุดหมายไกลก็มีแพ้ถึงแน่นอน” จะเห็นได้ว่ากวีมีความเชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษจึงนำมาเป็นส่วนประกอบสร้างกวีนิพนธ์

3.2 แนวคิดเรื่องกรรม

กรรมคือการกระทำ วิเคราะห์ว่า “กรรม กัมม” การกระทำที่เจตนาคือกรรม ไม่จำกัดว่าเป็นการกระทำดีหรือชั่ว กรรมเกิดได้ 3 ประการ คือมโนกรรม วชิกรรม และกายกรรม ทางพระพุทธศาสนามีความเชื่อว่า เมื่อกระทำดีย่อมได้ผลดี กระทำชั่วย่อมได้ผลชั่ว ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า “กल्याณการี กल्याณ ปาปการี จ ปापกั” การส่งผลของกรรมอาจเกิดผลช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ พุทธศาสนิกชนเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นย่อมเกิดจากกรรมที่กระทำมาจากชาตินี้หรือชาติก่อนก็ได้ นภาลัย สุวรรณธาดา เสนอแนวคิดเรื่องกรรมผ่านบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เลือกเกิดไม่ได้” ที่ว่า

แว้งคว้างว่างเวียงหวิววัน
โพ้นฟ้าโพ้นดินถวิลวน
วาววาวแวววาบปลาบแสง
ลอยลิวปลิวไหนไม่รู้ทัน
เลือกได้หรือไม่ที่ได้เกิด
เกิดสุขเกิดเชยเกิดเย็นร้อน
พ่อแม่ลูกถ้วนหวนมาใหม่
พ่อแม่ลูกดีศรีสกุล
กรรมเก่าเราเลือกชาตินี้ไว้
หยุดเลือกหยุดกรรมไม่นำพา

เหมือนฝันเหมือนจริงนั่งฉงน
อับจนเพราะเราไปช่างไหนกัน
เรื่องแรงพลังมากกระชากขวัญ
ฉับพลันชีพพรูสู่อุทร
กรรมคือกำเนิดแต่เก่าก่อน
ยกย่อนเวียนย้าด้วยกรรมบุญ
มาใช้หนี้กรรมที่นำหนุน
เพิ่มทุนเพิ่มธรรมนำชีวา
กรรมใหม่เราอาจเลือกชาติหน้า
เวลาสิ้นสุดหยุดเกิดตาย

(เราเป็นหนึ่งเดียวกัน, เลือกเกิดไม่ได้: 76-77)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เลือกเกิดไม่ได้” กวีเสนอแนวคิดเรื่องกรรม เริ่มต้นด้วยการบรรยายถึงการเดินทางของกระแสดิจที่ “ลอยลือปลิวไหวไม่รู้ทัน” แล้วมาอยู่ในท้องโดยไม่ได้เลือกกว่าเป็นท้องของใคร เพราะเหตุที่เกิดขึ้นมีเหตุมาจากกรรมเก่าที่ได้กระทำไว้แต่ชาติก่อน การมาเกิดใหม่จึงเป็นการ “ใช้หนี้กรรม” ที่ทำไว้ หากในชาตินี้ยังมีการสร้างกรรม กรรมนั้นก็อาจส่งผลในชาติหน้า อย่างไรก็ตามหากไม่มีกรรมใด ๆ ขึ้น จะหยุดการเวียนว่ายตายเกิด “เวลาสิ้นสุดหยุดเกิดตาย” หรือไปอยู่ในภูมิที่เรียกว่า โลกุตระภูมิ บทกวีนิพนธ์ดังกล่าวจึงเป็นการนำเสนอแนวคิดเรื่องกรรม ตั้งแต่ก่อนเกิดกระทั่งหลังตาย

3.3 แนวคิดเรื่องคำสอนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา

บทกวีนิพนธ์ที่นำเสนอแนวคิดเกี่ยวเนื่องกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นการนำธรรมะหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นกรอบความคิดเพื่อสื่อ “สาร” ของความคิดดังกล่าวผ่านทัศนะและมุมมองของกวีเพื่อเตือนสติ ชี้นำ แนะนำไปสู่การหลุดพ้นจากความทุกข์ รวมไปถึงการตั้งคำถามให้หันมาตรวจสอบระบบคุณค่าของศาสนาที่เป็นอยู่ในสังคม (ธนิกาญจน์ จินาพันธ์, 2546: 114) บทกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอแนวคิดที่เกี่ยวกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้อย่างหลากหลาย ผู้วิจัยจำแนกเป็น 2 ประเด็น คือ คำสอนทางโลกียธรรมกับคำสอนโลกุตระธรรม อธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

3.1.1 คำสอนทางโลกียธรรม

สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา (2543: 23) อธิบายคำสอนทางโลกียธรรมคือคำสอนทางโลกหมายรวมถึงการสอนศีลธรรม จริยธรรม บทกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ให้ความสำคัญกับคำสอนทางโลกียธรรมเพื่อให้เห็นว่า คนในสังคมจะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขต้องมีศีลธรรม จริยธรรม กำกับพฤติกรรม ดังบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เมตตา” ที่ว่า

กลางความโกรธเกรี้ยวกราดอาฆาตแค้น	พร้อมจะเล่นโลดฆ่าไม่ปราศรัย
เพียงคุกเข่าก้มหน้ามาขอภัย	ข้าผิดไปที่ทำท่านล้ำเค็ญ
พลันอาวุธหยุดพร้อมเป็นอ้อมกอด	เปลวไฟมอดต่อหน้าทันตาเห็น
ไฟหรืออาจดับไฟให้กลับเย็น	เมตตาเป็นน้ำสำหรับดับทุกไฟ

(ร่มฟ้า ร่ายฝัน, เมตตา: 55)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เมตตา” กวีนำหลักธรรมสำหรับการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมคือ “พรหมวิหารธรรม” การยึดมั่นในความเมตตา มุ่งปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุขด้วยการมีไมตรีต่อ

สรรพชีวิต จะช่วยบรรเทาเหตุแห่ง “ความโกรธเกรี้ยววราดาอาฆาตเคັน” ความเมตตาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยยุติความรุนแรง ไม่ใช่ใช้ความรุนแรงตอบกลับเพื่อแก้ปัญหา “ไฟหรืออาจดับไฟให้กลับเย็น” ดังนั้น ความเมตตาจึงเป็นหลักคำสอนทางโลกียธรรมที่มุ่งให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

3.1.2 คำสอนทางโลกุตตรธรรม

สุจิตรา จงสถิตยัวัฒนา (2543: 25) ได้อธิบายคำสอนทางโลกุตตรธรรมคือคำสอนอันทำให้อยู่พ้นวิสัยโลก หรืออยู่เหนือโลก คือการไม่ผูกติดกับยึดมั่นวนเวียนอยู่ในสังสารวัฏ กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ได้สะท้อนแนวคิดความไม่ยึดติดต่อวัตถุ ความไม่แน่นอนของชีวิต ดังบทกวีนิพนธ์เรื่อง “สู่ความว่าง” ที่ว่า

ประกาศธรรมนำทางที่ห่างทุกซ์	ประกาศสุขขบริสุทธิพุทธวิถี
ประกาศตนพ้นโศกที่โลกมี	ประกาศพลีชีวิตพร้อมในอ้อมธรรม
ตนอยู่ดินใจอยู่ฟ้ากว้างกว่ากว้าง	สู่ความว่างสู่เสรีที่ดื่มด่ำ
หยุดความอยากหยุดกิเลสเหตุแห่งกรรม	หยุดเกิดซ้ำสู่แดนทิพย์แห่งนิพพาน
	(ร่มฟ้า ร่ายฝัน, สู่ความว่าง: 30)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “สู่ความว่าง” กวีนำหลักธรรมเรื่อง “ไตรลักษณ์” อันเป็นหลักธรรมความจริงตามกฎธรรมชาติ คนเราไม่ควรยึดติดในรูปวัตถุ แต่ควรจะละกิเลสต้นเหตุซึ่งเป็นบ่อเกิดของความทุกข์ กวีแนะนำให้คนดำเนินชีวิตอยู่ในหลักธรรม นำจิตไป “สู่ความว่าง” พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด แม้ “ตนอยู่ดิน” แต่ “ใจอยู่ฟ้า” กล่าวได้ว่า แม้จะดำรงตนในกายหยาบก็สามารถนำกระแสจิตไปสู่ภาวะนิพพานได้ คือภาวะสงบเย็นปราศจากการปรุงแต่ง ไม่มีความมั่นหมายใจตัวตน จึงสอดคล้องกับคำสอนโลกุตตรธรรมที่ปรารถนาให้หลุดพ้นจากวิสัยมนุษย์

4. แนวคิดด้านนิเวศสำนึก

การให้ความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในสังคมไทย เริ่มมีความตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญใน 2 ช่วงเวลา โดยช่วงเวลาแรก เกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์อัศวินบาตกรรมของสืบ นาคะเสถียร นักอนุรักษ์ธรรมชาติคนสำคัญของประเทศไทย ในวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2533 สืบ นาคะเสถียร เป็นแบบอย่างของผู้มีความสำนึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และเป็นแบบอย่างของความตั้งใจจริงในการพิทักษ์รักษาธรรมชาติ อัศวินบาตกรรมของเขาก่อให้เกิดกระแสแห่งการอนุรักษ์ธรรมชาติที่เข้มข้นและจริงจังขึ้นในประเทศไทย (นันทา การแข็ง, 2552: 50) และอีกช่วงเวลาหนึ่ง เกิดจากกระแสความแปรปรวนของสภาวะอากาศและความเสื่อมโทรมของ

ทรัพยากรธรรมชาติผ่านวาทกรรม “ภาวะโลกร้อน” และ “ภาวะโลกรวน” อันเป็นเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งก่อให้เกิดสภาวะเรือนกระจกเป็นจำนวนมาก และก่อให้เกิดผลกระทบมาถึงวิถีชีวิตของมนุษย์เช่นกัน แสดงให้เห็นถึงความตกต่ำของจิตวิญญาณของมนุษย์ ความสำนึกว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติค่อย ๆ เลือนหายไป มนุษย์ให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตวิญญาณ ธรรมชาติจึงถูกมนุษย์กอบโกยผลประโยชน์ได้ ทำให้มนุษย์รุกรานธรรมชาติกระทั่งเกิดวิกฤตการณ์ทางธรรมชาติดังปัจจุบัน (นันทา การแข็ง, 2552: 50) ในฐานะกวีที่เป็นหน่วยหนึ่งของธรรมชาติย่อมได้รับอิทธิพลหรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติมาเป็นส่วนประกอบสร้างสรรค์ผลงาน ในกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา มีการนำเสนอเนื้อหาที่สอดแทรกแนวคิดนิเวศสำนึก กระแสการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

4.1 ความเสื่อมโทรมของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กวีนิพนธ์ที่นำเสนอเนื้อหาความเสื่อมโทรมของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่เพียงแต่เป็นการสะท้อนให้เห็นสภาวะปัจจุบันของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ยังสะท้อนถึงมูลเหตุของการเสื่อมโทรม นั่นคือมนุษย์ที่มุ่งทำลาย ละเลยความสำคัญและตัดขาดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอความเสื่อมโทรมของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหลายพื้นที่ ดังนี้

ปลาที่สวยงามใสอยู่ใต้น้ำ	คงเย็นฉ่ำชื่นใจใครจะเหมือน
ไร้แดดเผาเข้าค้ำน้ำเป็นเรือน	มีฝูงเพื่อนว่หายหาปะการัง
โลกข้างบนร้อนเราเจ้ารู้ไหม	มีโรคภัยทั้งแผ่นดินแทบสิ้นหวัง
คนทำลายธรรมชาติจนพลาตพลั้ง	มนุษย์ยังยิ่งใหญ่ ใครว่าจริง ?

(ร่มฟ้า ร่ายฝัน, โลกใต้น้ำ: 154)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “โลกใต้น้ำ” แม้กวีจะพรรณนาความงดงามของพื้นที่ท้องทะเล แต่ในทางกลับกัน กวีก็สะท้อนสภาพปัญหาของธรรมชาติในภาคพื้นดิน “โลกข้างบนร้อนเรา” ซึ่งปัญหาดังกล่าว เกิดจาก “คนทำลายธรรมชาติ” ยิ่งตอกย้ำความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติว่ามนุษย์ต้องการที่จะอยู่เหนือธรรมชาติ และสุดท้ายแล้วสิ่งที่มนุษย์ทำลายไปก็จะเป็นผลพวงกระทบมาสู่ตัวมนุษย์เองผ่านสภาวะ “โรคภัยทั้งแผ่นดิน” บทกวีนิพนธ์ดังกล่าวจึงเป็นการนำเสนอภาพคู่ตรงข้ามระหว่างความงดงามของท้องทะเลและความเสื่อมโทรมของธรรมชาติบนภาคพื้น

การทำลายธรรมชาติมีสาเหตุมาจากมนุษย์ดังที่ได้อธิบายไปแล้วข้างต้น ทั้งนี้การทำลายธรรมชาติเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ทั้งเรื่องความเป็นเมือง เรื่องความเจริญทางด้านวัตถุ เรื่องผลประโยชน์ส่วนตัว อันนำไปสู่การรุกรานพื้นที่ป่า ดังจะเห็นได้จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ทวงป่า” ที่ว่า

เห็นสีเขียวคราใดใจชุ่มชื่น	ป่าทั้งผืนคือสิทธิ์ชีวิตผอง
คือสัตว์ป่าหากินในถิ่นทอง	คือแหล่งของอุทกธารอาหารปวง
ถนนตัดลัดเลาะเฉพาะที่	ไม่ราวีป่าเขาไม่ก้าวล่วง
ไ้อป่าไทยโยถนัตตัดทั้งยวง	ร่วมกันทวงผืนป่าอย่าทำลาย

(ร่ายฟ้าแรงแผ่น, ทวงป่า: 52)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ทวงป่า” กวีนำเสนอภาพของป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ในฐานะผู้ให้การพึ่งพาอาศัยของสรรพชีวิตทั้งสัตว์และมนุษย์ทั้งเรื่องแหล่งน้ำและแหล่งอาหารในวรรณคดี “คือแหล่งของอุทกธารอาหารปวง” จากนั้นกวีให้ภาพความเป็นเมืองผ่านการตัดถนนทำให้เกิดการรุกรานพื้นที่ป่า และตัดไม้และแทนที่ด้วยถนน จะเห็นได้ว่า มนุษย์กำลังแสวงหาความเจริญโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาในภายหลัง เพราะเมื่อไรที่ป่าถูกทำลายด้วยมนุษย์นั้นหมายถึงแหล่งน้ำและแหล่งอาหารของมนุษย์ถูกทำลายไปด้วย ซึ่งกวีไม่เห็นด้วยกับการรุกรานพื้นที่ป่า “ไม่ราวีป่าเขาไม่ก้าวล่วง” จึงเป็นการนำเสนอภาพความเสื่อมโทรมของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยังผลกระทบมาสู่มนุษย์ได้ชัดเจน

นอกจากสาเหตุความเป็นเมืองมาแทนพื้นที่ป่าไม้แล้ว ในเรื่องของอำนาจของทุนนิยมก็เป็นอีกสาเหตุสำคัญหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ที่มีอิทธิพลมาจากนายทุนและบุคลากรจากรัฐที่เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตน นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอเนื้อหาดังกล่าวผ่านบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ภูเขาเขียว” ที่ว่า

งามภูเขาเขียวชุ่มชุ่มชื่น	ฟังเสียงคลื่นเคล้าพลอดกับยอดผา
เมฆลอยต่ำคล้าอาจฝนหยาดมา	ภูเขา ฟ้า กับทะเลแสนทั้งงาม
ภูเขาโล้นโจรปล้นจนไม่เหลือ	เพราะอยู่เหนือกฎหมายไม่เกรงขาม
จึงร้อนแล้งแห้งไกลเหมือนไฟลาม	วอนขอความชุ่มชื่นกลับคืนไทย

(ร่ายฟ้าแรงแผ่น, ภูเขาเขียว: 52)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ภูเขาเขียว” กวีมักบรรยายความงดงามของธรรมชาติก่อนเสมอ และสะท้อนให้เห็นปัญหาการรุกรานพื้นที่ป่าจนเกิดเป็นภาพ “ภูเขาโล้น” หรือภูเขาหัวโล้น พื้นที่ภูเขาที่ไม่มีต้นไม้หรือพืชใดปกคลุม เนื่องมาจากการตัดต้นไม้ การเผาป่า ชั้นหน้าดินถูกทำลาย สัตว์ป่านานาชนิด

ไม่มีที่อยู่อาศัย ทำให้ชั้นบรรยากาศเกิดการแปรปรวน สภาพในพื้นที่ “จิ้งร้อนแล้งแห้งไกลเหมือนไฟลาม” ปัญหาภูเขาหัวโล้นยังคงเป็นปัญหาต่อเนื่อง เพราะนายทุนและผู้ดำเนินการเกี่ยวข้อง “อยู่เหนือกฎหมายไม่เกรงขาม” ทำให้ภาพ “ภูเขา ฟ้า กับทะเล เสน่ห์งาม” ได้รับผลกระทบเป็นความเสื่อมโทรมที่ต้องใช้เวลานานกว่าจะฟื้นฟูให้เป็นอย่างเดิม

4.2 การแสดงให้เห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญและความสัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์ ทั้งในด้านกายภาพ กล่าวคือ การหล่อเลี้ยงและการให้ชีวิต รวมไปถึงการเอื้อเพื่อประโยชน์ในการเติบโตด้านความคิด จิตวิญญาณ (นันทา การแข็ง, 2552: 49) ดังนั้น ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีคุณค่าในฐานะผู้สร้างสรรค์ค่าจุนชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งพื้นฐานของมนุษย์มีความเข้าใจในคุณค่านี้ แต่อาจจะเมินเฉยหรือละเลยในคุณค่าจนเกิดการบั่นทอน ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในที่สุด นภลัย สุวรรธาดา นำเสนอกวีนิพนธ์เพื่อแสดงให้เห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ร่วมมือกันอนุรักษ์ธรรมชาติ ดังตัวอย่างบทกวีนิพนธ์เรื่อง “โลกสีเขียว” ที่ว่า

เพราะดินน้ำลมไฟได้ก่อเกิด	จึงกำเนิดมวลชีวิตทุกทิศา
เพราะโลกมีพืชพันธุ์มีธัญญา	เลี้ยงชีวมานานหลายล้านปี
เพราะพฤษชาวารีคือชีวิต	มนุษย์คิดทำลายไฉนนี้
สิ้นสีเขียวเปรียบไพรโสไนที	เราคงมีกรวดทรายไว้ให้กิน

(ร้ายฟ้าแรงแฝง, โลกสีเขียว: 49)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “โลกสีเขียว” กวีแสดงให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของสิ่งที่ทำให้เกิด “มวลชีวิต” นั่นคือ ธรรมชาติ กวีให้ความสำคัญกับธรรมชาติเทียบเท่ากับชีวิตโดยใช้ความเปรียบในวรรคที่ว่า “เพราะพฤษชาวารีคือชีวิต” แสดงให้เห็นว่าเมื่อไรที่ไม่มีธรรมชาติ เมื่อนั้นย่อมไม่มีชีวิตของมนุษย์ เพราะธรรมชาติ “มีพืชพันธุ์มีธัญญา เลี้ยงชีวมานาน” อย่างไรก็ตาม บทกวีนิพนธ์เรื่อง “โลกสีเขียว” ตอกย้ำให้มนุษย์ได้สำนึกและตระหนักว่า มนุษย์ยังต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติอยู่ตลอดเวลา

5. แนวคิดด้านปรัชญาการดำเนินชีวิต

ธนิกาญจน์ จินาพันธ์ (2546: 95) กล่าวว่า ปรัชญาเป็นแนวคิดที่เกิดจากเหตุการณ์และเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แล้วกวีมองเห็น นำมาพิจารณาอย่างลึกซึ้ง ใคร่ครวญและตีความออกมาเป็นทัศนะที่มีต่อโลกและชีวิต ส่วน ไชย ณ พล (2550: 7) ได้ให้ความหมายของปรัชญาการดำเนินชีวิต

ไว้ว่า หลักหรือวิธีการที่ใช้ในการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณหาดา นำเสนอปรัชญาการดำเนินชีวิตไว้หลากหลายแง่มุม ด้วยตัวกวีเองเป็นผู้มีประสบการณ์การใช้ชีวิตทั้งในบทบาทของการเป็นครุอาจารย์ในสถาบันการศึกษาที่จะต้องอบรมบ่มนิสัยให้นักเรียน นักศึกษา และบทบาทของการเป็นแม่ที่ต้องดูแลเอาใจใส่ให้ลูกเติบโตเป็นคนดี จึงได้ถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านมุมมองของกวี ดังนี้

5.1 การพึ่งพาตนเอง

การพึ่งพาตนเองเป็นพื้นฐานของการใช้ชีวิตซึ่งสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า อตตนา หิ อตตโน นาโถ: ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน นภลัย สุวรรณหาดา นำเสนอแนวความคิดการพึ่งพาตนเองผ่านบทกวีนิพนธ์เรื่อง “บินเดี่ยว” ที่ว่า

เจ้าบินเดี่ยวเปลี่ยวใจเพราะไร้คู่	ถึงบินอยู่เหนือฟ้า แต่ว่าเหงา
ฟ้าสีฟ้า แต่ใจนี้เป็นสีเทา	มีแต่เงาเพื่อนตนอยู่คนเดียว
เกิดมาบินก็ต้องบินไม่สิ้นสุด	วันใดหยุดก็ต้องตายในป่าเปลี่ยว
บินไปหาอนาคตที่คิดเคี้ยว	ถึงบินเดี๋ยวก็จงบิน...อย่างอินทรี

(ร้ายฟ้าแรงแผ่น, บินเดี่ยว: 81)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “บินเดี่ยว” กวีนำเสนอแนวความคิดการพึ่งพาตนเอง แม้จะรู้สึกโดดเดี่ยว “ใจนี้เป็นสีเทา” อย่างไรก็ตาม เมื่อ “เกิดมาบินก็ต้องบินไม่สิ้นสุด” คือการรู้จักทำหน้าที่ของตนเอง เพราะหากหยุดทำก็ไม่สามารถ “บินไปหาอนาคต” ได้ กวีมองการทำบางสิ่งบางอย่างโดดเดี่ยวคนเดียวไม่ใช่เรื่องผิด สามารถทำได้และทำได้อย่างสง่างาม “อย่างนกอินทรี” แม้จะมีความยากลำบากก็ให้ต่อสู้ อุตทน นภลัย สุวรรณหาดา ยังให้แนวความคิดการพึ่งพาตนเองผ่านการรู้จักการต่อสู้ อุตทน ในบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ทานตะวัน” ที่ว่า

ทานตะวันหันทำพระอาทิตย์	จึงโคกิตพรราวฟ้าดูกล้าหาญ
นกปีกอ่อนร่อนฟ้าทำลมราน	ปลารวยธารทวนกระแสน้ำแผ่ใคร
กระแสน้ำชีวิตที่เขี้ยวกราก	มันแสนยากยิ่งกว่าจะฝ่าได้
ถึงแม้ข้างขณะข้างข้างอะไร	ลมหายใจยังอยู่ สู้ยิบตา

(ร้ายฟ้าแรงแผ่น, ทานตะวัน: 96)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ทานตะวัน” กวีให้ภาพทานตะวันที่หันดอกเผชิญกับความร้อนของดวงอาทิตย์ นกที่ต้องบินฝ่าลมแรง และปลาที่ต้องว่ายทวนกระแสน้ำ แทนคนที่ต้องเผชิญกับอุปสรรคปัญหาชีวิตที่มีความยากลำบากกว่าจะข้ามผ่านไปได้อาจต้องประสบทั้งความสมหวังและผิดหวังอย่างไรก็ตาม เมื่อยังมีชีวิตอยู่ก็ต้อง “สู้ยิบตา” หมายถึง สู้ให้ถึงที่สุด สู้ไม่ถอย จึงเป็นบทกวีนิพนธ์ที่แสดงแนวความคิดที่พึ่งพาตนเองก่อนที่จะไปหวังพึ่งพาผู้อื่น

5.2 การเลือกคบมิตร

คนแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกชน มีความแตกต่างทางความคิด ค่านิยม วิถีชีวิต วัฒนธรรมที่ได้รับการหล่อหลอมมา การอยู่ร่วมกันในสังคมจึงต้องมีกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติเพื่อสร้างสัมพันธภาพต่อกัน ดังนั้นพื้นฐานก่อนที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับใครจะต้องพิจารณาลักษณะนิสัยใจคอให้แน่ชัดก่อน นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอหลักการเลือกคบคนในสังคม ดังนี้

คบเพื่อนดีมีชัยไปกว่าครึ่ง	คบเพื่อนพึ่งพาได้ไม่ข่มเหง
คบเพื่อนสุขสดชื่นพาครีนเครง	คบเพื่อนเพลงพาร้องร้องรื่นรมย์
คบเพื่อนชั่วตัวตายไปกว่าครึ่ง	คบเพื่อนพึ่งไม่ได้ใจชื่นชม
คบเพื่อนทุกข์เราก็อทุกข์คลุกระทม	แต่เพื่อนล้ม ขอให้เราเข้าประคอง
	(รุ่มฟ้า ร่ายฝัน, คบเพื่อน: 54)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “คบเพื่อน” กวีนำเสนอแนวคิดในการคบคน 2 จำพวก คือ เพื่อนดีและเพื่อนชั่ว กล่าวไว้ว่า ลักษณะของเพื่อนที่ดีคือเพื่อนที่คอยช่วยเหลือสามารถพึ่งพาได้ ถนอมน้ำใจซึ่งกันและกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุขไปด้วยกัน “เพื่อนล้มขอให้เราเข้าประคอง” ต่างกับลักษณะของเพื่อนที่ชั่วที่มักให้เห็นแก่ตัว ไม่สามารถพึ่งพาได้ มีแต่ความทุกข์ร้อนที่พลอยส่งผลกระทบต่อเราด้วย นภลัย สุวรรณธาดา ยังได้จำแนกความสัมพันธ์ของคนในสังคมไว้เป็นระดับ ดังในบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ 4 ระดับ” ที่ว่า

ความสัมพันธ์นั้นมีสี่ระดับ	หนึ่ง คอยรับ “ได้กับได้” ต้องให้ฉัน
ตราบที่ได้ผลประโยชน์ไม่โกรธกัน	คบแค่นั้นคบได้ก็ไม่นาน
สอง ระดับ “รับและให้” ไม่เสียเปรียบ	ต้องคิดเทียบไม่ขาดทุนคอยคุณนหาร
ยิ่งถ้าได้กำไรใจชื่นบาน	คบแบบงานธุรกิจไซ้มิตรแท้
สาม ระดับ “ให้กับให้” ใจสุขสันต์	เธอให้ฉัน ฉันก็ให้ใจเพื่อแม่
อาจเป็นมิตรสนิทมันมิผันแปร	มิมุ่งแต่ตนได้อยู่ฝ่ายเดียว

สี่ ระดับ “ให้แล้วลืม” ลืมว่าให้	จะขาดทุนได้กำไรนั้นไม่เกี่ยว
ให้อภัยให้ทุกสิ่งใจจริงเจียว	รักแน่นเหนียวดุจแม่ลูกผูกพันมา
ความสัมพันธ์ขั้นที่สี่นั้นดียิ่ง	แต่ความจริงยากนักที่จักหา
ฝึกตนเป็นผู้ให้ ไร้อัตตา	คือคุณค่าของมนุษย์ที่สูงงาม

(ร่มฟ้า ร่ายฝัน, ความสัมพันธ์ 4 ระดับ: 82-83)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ 4 ระดับ” กวีจำแนกความสัมพันธ์ของคนในสังคมไว้ 4 ระดับ ได้แก่ 1) “ได้กับได้” ความสัมพันธ์ระดับนี้เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีความยั่งยืนมุ่งแต่ประโยชน์ ตราบใดที่ยังมีประโยชน์แก่กันก็จะเป็นความสัมพันธ์ที่มีความขัดแย้ง 2) “รับและให้” ความสัมพันธ์ระดับนี้เป็นความสัมพันธ์แบบนักธุรกิจ ไม่ยอมเสียเปรียบจะต้องเป็นฝ่ายที่ได้ประโยชน์มากกว่าเสียประโยชน์ 3) “ให้กับให้” ความสัมพันธ์ระดับนี้เป็นความสัมพันธ์ที่ต่างฝ่ายคอยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นกัลยาณมิตร และ 4) “ให้แล้วลืม” ความสัมพันธ์ระดับนี้มุ่งแสดงให้เห็นถึงสัมพันธภาพที่จริงใจ ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์แม้ว่าตัวเองนั้นจะเป็นฝ่ายเสียประโยชน์ก็ตาม เป็นผู้ให้ทุกสิ่งทุกอย่าง อาทิ ให้อภัย “ให้อภัยให้ทุกสิ่งใจจริงเจียว” กวียังนำเสนอแง่คิดให้ผู้อ่านได้ขบคิดเพื่อจะสร้างความสัมพันธ์แบบ “ให้แล้วลืม” ด้วยการ “ฝึกตนเป็นผู้ให้ไร้อัตตา” เพราะพฤติกรรมนี้เองเป็นเครื่องแสดงคุณค่าของความเป็นมนุษย์

5.3 การอยู่ร่วมกันของคนในสังคม

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีการติดต่อสื่อสาร และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน จะมากหรือน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่แวดล้อม ยิ่งในสังคมที่ผู้คนมีพื้นฐานการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับเดียวกันหรือใกล้เคียง ย่อมทำให้เกิดความเข้าใจอกเข้าใจกัน โดยเฉพาะสังคมไทย เมื่อผู้คนต้องประสบปัญหาได้รับความเดือดร้อนเช่นเดียวกัน เกิดสภาวะแร้นแค้นด้านอาหาร ย่อมทำให้เห็นพฤติกรรมของคนที่อยู่ร่วมกันด้วยน้ำใจไมตรี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งสามารถปรากฏให้เห็นได้ในพื้นที่ชุมชนเล็ก ๆ ทั้งในสังคมเมืองและสังคมชนบท นภลัย สุวรรณธาดา ได้นำเสนอภาพการมีน้ำใจไมตรีของคนในสังคมผ่านบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ตู้ปันสุข” ที่ว่า

มีข้าวสารอาหารแห้งแฉ่งไขไก่อ	น้ำผลไม้ขนมอยู่เต็มตู้
หมตก็เต็มเสริมให้ในทุกวัน	คือตู้ปันสุขใจไทยเจือจาน
โบราณวางตุ่มน้ำฝนให้คนดื่ม	บัดนี้ปล้มประเพณีที่สืบสาน
ไม่บอกชื่อคนให้ไม่ต้องการ	อิมบุญทานอิมทองสองสุขทวี
แต่บางคนขนใส่รถจนหมดตู้	นำอดสูเหมือนเปรตพวกเศษผี

ไม่เพื่อให้ใครข้างหลังที่ยังมี
แต่คนดีหยิบไปพอใช้สอย
จงช่วยเสริมเพิ่มตู้ ใจสู้ใจ

คนพวกนี้เราช่วยกันประจานไป
คนหลังคอยรับบ้างต่างก็ได้
เราคนไทยยอดยิ่ง ไม่ทิ้งกัน
(ร่มฟ้า ร่ายฝัน, ตู้ปันสุข: 193)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ตู้ปันสุข” กวีนำพฤติกรรมของผู้คนในสังคมที่เกิดขึ้นในท่ามกลาง การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) คนในสังคมไทยต่างได้รับผลกระทบกันทั้งสิ้น ทั้งต้องกักตัวเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ไม่สามารถออกไปประกอบอาชีพตามปกติ ได้ หรือบางครอบครัวได้รับเชื้อไวรัสดังกล่าว จึงเกิดกระแสสังคม “ตู้ปันสุข” เพื่อเป็นพื้นที่แบ่งปัน น้ำใจ “มีข้าวสารอาหารแห้งแฉ่งไข่ไก่ น้ำผลไม้ขนมอยู่เต็มตู้” กวีกล่าวถึงความปรากฏการณ์ ตู้ปันสุขไม่ได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาการแพร่ระบาดของเชื้อโรคนี้นี้ หากแต่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยที่ มักจะวางตุ่มน้ำฝนไว้หน้าบ้านเพื่อให้คนสัญจรผ่านได้ดื่มกิน “โบราณวางตุ่มน้ำฝนให้คนดื่ม” สำหรับ ดับกระหาย จะเห็นได้ว่าในสังคมไทยมีพื้นฐานชีวิตเป็นคนจิตใจดี มีน้ำใจไมตรีต่อผู้อื่น

ด้านของผู้รับ กวียังแสดงทัศนะว่า ของที่อยู่ในตู้ปันสุขควร “หยิบไปพอใช้สอย” และเหลือไว้ ให้คนอื่นบ้าง เมื่อตนเองมีก็มาช่วยกันเติมของให้เต็มตู้ นอกจากนี้ ยังประจานพฤติกรรมของคนเห็น แก่ตัว “ขนใส่รถจนหมดตู้” ไม่เผื่อแผ่สิ่งของให้ผู้อื่น ซึ่งไม่ต่างอะไรกับ “เปรตพวกเศษผี” บทกวี นิพนธ์เรื่อง “ตู้ปันสุข” แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมด้วยน้ำใจไมตรี เห็นอกเห็นใจกัน

6. แนวคิดด้านการศึกษา

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ส่งผลให้เป็น คนที่รู้จักวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัว ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งพาตนเอง (ณิชา ประกอบทรัพย์, 2545: 148) ดังนั้น การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องเกิดความตระหนักในคุณค่า ของการศึกษาของบุคลากรทั้งในระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้รับการศึกษาเห็นคุณค่า ของการศึกษาเช่นเดียวกัน จึงจะทำให้ผู้ได้รับการศึกษาในทุกระดับมีเป้าหมายการศึกษาที่ชัดเจน และ มุ่งมั่นต่อการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายนั้น ๆ ในกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ได้นำเสนอแนวคิด ด้านการศึกษา 4 ประการ ได้แก่ คุณค่าและความสำคัญของการศึกษา คุณลักษณะของผู้ได้รับการ การศึกษา ความภาคภูมิใจในตัวผู้สอนและสถาบันการศึกษา และการสะท้อนบทบาทและความสำคัญ ของหน้าที่ครูอาจารย์ ดังนี้

6.1 คุณค่าและความสำคัญของการศึกษา

การศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดศิลปวิทยาการต่าง ๆ ที่ตนเรียนรู้ไปสู่ชนรุ่นหลัง เพื่อเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้เพียงพอแก่การพัฒนาคนและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า (ณิชา ประกอบทรัพย์, 2545: 148) หากผู้ศึกษามีความเข้าใจว่าการศึกษามีคุณค่าและความสำคัญอย่างไร ก็จะสามารถเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคนทั้งตนเองและผู้อื่น และการพัฒนาชาติ นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอคุณค่าและความสำคัญของการศึกษา ดังนี้

6.1.1 การศึกษาช่วยพัฒนาคน

การศึกษาช่วยพัฒนาคนทั้งตนเองและผู้อื่น คนที่เข้าสู่ระบบหรือกระบวนการศึกษาเชิงวิชาการและวิชาชีพ ย่อมทำให้มีความรู้ ทักษะความสามารถที่เพียงพอสำหรับเป็นเครื่องมือประกอบอาชีพ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในสังคมไปสู่ทิศทางที่ดีขึ้น ทำให้คนไม่มีคุณค่ามีคุณค่าในสังคม นภลัย สุวรรณธาดา ได้นำเสนอแนวคิดการศึกษาช่วยพัฒนาคนผ่านบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ผู้รู้จริง” ที่ว่า

จากถิ่นเหนือถิ่นใต้ถิ่นอีสาน	จากหมู่บ้านเมืองกรุงมุ่งมานี้
ต่างอาชีพต่างสาขาบรรดามี	มาเป็นพี่เป็นน้องพบพ้องกัน
เรียนสองปี สามปี สี่ห้าหก	บ้างก็ตกบ้างก็ได้แต่ไม่ห้วน
จะจบเร็วจบช้าก็ฝ่าฟัน	กว่าถึงวันนี้ได้ไม่ถ่างนัก
รวมความหมายหลายชั้นใน บัณฑิต	ผู้รู้คิดศึกษาดำร่าหนัก
ผู้ใฝ่ดีมีวินัยมีใจรัก	ผู้พิทักษ์คุณธรรมนำผู้คน
หลายคนคือคนกล้า มหาบัณฑิต	ผู้รู้คิดรู้สิ่งเกิดรู้เหตุผล
ผู้วิจัยค้นคว้าวิทยานิพนธ์	ผู้อดทนผู้อุทิศทั้งจิตใจ
ปริญญาหลายแผ่นแน่นข้างฝา	ใช้คุณค่าแท้จริงที่ยิ่งใหญ่
สิ่งดีที่ต้องสร้างอยู่ข้างใน	รู้อะไรก็ไม่สู้รู้ตัวเอง

(เราเป็นหนึ่งเดียวกัน, ผู้รู้จริง: 54-55)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ผู้รู้จริง” แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา เนื่องด้วยการศึกษาสามารถพัฒนาตัวบุคคลได้ เมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษา องค์กรความรู้ที่ได้รับจากครูอาจารย์ ประสบการณ์จากการทำกิจกรรมจะหล่อหลอมให้ผู้ศึกษาพัฒนาตัวเองให้เป็นคนที่รู้จักคิด รู้จักสังเกต มีเหตุมีผล เป็นผู้ใฝ่ดี มีวินัย ครอบงำอยู่ในคุณธรรมจริยธรรม มีความกล้าหาญ มีความอดทน อุทิศตนเพื่อส่วนรวม กระทั่งเป็นผู้ที่รู้จักตัวเอง จึงนับว่าเป็น “บัณฑิต” คือผู้ทรงความรู้ ผู้มีปัญญา ซึ่งส่วนนี้จะทำให้ผู้ศึกษาสามารถพัฒนาต่อเนื่องสู่การประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตในสังคมอย่างสงบสุข

6.1.2 การศึกษาช่วยพัฒนาชาติ

ชาติจะพัฒนาได้เกิดจากคนที่ได้รับการพัฒนาทางการศึกษา เมื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ย่อมเป็นการพัฒนาชาติด้วยเช่นกัน คนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถสำหรับเอาตัวเองให้อยู่รอดปลอดภัย มีความสงบสุขท่ามกลางสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลง กล่าวได้ว่า เป็นพลเมืองที่มีพลังกำลังสามารถเป็นฟันเฟืองในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคง นภลัย สุวรรณธาดา ได้นำเสนอแนวคิดการศึกษาช่วยพัฒนาชาติผ่านบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ปริญาประชาชน” ที่ว่า

ในวิถีวิกฤติชีวิตชาติ	ใครเล่าจักสามารถมาช่วยได้
มีก็แต่คนไทยที่ใจไทย	ที่จริงใจจริงจังและยังยืน
เธอคือใครคนนั้น...นะบัณฑิต	ผู้ไม่คิดหนีภัยตายที่อื่น
เป็นคนไทยใจไทยไม่กลายกลืน	พิทักษ์ผืนแผ่นดินนี้ด้วยชีวิต
ปริญาใบนี้ที่ฝืนฝืน	ไซ้เพื่อได้ เพื่อดี เพื่อมีสิทธิ์
แต่เพื่อนำความรู้คู่ความคิด	มากอบกู้วิกฤติของชาติเรา
ภูมิปัญญา ภูมิไทย ภูมิใจเถิด	อย่าชูเขตต่างชาติเป็นทาสเขา
จงรู้เรื่องรู้ราวรู้ปรับเอา	ทั้งใหม่เก่าสายกลางอยู่อย่างไทย
แม้จะได้ปริญาเต็มผาบ้าน	ยังไม่ผ่านความจริงที่ยิ่งใหญ่
เมื่อช่วยชาติสุดตัวสุดหัวใจ	เธอจึงได้ปริญาประชาชน
(เราเป็นหนึ่งในเดียวกัน, ปริญาประชาชน: 66-67)	

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ปริญาประชาชน” กวีนำเสนอแนวคิดที่ว่า การศึกษาช่วยพัฒนาชาติผ่านบุคคลที่ได้รับและสำเร็จการศึกษาคือ “บัณฑิต” มองว่าในสภาวะที่ชาติบ้านเมืองได้รับวิกฤติปัญหาการหลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างชาติ โดยลืมนึกแห่งความเป็นไทยเป็นภัยอย่างหนึ่ง กวีไม่ได้ปฏิเสธการรับวัฒนธรรมต่างชาติ แต่ย้ำสอนให้ “จงรู้เรื่องรู้ราวรู้ปรับเอา ทั้งใหม่เก่าสายกลางอยู่อย่างไทย” คือต้องการให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม ดังนั้น การจะทำให้ชาติบ้านเมืองพ้นภัยการหลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างชาติ ผู้ที่ได้รับการศึกษาจะต้อง “นำความรู้คู่ความคิด มากอบกู้วิกฤติ” จะเห็นได้ว่าคนที่มีความรู้ความสามารถอย่าง “บัณฑิต” ย่อมมีความเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมสามารถผสมผสานวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายได้อย่างสร้างสรรค์ ไม่ก่อให้เกิดวิกฤติชาติ แสดงให้เห็นถึงวิชาความรู้ที่ได้ศึกษามาทำให้มีวุฒิภาวะ องค์ความรู้ที่นำมาช่วยพัฒนาชาติได้

6.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ได้รับการศึกษา

สถาบันการศึกษาไม่เพียงแต่มุ่งสั่งสอนแต่สรรพวิทยาเพียงเท่านั้น หากเป็นพื้นที่ที่ครูอาจารย์ได้อบรม ชัดเจนลักษณะนิสัย กิริยามารยาทของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางความคิด เพศ ชชาติพันธุ์ ฯลฯ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะ กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 7) ได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองและพลโลก โดยกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ได้รับการศึกษาผ่านบทกวีนิพนธ์เรื่อง “บัณฑิตยุคเศรษฐกิจพอเพียง” ที่ว่า

เป็นบัณฑิตยุคนี้มีความหมาย	ยุคท้าทายให้รู้สู้ปัญหา
ชาติวิฤตติเจียนจะล่มจมน้ำตา	จงหันหน้าร่วมสู้ร่วมกู้ภัย
หนึ่ง ต้องพึ่งตนเองต้องเก่งแท้	ไม่หวังแต่พึ่งรัฐหัดนิสัย
แม้ยากจนทนสู้ไม่กลัวใคร	ไม่เหลวไหลรับผิตชอบครอบครัวยุติ
สอง ต้องร่วมรวมพลังสังคมใหม่	ใช้ตัวใครตัวมันผันหน้าหนี
ชาติจะอยู่ถ้ารู้รักสามัคคี	ฉันท้องที่โอบเอื้อช่วยเหลือกัน
สาม รักษาทรัพยากรธรรมชาติ	ที่พินาศต้องพินให้คืนขวัญ
สัตว์-ป่าไม้สายน้ำล้วนสัมพันธ์	ร่วมสร้างสรรค์ธรรมชาติที่ขาดดุล
สี่ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม	อย่านิยมตะวันตกจนหมกมุ่น
ภูมิปัญญาชาวบ้านนั้นมีคุณค่า	ทั้งถูกทุนถูกวิถีชีวิตไทย
แนวพระราชดำริทรงริเริ่ม	เราต่อเติมปัญญาอ้อมอ้อม
เศรษฐกิจพอเพียงไม่เสี่ยงภัย	ช่วยชาติได้คือบัณฑิตชีวิตจริง

(เราเป็นหนึ่งในเดียวกัน, บัณฑิตยุคเศรษฐกิจพอเพียง: 68-69)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “บัณฑิตยุคเศรษฐกิจพอเพียง” แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ได้รับการศึกษา ซึ่งจะสามารถช่วยบรรเทาวิฤตติชาติด้านเศรษฐกิจ วิธีการแก้ปัญหาคือต้องมีวิถีชีวิตพอเพียง 4 ลักษณะ อธิบายได้ว่า 1) จะต้องรู้จักพึ่งพาตนเอง แม้จะอยู่อย่างยากจนก็ขอให้อดทน ยังคงมีความรับผิดชอบ ไม่เหลวไหล 2) จะต้องมีความรักสามัคคี มีความโอบเอื้ออารีต่อผู้อื่น อยู่ด้วยกันเหมือนพี่น้อง 3) รักษาทรัพยากรธรรมชาติ เพราะธรรมชาติและมนุษย์มีความสัมพันธ์กัน ในลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน และ 4) การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม คือ

รู้จักใช้อย่างพอดี ไม่หลงใหลได้ปลื้มจนลืมนิยามปัญหา ซึ่งสามารถผสมผสานให้เกิดผลประโยชน์ได้เช่นกัน กวีมีมุมมองว่า หากผู้เรียนมีคุณลักษณะดังกล่าว คือการใช้สติปัญญาครองชีวิตให้มีความพอดี จึงนับว่าเป็นบัณฑิตอย่างแท้จริง

6.3 ความภาคภูมิใจในตัวผู้สอนและสถาบันการศึกษา

ช่วงเวลาที่ได้รับการศึกษาในแต่ละช่วงชั้น ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ประสบการณ์ ย่อมเกิดความประทับใจ ความรักความผูกพัน เป็นความภาคภูมิใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตัวครูอาจารย์ เพื่อนร่วมชั้นเรียน บรรยากาศ และสถานที่ที่เข้าร่วมทำกิจกรรม นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอแนวคิดความภาคภูมิใจในตัวผู้สอนในขณะที่ตัวเองเป็นผู้ศึกษา ผ่านบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เทียน” ที่ว่า

กลางความมืดยืดยาวหนาวฉะนี้	เทียนริบหรี่ดวงหนึ่งพึ่งทอแสง
จากดวงหนึ่งจุดต่อไปไฟจึงแรง	แม้มลมแก่งก็มิหวั่นอันตราย
แสงเทียนทองส่องสว่างทางชีวิต	ส่องความคิดความรู้ครูทั้งหลาย
จากหัวใจใสสว่างามพร่างพราย	จุดประกายการศึกษามหาชน
เทียนยอมร้อนยอมไหม้เพื่อให้แสง	ยิ่งไฟแรงยิ่งสลายละลายหล่น
น้ำตาเทียนเทียบค่าน้ำตาคน	อุทิศตนมิได้หวังในรางวัล
เทียนคือครูผู้ให้ไฟชีวิต	ให้ความรู้คู่ความคิดแก่ศิษย์ขวัญ
จงให้แสงแรงกล้าร่วมฝ่าฟัน	จงพร้อมกันจุดบูชาค่าของครู

(ดอกไม้ใกล้หมอน, เทียน: 58-59)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “เทียน” ทำให้เห็นมุมมองความคิดของคนในสังคมในฐานะ “ศิษย์” เพราะทุกคนต่างได้เรียนรู้ไม่ว่าจะเรียนรู้ในระบบ นอกกระบบหรือตามอัธยาศัย กวีใช้ความเปรียบ “เทียนคือครู” เพื่อส่องสว่าง คือการมอบวิชาความรู้แก่ศิษย์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู อาจารย์ผ่านช่วงเวลาหนึ่งย่อมเกิดความรักความผูกพันต่อครูอาจารย์ผู้สอน ในมโนทัศน์ของศิษย์จึงประทับใจ เคารพ และศรัทธาต่อครูอาจารย์และวิชาที่ครู เพราะเห็นว่าครูมีคุณ 2 ประการ ได้แก่ 1) ครูคือผู้เสียสละ จะเห็นได้ว่า “เทียนยอมร้อนยอมไหม้เพื่อให้แสง” และ “อุทิศตนมิได้หวังในรางวัล” ด้วยภาระงานของครูอาจารย์เป็นภาระงานหนัก ไม่เพียงแต่สอนตามหน้าที่ แต่ต้องให้ความรัก ความเข้าใจ ช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความหลากหลาย 2) ครูคือผู้ให้ จะเห็นได้ว่า “เทียนคือครูผู้ให้ไฟชีวิต ให้ความรู้คู่ความคิดแก่ศิษย์ขวัญ” อธิบายได้ว่า ครูจะต้องเป็นผู้สอนวิชาความรู้ ตามแผนที่ได้กำหนดและ/หรือตามความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถคิดได้

หลายมุมมอง ทั้งคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหา ฯลฯ บทกวีนิพนธ์ดังกล่าว จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นความประทับใจและภาคภูมิใจของผู้เรียนที่มีต่อผู้สอน

ความภาคภูมิใจของผู้เรียนที่เกิดขึ้นอีกรูปแบบหนึ่ง คือความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาที่ได้เรียนรู้ อันเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียน นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอความภาคภูมิใจของตนเองที่ได้เข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาและบัณฑิตศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผ่านบทกวีนิพนธ์เรื่อง “จามจรี” ที่ว่า

จามจรี	ยังคลีไบครีมีอยู่ขริมขลัง
แตกกิ่งแตกก้านสานพลัง	ร่มบังถึงผู้ที่อยู่ไกล
เนิ่นนานปานนี้แล้วนี่นะ	หรือจะจดจำความหลังได้
เคยหวังเคยหวานสักปานใด	สิ้นไฟสิ้นฝันกับวันวาน
ชีวิตโลดไล้ไขว่คว้า	ยศลาความสุขทุกสถาน
ไหนเล่าอุดมคติปณิธาน	สืบสานศรัทธาสถาบัน
สุดเหนือสุดใต้สุดปลายฟ้า	มาเถิดจงมาจับมือมัน
โอบโลกสอดสว้ยไว้ด้วยกัน	ไฟฝันจุดเพิ่มคอยเติมเชื้อ
สีชมพู่อยู่ที่นี้ อยู่ที่โน่น	ปลดครุยลุยโคลนคลุกเหวี่ยง
ต่างสีต่างรุ่มต่างจุนเจือ	โอบเอื้อเสียดสละเพื่อประชา
จามจรี	คงคลีไบครีมีดูขริมค่า
ไบเก้าร่วงไปไบใหม่มา	พ่อนฟ้าฝากฝันนิรันดรกาล

(เราเป็นหนึ่งเดียวกัน, จามจรี: 70-71)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “จามจรี” กวีบรรยายบรรยากาศสถาบันการศึกษาคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต้นจามจรีเป็นต้นไม้ประจำสถาบัน กวีมีความประทับใจพื้นที่อันเป็นส่วนสำคัญที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความร่มรื่นร่มเย็นของต้นจามจรี “คลีไบครีมีอยู่ขริมขลัง แตกกิ่งแตกก้านสานพลัง” ล้วนเป็นฉากหนึ่งของช่วงชีวิตการเป็นนิสิต ที่มาจากต่างที่อยู่อาศัยแต่ได้มาเรียนร่วมกัน “มาเถิดจงมาจับมือมัน” เพื่อมาสร้างความหวัง กำลังใจในการเรียนรู้เพื่อที่จะ “ปลดครุยลุยโคลน” คือการนำวิชาความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงแม้จะมีความยากลำบากก็ตาม จะเห็นได้ว่ากวีใช้ต้นจามจรีที่ปลูกไว้ในพื้นที่เป็นส่วนหนึ่งของช่วงชีวิตนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กระทั่งกวีให้ต้นจามจรีเป็นภาพแทนของนิสิตที่สำเร็จการศึกษาเริ่มเติบโตผลิดอก “สีชมพู่อยู่ที่นี้ อยู่ที่โน่น” อย่างงดงาม

6.4 การสะท้อนบทบาทและความสำคัญของหน้าที่ครูอาจารย์

ครูอาจารย์มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้มอบสรรพรวิद्याให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา อบรมสั่งสอนและขัดเกลาความประพฤติให้ตระหนักในผิดชอบชั่วดี เพื่อให้มีพลังปัญญาพร้อมจะเป็นพลเมืองและพลโลก พัฒนาตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข นภาลัย สุวรรณธาดา มีบทบาทและหน้าที่เป็นทั้งครูและอาจารย์ในระบบการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงมีความเข้าใจในจิตวิญญาณอันความเป็นครูดี การนำเสนอบทกวีนิพนธ์ นอกจากจะนำเสนอบทบาทหน้าที่ฐานะผู้สอนแล้ว ยังมีการนำเสนอบทบาทความสำคัญของครูอาจารย์ในฐานะแบบอย่างของนักเรียน คนในชุมชน ดังบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ครูข่อย่าทิ้งหนู” ที่ว่า

ครูข่อย่าทิ้งหนู	หนูมีครูเพียงคนเดียว
บ้านไกลใครแลเหลียว	โรงเรียนเปลี่ยวไม่พลอดภัย
ชายแดนแสนกันดาร	ราชการไม่สนใจ
ครูท่อมประเทศไทย	แต่ที่นี่ไม่มีมา
เด็กเด็กนั่งเป่ากบ	เรียนไม่จบสักวิชา
พ่อไล่ไปไถ่ना	เรียนทำไม ครูไม่พอ
วันหนึ่งหนูจำได้	มีครูใหม่ สบช.
ดีใจกระไรหนอ	พ่อว่าครูคงอยู่ดี
ครูขาครูน่ารัก	หนูชนนักรักก็ไม่มีดี
ให้หนูระบายสี	ครูช่างมีเรื่องน่ารู้
ครูขามาแต่เช้า	ยื่นค้อยเราที่ประตู
ชื่นใจได้เห็นครู	ยิ้มให้หนูอย่างอาหาร
ครูขาครูขยัน	ทุกทุกวันเตรียมการสอน
อุตส่าห์หาอุปกรณ์	มีค้อยพืงบประมาณ
วันหยุดไม่หยุดด้วย	ออกไปช่วยพวกชาวบ้าน
ให้สู้ให้รู้งาน	ให้คิดค่าน “ค่าคุ้มครอง”
ที่นี่มีภัยทั่ว	ครูไม่กลัวและกล้าลอง
เปลอเปลอครูเหม่อมอง	ลูบหัวหนูดูหวังใย
ครูข่อย่าทิ้งหนู	หนูรักครูสุดหัวใจ
แต่แล้วครูก็ไป	เป็นเป่านี้ง... เขายังครู

(สร้อยเม็ดทราย, ครูข่อย่าทิ้งหนู: 37)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ครูชาอย่าทิ้งหนู” กวีสะท้อนให้เห็นความสำคัญของบทบาทหน้าที่ครู ในฐานะแบบอย่างการดำเนินชีวิต ครูที่สอนรายวิชา สปช. หรือ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จะต้องเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน โดยการเป็นผู้ขยันหมั่นเพียรรับผิดชอบในหน้าที่ มีความพยายามที่จะจัดหาสื่อการเรียนรู้ ทั้งยังมีจิตวิทยาจูงใจหรือโน้มน้าวเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติเชิงบวก “ให้หนูระบายสี ครูช่างมีเรื่องน่ารู้” จะเห็นได้ว่า ธรรมชาติของเด็กมักจะมีจินตนาการผ่านการ “ระบายสี” ที่สอดแทรก “เรื่องน่ารู้” นอกจากนี้ ครูยังมีบทบาทนอกเหนือพื้นที่ในโรงเรียนคือการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ทำให้เห็นว่า “วันหยุดไม่หยุดด้วย” ทำให้ภาพลักษณ์ของครูเป็นผู้เสียสละ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม สามารถสร้างพลังศรัทธาจากตัวนักเรียนและคนในชุมชนได้ เป็นบทบาทของครูที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของคนในสังคม

7. แนวคิดด้านศิลปะและวัฒนธรรม

สิ่งที่จะบ่งบอกความเจริญรุ่งเรืองของชาติบ้านเมืองได้ สิ่งนั้นจะต้องแสดงถึงอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ คือศิลปะและวัฒนธรรม อันเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม กล่าวได้ว่า ศิลปะและวัฒนธรรมคือฐานรากของสังคมที่จะนำมาสู่ความเจริญรุ่งเรืองเป็นลำดับ การนำเสนอแนวคิดด้านศิลปะและวัฒนธรรมในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา มีกรอบความคิดของการอนุรักษ์นิยม เพื่อปลุกฝังเงาของศิลปะและวัฒนธรรม ชี้ให้เห็นคุณค่าควรที่จะได้รับการถ่ายทอดและสร้างสรรค์ไปสู่คนรุ่นหลัง ซึ่งนภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอแนวคิดด้านศิลปะและวัฒนธรรมไว้หลายแขนง ดังอธิบายได้ ดังนี้

7.1 แนวคิดด้านภาษาและวรรณกรรม

ภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ทั้งในรูป วจนภาษาและอวจนภาษา ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีพัฒนาการมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยและมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคม นภลัย สุวรรณธาดา ได้นำเสนอองค์ความรู้ทางด้านภาษาไทย ทั้งพัฒนาการ ภาษาศาสตร์ คุณค่าของภาษา และลักษณะเฉพาะของภาษาไทย ทั้งนี้ ทำให้เห็นความภาคภูมิใจในฐานะภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ที่มีเอกลักษณ์ความงดงามทั้งรูปภาษาและเสียงภาษาอันสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของคนไทย ดังบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย” ที่ว่า

ภาษาไทยเรานี้ข้อดีเด่น	เขียนลายเส้นสวยสมคอร่าม
เขียนติดไปไม่วรรคจนพักความ	ไม่เปลี่ยนนามกริยาเหมือนสากล
สรรพนามมากมายมีหลายชั้น	บ่งสัมพันธ์สองฝ่ายไม่ฉงน
คำสุภาพอ่อนน้อมและถ่อมตน	บ่งกมลการุณย์คุณธรรม
มีเสียงสูงเสียงต่ำในน้ำเสียง	ไพเราะเพียงพจนานาษาสวรรค์
สร้างสังคิตสร้างรสบทประพันธ์	ใช้เสียงสั้นเสียงยาวเร้าอารมณ์
จึงหลงรักอักษรากว่าชีวิต	เป็นมิ่งมิตรยามขึ้นยามขึ้นชม
สู้เขียนคำรำไรมาให้ชม	คำไม่คมเลือดก็ซึมเต็มหัวใจ
ปีสองห้าสองห้าวาระนี้	สองร้อยปีเราฉลองกันผ่องใส
ฉลองกรุงฉลองคำภาษาไทย	อ้างไว้คู่ฟ้าคู่ธานีินทร์

(ดอกลีไม่ใกล้หมอน, ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย, 165-166)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย” กวี “หลงรัก” ตัวอักษร มีความภาคภูมิใจในลักษณะเฉพาะของภาษาไทยที่แตกต่างจากภาษาอื่น ทั้งลักษณะตัวอักษร มีความสวยงาม ลักษณะถ้อยคำ คำนาม คำกริยา คำสรรพนาม บ่งบอกลักษณะนิสัยของผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี มีความหลากหลายแสดงให้เห็นถึงความรุ่มรวยทางภาษา กำหนดใช้คำสุภาพเพื่อให้เห็นถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน ท่วงทำนองของถ้อยคำมีเสียงหนัก เบา ยาว สั้น เมื่อนำคำมาเรียงเป็นประโยค ก็เขียนคำต่อเนื่องจนจับใจความต่างจากภาษาอื่นที่ต้องเว้นวรรคแต่ละคำ และเมื่อนำคำมาเรียงร้อยลงฉันทลักษณ์ก็จะเป็นบทประพันธ์อันมีท่วงทำนองเหมือนดนตรี สร้างความเป็นเอกลักษณ์ทางภาษาให้เป็นความงดงามต่างจากภาษาอื่น กวีมีความคิดว่าลักษณะเฉพาะทางภาษาไทยควรที่จะ “อ้างไว้คู่ฟ้าคู่ธานีินทร์”

ไม่เพียงให้ข้อมูลลักษณะเฉพาะของภาษาไทยเท่านั้น นภลัย สุวรรณธาดา ยังสื่อแนวความคิดสำคัญของภาษาไทยเพื่อให้คนไทยได้เห็นคุณค่าของภาษา และหันมาใช้ภาษาเพื่อสื่อความคิด ความงาม และสื่อสารได้ตรงประเด็น อันจะนำประโยชน์มาสู่ผู้ใช้ภาษาเอง ดังบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ความสำคัญของภาษาไทย” ที่ว่า

ภาษาคือสื่องามของความคิด	ื่อน้ำจิตสื่อใจในภาษา
ไวยากรณ์สอนง่ายไม่น่าพา	ภาษาตาภาษาใจเรียนไม่ทัน
ภาษาคือ สื่อกมล ชนทั้งชาติ	เหมือนเครือญาติมิ่งมิตรสนทนัน
เป็น “ชาติเดียวภาษาเดียว” กลมเกลียวกัน	ต่างชาติพันธุ์ต่างภาษาต่างท่าที
ภาษาคือ สื่อสรรค์วรรณศิลป์	กล่อมแผ่นดินร่มเย็นเป็นสุขศรี

กลุ่มหัวใจให้ละมุนสุนทรีย์	วรรณคดีบ่งชี้วัฒนธรรม
ภาษาคือ สื่อสารการศึกษา	วิทยาทั้งหลายได้เรียนรู้อ่า
ทั้งฟังพูดอ่านเขียนเพียรจดจำ	แม้ไร้คำไร้คิดไร้วิชา
ภาษาคือ สื่อค้าการอาชีพ	ต้องเร่งรีบหลังงานการศึกษา
จะเป็นครูเป็นหมอเป็นพ่อค้า	เจรจาถูกใจกำไรงาม

(ดอกไม้ใกล้หมอน, ความสำคัญของภาษาไทย: 163-164)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ความสำคัญของภาษาไทย” กวีตั้งใจสื่อให้เห็นคุณค่าของภาษาไทยที่ผู้สื่อสารรู้จักใช้ให้ถูกต้องจะสร้างประโยชน์แก่ตัวผู้ใช้เอง โดยกวีจำแนกความสำคัญของภาษาไทยไว้ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติ ที่สร้างความเข้าใจ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน 2) ภาษาเป็นเครื่องมือสร้างสุนทรีย์ของชีวิตผ่านวรรณกรรม วรรณคดี อันเป็นเครื่องประเทืองอารมณ์ของผู้อ่าน 3) ภาษาเป็นเครื่องมือในการศึกษา เพราะการเรียนรู้จะต้องใช้ทักษะทางภาษาทั้ง ฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อสื่อสารข้อมูลความรู้โต้ตอบระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และ 4) ภาษาเป็นเครื่องมือประกอบอาชีพ ไม่ว่าจะประกอบอาชีพอะไรเมื่อรู้จักการสื่อสารให้ถูกต้อง ถูกใจคู่สนทนา ย่อมสร้างความพึงพอใจและย่อมจะได้ “กำไรงาม” จะเห็นได้ว่า “ภาษาคือสื่องามของความคิด” เมื่อใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องย่อมแสดงให้เห็นความคิดของผู้ใช้ภาษา เหนือสิ่งอื่นใดภาษาจะมีความสำคัญมากน้อยเพียงใดจะต้อง “สู่น้ำจิตน้ำใจ” ของผู้สื่อสารให้มีความเข้าใจตรงกันจึงนับว่าเป็นความสำคัญของภาษาอย่างแท้จริง

7.2 แนวคิดด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี

ราชบัณฑิตยสถาน (2556: 1103, 709) ให้นิยามคำว่า “วัฒนธรรม” ไว้ว่า สิ่งที่ทำความเจริญงอกงามมาให้แก่หมู่คณะ และคำว่า ประเพณี หมายถึงสิ่งที่นิยมถือปฏิบัติสืบ ๆ กันมาจนเป็นแบบแผน ขนบธรรมเนียม หรือจารีตประเพณี เมื่อคนมาอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นสังคมย่อมสร้างวัฒนธรรมประเพณีที่มีมติว่าควรเป็นแบบแผนของสังคมนั้น ๆ เพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนให้อยู่ในขอบเขตและมีความสุข สำหรับวัฒนธรรมประเพณีไทยมีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ นานา ล้วน สวรรณธาดา ได้นำเสนอแนวคิดด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไว้หลากหลาย ดังเช่น ประเพณีลอยกระทงที่มีการสืบสานทั่วทุกภาคของไทย กวีถ่ายทอดแนวคิดไว้ในบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ลอยกระทง” ที่ว่า

เดือนสิบเอ็ดน้ำนอง	เดือนสิบสองน้ำทรง
ไปร่วมลอยกระทง	ทุกซัศไกจงลอยไกล
วางดอกไม้รูปเทียน	แล้วน้อมเศียรบูชา
ล่องเก็นพระแม่คงคา	ขอขมาด้วยใจ
บูชาพระบาทพุทธา	ที่นันทามหานที
พระอุปกุตพุทธศรี	ความเชื่อมีให้กราบไหว้
ทางเหนือมียี่เป็ง	สิบสองเพ็งของอีสาน
มีลอยโคมงามตระการ	ทั้งมีงานไหลเรือไฟ
บ้างว่านางนพมาศ	กระทงนาฏงามเนียน
มีการแปรปรับเปลี่ยน	มีเผาเทียนเล่นไฟ
ลอยกระทงส่งจิต	ให้ญาติมิตรสุขศรี
ร่วมรักษาประเพณี	คู่วิตคนไทย

(ร่มฟ้า ร่ายฝัน, ลอยกระทง: 88)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ลอยกระทง” กวีมีความมุ่งหมายที่สื่อแนวคิด “รักษาประเพณี” ลอยกระทงให้อยู่ “คู่วิตคนไทย” ซึ่งประเพณีของไทยที่ได้รับการประกาศเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสาขาแนวปฏิบัติทางสังคม เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู คุ้มครอง และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่จับต้องไม่ได้ ประเพณีดังกล่าวจัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูน้ำหลากจึงถือว่าเป็นประเพณีทางน้ำที่ผู้คนมีความเชื่อว่าการลอยกระทงเป็นการลอยทุกข์โศกโรคภัยให้ห่างไกลตัวเอง ลอยกระทงเพื่อขอขมาพระแม่คงคา และลอยกระทงเพื่อบูชาพระพุทธเจ้าในวันเสด็จกลับจากเทวโลก เมื่อครั้งเสด็จไปจำพรรษาอยู่บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เพื่อทรงเทศนาโปรดพุทธมารดา ประเพณีลอยกระทงมีจัดขึ้นหลายภูมิภาคใช้ชื่อเรียกต่างกัน “ทางเหนือมียี่เป็ง สิบสองเพ็งของอีสาน” แต่มีวัตถุประสงค์ไม่ต่างกัน และมีกิจกรรมในลักษณะเดียวกันคือ ลอยกระทง ลอยโคม ไหลเรือไฟ ประภาดนางนพมาศ ประภาดกระทง เผาเทียนเล่นไฟ กิจกรรมในประเพณีลอยกระทง กวีเสนอแนวคิดที่ควรจะอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่คู่กับวิถีชีวิตคนไทย

วิถีชีวิตคนไทยมีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ อาทิ แม่น้ำลำคลอง ดังที่กล่าวไปข้างต้น นอกจากนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับการเกษตร เพราะคนไทยส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกร ทำสวน นา ไร่ จึงเกิดประเพณีตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับราชสำนัก นกาลัย สุวรรณธาตอ ได้นำเสนอพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เพื่อแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของประเพณีไทยในด้านการเกษตร ดังบทกวีนิพนธ์เรื่อง “พืชมงคล” ดังนี้

วันที่สิบพฤษภาคมสองห้าหกสาม	เป็นวันงามพีชมงคลดลดิถี
ปลูกเสกเมล็ดข้าวพันธุ์ขวัญพิธิ	ณ วัดศรีรัตนศาสดาราม
รุ่งขึ้นจรตพระนั่งคัลแรกนาขวัญ	ในแปลงพันธุ์จิตรลดาสง่าสยาม
เป็นพิธิครบถ้วนกระบวนความ	แต่ปรับตามยุควิถีที่จำเป็น
เอกลักษณ์แห่งประเทศเกษตรกลี	พีชพันธุ์ผลผลิตงามตามที่เห็น
เป็นคร้วโลกพาคคนพันลำเค็ญ	งามร่มเย็นพีชมงคลดลไทยเจริญ
	(ร่วมฟ้า ร่ายฝัน, พีชมงคล: 97)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “พีชมงคล” กวีนำเสนอข้อมูลพระราชพิธีพีชมงคลจรตพระนั่งคัลแรกนาขวัญ ในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งมีขั้นตอนแตกต่างจากปีอื่น ๆ เนื่องจากอยู่ในช่วงแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID 2019) จึงทำให้จัดพระราชพิธีปลูกเสกเมล็ดข้าวพันธุ์ในพื้นที่วัดพระศรีรัตนศาสดารามแทนพื้นที่มณฑลพิธิท้องสนามหลวงเพื่อลดระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และนำพันธุ์ข้าวไปปลูกในแปลงนาสาธิตสวนจิตรลดา แม้ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปแต่ยังคงต้องรักษาพระราชพิธีแรกนาขวัญไว้เพื่อเป็นการบำรุงขวัญและเตือนเกษตรกรให้ปลูกพืชผลโดยเฉพาะการทำนา เพราะข้าวเป็นธัญญาหารหลักสำคัญในการดำรงชีวิต เมื่อสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม นับว่า “เป็นคร้วโลกพาคคนพันลำเค็ญ” พระราชพิธีแรกนาขวัญจึงเป็น “เอกลักษณ์แห่งประเทศเกษตรกลี” ที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทยได้อย่างชัดเจน

นภลัย สุวรรณธาดา มองว่าวัฒนธรรมไทยเป็นวิถีชีวิตที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นไทยสามารถรับวัฒนธรรมใหม่ได้แต่ก็ไม่ละทิ้งวัฒนธรรมดั้งเดิมให้สูญหายไปตามกาลเวลา ดังบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ความเป็นไทย” ที่ว่า

ภาพชีวิตชนบทงามสดชื่น	แต่เข้าตื่นทำบุญอุบอุ่นเหลือ
พระให้ศีล โยมให้ทานต่างงานเจือ	ความเอื้อเฟื้อคือจุดเด่นความเป็นไทย
อย่าให้งานการเมืองทำเคืองชุ่น	อย่ามัวหุนนต่างชาติขาดวิสัย
วัฒนธรรมล้ำค่ารักษาไว้	รับสิ่งใหม่ รักสิ่งเดิม เพิ่มสิ่งดี
	(ร่วมฟ้า ร่ายฝัน, ความเป็นไทย: 54)

จากบทกวีนิพนธ์เรื่อง “ความเป็นไทย” กวีสะท้อนภาพวิถีชีวิตของผู้คนในชนบทที่มักจะอยู่ร่วมกันด้วยการพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือเจือจานซึ่งกันและกัน มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ดังจะเห็นได้จากการตื่นแต่เข้ามาทำบุญใส่บาตรพระภิกษุ นับว่าเป็น “วัฒนธรรมล้ำค่ารักษาไว้”

เปิดรับวัฒนธรรมใหม่เพื่อเป็นการพัฒนาแต่ไม่ทิ้งวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ติดอยู่แล้ว ซึ่งถือว่าเป็นการ “เพิ่มสิ่งดี” และเป็นวัฒนธรรมผสมผสานที่ดี

แนวคิดในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณหาดดา มีความหลากหลายสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในสังคม ซึ่งกวีเป็นส่วนหนึ่งของสังคม รับรู้และสังเกตเห็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจึงนำมาเป็นส่วนประกอบสร้างเนื้อหาให้มีความโดดเด่นทางแนวคิด กวีนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความรัก ทั้งความรักความผูกพันของคนในครอบครัวผ่านมุมมองของผู้เป็นลูก ขณะเดียวกันเมื่อกวีมีครอบครัว และมีลูกก็สามารถถ่ายทอดความรักของผู้เป็นแม่ที่มีต่อลูก ความรักระหว่างชายหญิง นำเสนอให้เห็นถึงคุณภาพของความรักที่ไม่มีเงื่อนไข ยอมให้อภัย อยู่ใต้อารมณความรู้สึกรัก และชี้ให้เห็นถึงความรักที่มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาและวัย มีความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสในสังคม ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ โดยเฉพาะถ่ายทอดอารมณความรู้สึกรักในห้วงบรรยากาศการสวรรคตพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และพระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กวีมีสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นชาติ จึงมีความรักและความปรารถนาดีต่อชาติบ้านเมือง มุ่งหวังให้คนในชาติมีความสามัคคี

แนวคิดด้านสังคม กวีนำเสนอแนวคิดที่ทำให้เห็นสภาพการณ์ปัญหาสังคม และความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่แตกต่างจากสังคมดั้งเดิม ในส่วนของสภาพการณ์ปัญหาสังคม กวีชี้ให้เห็นถึงปัญหาความรุนแรงเพื่อแย่งชิงอำนาจตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับโลก ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง สะท้อนให้เห็นความไม่โปร่งใสในกระบวนการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร และกระบวนการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ปัญหาความบกพร่องในการประกอบอาชีพ อันเกิดจากการทุจริต ปัญหาการตั้งครุฑไม่พร้อม ซึ่งยังคงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน นำไปสู่ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้งหรือมีโอกาสดูแลที่เด็กจะเติบโตมาโดยกำพร้าพ่อหรือแม่ หรือทั้งพ่อและแม่ และส่วนการนำเสนอภาพสังคมปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

แนวคิดด้านพระพุทธศาสนา นภลัย สุวรรณหาดดา มีความเลื่อมใสศรัทธาในหลักธรรม คำสอนทางพระพุทธศาสนา สะท้อนแนวคิดเรื่องบาปบุญคุณโทษ มองว่า บุญเป็นส่วนขับเคลื่อนคุณภาพชีวิตไปสู่จุดหมาย ส่วนแนวคิดเรื่องกรรม กวีมองว่าการกระทำที่ทำไว้ย่อมส่งผลกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต ส่วนการนำเสนอคำสอน ล้วนเกี่ยวข้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยนำเสนอให้เห็นถึงหลักธรรมที่มนุษย์ควรปฏิบัติต่อกันในสังคมคือคำสอนทางโลกียธรรม

ส่วนคำสอนทางโลกุตตรธรรม กวีนำเสนอหลักธรรมเรื่องไตรลักษณ์ เพื่อมุ่งหวังให้ผู้คนไม่ยึดติดในสังสารวัฏ

แนวคิดด้านนิเวศสำนึก คือการให้ความสำคัญกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีความเชื่อมโยงโทรมจากการกระทำของมนุษย์ กวีนำเสนอภาพความเชื่อมโยงโทรมของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการที่มนุษย์ต้องการที่จะอยู่เหนือธรรมชาติจึงทำลายธรรมชาติ นำมาซึ่งผลกระทบสู่มนุษย์เองทั้งภาวะโลกร้อน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการแสดงให้เห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กวีมองว่าธรรมชาติกับมนุษย์มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ธรรมชาติยังประโยชน์ให้แก่มวลมนุษย์ มนุษย์จึงยังต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติอยู่เสมอ

แนวคิดด้านปรัชญาการดำเนินชีวิต นภลัย สุวรรณธาดา มองว่าหลักในการดำเนินชีวิตเกิดขึ้นจากสิ่งต่าง ๆ ที่มองเห็น แล้วนำมาพิจารณาเพื่อให้เห็นทัศนะที่มีต่อโลกและชีวิต กวีให้ความสำคัญกับการพึ่งพาตนเอง เป็นการรับผิดชอบหน้าที่ รู้จักแก้ไขปัญหาชีวิต แม้จะเป็นไปด้วยความยากลำบาก การเลือกคบมิตร เพื่อให้คนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โดยการช่วยเหลือพึ่งพา ถนอมน้ำใจต่อกัน ปรัชญาการดำเนินชีวิตอีกหนึ่งประการคือ มุ่งให้คนในสังคมควรอยู่ร่วมกันด้วยน้ำใจไมตรี ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของคนไทยที่มักจะแสดงน้ำใจให้แก่กันไม่ว่าจะยามทุกข์หรือยามสุข

แนวคิดด้านการศึกษา นภลัย สุวรรณธาดา ชี้ให้เห็นคุณค่าของการศึกษา เพราะการศึกษาจะช่วยพัฒนาคน เมื่อคนมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ ปรับเปลี่ยนความคิด พฤติกรรมไปสู่ทางที่ดีขึ้น เมื่อคนมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ สามารถพึ่งพาตัวเองได้ เป็นปัจจัยที่ทำให้การศึกษาช่วยพัฒนาชาติ กวีวิพากษ์และแก้ไขปัญหาการหลงใหลของวัฒนธรรมต่างชาติ เพราะเมื่อคนมีความรู้จะสามารถเลือกรับวัฒนธรรมต่างชาติได้อย่างเหมาะสมโดยไม่ลืมรากเหง้าความเป็นไทย กวียังมองว่าผู้ที่ได้รับการศึกษามีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือการพึ่งพาตนเอง มีความรักสามัคคี รักษาทรัพยากรธรรมชาติ และรู้จักใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม กวีมีความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษาทั้งบรรยากาศของสถานที่ บรรยากาศการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่เอื้อให้กวีมีความภาคภูมิใจ นอกจากนี้ กวียังสะท้อนบทบาทและความสำคัญของหน้าที่ครูอาจารย์ ในฐานะครูอาจารย์เป็นแบบอย่างการดำเนินชีวิต ทั้งเป็นผู้ขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบหน้าที่ มีทัศนคติเชิงบวก สามารถสร้างพลังศรัทธาต่อผู้เรียนตลอดจนคนในชุมชน

แนวคิดด้านศิลปะและวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมหรือประเพณีแขนงใดและพื้นที่ใด นภลัย สุวรรณธาดา มองว่าควรที่จะมีการอนุรักษ์ สืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมที่ติดอยู่แล้ว ให้ดำรงอยู่ร่วมสมัย ขณะเดียวกันก็ยิ่งเสนอแนวคิดของประเพณีที่สามารถปรับเปลี่ยนหรือยืดหยุ่น ขึ้นตอนต่าง ๆ ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ข้อจำกัดของสังคม อาทิ ข้อจำกัดในการทำกิจกรรมรวมหมู่ ท่ามกลางการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID 2019)

การนำเสนอแนวคิดทั้งหมด จะเห็นได้ว่า นภลัย สุวรรณธาดา เป็นกวีที่สามารถนำเสนอแนวคิดที่หลากหลายโดยนำสภาพการณ์ในสังคมในแต่ละช่วงเวลามาเป็นส่วนประกอบสร้างกวีนิพนธ์ ผสมผสานกับประสบการณ์ ความรู้สึนึกคิดของกวี ในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งในสังคมที่สังเกต ความเปลี่ยนแปลง กวีกลั่นกรองกวีนิพนธ์เพื่อจรรโลงสังคม สะท้อนมุมมอง ทศนคติที่กวีมีต่อโลกและชีวิต โนม่น้าวผู้อ่านให้เกิดการไตร่ตรอง คิดทบทวน และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในที่ที่สร้างสรรค์ เพื่อความสงบสุขที่จะเกิดขึ้นในสังคม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา มีลักษณะเป็นกวีนิพนธ์ร่วมสมัยที่มีขนาดสั้น เครื่องคิดตามข้อบังคับของฉันทลักษณ์ตามขนบโบราณ คงคุณค่าในด้านลีลาการประพันธ์ที่มีลักษณะหลากหลายสร้างความโดดเด่นและเป็นอัตลักษณ์ของกวี ปรากฏประเภทคำประพันธ์ทั้งฉันทลักษณ์ กลอน กาพย์ โคลง ร่าย และเพลงพื้นบ้าน ตามลำดับ การใช้ถ้อยคำมีความละเมียดละไม สละสลวย เข้าใจง่าย ได้ใจความ มีการวางรูปแบบการแต่งที่เป็นลำดับขั้นตอน สร้างความสะเทือนใจได้อย่างน่าสนใจ ถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้สึกนึกคิดอย่างร่วมสมัย กล่าวคือ กวีสามารถนำเสนอเนื้อหาแนวคิดที่ทันโลกทันเหตุการณ์ ทันโลกทันเหตุการณ์มาร้อยเรียงลงในฉันทลักษณ์กวีนิพนธ์ตามขนบอย่างลงตัว ทำให้กวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา มีคุณค่าต่อวงวรรณกรรม ดังนั้น ในการวิเคราะห์ลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ในครั้งนี้ จึงช่วยให้เกิดความเข้าใจในงานกวีนิพนธ์ได้อย่างลุ่มลึกมากขึ้น ทั้งยังได้รับรู้กลวิธีการการสร้างสรรคกวีนิพนธ์ และแนวคิดที่มีประโยชน์ที่สามารถนำมาเป็นแบบอย่างการแต่งกวีนิพนธ์และประยุกต์ใช้แนวคิดในการดำเนินชีวิตต่อไปอีกด้วย

สรุปผล

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา โดยศึกษาจากหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ที่จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มแล้ว โดยเป็นผลงานเดี่ยวไม่ตีพิมพ์ร่วมกับกวีอื่น ซึ่งมีจำนวน 8 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 1 ดอกไม้ใกล้หมอน เล่มที่ 2 สร้อยเม็ดทราย เล่มที่ 3 เราเป็นหนึ่งเดียวกัน เล่มที่ 4 จะร้องเพลงชาติไทย เล่มที่ 5 คำกลอนสอนลูก เล่มที่ 6 ผากหัวใจในแผ่นดิน เล่มที่ 7 ร่ายฟ้าแรมฝัน และเล่มที่ 8 ร่มฟ้า ร่ายฝัน การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร และเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

จากการศึกษาวิเคราะห์ลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ทั้ง 8 เล่ม สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

ในด้านของลีลาการประพันธ์ กวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้คำประพันธ์ฉันทลักษณ์ 5 ประเภท จำแนกเป็นฉันทลักษณ์แบบเดี่ยว 3 ประเภท คือ ประเภทกลอน เป็นลักษณะกลอนที่ได้รับอิทธิพลตามแบบกลอนของสุนทรภู่ มีความเคร่งครัดในเรื่องของจำนวนคำ ช่วงจังหวะกลอน ตำแหน่งคำรับสัมผัส ลักษณะสัมผัสใน ในทางตรงกันข้ามก็มีลักษณะกลอนที่มีจำนวนคำไม่คงที่ กล่าวคือ มีความยืดหยุ่นในข้อบังคับของกลอน แต่ก็เห็นได้ว่ายังคงมีร่องรอยจากการได้รับอิทธิพลกลอนแบบสุนทรภู่ ประเภทกาพย์ กวีเลือกฉันทลักษณ์กาพย์ยานีและกาพย์สุรางคนางค์ใน

การนำเสนอเนื้อหา ยังคงรักษาจำนวนคำ คณะ สัมผัส ตามข้อบังคับ เครื่องคิดแบบแผนตามขนบโบราณ และเพลงพื้นบ้าน กวีพิจารณาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับฉันทลักษณ์เพลงพื้นบ้านนั้น ๆ ส่วนฉันทลักษณ์แบบผสม มีคำประพันธ์ประเภทโคลงและร่ายผสมเข้ากับคำประพันธ์ประเภทอื่น ๆ ปรากฏฉันทลักษณ์แบบกวีวิจนะ โดยผสมประเภทคำประพันธ์อย่างน้อย 2 ประเภท สัมผัสเนื่องกันตลอดเรื่อง และฉันทลักษณ์ลิลิต กวีก็สามารถสืบสานการแต่งตามขนบโบราณได้อย่างครบกระบวนการ คำประพันธ์ทั้ง 5 ประเภท พบว่ามีการเลือกใช้คำประพันธ์ประเภทกลอนมากที่สุด เนื่องด้วยกลอนเป็นฉันทลักษณ์ที่นิยมในหมู่กวีร่วมสมัยและผู้อ่านก็นิยมอ่านกวีนิพนธ์ประเภทกลอนด้วย รองลงมาเป็นกาพย์ โคลง เพลงพื้นบ้าน และร่าย ตามลำดับ

การเล่นเสียงสัมผัสในกวีนิพนธ์ นภลัย สุวรรณธาดา เลือกใช้คำเพิ่มสัมผัสให้กวีนิพนธ์มีความไพเราะ โดยเฉพาะสัมผัสที่เป็นสัมผัสไม่บังคับ โดยปรากฏการเล่นเสียงสัมผัสสระที่อยู่ภายในวรรคเดียวกันของคำประพันธ์ประเภทนั้น ๆ ส่วนสัมผัสพยัญชนะมักปรากฏในคำประพันธ์ประเภทโคลง ในลักษณะที่อยู่ภายในวรรคเดียวกันและอยู่ข้ามวรรค และการเล่นเสียงวรรณยุกต์ มีการไล่เสียงระดับเสียงวรรณยุกต์ 2-3 คำ ภายในวรรคเดียวกัน เพื่อเพิ่มความไพเราะให้คล้ายกับเสียงดนตรีในการเล่นเสียงสัมผัส หากกวีพยายามสัมผัสในบทกวีมากเท่าไรยิ่งทำให้กวีนิพนธ์เกิดความไพเราะ ซึ่ง นภลัย สุวรรณธาดา สามารถสร้างสรรค์ได้ตามลักษณะดังกล่าว

กวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้คำ 4 รูปแบบ คือ การเล่นคำในลักษณะคำพ้องเสียงเพื่อให้เกิดการตีความหลายมิติ และการใช้คำในความหมายเชิงเปรียบเทียบเพื่อสร้างจินตภาพให้เกิดขึ้นในมโนทัศน์ของผู้อ่านจากการประสมคำหรือวลี การซ้ำคำและซ้ำวลี เพื่อย้ำเน้นและบอกปริมาณ มีการจัดวางตำแหน่งการซ้ำที่มีความเหมาะสมภายในเนื้อหาและจงใจซ้ำในตำแหน่งต้นวรรคหรือกลางวรรคต่อเนื่องเสมอกันเพื่อสร้างความโดดเด่นในท่วงจังหวะทำนองให้กวีนิพนธ์ อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงการแต่งอย่างมีชั้นเชิงกลบทและเน้นย้ำความหมาย การซ้อนคำ โดยนำคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงมาจัดเรียงในตำแหน่งชิดหรือใกล้กัน เพื่อเป็นการล้อคำและสร้างความไพเราะ และมีการเลียนเสียง ทั้งเสียงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเสียงที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยมีคำบ่งชี้ถึงการเลียนเสียง หรืออาจมีคำอื่นของบริบทเสียงนั้น ๆ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพด้านเสียง

การใช้ภาพพจน์ในกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏการใช้ 6 ลักษณะ ได้แก่ การใช้อุปมา กวีเปรียบเทียบสิ่งที่มีคุณสมบัติเหมือน คล้าย หรือความหมายเชื่อมโยงกัน นอกจากใช้คำเชื่อมอุปมาแล้ว สิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบยังแสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาด้วย การใช้อุปลักษณ์ กวีใช้ความเปรียบโดยมีคำเชื่อม คือ เป็น เสมอ โดยสิ่งที่น่ามาเปรียบนั้นมักเป็นถ้อยคำที่มีความหมายแฝง ผู้อ่านจะต้องตีความอีกชั้นจึงจะเข้าใจความหมายที่กวีซ่อนและซ่อนไว้อยู่ นับเป็นชั้นเชิงการแต่งกวีนิพนธ์อีกชั้นหนึ่ง การใช้บุคลาธิษฐาน กวีใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงอารมณ์ ความรู้สึก

อากัปกริยาให้แก่สิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์โดยเฉพาะสิ่งที่เป็นธรรมชาติ ให้มีอารมณ์ ความรู้สึก อากัปกริยา เหมือนกับมนุษย์ การใช้ข้อติพจน์ กวีใช้ถ้อยคำที่กล่าวเกินความเป็นจริง แต่กลับสร้างอารมณ์สะท้อนใจประหนึ่งว่าสิ่งที่เกินความเป็นจริงนั้นกลับเป็นจริงในความรู้สึกของกวีหรือผู้อ่าน การใช้สัญลักษณ์ กวีสมมติสิ่งหนึ่งขึ้นมาเพื่อกล่าวแทนอีกสิ่งหนึ่ง โดยคำบ่งชี้สัญลักษณ์นั้นมีความหมายสากล ผู้อ่านทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้ดี เช่น ใช้ สีชมพู แทน ความรัก ใช้ตราขัง แทนความยุติธรรม และการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ กวีใช้คำถามเพื่อให้ผู้อ่านเกิดการกระตุ้นหรือสะกิดให้ หวนคิดถึงคำตอบ

นภลัย สุวรรณธาดา ใช้โวหารที่แสดงถึงสำนวนการแต่งกวีนิพนธ์ 3 รูปแบบ ได้แก่ การใช้ บรรยายโวหาร กวีมักใช้โวหารรูปแบบนี้บรรยายขั้นตอน กระบวนการ ให้ข้อมูล องค์ความรู้ เหตุการณ์ ให้เป็นลำดับขั้นตอน การใช้พรรณนาโวหาร กวีมักให้รายละเอียดของภาพที่ชัดเจนทั้งเรื่อง แสง สี เสียง รำพึงรำพันอารมณ์ ความรู้สึก ส่วนมากจะเป็นการพรรณนาสิ่งที่เป็นธรรมชาติและ สถานที่ และการใช้เทศนาโวหาร เนื่องจากกวีมีประสบการณ์ เข้าใจ เข้าถึงหลักความจริงของชีวิตและ โลก และปรารถนาให้ผู้อ่านเกิดความสงบสุข จึงนำประสบการณ์ หลักธรรมะ ความจริงของชีวิตและ โลกมาถ้อยแถลงเป็นกวีนิพนธ์ที่มุ่งให้ข้อเสนอแนะ ย้ำสอนในมุมมองของผู้อาวุโส

กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏกลวิธีการนำเสนอเนื้อหา 5 กลวิธี ได้แก่ กลวิธี การอ้างอิงถึงตัวบุคคล เหตุการณ์ และถ้อยคำจริง เพื่อเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม และ ยืนยันข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น กลวิธีการสร้างตัวละคร สมมติให้ตัวละครพูดข้างเดียวและตัวละครสนทนา ได้ต่อกัน มุ่งนำเสนออารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และทัศนะของกวีผ่านตัวละครที่สร้างความบันเทิง ด้วย กลวิธีการใช้สำนวน เพื่อสื่อความให้มีชั้นเชิงทางวรรณศิลป์ ให้ผู้อ่านได้ตีความในความหมายที่ กวีแฝงเร้นไว้ กลวิธีการตั้งคำถามและตอบคำถาม เป็นกลวิธีกระตุ้นความสนใจให้ผู้อ่านได้ติดตาม ขบคิดคำตอบก่อนที่กวีจะอธิบายเป็นลำดับ และกลวิธีการใช้สทบทเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวบทโดยอาศัยการอ้างอิงหรือหยิบยืมความหมาย กวีมีการหยิบยกตัวบทดั้งเดิมบางส่วนเพื่อ ประกอบสร้างเนื้อหาใหม่โดยเนื้อหา มีความสอดคล้องประสานกัน และกวียังดัดแปลงเนื้อหาตัวบท วรรณกรรมโดยนำวรรณกรรมที่มีมาก่อนดัดแปลงขึ้นใหม่ให้มีความร่วมสมัยแต่ยังคงแก่นเรื่อง ไว้ดั้งเดิม

ในด้านแนวคิดในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏแนวคิด 7 แนวคิด คือ แนวคิด เกี่ยวกับความรัก จำแนกออกเป็นความรักใน 5 ลักษณะ คือความรักความผูกพันของคนในครอบครัว ถ่ายทอดผ่านมุมมองของตัวกวีเองในบทบาทของผู้เป็นลูกและแม่ ในมุมมองของลูกมองบุพการีใน ฐานะแบบอย่างการดำเนิน ส่วนในมุมมองของแม่ ยังมีความรัก ความห่วงใยลูกเสมอ ลักษณะต่อมา คือความรักชายหญิง กวีนำเสนอให้เห็นว่าความรักมีอานุภาพยิ่งใหญ่ ยอมที่จะให้อภัยเพื่อรักษา ความรักให้ยั่งยืน สามารถรักกันได้โดยไม่มีเงื่อนไข และความรักมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

และช่วงวัย ความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ โดยช่วยเหลือ เห็นใจด้วยความเมตตากรุณา มีน้ำใจ แก่ผู้ด้อยโอกาสในฐานะเพื่อนมนุษย์ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ โดยนำเหตุการณ์ที่เกิดในรัชสมัยมาเป็นพาหะแสดงความจงรักภักดี คือเหตุการณ์สวรรคตพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ถึงพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ ในวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2560 และเหตุการณ์พระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี 2562 และความรักความปรารถนาดีต่อชาติบ้านเมือง มุ่งสร้างจิตสำนึกความเป็นชาตินิยม ปลุกฝังความรักสามัคคีของคนในชาติ

แนวคิดด้านสังคม สะท้อนให้เห็นสภาพการณ์ทางสังคม 2 รูปแบบ คือการนำเสนอสภาพการณ์ปัญหาเพื่อตีแผ่ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นนำไปสู่การรับรู้และแก้ปัญหาหรือสร้างจิตสำนึกในตัวบุคคล โดยนภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอให้เห็นปัญหาความรุนแรงทั้งในและต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อคนในสังคม เนื่องจากการแย่งชิงอำนาจความเป็นใหญ่ ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง เกิดจากการได้มาซึ่งประชาธิปไตยที่ไม่เป็นไปตามความต้องการของตนเอง กลุ่ม และพรรค นำมาสู่การเรียกร้องและความขัดแย้งในที่สุด ปัญหาความบกพร่องในการประกอบอาชีพ ซึ่งเกิดจากการประพฤติดนไม่เหมาะสม ผิดจรรยาบรรณในวิชาชีพ รวมถึงการแสวงหาผลประโยชน์ ก่อให้เกิดผลเสียกระทบมาสู่ตนเอง องค์กร และชาติบ้านเมือง และปัญหาการตั้งครม.ไม่พร้อมที่เกิดจากความบกพร่องในความรักความเข้าใจระหว่างคู่รัก ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ ความชาญฉลาดในการใช้ชีวิต นำมาซึ่งปัญหาเด็กถูกทอดทิ้งตามมา และสภาพการณ์ทางสังคมอีกรูปแบบหนึ่งคือ การนำเสนอภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงจากสังคมอดีต เห็นได้จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ วิถีชีวิตของผู้คนมีการสื่อสารรวดเร็ว ฉับไว หลงใหลวัตถุจนอาจมองข้ามคุณธรรมจริยธรรม

แนวคิดด้านพระพุทธศาสนา กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ปรากฏแนวคิดเรื่องบาปบุญคุณโทษ บุญจะช่วยพัฒนาคุณภาพของจิตไปในทางที่ดีขึ้น ส่วนเรื่องกรรม กวีมองว่าเป็นการกระทำหนึ่งที่จะส่งผลไปสู่อีกเหตุหนึ่งในอนาคต เมื่อหยุดการเวียนว่ายตายเกิดจะเป็นการสิ้นสุดของกรรม ส่วนเรื่องคำสอนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคำสอนทางพระพุทธศาสนา จำแนกออกเป็น 2 ประเด็นคือ คำสอนทางโลกียธรรมและคำสอนทางโลกุตตรธรรม ด้านคำสอนทางโลกียธรรม กวีนำหลักธรรมที่ใช้สำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม มองว่าความเมตตา ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุขจะช่วยบรรเทาเหตุแห่งปัญหาเห็นแก่ตัว ความแค้นเคืองไม่เข้าใจกัน ส่วนคำสอนทางโลกุตตรธรรม กวีให้หลักไตรลักษณ์เป็นหลักธรรมที่จะนำพามนุษย์หลุดพ้นจากโลกสังสารวัฏ โดยไม่ยึดติดกับกิเลส ตัณหา และกรรม เพื่อนำไปสู่ภาวะนิพพาน

แนวคิดนิเวศสำนึกในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา สื่อให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมของธรรมชาติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ที่ต้องการอยู่เหนือธรรมชาติ ผลกระทบที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ คือความเสื่อมโทรม การแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นผลกระทบกลับไปสู่ตัวมนุษย์ ดังนั้น

สิ่งที่จะทำให้มนุษย์เกิดการตระหนักรู้ คือการแสดงให้เห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กวีเสนอให้เห็นว่าธรรมชาติเป็นแหล่งก่อเกิดสรรพชีวิต เพราะเป็นแหล่งสร้างปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ มนุษย์จึงต้องเห็นคุณค่าและพึ่งพาธรรมชาติอยู่ตลอดเวลา

แนวคิดด้านปรัชญาการดำเนินชีวิตในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณหาดา แสดงให้เห็นความสำคัญเรื่องการพึ่งพาตนเอง รู้จักหน้าที่ แม้ต้องเผชิญกับความยากลำบากก็ต้องรู้จักความอดทน อาจจะรู้สึกโดดเดี่ยวที่จะต้องทำงานหรือดำเนินชีวิตคนเดียว แต่ก็ไม่ใช่เรื่องสำคัญถ้าหากสิ่งที่กระทำอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ดี สร้างความก้าวหน้าในชีวิต การเลือกคบมิตรและสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม ควรเลือกคบคนที่สามารถพึ่งพาได้ ถนอมน้ำใจ ร่วมทุกข์ร่วมสุขไปด้วยกัน เป็นกัลยาณมิตร มีปฏิสัมพันธ์ที่จริงใจ ผู้คนในสังคมจะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขก็ด้วยน้ำใจไมตรี ช่วยเหลือกันทั้งยามทุกข์และยามสุข ซึ่งเป็นพื้นฐานชีวิตของคนไทยที่มักจะเป็นคนจิตใจดี มีน้ำใจไมตรีต่อกัน

แนวคิดด้านการศึกษาในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณหาดา แสดงให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของการศึกษา กล่าวคือ การศึกษาช่วยพัฒนาคน เพราะระบบการศึกษาจะหล่อหลอมให้ผู้ศึกษารู้จักคิด สังเกต มีเหตุผล นำความรู้ทักษะที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนาตนเอง ประกอบอาชีพสุจริต เมื่อผู้ศึกษามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการศึกษาย่อมเป็นกำลังในการพัฒนาชาติ ดังจะเห็นได้จากชาติบ้านเมืองที่ประสบปัญหาการหลั่งไหลของทุนวัฒนธรรมต่างชาติ ผู้มีความรู้จะเป็นผู้รู้จักคิดพิจารณาเลือกรับวัฒนธรรมต่างชาติอย่างเหมาะสม กวีชี้ให้เห็นว่าผู้ได้รับการศึกษามีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้วยการรู้จักพึ่งพาตนเอง มีความรักสามัคคีในหมู่คณะ รักษาทรัพยากรธรรมชาติ และรู้จักใช้เทคโนโลยี กวียังสื่อให้เห็นถึงปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตัวผู้สอนและสถาบันการศึกษา เพราะเป็นสถานที่ที่ได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่าบทบาทและความสำคัญของหน้าที่ครูอาจารย์ในฐานะแบบอย่างการดำรงชีวิต สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียนในโรงเรียนและคนในชุมชน บทบาทของครูอาจารย์จึงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ทุกระดับ

แนวคิดด้านศิลปวัฒนธรรมในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณหาดา ปรากฏให้เห็นถึงเจตนาของกวีที่มีความคาดหวังจะสืบสาน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยด้านภาษาและวรรณกรรม นำเสนอให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของภาษาไทย ความสำคัญของภาษาไทยที่ผู้สื่อสารจะต้องรู้จักใช้ให้ถูกต้องเพื่อสร้างประโยชน์ต่อตัวผู้ใช้เอง นอกจากนี้ ยังนำเสนอแนวคิดด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีในฐานะเป็นมรดกของชาติ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ อนุรักษ์ไว้คู่วิถีชีวิตของสังคมไทย แม้สังคมไทยจะมีความเปลี่ยนแปลงตามกระแสของยุคโลกาภิวัตน์และการหลั่งไหลของวัฒนธรรมอื่นเข้ามาในสังคมไทย ก็ไม่ได้เป็นเหตุจำเป็นต้องละเลยการสืบทอดสิ่งดีงามของไทย แต่สามารถปรับเปลี่ยนได้ให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงและสามารถรับวัฒนธรรมอื่นเข้ามาสู่สังคมไทยอย่างเหมาะสม

อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณาธาดา ผู้วิจัยพบว่า นภลัย สุวรรณาธาดา เป็นผู้ที่มีความรอบรู้และเข้าใจศาสตร์และศิลป์ของการแต่งกวีนิพนธ์ เพราะในงานกวีนิพนธ์มีการใช้ฉันทลักษณ์ที่หลากหลาย ทั้งกลอน กาพย์ โคลง ร่าย และฉันทลักษณ์เพลงพื้นบ้าน สร้างสรรค์ผลงานมาเป็นเวลายาวนานกว่ากึ่งศตวรรษจึงมากด้วยทั้งเชิงปริมาณและเปี่ยมด้วยคุณภาพ ตลอดจนมีการผลิตซ้ำผ่านสื่อมวลชนและสื่อใหม่ ทำให้กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณาธาดา ดำรงอยู่คู่สายธารวรรณกรรมมาอย่างยาวนาน ทั้งนี้ ถ้าศึกษาตามประวัติ นภลัย สุวรรณาธาดา มีโอกาสได้ศึกษาวิชาความรู้ทางภาษา วรรณกรรม วรรณคดี ประพันธ์ศาสตร์ จากบูรพาจารย์ ผู้ซึ่งเป็นปราชญ์ทางภาษาและวรรณกรรม เช่น ศาสตราจารย์พระยาอนุমানราชชน ศาสตราจารย์กิตติคุณฐะปะนีย์ นาครทรรพ เป็นต้น นับว่าเป็นรากฐานสำคัญที่หล่อหลอมตัวตนของ นภลัย สุวรรณาธาดา ให้มีองค์ความรู้ที่แตกฉานและลึกซึ้งอันเกิดจากการสั่งสม ผึกฝน ใคร่ครวญอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังเป็นผู้รู้จักสังเกตและมีความรอบรู้หลายด้าน จึงสามารถนำมาประกอบสร้างเชิงวรรณศิลป์เป็นกวีนิพนธ์ที่งดงาม ถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย บันทึกทหามเหตุที่เกิดขึ้น ตลอดจนสื่อสารความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ อันเป็นประโยชน์ต่อวงวรรณกรรมไทยและสังคมได้อย่างดียิ่ง

นภลัย สุวรรณาธาดา แต่งกวีนิพนธ์มาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเป็นระยะเวลากว่า 60 ปี ผลงานแต่ละชิ้นสะท้อนความรู้สึกนึกคิดตามช่วงวัยของกวีและตามเหตุการณ์บ้านเมืองที่เกิดขึ้น โดยเริ่มจากช่วงวัยรุ่น กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณาธาดา สะท้อนเนื้อหาความรักของชายหญิง ขณะเดียวกัน กวีก็อยู่ในสถานะผู้ศึกษาจึงถ่ายทอดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในมุมมองของนักเรียนนักศึกษาและครูอาจารย์ เมื่อถึงวัยผู้ใหญ่ กวีมีประสบการณ์การทำงาน มีครอบครัว ทำให้นำเสนอเนื้อหาความรักความผูกพันของคนในครอบครัว มีโลกทัศน์ต่อการใช้ชีวิตและการทำงาน ขณะเดียวกัน เหตุการณ์บ้านเมืองที่กวีได้รับรู้และรู้สึกร่วม ทำให้เป็นวัตถุดิบสำหรับประกอบสร้างกวีนิพนธ์เพื่อให้เห็นว่ากวีนิพนธ์เป็นทั้ง “กระจก” และ “โคมทอง” สะท้อนและส่องแสงสว่างให้แก่คนในสังคม เรื่อยมาถึงวัยสูงอายุ กวีมีประสบการณ์การใช้ชีวิต เข้าใจสัจธรรมของชีวิต และปรารถนาเห็นสังคมสงบสุข กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณาธาดา นำเสนอให้เห็นถึงหลักธรรมคำสอนตามพระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณาพัฒนาการการแต่งกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณาธาดา ร่วมกับกวีร่วมสมัยอื่น จะเห็นว่ามิพัฒนาการการแต่งกวีนิพนธ์ในลักษณะเดียวกัน ดังที่ ประมาภรณ์ ลิ้มปิติเสถียร (2539) ได้ศึกษาบทร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ พบว่า เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ แต่งกวีนิพนธ์เริ่มจากเนื้อหาสาระความรักฉันทนุ่่มสาว มุ่งนำเสนออารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัว เมื่อได้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตมากขึ้น ก็ขยายขอบเขตเนื้อหา กวีนิพนธ์ให้กว้างขวางละเอียด ลุ่มลึก เสนอแนวคิดด้านพระพุทธศาสนา ความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ ความรักความปรารถนาดี ที่มีต่อสังคมซึ่งเป็นความรักในอุตมคติ

ปัจจัยที่ทำให้กวีนิพนธ์ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ และ นภลัย สุวรรณธาดา มีแนวคิดคล้ายคลึงกันเนื่องจากกวีทั้ง 2 คน มีช่วงวัยเดียวกัน มีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมทางวรรณศิลป์ด้วยกัน ทั้งการแสดงสัปดาห์บอกบท การประชันกลอนสด กวีทั้ง 2 คน ยังรับรู้เหตุการณ์บ้านเมืองเดียวกัน เป็นเหตุผลให้มีชุดความคิดในการประกอบสร้างกวีนิพนธ์ที่คล้ายคลึงกัน

นอกจาก เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ที่มีการแต่งกวีนิพนธ์นำเสนอเนื้อหาในลักษณะเดียวกันกับ นภลัย สุวรรณธาดา แล้ว ศิวกานท์ ปทุมสูติ เป็นกวีอีกคนหนึ่งแต่งกวีนิพนธ์ในลักษณะเดียวกันกับ กวีทั้ง 2 คน ดังกล่าว ดังที่ สุจิตต์ โนรีรัตน์ (2561) ได้ศึกษาฉันทลักษณ์และกลวิธีการประพันธ์ในกวีนิพนธ์ของศิวกานท์ ปทุมสูติ พบว่า ศิวกานท์ ปทุมสูติ นิยมแต่งกวีนิพนธ์ที่ยึดฉันทลักษณ์ตามขนบที่มีมาแต่โบราณ เลือกใช้ฉันทลักษณ์กลอนสุภาพมากที่สุด เพื่อสนองความนิยมและรู้สึกคุ้นเคยกับฉันทลักษณ์ นอกจากนี้ ยังเลือกใช้ฉันทลักษณ์ กาพย์ โคลง ฉันท์ และเพลงพื้นบ้าน มีลีลาการประพันธ์ที่โดดเด่นในด้านการใช้คำ โดยเฉพาะการซ้ำคำและซ้ำความ การตั้งคำถามเชิงวาทศิลป์ ส่วนทัศนวิจารณ์ด้านปรัชญา พบว่า ศิวกานท์ ปทุมสูติ แต่งกวีนิพนธ์มุ่งหวังให้สังคมเกิดสันติด้วยปรัชญาการดำเนินชีวิตและปรัชญาธรรม นับว่า มีลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับกวีทั้ง 2 คน ข้างต้น

จากข้อมูลดังกล่าว สังเกตได้ว่า กวีร่วมสมัยที่อยู่ในช่วงวัยเดียวกัน เรียนรู้และเข้าใจวรรณคดีโบราณ มีประสบการณ์ชีวิตในลักษณะเดียวกัน รับรู้ข้อมูลความเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุดเดียวกัน ย่อมทำให้กวีสร้างสรรค์กวีนิพนธ์มาในลักษณะเดียวกัน ตั้งแต่การเคารพในฉันทลักษณ์ตามขนบที่บูรพกวีได้กำหนดไว้จึงสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ที่เคร่งครัดในฉันทลักษณ์ นำเสนอแนวคิดความรัก สังคม และพุทธธรรม มุ่งหวังให้กวีนิพนธ์เป็นเครื่องมือจรรโลงจิตใจของมนุษย์ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

การนำเสนอ กวีนิพนธ์ นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอลีลาการประพันธ์ที่เป็นไปตามขนบโบราณที่บูรพกวีได้สร้างสรรค์มาก่อนหน้านี้แล้ว ในด้านของการใช้ฉันทลักษณ์ การใช้คำ การใช้ภาพพจน์ การใช้โวหาร กลวิธีการนำเสนอเนื้อหา เพียงแต่แนวคิดในการสร้างสรรค์เนื้อหามีความร่วมมือที่เข้าใจง่าย แม้ในการนำเสนอดังกล่าวไม่ค่อยเป็นที่นิยมในกวียุคหลัง ๆ ที่มักจะนิยมสร้างสรรค์ขนบใหม่ ๆ เพื่อสร้างอัตลักษณ์ตัวตน แต่ในทางกลับกัน กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดามีลักษณะผสมผสาน กล่าวคือ ลีลาการประพันธ์ การใช้สำนวน ช่วงจังหวะของกวีนิพนธ์ยังคงมีลักษณะที่เป็นแบบฉบับกวีตามขนบแต่ด้านเนื้อหายังมีความร่วมมือที่ผู้อ่านมีประสบการณ์ร่วมทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น การเลือกใช้ฉันทลักษณ์ นิยมเลือกใช้ฉันทลักษณ์นิยม คือ ฉันทลักษณ์ประเภทกลอน การใช้คำ นิยมใช้คำง่าย สื่อความหมายได้ชัดเจน มีการเล่นคำ ซ้ำคำ ซ้ำวลี ใช้คำเลียนเสียง เพิ่มอรรถรสให้กวีนิพนธ์มีความไพเราะยิ่งขึ้น ทำให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของลีลาการแต่งกวีนิพนธ์ การใช้ภาพพจน์ นิยมใช้ภาพพจน์ที่กวีทั่วไปนิยมใช้และผู้อ่านต่างเข้าใจความหมายเป็นอย่างดีอยู่แล้ว ทำให้กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา เหมาะกับการอ่านของผู้อ่านทุกเพศทุกวัย

ด้วยลีลาการประพันธ์กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ที่ดำรงอยู่ในแวดวงวรรณกรรมมาอย่างต่อเนื่อง ไม่เพียงสร้างสุนทรีย์ทางอารมณ์ให้แก่ผู้อ่านเท่านั้น แต่ได้เป็นแบบอย่างที่ส่งอิทธิพลต่อการแต่งกวีนิพนธ์ของกวีรุ่นหลัง เช่น บุญเสริม แก้วพรหม, ชมพร เพชรอนันต์กุล, รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล, วิษณุ พุ่มสว่าง ฯลฯ รวมถึงนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้ศึกษางานของนภลัย สุวรรณธาดา ผ่านแบบเรียนภาษาไทย และนักศึกษาระดับอุดมศึกษา บัณฑิตศึกษาที่ศึกษาด้านการประพันธ์กวีนิพนธ์ ล้วนแล้วแต่ได้ศึกษากวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ในฐานะ “งานครู” ที่เป็นแบบอย่างการแต่งกวีนิพนธ์ ด้วยเหตุนี้ กองทุนนภลัย สุวรรณธาดา เพื่องานวรรณศิลป์ (2566: 4) ได้กล่าวถึงลักษณะงานประพันธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ว่าเป็น “นภลัยโมเดล” ในความว่า “คงสืบสานเส้นทางสื่อสร้างสรรค์ นภลัยโมเดล เป็นสำคัญ วรรณของล้วนชวนฝันนั้นหลากหลาย” และเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี พ.ศ. 2536 ได้แต่งกวีนิพนธ์เพื่ออธิบายความเป็นนภลัย สุวรรณธาดา ในกวีนิพนธ์ “นภลัย” ในหนังสือ “กลอนรักนักกลอน” (กองทุนนภลัย สุวรรณธาดา เพื่องานวรรณศิลป์, 2566: 5) ที่ว่า

คำหอมเสน่ห์นภลัย	หยาดใจสู้ใจจับใจเสมอ
คำละคำเจียรระโนละไมละเมอ	ล้ำเลิศแล้วแก้วกี
ฤกษ์ชนะ สุวรรณธาดา	สกุลศักดิ์อักษรราเสกราตี
ชมพูพลอยสร้อยประจำจามจูรี	คือความดีความงามและความรัก

นอกจากลีลาการประพันธ์ในกวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ที่มีความโดดเด่นแล้ว สิ่งที่กวีให้ความสำคัญและตระหนักในการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์คือแนวคิดที่เป็นหัวใจในการแต่งกวีนิพนธ์ นภลัย สุวรรณธาดา แนวคิดที่โดดเด่นเกี่ยวกับความรัก กวีไม่เพียงนำเสนอให้เห็นความรักของชายหญิง อันเป็นความรักของปุถุชนทั่วไปที่มีความอ่อนไหวต่ออารมณ์ ความรู้สึก และมีความรักมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและช่วงวัย กวีมีมุมมองความรักที่กว้างไปกว่านั้น กวีนำเสนอความรักความผูกพันของคนในครอบครัว กวีนำประสบการณ์ตรงมาถ่ายทอดผ่านในมุมมองของลูกที่มีความรัก ความศรัทธาต่อบุพการีในฐานะเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตและช่วยเหลือหลอมให้กวีเป็นพลเมืองดี และในมุมมองของแม่ ยังเป็นห่วงและคาดหวังให้ลูกเติบโตมาเป็นคนที่มีความสามารถอยู่ในสังคมโลกแห่งความเป็นจริงได้ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ซึ่งตัวกวีเองได้รับการปลูกฝังความจงรักภักดีมาตั้งแต่ระดับสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา การค้นคว้าพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ ตลอดจนได้รับโอกาสจากหน่วยงานราชการให้ประพันธ์บทร้อยกรองเทิดพระเกียรติในวาระโอกาสสำคัญ เป็นเหตุให้กวีเกิดความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ กวีจึงมีความรักความปรารถนาดีต่อ

ชาติบ้านเมือง ที่มีความคาดหวังให้ชาติบ้านเมืองมีความสุขสงบด้วยความรักความสามัคคีของคนในชาติ ส่วนความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยที่ไม่ยอมปล่อยให้คนที่ได้รับความเดือดร้อนต้องทุกข์ทรมานแต่กลับมีความเมตตาปรารถนาให้เขาเป็นสุข แนวคิดเกี่ยวกับความรักดังกล่าว กวีนำเสนอได้เด่นชัดที่สุดทั้งในเรื่องปริมาณและมิติของความรัก ทำให้ชื่อของนภลัย สุวรรณธาดา เป็นชื่อของกวีที่มีความโดดเด่นด้านการแต่งกวีนิพนธ์เกี่ยวข้องกับความรัก ดังที่ ชวิน พงษ์ผจญ กล่าวถึงนภลัย สุวรรณธาดา ในหนังสือ “กลอนรักนักกลอน” (กองทุนนภลัย สุวรรณธาดา เพื่องานวรรณศิลป์, 2566: 27) ในการแต่งกวีนิพนธ์ไว้ว่า

ประมวลรักรักก่อเกิดเป็นเนื้อแท้
ทุกคมความล้ำถ้อยเลศร้อยกรอง

งามเพื่อแผ่โภคผลคนทั้งผอง
คือทำนองรักจากฟ้า “นภลัย”

พันธกิจสำคัญของกวีคือการเป็น “โคมทอง” ที่ส่องสว่างให้คนในสังคมได้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นนำไปสู่ความตระหนักในผลกระทบต่อวิถีชีวิต ยิ่งไปกว่านั้นยังนำไปสู่การปรับเปลี่ยนและแก้ไขไปในทิศทางที่ดีขึ้น นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอพันธกิจของกวีด้วยแนวคิดด้านสังคม ด้วยการสะท้อนสภาพการณ์ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น ทั้งปัญหาความรุนแรง ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ปัญหาความบกพร่องในการประกอบอาชีพ ปัญหาการตั้งครุฑไม่พร้อม การสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นไม่เพียงเป็นการบันทึกหมายเหตุมายังปัญหาดังกล่าวได้เกิดขึ้นในยุคสมัยเท่านั้น แต่เป็นจุดเริ่มต้นของการตระหนักถึงผลกระทบของปัญหาที่เกิดขึ้น และนำเสนอถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันที่แตกต่างจากสังคมอดีต แนวคิดดังกล่าวทำให้เห็นว่า กวีมีความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะเป็นพลเมืองคนหนึ่งที่ใช้กวีนิพนธ์มาเป็นพลังในการสร้างสรรค์สังคมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

นอกจากแนวคิดเกี่ยวกับความรักและแนวคิดด้านสังคมที่นภลัย สุวรรณธาดา นำเสนอได้อย่างโดดเด่นแล้ว ยังมีแนวคิดอื่น ๆ ได้แก่ แนวคิดด้านพระพุทธศาสนา แนวคิดด้านนิเวศสำนึก แนวคิดด้านปรัชญาการดำเนินชีวิต แนวคิดด้านการศึกษา และแนวคิดด้านศิลปะและวัฒนธรรม ที่ทำให้เห็นว่า กวีได้กลั่นกรองกวีนิพนธ์นำเสนอแนวคิดที่เกิดจากประสบการณ์ตรงของตนเองผ่านบทบาทและมุมมองของการเป็นลูก เป็นนักเรียนนักศึกษา เป็นแม่ เป็นผู้ใหญ่ และเป็นครูอาจารย์ ทั้งยังเป็นผู้ศึกษาเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้ นภลัย สุวรรณธาดา มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ลุ่มลึก มองเห็นปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เป็นเหตุเป็นผล น่าเชื่อถือ โนม่น้าวคนอื่นให้คล้อยตามได้ ดังนั้นแล้ว แนวคิดของ นภลัย สุวรรณธาดา จึงเป็นสิ่งที่น่ารับฟังและย้อนกลับมาพิจารณาอย่างยิ่ง

จากที่กล่าวไปข้างต้นแล้วว่า กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา มีอิทธิพลต่อกวีรุ่นใหม่ ยึดเป็นแบบอย่างในทางประพันธ์ในลักษณะ “นภลัยโมเดล” อธิบายได้ว่า รูปแบบกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา มีความโดดเด่นในเรื่องการผสมผสานระหว่างฉันทลักษณ์กวีนิพนธ์แบบฉบับ โบราณซึ่งตัวกวียังคงรักษาไว้อย่างเคร่งครัด ขณะเดียวกันก็นำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนแนวคิดร่วมสมัย นักอ่านมีประสบการณ์ร่วม ทำให้เนื้อความที่สื่อสารมีความตรงไปตรงมา เข้าใจง่าย ไม่ว่าจะวันเวลาจะ ผ่านไปเท่าไร กวีนิพนธ์ของนภลัย สุวรรณธาดา ก็ยังเป็นที่น่าสนใจของนักอ่านทุกเพศทุกวัย

ด้วยเหตุข้างต้น กวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา จึงมีคุณค่าทั้งด้านลีลาการประพันธ์และ แนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะแนวคิดการดำเนินชีวิต ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ต่อการจัดระบบความคิดของผู้อ่านได้อย่างดีเยี่ยม เหตุนี้ ชื่อของนภลัย สุวรรณธาดา จึงเป็นกวีหญิงที่ดำรงอยู่นานสายธารของวงกวีนิพนธ์มากกว่ากึ่งศตวรรษ สอดคล้องกับกองทุน นภลัย สุวรรณธาดา เพื่องานวรรณศิลป์ (2566: 3) ที่ว่า

กวีหญิงยิ่งยงคงคุณค่า	สืบภาษาวรรณศิลป์ไม่สิ้นสาย
สรรคร์วรรคทองก่องเก็จเพชรประกาย	ให้เฉิดฉายนานว่าห้าสิบปี
“นภลัย สุวรรณธาดา”	ผู้เชี่ยวชาญเชิงกลอนอักษรศรี
มอบ “ดอกไม้ไกล่หมอน” อ่อนวลี	ให้เป็นที่ลือเลื่องถึงเมืองไกล

ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง ลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ผู้วิจัยยังเห็นว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรที่จะศึกษาต่อไป ดังนี้

1. ควรนำวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง ลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ไปใช้วิเคราะห์กวีนิพนธ์ของกวีร่วมสมัยคนอื่นที่มีลีลาการประพันธ์และแนวคิด ที่โดดเด่น
2. ควรศึกษากวีนิพนธ์ของ นภลัย สุวรรณธาดา ในมิติที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของกวีโดยตรง เพื่อทำให้เห็นว่าตัวตนของกวีมีอิทธิพลต่อการประกอบสร้างกวีนิพนธ์มากน้อยเพียงใด
3. ควรศึกษาวิเคราะห์ลีลาการประพันธ์และแนวคิดในกวีนิพนธ์ของกวีหญิงร่วมสมัย เพื่อให้ เห็นลักษณะการสร้างสรรคร์กวีนิพนธ์ที่เด่นชัดมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2564). **ปูชนียบุคคลด้านภาษาไทย ผู้ใช้ภาษาไทยดีเด่น ผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นดีเด่น และผู้มีคุณูปการต่อการใช้ภาษาไทย พุทธศักราช 2564**. สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กวิณสร สุตใจ. (2565). **กวีนิพนธ์ของกวีหญิงไทยช่วง พ.ศ. 2530-2559: แนวคิดและความสัมพันธ์กับ สังคม** [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. <http://cuir.car.chula.ac.th>
- ก่องแก้ว วีระประจักษ์. (2561, 7 ธันวาคม). **แม่ชื่อ: เทวดาผู้คุ้มครองเด็กทารก**. <http://www.watpho.com/th/article/detail/284>
- กองทุนนภลัย สุวรรณธาดา เพื่องานวรรณศิลป์. (2566). **กลอนรักนักกลอน: 80 ปีชาตกาล รศ. นภลัย สุวรรณธาดา**. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- กอบกุล อิงคุทานนท์. (ม.ป.ป.). **ศัพท์วรรณกรรม**. รักอักษร.
- กำชัย ทองหล่อ. (2556). **หลักภาษาไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 54). รวมสาส์น (1997).
- กิริติ ณะไชย. (2547). **ฉันทลักษณ์ในกวีนิพนธ์ไทยสมัยใหม่: การสืบทอด การสร้างสรรค์ และความสัมพันธ์กับสุนทรียภาพทางวรรณศิลป์** [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2519). **วรรณกรรมไทย**. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คณะกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึกและจดหมายเหตุงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร. (2560). **นวมินทราธิราชราชสดุดี**. รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).
- จิตรลดา สุวัตติกุล. (2529). **องค์ประกอบสุนทรียศาสตร์: เอกสารการสอนชุด 22414 ภาษาไทย 7** (วรรณคดีวิจารณ์สำหรับครู). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไชย ณ พล. (2550). **ปรัชญาแห่งชีวิต**. เคล็ดไทย.
- ณิชา ประกอบทรัพย์. (2545). **วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองของ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล** [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยทักษิณ].

- ทิพวรรณ บุญส่งเจริญ. (2547). แม่ชื่อ แม่ในความเชื่อ: ภูมิปัญญาและแนวคิดในการปกป้องทารก. ใน อีราวดี ไตลังคะ (บรรณาธิการ), **วิวิธมาลี** (หน้า 80-91). ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธนิกานุจน์ จินาพันธ์. (2546). **วิเคราะห์แนวคิดและคุณค่าในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์)** [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ธนศ เวศร์ภาดา. (2549). **ทอมโลกวรรณกรรม: การสร้างสรรค์สุนทรีย์แห่งวรรณคดีไทย**. ปาเจรา.
- ธรรมศักดิ์มนตรี, เจ้าพระยา. (2556). โคลงกลอนของ 'ครูเทพ' รวมเล่ม 1-3 (พิมพ์ครั้งที่ 3). ฝึเสื่อ.
- ัญญา สังขพันธานนท์. (2539). **วรรณกรรมวิจารณ์**. นาค.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2534). **สร้อยเม็ดทราย**. ชมนาด.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2552). **เราเป็นหนึ่งเดียวกัน**. โรงพิมพ์ หจก.ภาพพิมพ์.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2553, 25 มิถุนายน-1 กรกฎาคม). เพียงแค่ขอภัย. **มติชนสุดสัปดาห์**, 1558.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2555a). **คำกลอนสอนลูก** (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์ หจก.ภาพพิมพ์.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2555b). **จะร้องเพลงชาติไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์ หจก.ภาพพิมพ์.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2558). **ฝากหัวใจในแผ่นดิน** (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยรังสิต.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2559). **ดอกไม้ใกล้หมอน** (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยรังสิต.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2561). **ร่ายฟ้าแรมฝัน: บทกลอนสั้นแต่ฝันไกล**. สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยรังสิต.
- นภลัย สุวรรณธาดา. (2563). **ร่มฟ้า ร่ายฝัน**. สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยรังสิต.
- นภลัย สุวรรณธาดา และคณะ. (2561). **ดอกไม้ใกล้มิตร**. สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยรังสิต.
- นฤมล อินทรลักษณ์. (2545). **วิจัยลีลาในการเสนอภาพลักษณ์สังคมเมืองในกวีนิพนธ์ของไพโรจน์พร ขาวงาม** [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- นันทา การแข็ง. (2552). **ชีวิตและกวีนิพนธ์ของเทือก บรรทัด** [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- นิตยา แก้วคัลณา. (2551). **การสืบสรรค์จินตภาพในกวีนิพนธ์ไทย** [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- นิตชาล สาดรา. (2542). **แนวคิดและภาพสะท้อนทางสังคมจากร้อยกรองร่วมสมัย ในหนังสือพิมพ์มติชนสุดสัปดาห์ ช่วง พ.ศ. 2531-2540** [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- บุญเหลือ ใจโมน. (2564). **สุนทรีย์ภาพในบทกวีนิพนธ์**. ดีเซมเบอร์.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. (2539). **แฉ่วนวรรณกรรม** (พิมพ์ครั้งที่ 2). อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.

- ปรมาภรณ์ ลิมป์เลิศเสถียร. (2539). **ร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์: วิจารณ์เกี่ยวกับความคิดของ กวี** [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ประเมิน เชียงเถียร. (2522). **วิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์** [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- ประยอม ซองทอง และอรฉัตร ซองทอง. (2525). **สักกาวีวิธ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. พุ่งนี้.
- ปัญญา บริสุทธิ์. (2542). **วิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยประเภท (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. ราชบัณฑิตยสถาน.
- ปิยรัตน์ แซ่อึ้ง. (2557). **กวีนิพนธ์เกี่ยวกับความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้: กลวิธีทางวรรณศิลป์กับแนวคิดสันติภาพ** [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- พรจำไพ แจ่มจำรัส. (2554). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษา โลกทัศน์ และบุคลิกภาพของผู้ประพันธ์ในวรรณกรรมนิราศสุนทรภู่** [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์].
- พิณพนธ์ คงวิจิตต์. (2565). **ศิลปะการอ่านออกเสียง**. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภู, พระสุนทรโวหาร. (2544). **พระอภัยมณี: เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 16)**. ศิลปาบรรณาการ.
- ภู, พระสุนทรโวหาร. (2555). **ประชุมนิราศสุนทรภู่ (พิมพ์ครั้งที่ 8)**. ยูเนี่ยน ศรีเอชเอ็น.
- มะเนาะ ยูเต็น และวันเนาว์ ยูเต็น. (2548). **ความรู้เกี่ยวกับร้อยกรอง**. องค์การคำคุณสุภา.
- รพีพรรณ เพชรอนันต์กุล. (2562). **วิเคราะห์บทร้อยกรองที่ได้รับรางวัลการประกวดกลอนสดของมหาวิทยาลัยรังสิต** [รายงานการวิจัย, สถาบันสุนทรภู่].
- รัชนิทร์ พงศ์อุดม. (2548). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับค่านิยมเกี่ยวกับความงาม: การศึกษาวาทกรรมโฆษณาเครื่องสำอางในภาษาไทย** [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔**. นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2557). **กวีวิจารณ์วรรณนา: วรรณคดีไทย พร้อมประวัติและคำอธิบาย**. ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2561). **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. อรุณการพิมพ์.
- ลินิน แสงพัฒนา. (2557). **สัมพันธ์ของตัวละครนางเอกในสื่อโทรทัศน์ กรณีศึกษา ละครโทรทัศน์เรื่อง แรงเงา** [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ].
- วรรณภา ชำนาญกิจ. (2549). **ขนบวรรณศิลป์กับประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่ในกวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์ และเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์** [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

- วราเมษ วัฒนไชย. (2548). **ศิลปะการประพันธ์ในวรรณคดีร้อยกรองของเจ้าพระยาคลัง (หน)** [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- วาสนา บุญสม. (2539). **กลอนสัมผัสใจได้อย่างไร** (พิมพ์ครั้งที่ 2). ประกายแสง.
- วิเชษฐชาย กมลสัจจะ. (2561). **บทอาศรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช: ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์และกลวิธีการนำเสนอ** [การค้นคว้าอิสระปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- วิเชียร เกษประทุม. (ม.ป.ป.). **ลักษณะคำประพันธ์ไทย**. พัฒนาศึกษา.
- ศรีปรีชา (เซ่ง), หลวง. (2552). **ศิริวิบุลยคติ**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาราช.
- ศิริกุล อิศรานุกรักษ์. (2542). **หลักการวางแผนงานอนามัยครอบครัว**. เจริญดีการพิมพ์.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน). (2565, 8 ตุลาคม). **นิทรรศการทิวลิปคิงภูมิพล และนิทรรศการ 80 พรรณไม้งามโครงการหลวง**. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน). <https://web2012.hrdi.or.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **บทอาชยานภาษาไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). **รายชื่อหนังสือดีเด่น ประจำปี 2557**. <https://bit.ly/2JErc4P>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **หนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒** [สุจิตร์]. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2563). **พระราชพิธีบรมราชาภิเษกของบูรพมหากษัตริย์ไทย มรดกโบราณราชประเพณีจากอดีตสู่ปัจจุบัน**. เอส.ซี. พับลีเคชั่น.
- สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. (2541). **หวังสร้างศิลปินภูมิิต เพรศแพรว การสืบทอดขนบกับการสร้างสรรค์วรรณศิลป์ในกวีนิพนธ์ไทยสมัยใหม่**. โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. (2543). **พุทธธรรมในกวีนิพนธ์สมัยใหม่** [รายงานการวิจัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. (2558). **เจิมจันทน์กังสดาล** (พิมพ์ครั้งที่ 3). โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตร์น โนรีรัตน์. (2561). **ฉันทลักษณ์และกลวิธีการประพันธ์ในกวีนิพนธ์ของคิวกานท์ ปทุมสูติ** [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง].

- สุปาณี พัดทอง. (2561). **การประพันธ์ร้อยกรอง** (พิมพ์ครั้งที่ 2). สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย และภาษาวัฒนธรรมตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุปาณี พัดทอง. (2564). **กวีวิจารณ์ บนเส้นทางที่ยุ่งก้ำว**. กู้ดเฮด ฟรินท์ติ้ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง กรุ๊ป.
- อิงอร สุพันธุ์วณิช. (2554). **วรรณกรรมวิจารณ์ร้อยกรองปัจจุบัน**. ธนาเพรส.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (2498). **หลักภาษาไทย: อักษรวิธี วลีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์** (พิมพ์ครั้งที่ 3). ไทยวัฒนาพานิช.
- SMT Music Thailand. (2560). **เพลงเพื่อพ่อ (ผู้สถิตใจไทยนิรันดร์) [วิดีโอทัศน์]**. <https://www.youtube.com/watch?v=Lg7NdikFjsw>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นายแมน คล้ายสุวรรณ

วุฒิการศึกษา

สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง
สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร เมื่อปีการศึกษา 2561
และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร ในปีการศึกษา 2562

